



တရင်နီလူမှုအဆောက်အအုံ

မိရိုးဖလာယူဆချက်နှင့် စိုးရာယဉ်ကျေးမှု

သို့

အမှတ်တရလက်ဆောင်

(ထူးမဲ့)

ဇယား

(၁) အမှာစာ	၃
(၂) ကရင်နီလူမျိုး လူမှုအဆောက်အအုံ၏ မိရိုးဖလာအယူအဆနှင့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု	၅
(၃) ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ ယုံကြည်မှု	၇
(၄) အီလူးဘာစယ်(ဥဗုဠိ ဟမဠုနီဥ)နှင့်ကေးဘျာစယ်(ဧပုဗ္ဗိဟမဠုနီဥ) ရွေးချယ်နည်း	၈
(၅) အီလူးဘာစယ်(ဥဗုဠိ ဟမဠုနီဥ)နှင့် ကေးဘျာစယ်(ဧပုဗ္ဗိဟမဠုနီဥ)တို့၏ဝတ္ထုရားများ	၉
(၆) တျားအီလူး (ဧပုဗ္ဗိဥဗုဠိ)	၁၄
(၇) ကော့ထိုးဘိုး (ဧပုဗ္ဗိဟမဠု) ခေါ် တံခွန်တိုင်စိုက်ထူခြင်း	၂၄
(၈) ကော့ထိုးဘိုး (ဧပုဗ္ဗိဟမဠု) စိုက်ထူခြင်း၏ အဓိပ္ပါယ်	၂၆
(၉) တျားအီလူး (ဧပုဗ္ဗိ ဥဗုဠိဥဗုဠိ) ပွဲပြုလုပ်ကျင်းပခြင်းနှင့်ခတျား(ဓဠုဧပုဗ္ဗိ) ခေါ် ယဇ်ပလ္လင် စိုက်ထူခြင်း	၃၂
(၁၀) ကော့ထိုးဘိုး (ဧပုဗ္ဗိဟမဠု) အမျိုးအစားများ	၃၃
(၁၁) ကေးလဲ (ဧပုဗ္ဗိဥဗုဠိ) ပွဲများ	၃၅
(၁၂) ဆုထွေး (ဧပုဗ္ဗိဟမဠု) ခေါ် ရေစောင့်နတ်ပူဇော်သည့်ပွဲ	၃၆
(၁၃) ကေးသရဲဒါး (ဧပုဗ္ဗိ ဧပုဗ္ဗိဥဗုဠိ) ခေါ် ရွာစောင့်နတ်ပူဇော်သည့်ပွဲ	၃၇
(၁၄) ကေးလဲ(ဧပုဗ္ဗိဥဗုဠိ)ခေါ်တောစောင့်နတ်နှင့် တောင်စောင့်နတ်များကိုပူဇော်သည့်ပွဲ	၃၉
(၁၅) ဘော်ကေး (ဧပုဗ္ဗိဧပုဗ္ဗိ) ခေါ် တောစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်တို့အား အထူးပူဇော်သည့်ပွဲ	၄၀
(၁၆) ဆွေမျိုးတော်စပ်နည်း	၄၁
(၁၇) ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ ဝိညာဉ်နှင့်ပတ်သက်သည့်အယူအဆ	၄၅
(၁၈) လူဖြစ်ထွန်းရသည့်အကြောင်းရင်းနှင့် သေခြင်း	၄၆
(၁၉) အေသုရီ (ဧပုဗ္ဗိဧပုဗ္ဗိ) ခေါ် ဆေးကြောခြင်း	၅၁
(၂၀) အဲနို (ဧပုဗ္ဗိ) ခေါ် လိပ်ပြာပြန်ခေါ်ခြင်း	၅၄
(၂၁) ဘရယာ (ဧပုဗ္ဗိဧပုဗ္ဗိ) ခေါ် မိမိရှေ့ရေးကို တွက်ချက်ခြင်း	၆၃
(၂၂) ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ ကျောမာရာ (ဧပုဗ္ဗိဧပုဗ္ဗိ) ခေါ် ဘုရားသခင်	၆၅
(၂၃) သူတပရဲ (ဧပုဗ္ဗိဧပုဗ္ဗိ) ခေါ် 'တပရဲ' နတ် ပို့သွားခြင်း	၇၃

- (၂၄) ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်း
- (၂၅) ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ စေ့စပ်ပွဲ
- (၂၆) ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ လက်ထပ်ထိမ်းမြားပွဲ
- (၂၇) ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ ရှေးရိုးစဉ်လာလက်ထပ်ပွဲ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ
- (၂၈) ခိုးမိမိုးပဲ(ဓဉ္စမပုဉ္စ မပုဉ္စမပုဉ္စ)ခေါ် လူအိုလက်ထပ်ပွဲ
- (၂၉) သူးဆီထွေး(ဋ္ဌဉ္စ ခဗပဟဉ္စ)ခေါ် နောက်ဆုံးလက်ထပ်ပွဲ
- (၃၀) ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ အိုးအိမ်များ
- (၃၁) အိမ်သစ်ဆောက်လုပ်ခြင်း
- (၃၂) အိမ်သစ်တက်ပွဲ
- (၃၃) အေဘိုးဒီး(ဋ္ဌ ဗမုဉ္စမုဉ္စ)ခေါ် ကောက်သစ်စားပွဲ
- (၃၄) အဲဒူပေါမိ(ဓိဗဟဉ္စ မပုဉ္စမုဉ္စ)(သို့)ဒီးကူ(ဧဉ္စမုဉ္စ)ပွဲ
- (၃၅) အဲမိုး(ဓိမပပုဉ္စ)ခေါ် နာမည်မညှော်ခေါ်ခြင်း
- (၃၆) ဖူးဒီးဘိုး(ဂိမုဉ္စမုဉ္စ ဂိဓဉ္စမုဉ္စ)ခေါ် ကလေးချက်တပ်ခြင်း

၇၄
၇၆
၇၇
၇၈
၈၃
၈၅
၈၆
၈၇
၉၀
၉၃
၉၇
၁၀၈
၁၁၃

၇၄ ၇၆ ၇၇ ၇၈ ၈၃ ၈၅ ၈၆ ၈၇ ၉၀ ၉၃ ၉၇ ၁၀၈ ၁၁၃

အုပ်စု-(၁၀၀၀)

ပထမအကြိမ်၊

၂၀၀၂-ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ

ကျေးဇူးတင်မှတ်တမ်းလွှာ

.....

ဤစာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ကွန်ပြူတာစာစီနှင့် အပြင်အဆင်ပြုလုပ်ပေးသော ခူတူးဂုဏ် (Karenni Documentation Center)၊ ရံပုံငွေပံ့ပိုးကူညီကြသော (Karenni Evergreen)နှင့် (Karenni Social Welfare Committee)အဖွဲ့တို့အားအထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

(ထူးချွန်)

အမ္မာစာ

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူမျိုးအသီးသီးတို့သည် မိမိတို့ပြောဆိုသောရိုးရာဘာသာစကား၊ ရိုးရာဆင်ယင်ထုံးစံ၊ ရိုးရာတူရိယာပစ္စည်းများနှင့်အတီးအမှုတ်၊ အကအခုန်များ၊ ရိုးရာ ဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာအယူအဆနှင့် ရိုးရာကိုးကွယ်ယုံကြည်မှု စသည်ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများ ကိုပိုင်ဆိုင်ကြပါသည်။ လူမျိုးတစ်မျိုး၏တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး၊ ထင်ပေါ်ကျော်ကြားရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်ရေးတို့မှာ တနည်းတလမ်းအားဖြင့် ဤရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများပေါ်တွင်မူတည်လျက်ရှိပါ သည်။ လူမျိုးတမျိုးနှင့်တမျိုးဆက်ဆံကြရာတွင်လည်းကောင်း၊ ရင်းနှီးမှုတည်ဆောက်ကြရာ တွင်လည်းကောင်း၊ ချစ်ကြည်ရေးတည်ဆောက်ကြရာတွင်လည်းကောင်း၊ တမျိုး၏ရိုးရာ ယဉ် ကျေးမှုကို အခြားတမျိုးကအပြန်အလှန် နားလည်သဘောပေါက်ရန်၊ အပြန်အလှန်လေးစား ရန်နှင့် အပြန်အလှန်အသိအမှတ်ပြုရန်လိုအပ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် လူမျိုးတိုင်းသည် မိမိတို့ ၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကို အခြားလူမျိုးများ သိရှိနားလည်သဘောပေါက်ရန်အတွက် ဖော်ထုတ် ပြသပေးရန်လိုအပ်ပေသည်။ မိမိတို့၏ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကို ထုတ်ဖော်မပြသောလူမျိုးတို့သည် အခြားလူမျိုးတို့၏ အထင်အမြင်သေးခြင်း၊ မထိမဲ့မြင်ပြုခြင်းများ ခံရမည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း တျားအီလူး(ဧကစ္စုဗ္ဗဗ္ဗ) ခေါ် တခွန်တိုင်ပွဲကို ကျင်းပ ကြပါသည်။ ၎င်းပွဲတော်တွင် ကျွဲ၊ ဝက်၊ ကြက်တို့ကိုသတ်ပြီး နတ်တင်လေ့ရှိကြသည်။ ထို့ ကြောင့် အများအပြားအရဉ္စာအား နတ်ပူဇော်ပွဲဟု မှတ်ယူကြမည်မှာမလွဲပေ။ အမှန်စင်စစ် ဤပွဲ၏အနှစ်သာရသည် နတ်ပူဇော်ပွဲမဟုတ်ပဲ ဤကမ္ဘာနှင့်လူသားကိုဖန်ဆင်းသော ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရား၊ ဤကမ္ဘာနှင့်စကြာဝဠာကိုစိုးမိုးချုပ်ကိုင်လျက်ရှိသော တန်ခိုးရှင်ဘုရား သခင်နှင့် ၎င်း၏တနေ့မောဖု (ဧဠဗုဒ္ဓ မဇ္ဇိမိ) ခေါ်ကောင်းကင်တမန်များ၊ ပရယ်ပရီး ပရယ်ပရား (ဒဂုဗုဒ္ဓဒဂုဗုဒ္ဓ ဒဂုဗုဒ္ဓဒဂုဗုဒ္ဓ) ခေါ်နတ်ကောင်း နတ်မြတ်များတို့၏ ကျေးဇူး တရားများကို သတိရအောက်မေ့သောအားဖြင့် ကျင်းပအပ်သောပွဲတရပ်သာဖြစ်သည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဘုရားသခင်မှ ဤကမ္ဘာပေါ်သို့ နတ်ကောင်း၊ နတ်ဆိုးအားလုံးကို စေလွှတ်လိုက်ကြောင်း၊ နတ်များအားလုံးတို့သည် ဘုရားသခင်၏ အာဏာစက်အောက် တွင်ရှိကြကြောင်း၊ နတ်များတွင် လူသားများအား ကူညီစောင့်မသော နတ်များရှိသကဲ့သို့ အနှောင့်အယှက်၊ ဒုက္ခများပေးသောနတ်များလည်းရှိကြောင်း ယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် လူသားများကို အနှောင့်အယှက်မပြုရန်အတွက် ကျွဲ၊ ဝက်၊ ကြက်များကိုသတ်ပြီး နတ်တင်ရ ခြင်းဖြစ်သည်။ ဖန်ရှင်းရှင်ဘုရား၊ တန်ခိုးရှင်ဘုရားသခင်နှင့် ၎င်း၏ကောင်းကင်တမန်တော် များ၊ ပရယ်ပရီးပရယ်ပရားခေါ် နတ်ကောင်းနတ်မြတ်များတို့ကို လှူဒါန်းဖွယ်ရာဝတ္ထုပစ္စည်း

များမှာ ငှက်ပျောသီး၊ ကြံ၊ ပိန်းဥ၊ ကောက်ညှင်းထမင်း၊ ဆန်ဖြူထမင်း၊ ကြက်ဥနှင့်ငါးတို့သာ ဖြစ်သည်။ အသားဖြင့်လူဒိန်းပူဇော်လေ့မရှိပေ။ ခေါင်ရည်၊ အရက်တို့နှင့်လည်းလုံးဝ လူဒိန်း ပူဇော်ခွင့်မရှိပေ။ ဤပွဲတွင် အီလူးဘုရားစယ်ခေါ် အီလူးသခင်သည် ‘ဟိုး’ခေါ် နန်းဟော်တွင်နေ ၍ ဘုရားသခင်အား လာရောက်လူဒိန်းသောဝတ္ထုပစ္စည်းများကို လက်ခံကာလူဒိန်းသူတို့ အတွက် ဖယောင်းတိုင်များထွန်းညှိပြီး ဘုရားသခင်ထံဆုတောင်းပေးရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤပွဲမှာနတ်တင်ပွဲမဟုတ်ဘဲ ပွဲ၏အနှစ်သာရမှာ ဘုရားသခင်၏ကျေးဇူးတော်ကို သတိရ အောက်မေ့သောပွဲသာဖြစ်ပါသည်။ ကရင်နီလူမျိုးများသည် နတ်များတွင် လူသားများအား ကူညီသောနတ်များရှိသကဲ့သို့ လူကိုအနှောင့်အယှက်ပေးတတ်သောနတ်များလည်းရှိသဖြင့် ၎င်းအနှောင့်အယှက်ပေးတတ်သော နတ်များအား လူသားများကိုအနှောင့်အယှက်မပေး ရန်အတွက် အစာရေစာကျွေးရမည်ဟု ယုံကြည်ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့်လူသားများကိုကူညီ တတ်သောနတ်များကို နတ်တင်သောအခါ ဘိုအေးခီးနေ့ဆယ် (ကျွေးဗုဒ္ဓ ဓမ္မဗုဒ္ဓ) ဟု သောစကားကို သုံးစွဲလေ့ရှိကြပါသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ နတ်များကိုအစာရေစာကျွေးသည်ဟု ချစ်မြတ်နိုးပါသည်။ လူသားများကိုအနှောင့်အယှက်ပေးတတ်သော နတ်များကိုတင်သောအခါ အီဆောခီးနေ့ (ဥဒ္ဓန္တ ဓမ္မဗုဒ္ဓ)ဟုသောစကားကိုသုံးစွဲ၍ နတ်ကိုကျိန်ဆဲသည်ဟုအဓိပ္ပါယ် ရပါသည်။ လူမျိုးတိုင်းသည် မိမိတို့လူမျိုးမတိမ်ကော၊ မပျောက်ပျက်စေရန်အတွက် မိမိတို့ပြော ဆိုသော ရိုးရာဘာသာစကား၊ ရိုးရာအကအခုန်၊ ရိုးရာစာပေယဉ်ကျေးမှု၊ ရိုးရာအဝတ်အစား၊ ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံအယူအဆနှင့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု စသည်မိမိတို့၏ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများကို မိမိတို့ ၏မျိုးဆက်သစ်အဆက်ဆက်ကို ချပြပေးလျက်ရှိကြသည်။ သွန်သင်ပြသပေးလျက်ရှိကြသည်။ အခြားသော ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများကိုလေ့လာပြီး မိမိတို့၏ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများကို ခေတ်မှီတိုး တက်အောင် ပြုပြင်မြှင့်တင်ကြသည်။ ဝင်ရောက်လာသော အခြားတိုင်းတပါး ယဉ်ကျေးမှုများ ကိုလက်မခံပဲ မိမိတို့၏ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဆီလျော်အောင်ပြုပြင်ပြီးမှသာ လက်ခံလေ့ရှိကြ သည်။ ဤနည်းဖြင့် မိမိတို့၏ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကိုထိန်းသိမ်းပြီး မိမိတို့၏လူမျိုးကို ရှင်သန် တိုးတက်အောင် ပြုပြင်မြှင့်တင်ကြသည်။

ထို့ကြောင့် ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများကို အခြားလူမျိုးများမှနား လည်သဘောပေါက်စေရန်နှင့် ကရင်နီမျိုးဆက်သစ်များ မိမိတို့၏ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများကို နား လည်သဘောပေါက်ပြီး ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းသွားနိုင်စေရန်ရည်ရွယ်၍ ကရင်နီလူမျိုးလူမှု အဆောက်အအုံ၏ မိရိုးဖလာဓလေ့ထုံးစံအယူအဆနှင့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုများကို ရှာဖွေစု ဆောင်းပြီး အကျဉ်းချုပ်ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပါသည်။

(ထဲဘူးဖဲ)

ကရင်နီလူမှုအဆောက်အအုံ၏ မိရိုးဖလာအယူအဆနှင့် ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု

ကမ္ဘာပေါ်ရှိလူမျိုးတိုင်းတွင် ကိုးကွယ်သောဘာသာကြောင့်လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးကြောင့်လည်းကောင်း၊ မိရိုးဖလာ အယူအဆကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဓလေ့ထုံးစံကြောင့်လည်းကောင်း၊ လူမှုအဆောက်အအုံအတွင်းတွင် အလွှာအသီးသီး၊ ဘာသာအယူဝါဒအသီးသီး၊ အဆင့်အတန်းအသီးသီး ကွဲပြားခြားနားလျက်ရှိကြသည်။

လူမျိုးတစ်မျိုးတည်းအတွင်းတွင် ကိုးကွယ်သောဘာသာ အယူဝါဒကွဲပြားမှုကြောင့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ကွဲပြားခြားနားကြသည်။ ခရစ်ယာန်ကိုးကွယ်သော မိဘမှဆင်းသက်လာသော သားသမီးများသည် ခရစ်ယာန်သားသမီးများဖြစ်ကြပြီး ခရစ်ယာန်လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ပါဝင်ကြသည်။ အနည်းငယ်သောသားစဉ်မြေးဆက်တို့သာ အခြားဘာသာအယူဝါဒသို့ ကူးပြောင်းကိုးကွယ်ကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာကိုးကွယ်သော မိဘမှဆင်းသက်သော သားစဉ်မြေးဆက်တို့သည် အများအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဖြစ်ကြပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာလူမှုရေးအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ပါဝင်ကြသည်။ အနည်းငယ်သော သားစဉ်မြေးဆက်တို့သာ အခြားဘာသာအယူဝါဒကို ပြောင်းလဲကိုးကွယ်ကြသည်။ ဤသည်မှာ ဘာသာရေးကွဲပြားမှုကြောင့် ကွဲပြားသောလူမှုရေး အသိုင်းအဝိုင်းဖြစ်ပေါ်လာရကြောင်း ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

လူမျိုးတစ်မျိုးတည်းအတွင်းတွင် ချမ်းသာသောအလွှာနှင့် ဆင်းရဲသောအလွှာဟူ၍ ရှိသည်။ တနည်းအားဖြင့် သူဌေးအလွှာနှင့် ဆင်းရဲသားအလွှာများဖြစ်သည်။ သူဌေးသူကြွယ်အလွှာမှ ဆင်းသက်လာသောသားသမီးများသည် မိဘ၏ဓနဥစ္စာကြောင့် ဆက်လက်ပြီး ချမ်းသာကြွယ်ဝ၍ အထက်တန်းအလွှာတွင် ဆက်လက်ပါဝင်သည်။ အနည်းငယ်သော သားသမီးတို့မှာ မိမိတို့ညံ့ဖျင်းမှုကြောင့် ဆင်းရဲသားအလွှာသို့ နိမ့်ကျသွားကြသည်။ ထိုနည်းတူဆင်းရဲသားအလွှာမှ ဆင်းသက်သောသားသမီးများသည် မိဘ၏ထောက်ပံ့၊ ပံ့ပိုးမှုမလုံလောက်မှုကြောင့် ဆင်းရဲသားအလွှာတွင် ဆက်လက်ပါဝင်နေမည်။ အနည်းငယ်သော သားသမီးတို့သာလျှင် ကံ၊ ဉာဏ်၊ ဝိရိယကြောင့် ချမ်းသာလာပြီး အထက်တန်းအလွှာသို့ ရောက်ရှိလာကြသည်။ ဤသည်မှာ ဘဝကံအကျိုးပေးအရ ဖြစ်ပေါ်လာရသော လူတန်းစားအလွှာခြားနားမှုကိုဖော်ပြသည်။

အချို့သောလူမျိုးများထဲတွင် ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံအယူအဆများကြောင့် ဇာတ်နိမ့်ဇာတ်မြင့်ဟူ၍ ကွဲပြားခြားနားကြသည်။ ဇာတ်နိမ့်မှဆင်းသက်လာသော သားစဉ်မြေးဆက်တို့သည် ဆက်လက်ပြီး ဇာတ်နိမ့်အသိုင်းအဝိုင်းတွင်ပါဝင်နေကြသည်။ ဇာတ်မြင့်မှဆင်းသက်

လာသော သားစဉ်မြေးဆက်တို့သည် ဇာတ်မြင့်အသိုင်းအဝိုင်းတွင် ဆက်လက်ပါဝင်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် တချို့သောလူမျိုးများတွင် ဇာတ်နိမ့်အသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ဇာတ်မြင့်အသိုင်းအဝိုင်းဟူ၍ ရှိကြသည်။ ဤသည်မှာ လူမျိုးတစ်မျိုးတည်းအတွင်းတွင် ဘာသာရေးအယူဝါဒကြောင့် လည်းကောင်း၊ နေဥစ္စာကြောင့်လည်းကောင်း၊ မိရိုးဖလာ ဓလေ့ထုံးစံအယူအဆကြောင့်လည်း ကောင်း ဖြစ်ပေါ်လာရသော ကွဲပြားခြားနားမှုများဖြစ်သည်။

ကရင်နီလူမျိုးလူမှုရေးအဆောက်အအုံအတွင်းတွင် မိရိုးဖလာဓလေ့ထုံးစံ၊ လူမှုရေး ဝတ္တရားဆောင်ရွက်မှုအပေါ်မူတည်၍ အုပ်စုနှစ်စုကွဲပြားလျက်ရှိကြသည်။ ထိုအုပ်စုနှစ်စုမှာ ကေးဖု(ကျဒဂ်ခါ)နှင့် အီလူးဖု(ဥပုခွဂ်ခါ) တို့ဖြစ်ကြသည်။ ဤအုပ်စုနှစ်စုသည် ကရင်နီလူမျိုး လူမှုရေးအဆောက်အအုံ စတင်ပေါ်ပေါက်လာကတည်းက တည်ရှိခဲ့သည်။ ဤအုပ်စုနှစ်စုသည် ကရင်နီလူမျိုးရှိသည့်နေရာတိုင်းတွင်ရှိကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးလူမှုအဆောက်အအုံတိုင်းနှင့် ကျေးရွာတိုင်းတွင် ဤကေးဖု (ကျဒဂ်ခါ)နှင့် အီလူးဖု(ဥပုခွဂ်ခါ) ဟူ၍ရှိကြသည်။ ဤကဲ့သို့ဖြစ် ရခြင်းမှာ ကရင်နီလူမျိုးလူမှုရေးအဆောက်အအုံ စတင်ပေါ်ပေါက်လာကတည်းက ကေးဖု အုပ်စုက ဆင်းသက်လာသော သားစဉ်မြေးဆက်သည် ယနေ့တိုင်ကေးဖုသာလျှင်ဖြစ်ကြရ သည်။ ထိုနည်းတူ အီလူးဖုအုပ်စုမှ ဆင်းသက်လာသော သားစဉ်မြေးဆက်သည် ယနေ့တိုင် အီလူးဖု ပင်ဖြစ်ခွင့်ရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကေးဖုသည် အီလူးဖု မဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ အီလူးဖု သည်လည်း ကေးဖုမဖြစ်နိုင်ပေ။ ဆင်းသက်လာသော မျိုးရိုးအုပ်စုအပေါ်မူတည်၍ သားစဉ်မြေး ဆက်အထိရေတွက်ကာ ယခုကဲ့သို့ အုပ်စုနှစ်စုဆက်လက်တည်ရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ကရင်နီ လူမျိုးတိုင်းတွင် မိမိသည်ကေးဖုဖြစ်သည်။ အီလူးဖုဖြစ်သည်ကို မိမိကိုယ်ကိုသိရှိနားလည် ထားရမည်ဖြစ်သည်။

အခြားကိုးကွယ်သည့် ဘာသာဖြစ်သော ခရစ်ယာန်၊ ဗုဒ္ဓ စသောဘာသာတို့သည် ကရင်နီလူမှုအဆောက်အအုံအတွင်းမရောက်ရှိမီကာလတွင် ကေးဖုနှင့် အီလူးဖု ကွဲပြားခြားနား မှုမှာ အတော်အတန်ပြင်းထန်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က ကေးဖုနှင့်အီလူးဖုတို့သည် လက်ထပ်ထိမ်းမြား ခွင့်မရှိကြပေ။ လက်ထပ်ထိမ်းမြားကြပါက မွေးလာသောသားသမီးတို့သည် အုပ်စုမစစ်တော့ သည့်အတွက် ၎င်းတို့ဘဝတစ်လျှောက်လုံးတွင် ဆင်းရဲမှုနှင့်သာကြုံတွေ့ရလိမ့်မည် ဟူသော အယူအဆကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဤအယူအဆဖြစ်ပေါ်လာခြင်းမှာလည်း ကေးဖုနှင့်အီလူးဖု အုပ်စုတို့သည် မိရိုးဖလာဓလေ့ထုံးစံနှင့် လူမှုဝတ္တရားဆောင်ရွက်ရာတွင် ကွဲပြားခြားနားကြ သောကြောင့်ဖြစ်ပေသည်။

သို့သော် အခြားကိုးကွယ်သောဘာသာများဝင်ရောက်လာသောအခါ အချို့သော

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် အခြားဘာသာများသို့ ကူးပြောင်းကိုးကွယ်ယုံကြည်လာကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကေးဖုနှင့် အီလူးဖုတို့ကွဲပြားခြားနားမှုသည် အရှိန်အနည်းငယ်လျော့ပေါ့လာခဲ့ပေသည်။ ကေးဖုနှင့် အီလူးဖုတို့သည်လည်း လက်ထပ်ထိမ်းမြားလာခဲ့ကြသည်။ သို့သော်ဤသို့ လက်ထပ်ထိမ်းမြားလာသောသူများမှမွေးလာသော သားသမီးတို့သည် ဖခင်က ကေးဖုဖြစ်လျှင် သားသမီးတို့လည်းကေးဖုဖြစ်ရမည်။ ဖခင်က အီလူးဖုဖြစ်လျှင် သားသမီးများလည်း အီလူးဖုဖြစ်ရမည် ဟူသောခံယူချက်ရှိလာကြသည်။ ယခုခေတ်တွင် အထူးသဖြင့်ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဤအုပ်စုနှစ်ခုစလုံးကို လုံးဝပယ်လိုက်ကြသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ မိရိုးဖလာဓလေ့ထုံးစံကို ပယ်ပယ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်ကရင်နီလူမျိုးများအထဲတွင် ကေးဖုနှင့်အီလူးဖုဟူ၍မရှိကြတော့ပေ။ သို့သော် ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ ရှေးရိုးအစဉ်အလာကို မည်သို့ပင်ပစ်ပယ်စေကာမူ အခြားလူမျိုးတစ်မျိုးဖြစ်သွားနိုင်ပေ။ ယခုခေတ်ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရှိသော လူမျိုးတိုင်းလိုလိုပင် ရှေးဟောင်းအစဉ်အလာကို အမြတ်တနိုးဆက်လက်ထားရှိဆဲ ရှိနေသည်ကို တွေ့မြင်ရသည် ဖြစ်ရာကရင်နီလူမျိုးတို့အနေဖြင့် မိမိတို့၏ရှေးရိုးအစဉ်အလာ ဓလေ့ထုံးစံများကို မတိမ်ကော၊ မပျောက်ရစေရန်အတွက် လက်ဆင့်ကမ်းကာ ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းသွားရန်လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။

ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ယုံကြည်မှု ၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀၀

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် မိမိတို့ကိုယ်ကို ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမ (ဖြေးသူးလူးမိုး) (ဂ်ဟဉ္စုဒ္ဒါ ပြုဒ် မဟုဒ်)မှ ဆင်းသက်လာကြသည်ဟု ယုံကြည်ကြပါသည်။ ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမ (ဖြေးသူးလူးမိုး)သည် ဒေါသိုးမောခူ(ဒဉ္စုဒ္ဒ မဇ်ဓဉ္စု)တွင်ရှိသည်။ အဆိုပါဒေါသိုးမောခူသည် လူသားများ မရောက်ရှိနိုင်သော စင်္ကြာဝဠာအတွင်း နေရာတစ်နေရာတွင်ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဤကမ္ဘာကို တန်ခိုးရှင်ဘုရားတစ်ဆူက လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ်စီမံနေသည်။ လူသားများအတွက် ဆိုးကျိုးကောင်းကျိုးပြုလုပ်ပေးရန်အတွက် ဤကမ္ဘာသို့ နတ်ကောင်းနတ်ဆိုးများ၊ ကောင်းကင်တမန်နှင့် စာတန်မာရ်နတ်များစေလွှတ်ထားသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့်ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် အတိဒုက္ခရောက်သောအချိန်တွင် ဘုရားသခင်ကို တမ်းတလေ့ရှိကြသည်။ ဘုရားသခင်၏ တနေ့ဖု(ကဉ္စုဒ္ဒင်ဂိဒ်)ခေါ် ကောင်းကင်တမန်တော်များနှင့် နတ်ကောင်းနတ်မြတ်တို့သည် လူသားအတွက်ကောင်းကျိုးပေးသည်။ တောစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်၊

မြစ်စောင့်နတ် စသည်တို့သည် လူသားများက ၎င်းတို့ကိုပူဇော်ပသပြီးလေးစားလျှင် လူသားတို့ကိုကူညီသည်။ လူသားတို့က ၎င်းတို့ကို မထိမဲ့မြင်ပြုလျှင် လူသားတို့ကိုဆိုးကျိုးပေးသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ နတ်ဆိုးများ၊ တစ္ဆေသရဲ၊ ဝိဉာဉ်ဆိုးများတို့သည် လူသားတို့ကို အမြဲဒုက္ခပေးတတ်သည်။ ၎င်းတို့လူသားတို့ကို ဒုက္ခပေးနိုင်ရန်အတွက် ၎င်းတို့အား အစာရေစာများ စွန့်ကြဲပေးရန်လိုသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။

ကရင်နီလူမျိုး၏ ဓလေ့ထုံးစံ၊ လူမှုရေးဝတ္တရားများသည် အထက်ပါယုံကြည်မှုများနှင့် ဆက်နွယ်လျက်ရှိသည်။ ဘုရားသခင်၏(တနေ့ဖွဲ့)ခေါ် ကောင်းကင်တမန်၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ် (ပရယ်ပရို ပရယ်ပရား) (ဧကုမ္မဋ္ဌဧကုမ္မဋ္ဌ ဧကုမ္မဋ္ဌဧကုမ္မဋ္ဌ)တို့ကို ပူဇော်ပသရန် ဝတ္တရားကို တာဝန်ယူရသောအုပ်စုကို အီလူးဖု ဟုခေါ်ကြသည်။ တောင်စောင့်နတ်၊ တောစောင့်နတ်၊ ရေစောင့်နတ် စသောနတ်များကို ပူဇော်ပသရန်ဝတ္တရားကို တာဝန်ယူသောအုပ်စုကို ကေးဖု ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ဤအုပ်စုနှစ်စုသည် ကရင်နီလူမှုအဆောက်အအုံအတွင်းတွင် ယခုထက်တိုင် တည်ရှိနေပေသည်။ အီလူး(ဥပုဋ္ဌ)ခေါ် တံခွန်တိုင်စိုက်ထူသောနေရာတိုင်းနှင့် အီလူးရှိသောကျေးရွာတိုင်းတို့တွင် အီလူးနှင့်ပတ်သက်သောဝတ္တရားကို ဦးစီးဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အီလူးဖုအုပ်စုထဲမှ အီလူးဘျာစယ် (ဥပုဋ္ဌ ဣမုဋ္ဌဋ္ဌ) ခေါ် အီလူးသခင်တစ်ဦးကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်ကြရသည်။ အီလူးကိုယုံကြည်သက်ဝင်သော အိမ်ထောင်များလျှင် အီလူးဘျာစယ်တစ်ဦးအပြင် လက်ထောက်အီလူးဘျာစယ်တစ်ဦးကိုပါ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ကြရသည်။ ရပ်ရွာတွင်ရွာကြီးလျှင် အီလူးဘျာစယ်တစ်ဦးနှင့် လက်ထောက်အီလူးဘျာစယ်တို့ကို ရွေးချယ်ထားရှိလေ့ရှိသည်။ ရွာငယ်လျှင် အီလူးဘျာစယ်တစ်ဦးတည်းကိုသာ ထားရှိကြသည်။ ထိုနည်းတူ ကေးလဲ (ဧကုမ္မဋ္ဌ ဩဋ္ဌ) ထားရှိသောနေရာတိုင်း၊ ကျေးရွာတိုင်းတို့တွင် ကေးလဲ၏ဝတ္တရားကို ဦးစီးဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ကေးဖုအုပ်စုထဲမှ ကေးဘျာစယ် (ဧကုမ္မဋ္ဌ ဣမုဋ္ဌဋ္ဌ)ခေါ် ကေးသခင်တစ်ဦးကိုရွေးချယ်ထားရှိကြသည်။ ကေးလဲနှင့်ပါတ်သက်သော အိမ်ခြေများလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ ကျေးရွာကြီးလျှင်သော်လည်းကောင်း ကေးဘျာစယ်တစ်ဦးနှင့် လက်ထောက်ကေးဘျာစယ်ဟူ၍ထားရှိကြသည်။ သို့သော် ရွာငယ်လျှင် ကေးဘျာစယ်တစ်ဦးတည်းကိုသာ ထားရှိကြသည်။

အီလူးဘျာစယ် (ဥပုဋ္ဌ ဣမုဋ္ဌဋ္ဌ)နှင့် ကေးဘျာစယ် (ဧကုမ္မဋ္ဌ ဣမုဋ္ဌဋ္ဌ)ရွေးချယ်နည်း

အီလူးဘျာစယ်တဦး ကွယ်လွန်သွားသောအခါတွင်လည်းကောင်း၊ အရပ်တပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သွားသောအခါတွင်လည်းကောင်း၊ အီလူးဘျာစယ် လိုက်နာရမည့်စည်း

မုဉ်းစည်းကမ်းကို မလိုက်နာနိုင်တော့သဖြင့် အီလူးဘျာစယ်၏ဝတ္တရားကို မထမ်းဆောင်နိုင်တော့ဘဲ အီလူးဘျာစယ်အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်သွားသောအခါတွင်လည်းကောင်း၊ အီလူးဘျာစယ်အသစ်ကို ရွေးချယ်ရန်လိုအပ်လာပါသည်။ ဤအခြေအနေသို့ရောက်ရှိသောအခါတွင် အီလူး၏လေ့ထုံးစံကိုယုံကြည်သက်ဝင်ကြသော အီလူးဖုအုပ်စုများမှသော်လည်းကောင်း၊ ကေးဖုအုပ်စုများမှသော်လည်းကောင်း၊ လူကြီးများနှင့်သက်ကြီးရွယ်အိုပိုင်းမှသော်လည်းကောင်း၊ စုဝေးပြီး အီလူးဖုအုပ်စုထဲမှ သိက္ခာသမာဓိရှိသူ၊ ရိုးသားဖြောင့်မတ်သူ၊ စိတ်နေသဘောထားဖြူစင်သူ၊ အီလူး၏ဝတ္တရားကိုနားလည်သိရှိသူ၊ ဘိုးဘေးဘီဘင်က အီလူးဘျာစယ်လုပ်ခဲ့ဘူးသူ စသောအရည်အချင်းရှိသူကို အီလူးဘျာစယ်အဖြစ် ရွေးချယ်တင်မြှောက်လေ့ရှိကြသည်။ ထိုနည်းတူ ကေးဘျာစယ်အနေဖြင့် ကွယ်လွန်သွားသောအခါတွင်လည်းကောင်း၊ အရပ်တပါးသို့ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သွားသောအခါတွင်လည်းကောင်း၊ ကေး၏လေ့ထုံးစံဝတ္တရားကို မဆောင်ရွက်နိုင်တော့သဖြင့် နုတ်ထွက်သွားသောအခါတွင်လည်းကောင်း၊ ကေးဘျာစယ်အသစ်ကို ရွေးချယ်ရန်လိုအပ်သည့် အခြေအနေမျိုးသို့ ဆိုက်ရောက်သောအခါတွင်လည်း ကေး၏လေ့ထုံးစံကို သက်ဝင်ယုံကြည်ကြသော အီလူးဖုနှင့် ကေးဖုတို့ထဲမှ လူကြီးမိဘများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများတို့စုရုံးပြီး ကေးဖုအုပ်စုထဲမှ သစ္စာရှိသူ၊ သမာဓိရှိသူ၊ ရပ်ရွာလုပ်ငန်းကိုဦးဆောင်နိုင်သူ၊ ကေး၏လေ့ထုံးစံဝတ္တရားကို သိရှိနားလည်သူ၊ မိဘ၊ ဘိုးဘေးအနေဖြင့် ကေးဘျာစယ်လုပ်ဘူးသူ စသောအရည်အချင်းရှိသူကို ကေးဘျာစယ်အဖြစ် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ကြပါသည်။

အီလူးဘျာစယ်နှင့်ကေးဘျာစယ်တို့ ရွေးချယ်တင်မြှောက်ရာတွင် ယောက်ျားများကိုသာ ရွေးချယ်ရပေသည်။ အမျိုးသမီးကိုရွေးချယ်လေ့မရှိပေ။ အကြောင်းမှာ အမျိုးသမီးတို့သည် အီလူးနှင့် ကေးတို့၏ ဝတ္တရားတို့ကိုထမ်းဆောင်နိုင်ရန် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ ရွေးချယ်ပြီးလျှင် ရွေးချယ်ခံရသောအီလူးဘျာစယ် သို့မဟုတ် ကေးဘျာစယ်တို့သည် အရပ်တပါးသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်သွားခြင်းမရှိပါက ၎င်းတို့ကွယ်လွန်သွားသည့်အထိ ရွေးချယ်မှုသည် တည်မြဲရမည်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍အီလူးဘျာစယ်သို့မဟုတ် ကေးဘျာစယ်တို့သည် နုတ်ထွက်လိုပါက ရပ်ရွာလူကြီးများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အတိုင်းသာ ဖြစ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤဆုံးဖြတ်ချက်မှာ အီလူးဘျာစယ်ဖြစ်စေ၊ ကေးဘျာစယ်ဖြစ်စေ နုတ်ထွက်ရသည့် အကြောင်းရင်းနှင့် ကျူးလွန်သောအပြစ် အတိမ်အနက်ပေါ်တွင်တည်ရှိသည်။ ဤအဖြစ်သည် ရာဇဝတ်မှု၊ တရားမမှုတို့လည်း ပါဝင်ပါတ်သက်နိုင်ပါသည်။

အီးလူးဘျာစယ် (ဥဉ္ဇရဗ္ဗ နှင့် ဝေးဘျာစယ် [ဧဗ္ဗဒ် နှင့် ဝေးဘျာစယ်] ဘီအိုအီဇ္ဇာရားများ

အီးလူးဘျာစယ်အဖြစ်အရွေးခံရသူသည် အီးလူးဘျာစယ်ဖြစ်လာသည်နှင့် ဂျီသား၊ သမင်သား၊ ရစ်သား၊ ခွေးသား၊ ပဲပုပ်၊ ငပိ၊ ကြောင်သား၊ ကျားသားများ၊ ကျားကိုက်၍ သေသော သတ္တဝါအကောင်၏အသား၊ မြွေကိုက်သေသော သတ္တဝါအကောင်၏အသားများ နှင့် ခွေးကိုက်၍သေသောသတ္တဝါအကောင်တို့၏အသားများကို ရှောင်ကြဉ်ရပေသည်။ အထက်ဖော်ပြပါအစာများသည် ရှေးခေတ်တွင် အီးလူးဖုအုပ်စုဝင်တိုင်း ရှောင်ကြဉ်ရသည့် အစားအစာများဖြစ်သည်။ သို့သော်ယခုခေတ်တွင် ၎င်းအစားအစာကိုရှောင်ကြဉ်ရန် ခက်ခဲသောကြောင့် အီးလူး ဘျာစယ်ကိုသာ ရှောင်ကြဉ်ခိုင်းခြင်းဖြစ်သည်။ ဂျီသား၊ သမင်သား၊ ရစ်သားတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ရခြင်းမှာ ၎င်းတောကောင်များသည် ရာသီအလိုက်ထွက်သော အစားအစာကိုစားသဖြင့် အသားပူကာ တဏှာရာဂကို အားပေးခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ခွေးသားမှာ ယုတ်ညံ့သောသတ္တဝါဖြစ်ခြင်းကြောင့် မစားသင့်ပေ။ ပဲပုပ်၊ ငပိတို့မှာ လူ၏ ချွေးပုပ်၊ ချွေးနံ့ကို ထွက်စေသဖြင့် ဘုရား၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်တို့ မကြိုက်နှစ်သက်ပေ။ ကျား၊ မြွေ၊ မြေခွေး စသောအသားစားသတ္တဝါတို့ကိုက်သေသောသတ္တဝါတို့၏ အသားတို့တွင် ကိုက်သောသတ္တဝါများ အဆိပ်ဝင်ပြီးဖြစ်သဖြင့် စားမိပါက လူ၏ အာရုံ၊ ရူပါရုံ အကြောတို့ကိုထိခိုက်စေသည်ဟု ယူဆသဖြင့် မစားသင့်ပေ။ အီးလူးဘျာစယ်တို့သည် အဆိုပါအစာများကို ရှောင်ကြဉ်ရသည့်အပြင် အီးလူးပွဲပြုလုပ်သောအခါတွင် အရက်ကိုပါ ရှောင်ကြဉ်ရပေသည်။ အများမှ လာရောက်လှူဒါန်းသော အစားအစာများကိုသာ သုံးစွဲရသည်။

အီးလူးဘျာစယ်သည် အီးလူးပွဲပြုလုပ်သောအခါတွင် မိမိကိုယ်ကိုသန့်ရှင်းစေသော အားဖြင့် ကင်ပွန်းချဉ်သီးရည်ကိုချိုးရသည်။ ပြီးလျှင်အဝတ်အစားသစ်များကို ဝတ်ဆင်ကာ လာရောက်လှူဒါန်းသောသူများ၏ပစ္စည်းများကို ဦးဆောင်ကာ ဘုရားသခင်၊ နတ်ကောင်း နတ်မြတ်၊ ပရယ်ပရိပရယ်ပရားများအား လှူဒါန်းပေးရသည်။ ဖယောင်းတိုင်များထွန်းသိုပြီး လာရောက်လှူဒါန်းသူများအတွက်ဆုတောင်းပေးရသည်။ တချို့ရွာကြီးများတွင် ဟိုး (ဗျဉ်)ခေါ် ဘုရားသခင်၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်၊ ပရယ်ပရိပရယ်ပရားများနေရန် ဟော်တော်ကို ဆောက်လုပ်ထားလေ့ရှိကြသည်။ အီးလူးဘျာစယ်သည် အီးလူးပွဲမပြီးမချင်း (ဟိုး)ခေါ် ဟော်တော်တွင် နေထိုင်ရသည်။ အီးလူးပွဲပြီးမှသာ မိမိအိမ်ကိုပြန်ရသည်။ ကရင်နီလူမျိုး၏ ဓလေ့ထုံးစံအရ တစ်နှစ်လျှင် အီးလူးပွဲသုံးခါ ကျင်းပရသည်။ ၎င်းတို့မှာ တျားအီးလူးဘိုးပလျား (နဟဗ္ဗဗ္ဗဗ္ဗဗ္ဗ နှင့် နဟဗ္ဗဗ္ဗဗ္ဗဗ္ဗ) ခေါ် အသစ်ထွက်သောသီးနှံများကို လှူဒါန်းပူဇော်သောပွဲ၊ တျားအီးလူးဖု (နဟဗ္ဗဗ္ဗဗ္ဗဗ္ဗ ဂိဒ်)ခေါ် အပျို၊ လူပျိုကလေး သူငယ်များအတွက် လှူဒါန်းပူဇော်သောပွဲနှင့်

ကျားအိလူးဒူ (အမ္မတ္တပုဗ္ဗိ နဒ္ဒိ)ခေါ်သော ကရင်နီလူမျိုးတစ်မျိုးလုံး အတွက်လူ့ဒါန်းပူဇော်သောပွဲတို့ဖြစ်သည်။ အိလူးဘျာစယ်သည် ဤပွဲသုံးပွဲစလုံးကို ဦးဆောင်ကျင်းပ၊ ဦးဆောင်လူဒါန်းပေးရသည်။ ကျားအိလူးဘိုးပလျား ပြုလုပ်ကျင်းပနိုင်ရန် အတွက် အိလူးဘျာစယ်က လူဒါန်းရန်စင်၊ လူဒါန်းရန်ယဇ်ပလ္လင်များကို ဦးဆောင်ဆောက်လုပ်ပေးရသည်။ ကျားအိလူးဖုတွင်စိုက်ထူရန်တံခွန်တိုင်သစ်များကို ခုတ်ယူစိုက်ထူပေးခြင်း၊ လူဒါန်းရန်စင်နှင့် ယဇ်ပလ္လင်များ ဆောက်လုပ်ပေးခြင်းတို့တွင် ဦးဆောင်ပေးရသည်။ ကျားအိလူးဒူတွင် တံခွန်တိုင်အသစ်ကို ခုတ်ယူစိုက်ထူရန် လိုအပ်သောနှစ်တွင် ခုတ်ယူရန်သစ်ပင်ကို ဦးဆောင်ရွေးချယ်ပေးရသည်။ တံခွန်တိုင်သစ်စိုက်ထူရန် သစ်ပင်ရွေးချယ်ရာတွင် အလွန်အရေးကြီးပေသည်။ အရွေးမှား၍ သစ်ပင်လွဲပြီးသောအခါ အပေါက်ပါ၊ အနာအဆာပါသောသစ်ဖြစ်လျှင် ပစ်ပယ်၍အသစ်ထပ်မံရွေးချယ်ရပေသည်။ ၎င်းအပြင် ခုတ်လွဲပြီးသော တန်ခွန်တိုင်သစ်ကို ရွာသို့သယ်ပြန်လာရာတွင် လိုက်လံစောင့်ရှောက်ပေးရသည်။ ၎င်းတန်ခွန်တိုင် အသစ်ကို မိန်းမ မကျော်ရ၊ ခွေးမကျော်ရပေ။ ရွာသို့ရောက်သောအခါတွင်လည်း တန်ခွန်တိုင်သစ်ကို မိန်းမ မကျော်စေရန်၊ ခွေး မကျော်စေရန် အိပ်စောင့်ရပေသည်။ တန်ခွန်တိုင်မစိုက်ထူမှီ တန်ခွန်တိုင်၏ တန်ဆာပလာများ ဖြစ်သော ထီးများ၊ ညောင်ရွက်များ၊ နေ၊ လများပြုလုပ်သောအခါတွင်လည်း ဦးဆောင်ရပေသည်။ အဆုံးတွင် တန်ခွန်တိုင်စိုက်ထူပြီး ထီးတင်ပြီးသည်အထိ ဦးဆောင်ရပေသည်။

ကေးဘျာစယ်တဦးသည် ကေးဘျာစယ်ဖြစ်လာသည်နှင့် ကေး၏ဝတ္တရားကိုစတင်ဆောင်ရွက်ရသည်။ အရေးကြီးဆုံးမှာရပ်ရွာတွင်ရေလုံလောက်စွာရရှိရေးနှင့် ရေကောင်းရေသန့်ရရှိရန်ဖြစ်သည်။ ကေးဘျာစယ်သည် ဆူထွေး (အဗ္ဗိပံဟဗ္ဗိ)ခေါ်သော ရေစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်၊ ချောင်းများ၊ မြစ်များစောင့်နတ်တို့အား ပူဇော်ပသပွဲကို တစ်နှစ်တစ်ခါ ဦးဆောင်ကျင်းပပေးရသည်။ ဤပူဇော်ပသပွဲပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် ရပ်ရွာတွင်းတွင်နေထိုင်ကြသော ကေးဖုအုပ်စု၊ အိလူးဖုအုပ်စုတို့ထံမှ အလှူငွေကိုလိုက်လံကောက်ခံရသည်။ ၎င်းရရှိသော အလှူငွေဖြင့် ဝက်၊ ကြက်၊ ခေါင်ရည်၊ အရက်များကို ဝယ်ယူပြီး ရပ်ရွာ၏ရေထွက်ပေါက်သို့မဟုတ် ရေခပ်ဆိပ်များသို့သွား၍ ရေစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်၊ ချောင်း၊ မြစ်စောင့်နတ်တို့ကိုပူဇော်ပသခြင်းအမှုကိုဆောင်ရွက်ရသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ ရပ်ရွာတွင်ရေလုံလုံလောက်လောက်ရရှိရန်နှင့် ရေကောင်းရေသန့်ရရှိရန်အတွက်ဖြစ်သည်။ ရေကိုအဆိပ်အတောက်မပါရန်အဓိကထားပြီး ရေစောင့်နတ်ကိုပူဇော်ပသခြင်းဖြစ်သည်။ ဤပွဲတွင်ရေစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်စသည်တို့ကိုတိုင်တည်ပြီးရှေ့လာမည့် အဖြစ်အပျက်ကို ကြက်ရိုးထိုး မေးမြန်းလေ့ရှိ

သည်။

ကရင်နီလူမျိုးများ စုစည်းနေထိုင်သည့်ရပ်ရွာတိုင်း၌ ရပ်ရွာအပြင်ဘက်တွင် ကေးလဲ (ကျဉ်းပြုစု)ဟူသောနေရာတစ်နေရာသတ်မှတ်ထားရှိစမြဲဖြစ်သည်။(ကေးလဲ)မှာရပ်ရွာစောင့်နတ်၏နေရာပင်ဖြစ်သည်။ ဤကေးလဲကို ကေးဘျာစယ်က တာဝန်ယူစောင့်ရှောက်ထားရသည်။ အဆိုပါ ကေးလဲစောင့်နတ်ကို ပူဇော်ပသရန်အတွက် ကေးဘျာစယ်က ဦးဆောင်ပြီး တစ်နှစ်တစ်ခါ ရွာလုံးကျွတ်တောလိုက်ပွဲ ပြုလုပ်ပေးရသည်။ တောလိုက်ပွဲမှရလာသော သမင်၊ ဒရယ်၊ စိုင်း၊ ဆတ် စသည့်တောကောင်အသားတို့ဖြင့် ကေးလဲစောင့်နတ်ကို ပူဇော်ပသရသည်။ ဤနေရာတွင် ကျား၊ မြွေ၊ ခွေး၊ တောခွေး၊ တောကြောင်၊ မျောက် စသောသတ္တဝါများ မပူဇော်မိရန် အထူးသတိပြုရမည်ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာကေးလဲစောင့်နတ်သည် ၎င်းသတ္တဝါများကို မကြိုက်နှစ်သက်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကေးလဲစောင့်နတ်ကို ပူဇော်သင့်သောသတ္တဝါများကိုရွေးထုတ်ပြီး ပူဇော်ရသည်။ အထူးသဖြင့် ပူဇော်သင့်သော သတ္တဝါများမှာ ဂျီ၊ စိုင်း၊ ဆပ်၊ တောဝက် စသောခွာပါသောသတ္တဝါများကို ပူဇော်ရပေသည်။ ဤသတ္တဝါများကို ပူဇော်ရာတွင် ၎င်းတို့၏ ဦးခေါင်း၊ ခြေဖျား၊ အမြီးဖျား၊ အသဲနှလုံး စသည်တို့ကိုလှီးထုတ်၍ ချက်ပြုတ်ပြီးပူဇော်ရသည်။ ကျန်သောသတ္တဝါ၏ ကိုယ်ခန္ဓာအပိုင်းများကို အိဒါး (ခွေခွေ)ခေါ် ဝေစုအဖြစ် လှီးထုတ်ပြီး ရပ်ရွာရှိအိမ်တိုင်းကို တစ်အိမ်တစ်တုံး ဝေပေးရသည်။ သတ္တဝါအသား နည်းလျှင် (အိဒါး) ခေါ် ဝေစုအသားတုံးသည်ငယ်ပြီး၊ သတ္တဝါအသားများလျှင် (အိဒါး)အသားတုံးကြီးမည်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ တောလိုက်ပြီး မည်သည့်သတ္တဝါအကောင်မှ မရရှိလာလျှင် ကေးဘျာစယ်သည်ရွာတွင် အလှူခံပြီးကျွဲကိုဝယ်ယူ၍ ကေးလဲစောင့်နတ်ကို ပူဇော်ရသည်။ ကျန်သောကျွဲသားကို (အိဒါး) ခေါ် ဝေစုအသားတုံး အဖြစ်လှီးပြီး ရပ်ရွာတွင်းရှိ အိမ်တိုင်းကို တစ်အိမ်တစ်တုံး လိုက်လံဝေမျှပေးရသည်။ ကေးလဲတွင် ပူဇော်ပသသောအခါတွင် ကေးဘျာစယ်အနေဖြင့် ရပ်ရွာတွင်းသို့ မကောင်းဆိုးဝါးများ၊ သားရဲတိရစ္ဆာန်ဆိုးများမဝင်လာစေရန် ကာကွယ်ပေးရန်နှင့် ရပ်ရွာသူရွာသားများ ရွာပြင်တော၊ တောင်သို့ သွားလာသောအခါ ရန်ပြုတတ်သော သားရဲတိရစ္ဆာန်များနှင့် မတိုးမိစေရန်၊ သစ်ပင်ပေါ်မှ လိမ့်ကျခြင်း၊ ရေနစ်ခြင်း၊ သစ်ပင်လှဲမိခြင်း စသောဘေးရန်မှ ကာကွယ်ပေးရန်စသည့် ရပ်ရွာသူရွာသားများအတွက် ဆုတောင်းပေးရသည်။

ရွာတွင်းနတ်နှင့် ကလေးသူငယ်စောင့်ရှောက်သောနတ်ကို ပူဇော်ပသသောပွဲကိုလည်း တစ်နှစ်တစ်ခါ ကေးဘျာစယ်က ဦးဆောင်ကျင်းပပေးရသည်။ ၎င်းပူဇော်ပွဲမှာ ကေးတရဒါး (ကျဉ်း နေရာဒေသ)ဟုခေါ်သည်။ (ကေးတရဒါး)ထားရှိသောနေရာသည် များသောအားဖြင့်

ရွာတွင်းတွင် သတ်မှတ်ထားရှိလေ့ရှိသည်။ ရွာအပြင်၌သတ်မှတ်ထားရှိသည်လည်းရှိသည်။ ရွာတန်းရှည်ဖြစ်လျှင် ရွာအလယ်အိမ်ခြေပြတ်သောနေရာတွင် သတ်မှတ်ထားလေ့ရှိသည်။ ကေးတရဲဒါးကိုရွာတွင်း သို့မဟုတ် ရွာအပြင်တွင်ရှိသော သစ်ပင်ကြီးတစ်ပင်သို့မဟုတ် နှစ်ပင်ကိုအသိအမှတ်ပြုထားရှိကြသည်။ ၎င်းသစ်ပင်ကို မည်သူမျှ ခုတ်လှဲခြင်း၊ အကိုင်ချိုးခြင်းများပြုလုပ်ခွင့်မရှိပေ။ ၎င်းသစ်ပင်ကြီးအောက်တွင် တစ်နှစ်တစ်ခါ ကေးတရဲဒါးပူဇော်ပွဲကို ကျင်းပပေးရသည်။ ကေးဘျာစယ်သည် တစ်နှစ်တစ်ခါ ကလေးများ၊ လူကြီးများတို့ကိုခေါ်ပြီး တောလိုက်ပွဲတစ်ရပ် ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ တောလိုက်ရာတွင် ခြေလေးချောင်းကိုမလိုက်ဘဲ ငှက်များ၊ တောကြက်များ၊ ရစ်များတို့ကိုသာ လိုက်လံပစ်ဖမ်းကြသည်။ ပစ်ဖမ်း၍ရရှိလာသော ကြက်၊ ငှက်သတ္တဝါများကို ကေးတရဲဒါးသို့အားလုံးယူလာကြသည်။ ရရှိလာသောကြက်၊ ငှက်များထဲမှ ငှက်သုံးမျိုးကိုရွေးပြီး ကေးတရဲဒါးနတ်ကို ပူဇော်ရသည်။ အကယ်၍ရရှိလာသော ငှက်များထဲတွင် ပူဇော်ရမည့်ငှက်မျိုးမပါလျှင် ကေးဘျာစယ်သည် ရွာထဲမှကြက်နှစ်ကောင်ကိုယူလာပြီးပူဇော်ရသည်။ ရရှိလာသောကြက်၊ ငှက်များကို အားလုံးခုတ်ထစ်ပြီး အပုံလိုက်ထုပ်၍ တောလိုက်ရာတွင် ပါဝင်သော ကလေး၊ လူကြီးတို့ကို ညီတူညီမျှဝေငှပေးလေ့ရှိသည်။ ကေးတရဲဒါးပူဇော်ပွဲတွင် ရွာတွင်းနတ်များနှင့် ကလေးသူငယ်များအတွက်ရည်စူးပြီး ပူဇော်ရသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ကလေးသူငယ်များ တောတွင်းသွားသောအခါ ဘေးအန္တရာယ်ပြုတတ်သော သားရဲသတ္တဝါဘေးမှ လွတ်ကင်းရန်နှင့် ကလေးသူငယ်များ သစ်ပင်ပေါ်မှလိမ့်ကျခြင်း၊ ရေနစ်ခြင်းမရှိစေရန်အတွက် ရည်စူး၍ပူဇော်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ကေးဘျာစယ်သည် ရပ်ရွာတွင် တောလိုက်ပွဲထွက်သောအခါတွင်လည်းကောင်း၊ မကောင်းဆိုးဝါးများ ကျရောက်သောအခါတွင်လည်းကောင်း၊ ဘေးရောဂါကျရောက်သောအခါတွင်လည်းကောင်း ကရင်နီထုံးစံအရ ရပ်ရွာကိုဆေးကြောသောအခါတွင် ရွာ၌ ဒို (ဒုဟု)ဟု ကြေညာပေးရသည်။ (ဒို)ဆိုသည်မှာ ကရင်နီထုံးစံအရ ဥပုဇ်စောင့်ထိန်းရန်ဖြစ်သည်။ (ဒို)ခေါ်သည့် ဥပုဇ်စောင့်ထိန်းရာတွင် ရပ်ရွာအပြင်မှညွှတ်သည်များကို စကားမပြောရန်ဖြစ်သည်။ ရပ်ရွာအပြင်တွင် သစ်ကိုင်းသစ်ရွက်များချိုးပြီး ရပ်ရွာဝင်လမ်းတွင်ထားလေ့ရှိသည်။ လာသောညွှတ်သည်များ မြင်သောအခါအဓိပ္ပါယ်သိရှိသဖြင့် ကေးဖုအုပ်စုအိမ်တွင်မတည်းဘဲ အီလူးဖုအုပ်စုအိမ်တွင်သာသွား၍တည်းခိုကြသည်။ ရပ်ရွာများဆေးကြောပြီးမှ (ဒို)ကို ရပ်ဆိုင်းထားရသည်။ ထိုအချိန်ကျမှ လာသောညွှတ်သည်များသည် မိမိတို့စကားပြောလို သောသူများနှင့် စကားပြောခွင့်ရရှိသည်။ ညွှတ်သည်များသည် မိမိတို့တည်းခိုလိုရာအိမ်များသို့ သွားရောက် တည်းခိုနိုင်သည်။

ကေးဘျာစယ်သည် ရပ်ရွာသူရွာသားများ တောလိုက်ရန် ပြင်ဆင်သောအခါတွင်

အိဆိပလီး (ဥဒ္ဒစ္စ ဧပြုဥ)ခေါ် ဆေးကြောခြင်းကိုပြုလုပ်ပေးရသည်။ (အိဆိပလီး) ပြုလုပ်ရာတွင် တောလိုက်အဖွဲ့များကိုင်ဆောင်သော သေနတ်၊ ဒူး၊ လေး၊ လုံ စသည်လက်နက်များကို ကြက်မွေးဖြင့် ကင်ပွန်းချဉ်သီးရည်နှင့်ဆွတ်ပြီးဆေးပေးရသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ လက်နက်များပစ်ခတ်ရာတွင် တောလိုက်အဖွဲ့ဝင်အချင်းချင်း မထိမှန်စေဘဲ သားရဲတောကောင်ကိုသာ ထိမှန်စေရန်ဖြစ်သည်။ တောလိုက်အဖွဲ့များသည် ရလာသောသားကောင်များထဲမှ ဂျီ၊ စိုင်း၊ ဆတ်များ ရလာလျှင် ၎င်းသားကောင်၏ဦးခေါင်းနှင့် ကျောရိုးသားတစ်ချောင်းတို့ကို ကေးဘျာစယ်အား ပေးရသည်။ ကေးဘျာစယ်လည်း (ဖူဒို)(ဂိဗ္ဗုဃုဃု)လုပ်ပေးရသည်။ (ဖူဒို)ပြုလုပ်ရာတွင် ခေါင်းများ၏ အသားများကို ထုတ်ယူစားသောက်ပြီး ကျန်ခေါင်းရိုးကို စင်ပေါ်တွင်တင်ပြီး ချည်ထားပေးရသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ နောက်တစ်ခါတောထပ်လိုက်လျှင် ထပ်မံရရှိရန်ဖြစ်သည်။

ရွာတည်စဖြစ်သောရွာသစ်တို့တွင်လည်းကောင်း၊ အလွန်သေးငယ်သောရွာများတို့တွင်လည်းကောင်း (ကေးလဲ)နေရာကို သတ်မှတ်ထားရှိခြင်းမရှိပေ။ (ကေးလဲ)၏ ပူဇော်ပသပွဲများကိုကေးဘျာစယ်အိမ်တွင်သာ ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ ကေးဘျာစယ်၏နေအိမ်တွင် ရရှိလာသော သားရဲတောကောင်များ၏ဦးခေါင်းခွံများကို (ဖူဒို)ခေါ် စင်ပေါ်တွင်တင်ပြီး ချည်ထားလေ့ရှိသည်။

ခနီလူး ဥပြုဥ (ဒါ) ဆူးခနီလူး နဟဗ္ဗဥပြုဥ

အိလူး (ဥပြုဥ)ခေါ် တံခွန်တိုင်အယူအဆသည် ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ ရှေးအကျဆုံးသော အယူအဆတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ကရင်နီလူမျိုးများသည် မိမိတို့ကိုယ်ကို လူအပါအဝင်သတ္တဝါများနှင့် ဤကမ္ဘာကို ဖန်ဆင်းသောဘုရားမ (ဖြေးသူးလူးမိုး)မှ ဖန်ဆင်းသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဤနေရာတွင် (ဖြေးသူးလူးမိုး) ခေါ် ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမ၏ အကြောင်းကို မဖော်ပြလျှင်မဖြစ်သဖြင့် ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမ၏အကြောင်းကို အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြရပေမည်။

ဤလောက၏အစဦး၌ အဆုံးအစမရှိသော လေဟာပြင်တွင်ဘာမျှမရှိ၊ လေအဖိုနှင့် လေအမသာရှိသည်။ လေအဖိုနှင့်လေအမတို့သည် အစအဆုံးမရှိသောလေဟာပြင်တွင် သွားလာတိုက်ခတ်လျက်ရှိသည်။ ဤကဲ့သို့ သွားလာတိုက်ခိုက်နေရာမှတစ်ကြိမ်တွင် လေအမသည် လေအဖို နောက်သို့မလိုက်နိုင်တော့ဘဲ နောက်တွင်ကျန်နေခဲ့သည်။ လေအဖိုသည် လေအမ မလိုက်နိုင်တော့မှန်းသိရှိပြီး လေအမထံပြန်လာ၍ အဘယ်ကြောင့်မလိုက်နိုင်ရပါသလဲဟုမေးသည်။ ဤတွင်လေအမက မသဘာဝအလျောက် ပဋိသန္ဓေ (ကိုယ်ဝန်ဆောင်) တည်နေပြီဟု

လူသားနှင့်သတ္တဝါများစားသုံးရန်အတွက် စပါး၊ ဂျုံ၊ မုယောစပါးနှင့် မြက်ပင်အမျိုးမျိုးကို ဖန်ဆင်းတော်မူသည်။ ထိုအချိန်တွင် စပါးစေ့တစ်လုံးမှာ သခွားသီးထက်ကြီးသည်ဟူ၏။ လူသားတို့သည် စပါး၊ ဂျုံ၊ မုယောစပါးများကိုစားသုံးပြီး အဆီယစ်လာကြကာ ပျင်းရိ၍ တစ်နေ့ကုန်အိပ်ကြသည်။ ထိုအခါလူသားတို့သည်ဖျားနာလာကြသည်။ လူသားတို့သည် ဤကဲ့သို့ဖျားနာလာသောအခါ ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမထံသွား၍ မဖျားမနာအောင်ပြုလုပ်ပေးရန် တောင်းပန်ကြသည်။ ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမလည်း အီလူးပွဲ ပြုလုပ်ကျင်းပပြီး ‘ကေ့ထိုးဘိုး’ ခေါ် တံခွန်တိုင်ကိုစိုက်ထူ၍ ကေ့ထိုးဘိုးကို ပတ်ပတ်လည်ဝိုင်း၍ကခုန်ကြကာ ငါ၏ကျေးဇူးတော်ကို အော်ဟစ်ကြွေးကြော်ကြရန် မိန့်ကြားတော်မူ၏။ ထိုအချိန်တွင် ဒေါသိုးမောခွ၌ပေါက်သော အပင်များထဲမှ အမြင့်ဆုံးအပင်ဖြစ်သော ‘တပို့’(ကဒ္ဒဃ) ခေါ် ယခုတံမျက်စည်းပြုလုပ်သော ကိုင်းပင်ရှိသည်။ လူသားတို့လည်း ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမ မှာကြားသည့်အတိုင်း ‘တပို့’ခေါ် တံမျက်စည်းပြုလုပ်သော ကိုင်းပင်ကိုချိုးယူပြီး ‘ကူထိုးဘိုး’အဖြစ် စိုက်ထူကာပတ်ပတ်လည် ဝိုင်း၍ကခုန်ကြပြီး ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမ၏ကျေးဇူးတော်ကို အော်ဟစ်ချီးမွမ်းကြသည်။ ဤသို့ ဖြင့်လူသားတို့သည် ကျန်းမာသန်စွမ်းလာကြသည်။ ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမလည်း လူသားတို့၏ အီလူးပွဲပြုလုပ်၍ကခုန်ရာတွင် ဦးဆောင်မှုပေးရန်အတွက် အလွန်တရာကိုယ်ခန္ဓာကြီးမားသော ‘နာအောမိုး’(ဗုဒ္ဓဗ္ဗ မဃုဗ္ဗ)ကို ခေါ်ယူပြီး တာဝန်ပေးတော်မူသည်။ ဤသို့ဖြင့် လူသားတို့သည် နေ့စဉ်ကခုန်မြူးတူးနေရသဖြင့် အလွန်တရာမှ ကျန်းမာသန် စွမ်းလျက်ရှိကြသည်။

ထိုအချိန်တွင် ဒေါသိုးမောခူ၏အရှေ့ဘက်ရှိ အလွန်နက်ရှိုင်းသော ချိုင့်နက်ကြီး၏ တစ်ဘက်ကမ်းတွင် သပြေပင်တစ်ပင်ပေါက်သည်ကို လူသားတို့လှမ်းမြင်နေရသည်။ သို့သော် ချိုင့်မှာ အလွန်တရာနက်ရှိုင်းသဖြင့် ၎င်းကိုဖြတ်ကျော်ရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် လူသားတို့သည် ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမထံသွားပြီး ချိုင့်နက်တစ်ဘက်ကမ်းတွင်ရှိသောသပြေပင်ကိုသွားရောက် ခုတ်ယူပြီး ကေ့ထိုးဘိုးအဖြစ်စိုက်ထူလိုကြောင်း လျှောက်တင်ကြသည်။ ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမလည်း ချိုင့်နက်ကိုဖြတ်ကျော်ရန်အတွက် ကြေးတံတားတစ်ခုကို ဖန်ဆင်းပေးပြီး ကြေးတံတားကိုဖြတ်ကျော်သွားလိုလျှင် ဥပဒ်စောင့်ထိန်းရမည်ဟု မိန့်ကြားတော်မူသည်။ လူသားတို့သည် ကြေးတံတားကိုဖြတ်ကျော်၍ သပြေပင်ကိုခုတ်ယူကာ ကူထိုးဘိုးအဖြစ်စိုက်ထူကြသည်။ ထို့ကြောင့် ယနေ့ အထိ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် သစ်ပင်များထဲတွင် ‘တမြေး’(ကဒ္ဒဃမာဗ္ဗ)ခေါ် သပြေပင်ကို ပထမဆုံးကေ့ထိုးဘိုးအဖြစ် စိုက်ထူကြသောကြောင့် သပြေပင်သည် သစ်ပင်များထဲတွင် အမြင့်မြတ်ဆုံးဟု ယူဆကြလျက်ရှိသည်။ ကြေးတံတားကို ဖြတ်ကျော်ရန်အတွက် အချို့လူသားများသည် ဥပဒ်သီလမစောင့်ကြသည့်အတွက် ‘နာအောမိုး’ကို ခိုက်သဖြင့်

‘နာအောမိုး’ခမျာမှာ ကြေးတံတားမှ ချိုင့်နက်ကြီးအတွင်းသို့ လိမ့်ကျသေဆုံးသွားသည်။ သို့သော်လူသားတို့သည် သပြေပင်ကိုရ လာသဖြင့် အလွန်တရာမှ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ် ကြသောကြောင့် ‘နာအောမိုး’ချိုင့်နက်ထဲ ကျသွားသည်ကို မည်သူမျှသတိမမူခဲ့ပေ။ သပြေ ပင်ကို ကူထိုးဘိုးအဖြစ်စိုက်ထူပြီး ကခုန်မြူးတူးကြသောအချိန်တွင် ‘နာအောမိုး’ကို မမြင်ကြ ရတော့သဖြင့် ‘နာအောမိုး’ပျောက်ဆုံးသွားကြောင်း သိရှိလာကြသည်။ လူသားတို့သည် နာအောမိုးကို အလွန်သတိရကြသဖြင့် ‘မရာလာဒေး’ (မဠာဗျာဠာ ဗျဠာဠာ)ခေါ် စင်္ကြံဝဠာ ကိုလှည့်လည်သွားလာနေသော ဘုရားထံချဉ်းကပ်၍ ‘နာအောမိုး’ ကိုရှာပေးရန်အတွက် တောင်းပန်ကြသည်။ ‘မရာလာဒေး’လည်း လိုက်လံရှာဖွေပေးရာ နောက်ဆုံးတွင် ချိုင့်နက်ထဲ အတွင်းကျ၍သေနေကြောင်း လူသားတို့ကိုပြောပြလေသည်။ လူသားတို့လည်း ‘နာအော မိုး’ ကို အလွန်သတိရကြသဖြင့် ‘နာအောမိုး’အလောင်းကိုရယူပေးရန် ‘မာရာချာထူး’ (မဠာဗျာဠာ ဧဟဒ္ဒဥပ္ပဋ္ဌိ)ခေါ် ခြေတံရှည်ဘုရားထံ ချဉ်းကပ်တောင်းပန်ကြသည်။ ‘မရာချာထူး’ လည်း အလောင်းကိုရယူပေးပြီး ကေုထိုးဘိုးအဖြစ်စိုက်ထူထားသော သပြေသားကေုထိုးဘိုး အနီးတွင် လာ၍ထားပေးခဲ့လေသည်။ လူသားတို့လည်း ‘နာအောမိုး’ကို သတိရသော အားဖြင့် အမှတ်တရအဖြစ် ‘နာအောမိုး’၏ အလောင်းကို ဖျက်ကာ အရိုး၊ အရေခွံ၊ ဆံပင် စသည်တို့ကိုယူပြီး ကူထိုးဘိုးအနီးတွင် ဟိုးထေး (ဗျဠာဠာဠာ)ခေါ် နန်းဟော်တစ်လုံးကိုဆောက် လုပ်ကြသည်။ ယနေ့အထိ အီလူးကိုယုံကြည်သော ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ကူထိုးဘိုးခေါ် တန်ခွန်တိုင်စိုက်ထူသည့်နေရာတွင် ဘုရားသခင်၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်၊ ပရယ်ပရိပရယ်ပရား တို့ကို လှူဒါန်းပူဇော်ရန်အတွက် ဟိုး(ဗျဠာ)ဟု ခေါ်သောနန်းဟော်ကို ဆောက်လုပ်ထားလေ့ ရှိကြသည်။

‘နာအောမိုး’၏ ကိုယ်ခန္ဓာအစိတ်အပိုင်းဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသော ‘ဟိုး’ခေါ် နန်းဟော်ကို လူသားတို့ဆောက်လုပ်၍ပြီးစီးသွားသောအခါ လူသားတို့သည် ‘ဒေါသိုးမော ခူ’ တွင်ရှိသည့် အခြားလူသားများနှင့်ဘုရားများတို့ကိုဖိတ်ခေါ်ကာ ‘နာအောမိုး’ကို သတိရ သည့် အီလူးပွဲအား အကြီးအကျယ်ကျင်းပခဲ့သည်။ သို့သော်လူသားတို့သည် ဘုရားအသီး သီးကို ဖိတ်ခေါ်စဉ် လေအဖို၊ လေအမကို ဖိတ်ကြားရန်မနေခဲ့သည်။ ထိုအခါ လေအဖို၊ လေအမတို့သည် ဒေါသအမျက်ပြင်းစွာထွက်၍ ‘ဒေါသိုးမောခူ’တွင် လေမုန်တိုင်းအကြီး အကျယ်တိုက်ခတ်လေတော့သည်။ ထိုသို့လေမုန်တိုင်းတိုက်ခတ်ရာတွင် ‘နာအောမိုး’ ကိုယ်ခန္ဓာအစိတ်အပိုင်းဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသော ‘ဟိုး’ခေါ် နန်းဟော်ကြီးအပါအဝင် စိုက်ထူထားသော သပြေသားကေုထိုးဘိုးပါ လွှင့်စင်ပျောက်ကွယ်သွားလေတော့သည်။

လူသားတို့သည် အကြီးအကျယ် စိတ်ပျက်၍ ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမထံသွားပြီး မိမိတို့သည် ဒေါသိုးမော့ခူတွင် မနေလိုတော့ကြောင်း ကမ္ဘာပေါ်ဆင်း၍နေထိုင်လိုကြောင်း လျှောက်တင်ကြသည်။ ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမလည်း ‘ဒေါသိုးမော့ခူ’နှင့် ကမ္ဘာကိုဆက်သွယ်နိုင်ရန် ‘မော့ရွစ်’ (မဗ်ဂျပ်ဗုဗ)(၁) ‘မောဒီးဘိုး’ (မဗ်ဇဉ္ဇုမဉ္ဇ)ခေါ် ကောင်းကင်မြစ်(ကောင်းကင်ချက်ကြိုး)ကို ဖန်ဆင်းပေးတော်မူသည်။ ဤကောင်းကင်မြစ် (ကောင်းကင်ချက်ကြိုး)သည် ဒေါသိုးမော့ခူနှင့် ကမ္ဘာကိုဆက်သွယ်ပေးသောလမ်းမကြီးသဖွယ် ဖြစ်သွားတော့သည်။ ထိုအခါလူသားတို့သည် ဤကမ္ဘာပေါ်ရောက်သောအခါ စိုက်ပျိုးစားသောက်ရန်အတွက် ဒေါသိုးမော့ခူရှိ ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမမှ ဖန်ဆင်းပေးထားခဲ့သော စပါး၊ မုယောစပါး၊ ဂျုံနှင့် သီးနှံမျိုးပေါင်းစုံကို သယ်ဆောင်၍ ကောင်းကင်မြစ်အတိုင်း ကမ္ဘာပေါ်သို့ဆင်းလာခဲ့ကြသည်။ ထိုကာလတွင် စပါး၊ မုယောစပါး၊ ဂျုံတို့သည် တစ်စေ့လျှင်သခွားသီးထက်ကြီးသည်ဟုဆိုသည်။ သို့ရာတွင်လူသားတို့သည် ကောင်းကင်မြစ်အတိုင်းဆင်းလာစဉ် အဆိုပါ စပါး၊ မုယောစပါး၊ ဂျုံ စသည့်သီးနှံအမျိုးတို့ကို မသယ်နိုင်တော့သဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်သို့ပစ်ချလိုက်ကြသည်။ ထိုသီးနှံများသည်လည်း ကမ္ဘာပေါ်သို့ကျရောက်သောအခါ အက်ကွဲလွှဲစင်၍ အစိပ်စိပ်အမွှာမွှာဖြစ်သွားတော့သည်။ လူသားတို့သည် ကမ္ဘာပေါ်သို့ ရောက်ရှိသောအခါ ကွဲထွက်ပြီးအစိပ်စိပ်အမွှာမွှာဖြစ်နေသော အဆိုပါသီးနှံများကို စုဆောင်းပြီး အမျိုးအဖြစ်စိုက်ပျိုးကြလေသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် သီးနှံများသည် ဒေါသိုးမော့ခူမှာကဲ့သို့ မကြီးတော့ဘဲ ယနေ့အချိန်တွင်သေးငယ်သွားရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒေါသိုးမော့ခူတွင်ရှိသော သတ္တဝါများ၊ တိရစ္ဆာန်များအားလုံးတို့လည်း လူသားတို့၏နောက်ကိုလိုက်၍ ကမ္ဘာပေါ်သို့ဆင်းလာကြသည်။ ထို့ကြောင့်ဒေါသိုးမော့ခူတွင် ဖြေးသူးလူး မိုးခေါ် ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမ တစ်ဆူတည်းသာ ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမသည် လူသားတို့ကမ္ဘာပေါ်ရောက်ရှိသည့်အခါ အစားအစာ မရှိသည်ကို ကြိုတင်သိရှိထားသဖြင့် လူသားတို့အား ကမ္ဘာပေါ်သို့ရောက်သောအခါ ကောင်းကင်မြစ်(ကောင်းကင်ချက်ကြိုး)၏ အစ (အခွံ)အခေါက်ကိုခွာ၍ စားကြရန်မှာကြားတော်မူသည်။ လူသားတို့နှင့်တိရစ္ဆာန်တို့သည် ကမ္ဘာပေါ်သို့ရောက်ရှိသောအခါ ကောင်းကင်၏အခွံအခေါက်တို့ကို ခွာ၍စားကြသည်။ လူသားတို့မှာမူ ဒေါသိုးမော့ခူမှသယ်ယူလာသောသီးနှံမျိုးစေ့ အကွဲအစိပ်များကို စတင်စိုက်ပျိုးကြသည်။ ဤကဲ့သို့လူသားနှင့်တိရစ္ဆာန်များတို့သည် ကောင်းကင်မြစ်၏အခွံအခေါက်တို့ကိုခွာ၍စားကြရာ လူသားတို့နှင့်တိရစ္ဆာန်တို့၏ အရေအတွက်ဦးရေများတဖြည်းဖြည်းတိုးပွားလာကြသည်။ ဤကဲ့သို့ အရေအတွက်တိုးပွားလာမှုကြောင့် လူသားနှင့်တိရစ္ဆာန်တို့သည် ကောင်းကင်မြစ်၏အခွံအခေါက်တို့ကို လုစားကြရသည့်အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာ

ရသည်။ နောက်ဆုံးတွင် မစားရသောလူသားတို့သည် ဒေါသထွက်ပြီး ကောင်းကင်မြစ်ကို ခုန်ရက်တိတိခုတ်ဖြတ်လေရာ ကောင်းကင်မြစ်ပြတ်သွားပြီး လိပ်၍ဒေါသိုးမောခုသို့ပြန် ထက်သွားတော့သည်။

ထိုအခြင်းအရာကိုမြင်သော ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမသည် မိမိဖန်ဆင်းထားသော လူ သား တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါများနှင့် ကမ္ဘာတို့ကိုဆက်လက်စီမံအုပ်ချုပ်ရန် စိတ်ဓါတ်ကုန်ခမ်းပြီး ကြွယ်များနှင့်စင်္ကြာဝဠာကို ဖန်ဆင်းသောဘုရားသခင်အား လူသားနှင့်ကမ္ဘာကို စီမံစိုးမိုး သွားရန် အပ်နှင်းထားကာ မိမိမွေးဖွားရာ ‘သိလူကော’ခေါ် ပိုးစာအိမ်သို့ပြန်တက်၍ စံမြန်း တော်မူပြီး ကမ္ဘာသစ်များကို ထပ်မံဖန်ဆင်းနေလေတော့သည်။

လူသားနှင့်ကမ္ဘာကိုစီမံစိုးမိုးရန်အပ်နှင်းထားသော ဘုရားသခင်လည်း ကမ္ဘာပေါ် တွင်ရှိသောလူသားများကို ကူညီစောင့်ရှောက်ရန်အတွက် ကမ္ဘာပေါ်သို့ တနေ့ဖု (အတ္တုဒါဂိဒိ) ခေါ် ကောင်းကင်တမန်တော်များ၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်များ၊ ပရယ်ပရိပရယ် ပရားများတို့ကို စေလွှတ်တော်မူသည်။ ထို့အပြင်လူသားတို့ကို နှောက်ယှက်ရန်နှင့် ဆုံးမရန် အတွက် နတ်ဆိုးများ၊ တောင်စောင့်နတ်၊ မြစ်စောင့်နတ် စသောနတ်ပေါင်းစုံနှင့် စာတန် မာရ်နတ်တို့ကို စေလွှတ်ထားတော်မူသည်။ လူသားတို့အတွင်းတွင်လည်း လူသားတို့ကို ကူညီစောင့်ရှောက်သည့်ဘုရားသခင်၏ ‘တနေ့ဖု’ခေါ် ကောင်းကင်စေတမန်တော်၊ နတ် ကောင်းနတ်မြတ်၊ ပရယ်ပရိပရယ်ပရားတို့၏ ကျေးဇူးတရားကို သိရှိသောအားဖြင့် ၎င်းတို့ကို ပူဇော်ပသရန် ဝတ္တရားတို့ကိုဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အီလူးဖုအုပ်စုပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ် သည်။ အီလူးဖုအုပ်စုတို့သည် နှစ်စဉ်နှင့်အမျှ ဘုရားသခင်၊ တနေ့ဖု၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ် နှင့် ပရယ်ပရိပရယ်ပရားတို့၏ ကျေးဇူးတရားကို သိရှိသောအားဖြင့် အီလူးပွဲကိုကျင်းပပြီး ကုထိုးဘိုးကိုစိုက်ထူကာ လှူဒါန်းပူဇော်လာခဲ့သည်မှာ ယနေ့တိုင်ဖြစ်ပေသည်။

ဤကဲ့သို့ အီလူးဖုအုပ်စုက အီလူးပွဲကိုဦးဆောင်ကျင်းပပူဇော်လှူဒါန်းရာတွင် ကေးဖု အုပ်စုလည်း ပါဝင်လှူဒါန်းပူဇော်ရပေသည်။ သို့သော် ဘုရားသခင်၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ် နှင့် ပရယ်ပရိပရယ်ပရားတို့ကို လှူဒါန်းပူဇော်ရာတွင် ကေးဖုအုပ်စုသည် တိုက်ရိုက်လှူဒါန်း ပူဇော်ခွင့်မရှိ။ အီလူးဖုအုပ်စု၏အကြီးအကဲဖြစ်သော အီလူးဘျာစယ်မှတဆင့် လှူဒါန်းပူဇော်ရ ပေသည်။ အီလူးဖုအုပ်စုဦးဆောင်ပြီး နှစ်စဉ်နှင့်အမျှ အီလူးပွဲသုံးကြိမ် ကျင်းပပူဇော်ကြသည်။ ဤကျင်းပသော အီလူးပွဲသုံးကြိမ်တို့တွင် တစ်ကြိမ်နှင့်တစ်ကြိမ် ကျင်းပပူဇော်သောအီလူးပွဲမှာ ရည်မှန်းချက်၊ အဓိပ္ပါယ်နှင့်လှူဒါန်းပူဇော်ရသည့်နည်းစနစ်မှာ ကွဲခြားလျက်ရှိသည်။ အီလူးဖု အုပ်စုဦးဆောင်၍ နှစ်စဉ်ကျင်းပသော အီလူးပွဲသုံးကြိမ်တို့မှာ-

(၁) ‘တျားအီလူးဘိုးပလျာ’ နဟဠဥဥဥ နဟဠဥဥဥ (ခေါ်) ထွက်ခါစ စပါးနှံကို ပူဇော်လှူဒါန်းသောပွဲဖြစ်သည်။ ဤပွဲတွင် တောင်ယာခင်း၊ လယ်ခင်း၊ စိုက်ခင်း စသည်တို့မှ ထွက်ခါစ သီးနှံများကို သွားရောက်ခူးယူပြီး လှူဒါန်းပူဇော်သောပွဲဖြစ်သည်။ လှူဒါန်းပွဲ၏ရည်မှန်းချက်မှာ မိမိတို့၏ တောင်ယာလယ်ယာစိုက်ခင်းတို့ကို ဘုရားသခင်၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်၊ ပရယ်ပရို ပရယ်ပရားတို့ အနေဖြင့်ကြည့်ရှုစောင့်မခြင်းကြောင့် ယခုလိုအသီးအနှံ ပေါ်ထွက်လာသောကြောင့် ကျေးဇူးတရားကိုပြသရန်နှင့် ထွက်ပေါ်လာသောသီးနှံများကို ဘုရားသခင်၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်၊ ပရယ်ပရိုပရယ်ပရားတို့က ဆက်လက်ကြည့်ရှုစောင့်မပြီး သီးနှံများအောင်မြင်ရန်၊ အဖျက်အဆီးမှကင်းရှင်းရန်နှင့် ကောင်းမွန်စွာရိတ်သိမ်းနိုင်ရန်အတွက် ဆုတောင်းပြီး လှူဒါန်းပူဇော်ခြင်းဖြစ်သည်။

(၂) ‘တျားအီလူးဖု’ နဟဠဥဥဥဥ(ဝါ) ‘တျားအီလူးဖုသယ်’ နဟဠဥဥဥဥ ခေါ်သားသမီးအပျိုလူမျိုးများအတွက် လှူဒါန်းပူဇော်သောပွဲဖြစ်သည်။ ဤအီလူးပွဲသည် ဖေဖော်ဝါရီလနှင့် မတ်လအတွင်းတွင် ပြုလုပ်ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ ဤပွဲ၏ရည်မှန်းချက်မှာ လူသားတို့သည် သားသမီးများမွေးဖွားလာကြပြီး ဤသားသမီးများအရွယ်ရောက်ရှိလာသောအခါ လူသားတို့၏ သစ္စာတရားကို ဖောက်လွှဲဖောက်ပြန်မပြုလုပ်မိရန်နှင့် လူသားတို့၏သစ္စာတရားကို စောင့်ထိန်းရှိသေ၍စိတ်နှလုံးဖြူစင်သန့်ရှင်းပြီး ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှုန်မြတ်သော သားသမီးများဖြစ်ရန်အတွက် ဘုရားသခင်၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်၊ ပရယ်ပရိုပရယ်ပရားတို့အနေဖြင့် ကြည့်ရှုစောင့်မရန်အတွက် လှူဒါန်းပူဇော်သောပွဲဖြစ်သည်။ ဤပွဲတွင် ကေ့ထိုးဘိုးခေါ်တံခွန်တိုင် အငယ်စားတစ်လုံးကိုစိုက်ထူ၍ သားပျိုသမီးပျိုတို့က သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ ဧည့်သည်များ၊ မိတ်ဆွေသင်္ဂဟများကို လှူဒါန်းကျွေးမွေးဧည့်ခံကြသည်။

(၃) ‘တျားအီလူးဒူ’ နဟဠဥဥဥဥ ခေါ် ကလေး၊ သက်ကြီးရွယ်အိုနှင့် အရွယ်တိုင်းအတွက် လှူဒါန်းပူဇော်သောပွဲဖြစ်သည်။ ဤပွဲကို များသောအားဖြင့် ဧပြီလတွင်ပြုလုပ်သည်။ ‘တျားအီလူး’၏အဓိပ္ပါယ်မှာ (တျား) ‘နဟဠဥ’ ဆိုသည်မှာ ပူဇော်ပသခြင်းဟု အဓိပ္ပါယ်ရပြီး ‘လူး’ ဆိုသည်မှာလှူဒါန်းခြင်းဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ လှူဒါန်းပူဇော်ပသပွဲဖြစ်သည်။ ဤတျားအီလူးဒူသည် ကရင်နီလူမျိုးများအတွက် အကြီးမားဆုံးနှင့် အမြင့်မြတ်ဆုံးသော လှူဒါန်းပူဇော်ပွဲတစ်ရပ်ဖြစ်ပေသည်။ ဤ ‘တျားအီလူးဒူ’ တွင် အစားအသောက်များဖြင့် ဧည့်ခံကျွေးမွေးလှူဒါန်းခြင်းဖြင့် ကုသိုလ်ပါရမီတို့ကိုရယူခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းအပြင် မိတ်ဆွေသင်္ဂဟများ၊ ဆွေမျိုးရင်းခြာများတို့ကို ဖိတ်ခေါ်ပြီး ဧည့်ခံကျွေးမွေးလှူဒါန်းခြင်းအားဖြင့် မိတ်ဆွေရင်းများ၊ ဆွေမျိုးရင်းများဖြစ်ကြောင်းအသိအမှတ်ပြုကြသည်။ ဤပွဲတွင် အစားအသောက်၊ ဖျော်ရည်

သကာများဖြင့် ညွှန်ကျွေးမွေးခြင်းကို အဓိကထားကြသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် အိမ်ထောင် စုတိုင်းတို့သည် စားဖွယ်သောက်ဖွယ်များကိုချက်ပြုတ်ပြီး လာသမျှဧည့်သည်များ၊ မိတ်ဆွေ သင်္ဂဟများနှင့် ဆွေမျိုးများတို့ကို အခမဲ့ဧည့်ခံကျွေးမွေးကြသည်။ ထို့အပြင် ကေးဖုအုပ်စု အပါအဝင် အိမ်ထောင်စုတိုင်းသည် ကြံပင်များ၊ ငှက်ပျောသီးများ၊ ဖယောင်းတိုင်များ ပြုလုပ်ထားပြီး ပိန်းဥ၊ ကြက်ဥနှင့် ချက်ပြုတ်ထား ပြီးကောက်ညှင်းသို့မဟုတ် ဆန်ဖြူ အကောင်းစားတို့ကို ယူဆောင်ပြီး ဘုရားသခင်၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်၊ ပရယ်ပရိပရယ်ပရား တို့ကို လှူဒါန်းပူဇော်ရန် အတွက် ‘ဟိုးလဲ’ ခေါ်သည့်နန်းဟော်သို့ သွားရောက်ပူဇော်ကြသည်။ ဤနေရာတွင် အီလူးဘျာစယ်သည် ကေးဖုအုပ်စုအတွက် ဖယောင်းတိုင်ထွန်းညှိပေးခြင်း၊ လှူဒါန်းပူဇော်ပေးခြင်း ဝတ္တရားကိုပြုလုပ်ပေးရသည်။ ၎င်းပြင်အိမ်ထောင်စု၏ဦးစီးများ၊ သက်ကြီးဝါကြီးများတို့သည် ကြက်များကိုယူဆောင်လာပြီး ကေ့ထိုးဘိုးခေါ် တံခွန်တိုင်အောက် တွင် ကေ့ထိုးဘိုးကိုတိုင်တည်ပြီး မိမိအိမ်ထောင်စုအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ မိမိအတွက် သော်လည်းကောင်း လာမည့်ရှေ့ရေးကို ကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်းကြသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ မိမိ အိမ်ထောင်စု၏လာမည့်နှစ်အတွင်း ရှေ့ရေး၊ မိမိအတွက်လာမည့်နှစ်အတွင်းရှေ့ရေးတို့ကို ကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်းကြခြင်းဖြစ်သည်။ ရှေ့ရေးအတွက် ဗေဒင်တွက်သည့်သဘောပင်ဖြစ် သည်။ ဤအီလူးဒူပွဲတွင် ကရင်နီလူမျိုးများမှ ကုသိုလ်ပါရမီကို ရယူသောပွဲဖြစ်ပေသည်။

တျားအီလူးဒူကို ကရင်နီတမျိုးသားလုံးအတွက်နှင့် ကရင်နီတစ်ပြည်လုံးအတွက် သတ်မှတ်သောနေ့ရက်များတွင် သတ်မှတ်သောနေရာသို့ သွားရောက်ကျင်းပပြုလုပ်ကြ သည်။ တစ်တိုင်းတစ်ပြည်လုံး၊ တစ်မျိုးသားလုံးတွက် အီလူးဒူပွဲကို နှစ်စဉ်နှင့်အမျှ တစ်နေရာ တည်းတွင် ပြုလုပ်ကျင်းပလေ့မရှိပေ။ ကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်းသည့်အပေါ်နှင့် ဧည့်ခံနိုင်သည့် နယ်ခံလူထု၏အခြေအနေအပေါ်တွင်မူတည်၍ တစ်နှစ်တစ်နေရာပြောင်းရွှေ့ပြုလုပ် ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ ဤတျားအီလူးဒူပွဲသို့ ရပ်ရွာတိုင်းသွားရောက်ကျင်းပပြုလုပ်ကြ သော်လည်း ကျေးရွာတိုင်းသည်မိမိတို့ကျေးရွာများတွင် အီလူးဒူပွဲကို သီးသန့်ပြုလုပ်ကြ ခြံမြဲဖြစ်သည်။ ကျေးရွာတိုင်းတွင် တျားအီလူးဒူပွဲကို တစ်ရက်တည်း ပြုလုပ်လေ့မရှိကြပေ။ အကြောင်းမှာ တစ်ရက်တည်းပြုလုပ်လျှင် အခြားရပ်ရွာများတွင်ရှိသော မိတ်ဆွေသင်္ဂဟများ၊ ဆွေမျိုးများ၏ရပ်ရွာမှာလည်း တျားအီလူးဒူပွဲရှိသဖြင့် အခြားမိတ်ဆွေသင်္ဂဟများ၊ ဆွေမျိုး များထံမသွားနိုင်ကြပေ။ သို့အတွက်ကြောင့် ဧည့်ခံကျွေးမွေးပွဲတွင် မိတ်ဆွေသင်္ဂဟများ၊ ဆွေမျိုးများမစုံလင်သောကြောင့် ကုသိုလ်ပါရမီရယူခြင်းမှာ မပြည့်ဝဟု ယူဆကြပေသည်။ ကျေးရွာတိုင်းတွင် တျားအီလူးဒူပွဲကျရောက်သည့်လဖြစ်သော ဧပြီလတွင် တျားအီလူးဒူ

ပြုလုပ်ရမည့်နေ့ရက်ကို ကြက်ရိုးထိုး၍ မေးမြန်းလေ့ရှိသည်။ ကြက်ရိုးမှ ပြုလုပ်ရမည့် နေ့ရက်ကို ညွှန်ပြသောနေ့ရက်မှ စတင်ကျင်းပပြုလုပ်လျက်ရှိကြသည်။ တျားအီလူးဒူကို များသောအားဖြင့် (၃)ရက်နှင့် (၃)ညသာကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။ သို့သော် ‘ကူထိုးဘိုးဒူ’ တန်ခွန်တိုင်ကြီး စိုက်ထူသည့် ရွာများဖြစ်ကြသော ကြယ်ဘိုးကြီးနှင့်ဘောလခဲတို့မှာမူ (၅)ရက်၊ (၅)ည ကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။ တျားအီလူးဒူကျင်းပသည့် ကျေးရွာသည် အနီးအနားရှိကျေးရွာများကို ဖိတ်ကြားလေ့ရှိသည်။ ထိုအခါဖိတ်ကြားခြင်းခံရသော ကျေးရွာများလည်း ထျာဟိုး(ပာဗျာဗျာ) ခေါ် ၎င်းကျင်းပသောရွာတွင်ရှိ ဟော်နန်းတက်၍ ဘုရားသခင်၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်၊ ပရယ်ပရိပရယ်ပရားတို့ကို လှူဒါန်းပူဇော်ရန်အတွက် ဗုံမောင်း၊ ငှက်ပျောသီး၊ ကြံနှင့် ပိန်းဥတို့ကို ယူဆောင်ပြီး သွားရောက်ပူဇော်ကြသည်။ ထို့အပြင် ၎င်းရွာမှ စိုက်ထူထားသော ကူထိုးဘိုး (တန်ခွန်တိုင်)ကိုလည်း ရိုးရာတျားအီလူးအကဖြင့် ဖျော်ဖြေကပြပူဇော်ကြသည်။ တျားအီလူးဒူပြုလုပ်ကျင်းပသောရွာသည် အနီးအနားရှိရွာများကို ဖိတ်ကြားသည့်အပြင် ရပ်ဝေးရပ်နီးတွင်ရှိနေကြသောမိတ်ဆွေသင်္ဂဟများ၊ ဆွေမျိုးများတို့ကိုလည်း ဖိတ်ကြားပြီးညွှတ်ခံကျွေးမွေးကြသည်။ ရပ်ရွာအတွင်းရှိ အိမ်ထောင်စုများသည်လည်း ရပ်နီးရပ်ဝေးတွင်ရှိကြသည့် မိမိတို့၏ သက်ဆိုင်ရာမိတ်ဆွေသင်္ဂဟများ၊ ဆွေမျိုးများတို့ကိုဖိတ်ကြားပြီး ညွှတ်ခံကျွေးမွေးသည့်အပြင် ‘သူးအေသူးအိုး’ ဖြစ်၍ ဖိတ်ဆွေများ၊ ဆွေမျိုးများတို့၏အိမ်ထောင်စုများကို သတ်ရသောအားဖြင့် စားဖွယ်သောက်ဖွယ်များဖြစ်သော ဟင်းလျာများ၊ ခေါင်ရည်၊ အရက်၊ အသား စသည်တို့ကို လက်ဆောင်အဖြစ်ပို့ပေးကြသည်။ ဤကဲ့သို့ လက်ဆောင်ပို့ပေးခြင်းမှာ မိတ်ဆွေခိုင်မြဲရေး၊ ဆွေမျိုးခိုင်မြဲရေးအတွက်နှင့် အပြန်အလှန်သတိရကြရန် အတွက်ဖြစ်သည်။

တျားအီလူးဒူတွင် ဝက်များ၊ ကျွဲများတို့ကိုသတ်ပြီး တောစောင့်နတ်၊ရပ်ရွာစောင့်နတ်တို့ကိုပူဇော်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ပူဇော်ရခြင်းမှာ ပရယ်ပရိပရယ်ပရားတို့သည် လူ့ပြည်တွင်ရှိနေပြီး တောစောင့်နတ်၊ ရပ်ရွာစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ် စသောနတ်များကို အစိုးရသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဤကဲ့သို့ ပူဇော်ရခြင်းမှာလည်း ပရယ်ပရိပရယ်ပရား၏အလိုဆန္ဒအရ ပူဇော်ရခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထို့အပြင်လူသားများမှ စားဖွယ်သောက်ဖွယ်များဖြင့် ညွှတ်ခံကျွေးမွေးလှူဒါန်းခြင်းဖြင့်နတ်များသည်လည်း ချီးမွမ်းထောပနာသာစုခေါ်ရန်အတွက် ရည်ရွယ်ခြင်းလည်းဖြစ်သည်။ သတ်ထားသော ကျွဲများ၊ ဝက်များ၏အသားတို့ကို အားလုံး မပူဇော်ဘဲ ရပ်ရွာတွင်းရှိအိမ်တိုင်းကို အညီအမျှခွဲဝေကာဝေမျှပေးကြသည်။ ရပ်ရွာတိုင်းတွင် တျားအီလူးဒူပွဲကို သီးသန့်ကျင်းပကြသည်။ တျားအီလူးဒူပွဲကျင်းပပြုလုပ်ပြီးသောရွာတိုင်း

သည် လာမည့်နှစ်စိုက်ပျိုးစားသောက်ရေးအတွက် စတင်ပြင်ဆင်ကြသည်။ စိုက်ပျိုးခြံများ၊ ခြံခတ်ခြင်း၊ ခြံစည်းရိုးပြင်ဆင်ခြင်း၊ မျိုးစေ့စတင်ချခြင်း၊ စိုက်ပျိုးနိုင်ရန်အတွက် တောင်ယာများ၊ လယ်ယာများ စတင်ရှင်းလင်းထွန်ယက်ခြင်းများ စတင်အလုပ်လုပ်ကြသည့်အပြင် အခြား လုပ်ငန်းများတွင်လည်း လာမည့်နှစ်အတွက်စတင်အစီအစဉ်ဆွဲကြသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် တျားအီလူးဥပုဋ္ဌိမှာ ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ နှစ်သစ်ကူးအထိမ်းအမှတ်တစ်ခုဖြစ်သည်ဆိုလျှင်မှား မည်မဟုတ်ပေ။ သို့သော် အခြားလူမျိုးနှင့်ကွာခြားသည်မှာ အခြားလူမျိုးများသည် မိမိတို့၏ နှစ်သစ်ကူးကို တစ်နေ့တစ်ရက်တည်းတွင် ပြုလုပ်ကျင်းပကြသည်။ သို့သော် ကရင်နီလူမျိုးတို့ မှာ တျားအီလူးဥပုဋ္ဌိလုပ်ကျင်းပသော ပြေလတစ်လလုံးလုံးအတွင်း ရပ်ရွာတိုင်းသည် သီးသန့် တစ်ရက်စီ ပြုလုပ်ကျင်းပလေ့ရှိပေသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် တျားအီလူးဥပုဋ္ဌိလုပ်ကျင်းပသည့် လသည် ကရင်နီလူမျိုးတို့အတွက် နှစ်သစ်ကူးလဟုဆိုလျှင် မှားမည်မဟုတ်ပေ။ တျားအီလူးဥပုဋ္ဌိအတွင်းတွင် စိတ်လက်အေးမြစေရန်အတွက် ရေဖြင့်ပက်ဖြန်းလေ့ရှိကြသည်။ ထို့အပြင် သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ လူကြီးလူကောင်း များ၊ ခေါင်းဆောင်များတို့အားလည်း ရေမွှေးများ၊ ကင်ပွန်းချည်သီးရည်များဖြင့် သွားရောက်ပက်ဖြန်းကန်တော့ကြလေ့ရှိသည်။ ထို့အပြင် ပွဲအတွင်းတွင် လူများသည် နှစ်ဟောင်းမှကပ်ပါလာသော အညစ်အကြေးများအားဆေး ကြောရန်အတွက် ကင်ပွန်းချည်သီးရည်ကိုချိုးပြီး အဝတ်အစားသစ်များကို ဝတ်ဆင်ကြသည်။ ဤနည်းမှာ နှစ်ဟောင်းမှအညစ်အကြေးကိုဆေးကြောပြီး နှစ်သစ်တွင်စိတ်သစ်လူသစ်ဖြစ် ရန် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဖိတ်ကြားခြင်းခံရသော အနီးအနားရှိရွာများသည် တျားအီလူးပွဲ တွင်စိုက်ထူထားသည့် ကေ့ထိုးဘိုးကို ‘အီလူး’ ဥပုဋ္ဌိ အကဖြင့်ကပြ ဖျော်ဖြေကန်တော့သည့် အပြင် မိမိတို့ရပ်ရွာသို့မပြန်ခင်တွင် တျားအီလူးဥပုဋ္ဌိ ကျင်းပသည့်ရွာ၌ရှိသော အီလူးဘျာစယ်၊ ရွာသူကြီးနှင့် ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်များတို့၏နေအိမ်များသို့ ပုံမောင်းများတီး၍ သွားရောက် ပြီး အီလူးအကဖြင့်ဖျော်ဖြေကန်တော့ကြသည်။ ဤသည်မှာ အီလူးဘျာစယ်နှင့် ရွာခေါင်း ဆောင်များအား လေးစားကြောင်းကို ပြသခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် တျားအီလူးဥပုဋ္ဌိမှာ ကရင်နီလူမျိုးနှင့်အနွယ်ဝင်များတို့၏ ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံ တစ်ရပ်ဖြစ်ပေသည်။

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် တျားအီလူးခေါ်သည့် ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံပွဲကို ကျင်းပရသည့် အကြောင်းရင်းများမှာ-

- (၁) လူသားနှင့်ကမ္ဘာကို ဖန်ဆင်းတော်မူသော ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမ၏ ကျေးဇူးတော်ကို ချီးမွမ်း ထောပနာပြုရန်၊
- (၂) ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမသည် မိမိ၏နေရာဟောင်းဖြစ်သော (သိလူကော)ခေါ် ပိုးစာအိမ်သို့

ပြန်မကြွေခင်တွင် ဘုရားသခင်အား လူသားနှင့်ကမ္ဘာကို စီမံစိုးမိုးသွားရန် အပ်နှင်းခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် လူသားနှင့်ကမ္ဘာကို စီမံစိုးမိုးသောဘုရားသခင်၏ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်ကို ချီးမွမ်း ထောပနာပြုလုပ်ရန်နှင့် လိုအပ်ချက်ကိုထပ်မံတောင်းယူနိုင်ရန်၊

- (၃) လူသားတို့ကို ကောင်းကျိုးပြုလုပ်ပေးသော နတ်ကောင်းနတ်မြတ်နှင့် ပရယ်ပရိပရယ်ပရား တို့၏ ကျေးဇူးတရားကို ချီးကျူးထောပနာပြုရန်နှင့် နောက်ထပ်ကောင်းကျိုးကို ထပ်ပေး နိုင်ရေးအတွက် တောင်းဆိုရန်၊
- (၄) မိတ်ဆွေသင်္ဂဟများ၊ ဆွေမျိုးများကို သတိရသောအားဖြင့် စားဖွယ်သောက်ဖွယ်များဖြင့် လှူဒါန်းကျွေးမွေးရန်၊ မိတ်ဆွေများ၊ ဆွေမျိုးများ ပိုမိုရင်းနှီးရန်နှင့် ခိုင်မာစေရန်၊
- (၅) လာမည့်နှစ်တွင် လူသားတို့စိုက်ပျိုးရေး၌အောင်မြင်ရန်နှင့် လူသားတို့၏လုပ်ငန်း အထွေ ထွေတို့တွင်အောင်မြင်မှုရှိရန်အတွက် ဘုရားသခင်၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်နှင့် ပရယ်ပရိ ပရယ်ပရား တို့ထံတောင်းပန်ရန်၊
- (၆) လူသားတို့သည် ကောင်းမြတ်သော အကျင့်စာရိတ္တများကို ဆက်လက်တည်ဆောက် သွားနိုင်ရန် စသည်တို့ဖြစ်သည်။

ကေထိုးဘိုး (စာပုဒ်ပဉ္စမဉ္စ) ခေါ် ဗွန်ခိုင်စိုက်ထူခြင်း

ဈာန်အိလူးဒူကျင်းပပြုလုပ်တိုင်းတွင် ကေထိုးဘိုးသစ် (တံခွန်တိုင်သစ်)ကို စိုက်ထူ ခြင်း သို့မဟုတ် ကေထိုးဘိုးဟောင်းကို ပြန်လည်မွမ်းမံပြီး ထီးသစ်တင်ခြင်းများပြုလုပ်ရသည်။ ဈာန်အိလူး၏အဓိပ္ပါယ်မှာ ‘ဈာန်’ ဆိုသည်မှာ လှူဒါန်းခြင်းသို့မဟုတ် အသိအမှတ်ပြုခြင်း၊ ‘လူး’ ဆိုသည်မှာ လှူဒါန်းခြင်းဟုအဓိပ္ပါယ်ရပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဈာန်အိလူးမှာ အသိ အမှတ်ပြုသော လှူဒါန်းခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ဈာန်အိလူးဒူပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်ရာတွင် ကေထိုးဘိုး စိုက်ထူခြင်း သို့မဟုတ် အဟောင်းကိုပြန်လည်မွမ်းမံထီးသစ်တင်ခြင်းတို့မှာ ဈာန်အိလူးပွဲတွင် လှူဒါန်းကျွေးမွေးသည်ကို ကေထိုးဘိုးစိုက်ထူခြင်းဖြင့် အသိအမှတ်ပြုရာ ရောက်ပေသည်။ ဈာန်အိလူးဒူပွဲပြုလုပ်တိုင်းတွင် ကေထိုးဘိုးသစ်ကို စိုက်ထူခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ ဤနေရာတွင် တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ ကွာခြားလျက်ရှိသည်။ တချို့ရွာများတွင် (၅)နှစ်တစ်ကြိမ် ကေထိုးဘိုးသစ် ကိုစိုက်ထူသည်။ တချို့ရွာတွင် (၃)နှစ်တစ်ကြိမ် ကေထိုးဘိုးသစ်ကို စိုက်ထူသည်။ တချို့ရွာများ တွင် နှစ်စဉ်ကေထိုးဘိုးသစ်ကို စိုက်ထူကြသည်။ ဤကဲ့သို့ကွာခြားခြင်းမှာ ကေထိုးဘိုးစတင် စိုက်ထူစဉ် ဘယ်နှစ်နှစ်တစ်ကြိမ် စိုက်ထူမည်ဟု ဂတိသစ္စာပြုခဲ့ရသည်။ ဤပြုခဲ့သော ဂတိသစ္စာအတိုင်း လိုက်နာရခြင်းဖြစ်သည်။

ကေထူးဘိုး(ခေါ်) တံခွန်တိုင်စိုက်ထူခြင်း

သီပေါတည်ဆောက်ခါစ သို့မဟုတ် အခြားအရပ်သို့ ပြောင်းရွှေ့ပြီး ရပ်ရွာတည်
ဆောက်ချိန်တွင် တျားအိလူးဒုပဲ့ ကျင်းပပြုလုပ်သောအခါ ချက်ချင်းကေထူးဘိုးကို
ပထမဦးဆုံး ကေထူးဘိုးအစား ‘ခတျား’ ခန္ဓာမာဠ ခေါ် ပူဇော်သောပလ္လင်ကို
ဆောက်တင်နှစ်ကျမှ ကေထူးဘိုးကို ခုတ်ယူစိုက်ထူရပေမည်။
ကေထူးဘိုး စိုက်ထူရသည့်အကြောင်းမှာ လူသားတို့သည် ဒေါသိုးမောခူတွင်ဖန်



တံခွန်တိုင်ပွဲတွင် တံခွန်တိုင်အသစ်ကိုသယ်ဆောင်လာကြပုံ

တံခွန်ဘုရားမနှင့်အတူနေစဉ်ဘာမှအလုပ်မလုပ်ဘဲစားရသဖြင့် လူသားတို့သည် ပျင်းရိပြီး
အကြည်မခံကြသည်။ ထိုအခါလူသားတို့သည် ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမကို မဖျားမနာအောင်ပြုလုပ်
ဆောင်ရွက်တောင်းဆိုကြသည်။ ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမလည်း ကေထူးဘိုးကိုစိုက်ထူပြီး ပတ်ပတ်
လည်လည်ကာစိုက်ရင်း ငါ၏ကျေးဇူးတော်ကို အော်ဟစ်ချီးကျူးကြရန် မိန့်ကြားခဲ့သည်။ လူသား
တို့သည်ဘုရားမ၏ အမိန့်အတိုင်းပြုလုပ်သဖြင့် ကျန်းမာလာကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဒေါသိုး
မောခူ ပေါက်ရောက်သောအပင်မှာ ‘တပို့’ခေါ် တံမျက်စည်းပြုလုပ်သည့် ကိုင်းပင်တစ်မျိုး
ဖြစ်သည်။ လူသားတို့သည် ထိုကိုင်းပင်ကိုချိုး၍ ကေထူးဘိုးအဖြစ်စိုက်ထူပြီး ပတ်ပတ်လည်
လည်ကာစိုက်ကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် ဗုံမောင်း၊ လင်းကွင်း၊ ပုလွေ ဟူ၍မရှိသဖြင့် လူသားတို့

သည် မောင်းအစား ပါးစပ်နှင့် အော်ရသည်။ ဗုံအစား ရင်ဘတ်ကိုထုရသည်။ လင်းကွင်းအစား လက်ခုပ်တီးရသည်။ ပုလွေအစား လက်ချောင်းကို မှုတ်ရသည်။ ဤအခြင်းအရာကို ဘုရားမအား တင်ပြသောအခါ ဘုရားမက ဗုံ၊ မောင်း၊ လင်းကွင်း၊ ပုလွေ တို့ကို ဖန်ဆင်းပေးခဲ့သည်။

လူသားတို့သည် တံမျက်စည်းလုပ်သောကင်းပင်ဖြင့် ကေ့ထိုးဘိုးအဖြစ်စိုက်ထူပြီး ဗုံမောင်းတီးမှုတ်၍ ကခုန်သောအခါ ကေ့ထိုးဘိုးကိုတိုက်မိလျှင် ကေ့ထိုးဘိုးသည် ကိုင်းပင်သာဖြစ်သဖြင့် လဲကျကျိုးသွားလေသည်။ ထို့ကြောင့်လူသားတို့သည် သစ်ပင်ဖြင့်ကေ့ထိုးဘိုးကိုစိုက်ထူနိုင်ရန် လိုလားတမ်းတလာကြသည်။ ထိုအခါ ဒေါသိုးမောခူအရှေ့ဘက် အလွန်တရာနက်ရှိုင်းသော ချိုင့်ဝှမ်းတဘက်ကမ်းတွင် သပြေပင်ကိုလှမ်းမြင်နေရသည်။ လူသားတို့သည် ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမထံဝင်ပြီး ချိုင့်ဝှမ်းတဘက်ကမ်းရှိသပြေပင်ကို မိမိတို့ကေ့ထိုးဘိုးအဖြစ်စိုက်ထူလိုကြောင်း လျှောက်ထားကြသည်။ ဘုရားမလည်း ကြေးတံတားကို ဖန်ဆင်းပေးလိုက်သည်။ ထိုအခါ လူသားတို့သည် ကြေးတံတားကို ဖြတ်ကျော်၍ ချိုင့်ဝှမ်းတဘက်ကမ်းရှိ သပြေပင်ကိုသွားရောက်ခုတ်ယူပြီး ကေ့ထိုးဘိုးအဖြစ်စိုက်ထူကြသည်။ သပြေပင်သည် သစ်ပင်အမျိုးမျိုးထဲတွင် ပထမဦးဆုံးကေ့ထိုးဘိုး အဖြစ် စိုက်ထူသောကြောင့် ယနေ့အထိကရင်နီလူမျိုးတို့သည် သပြေပင်ကို အမြတ်တနိုးထားလျက်ရှိကြသည်။ ယနေ့အထိ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ရပ်ရွာပြောင်းရွှေ့ထူထောင်၍ ပထမဦးဆုံး ကေ့ထိုးဘိုးစိုက်ထူသောအခါများသောအားဖြင့် သပြေပင်ကိုရွေးခုတ်ယူပြီး စိုက်ထူကြလေ့ရှိသည်။ ထိုနောက်မှ နောင်တွင်စိုက်ထူသောကေ့ထိုးဘိုးတို့သည် ရေရှည်ခံနိုင်သည့်ကျွန်းပင်ကို စိုက်ထူလာကြလေသည်။

ကေ့ထိုးဘိုး(ကျဗ်ပိဗဗ္ဗဗဗ္ဗ)စိုက်ထူခြင်း၏ ဓမ္မဗျူဟာ

နှစ်စဉ်ကေ့ထိုးဘိုးအသစ်စိုက်ထူခြင်း သို့မဟုတ် အဟောင်းကိုပြုပြင်မွမ်းမံခြင်းတို့အားပြုလုပ်ရခြင်းမှာ ပြေးသူးလူးမိုး(ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမ)၏ ကျေးဇူးတော်ကို သတိရသော အထိမ်းအမှတ်ပင်ဖြစ်သည်။ ကေ့ထိုးဘိုးဟောင်းကို မွမ်းမံရာတွင် ထီးတော်ဟောင်းကိုဖြုတ်၍ ထီးသစ်တင်ခြင်း၊ ကေ့ထိုးဘိုးသစ်တွင် ထီးတော်တင်ခြင်းတို့မှာ ဘုရားသခင်နှင့် နတ်ကောင်းနတ်မြတ်တို့ကိုရည်စူး၍ တင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကေ့ထိုးဘိုးတွင် ထီးတော်အောက်ဆုံးအဆင့်မှနေ၍မြေကြီးနှင့်ထိသောကေ့ထိုးဘိုးအရွက်ကို တပ်ဆင်ရသည်။ ဤကေ့ထိုးဘိုးအရွက်မှာ ရောင်စုံချည်ဖြင့် ယက်လုပ်သည်။ ကေ့ထိုးဘိုးအရွက်တပ်ဆင်ရခြင်းအဓိပ္ပါယ်မှာ ဘုရားသခင်သည် ကောင်းကင်ဘုံမှနေ၍ ကမ္ဘာမြေကြီးကို စီမံခန့်ခွဲစိုးမိုးသည်ကိုပြသပေသည်။ ကေ့ထိုးဘိုးအသစ်ကို နှစ်စဉ်ခုတ်ယူ စိုက်ထူလေ့မရှိပေ။ အချို့ကျေးရွာများတွင် ကေ့ထိုးဘိုးအသစ်ကို

ကေထိုးဘိုး(ခေါ်) တံခွန်တိုင်စိုက်ထူခြင်း

(၅)နှစ်တစ်ကြိမ် စိုက်ထူကြသည်။ တချို့ရွာမှာ (၃)နှစ်တစ်ကြိမ်၊ တချို့ရွာမှာ (၂)နှစ်တစ်ကြိမ် စိုက်ထူကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကေထိုးဘိုးအသစ်စိုက်ထူခြင်းမှာ တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ စိုက်ထူသည့်အချိန်မတူကြပေ။ ကေထိုးဘိုးအသစ် စိုက်ထူရမည့် အချိန်ကျရောက်သောအခါ ပထမ ကေထိုးဘိုးအသစ်အဖြစ် ခုတ်ယူရမည့်အပင်ကို ရှာဖွေရသည်။ ဤကဲ့သို့ရှာဖွေရာတွင် အပြစ်



ကေထိုးဘိုး(တံခွန်တိုင်)အသစ်ကို ရွေးဖူးမကျော်မီစေရန် စင်ပေါ်တွင်ဤသို့တင်ထားရသည်။

အနာအဆာ၊ အခေါင်းကင်းမဲ့သော ကျွန်းပင် သို့မဟုတ် သပြေပင်တို့ကိုရှာယူရသည်။ ကေထိုးဘိုးအသစ်ခုတ်ယူရမည့် နေ့ရက်ရောက်ရှိသောအခါ ၎င်းရွေးထားသောအပင်ကို ခုတ်သင့်/မသင့် ကြက်ရိုးထိုးရသည်။ ကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်းရာမှ ခုတ်ယူရန်ညွှန်ပြမှသာ ခုတ်ယူရသည်။ အပင်ကိုခုတ်လွဲ၍ ထိုအပင်တွင် အပြစ်အနာအဆာရှိပါက မယူရတော့ဘဲ အသစ်တစ်ပင်ကိုရှာ၍ ထပ်မံခုတ်ယူရပေသည်။ ဤကဲ့သို့ကေထိုးဘိုးအသစ်အဖြစ် အပင်များရှာဖွေခုတ်ယူရာတွင် တချို့ရပ်ရွာများမှာ မိမိတို့ရွာမှ (၁၀မိုင်/၁၅ မိုင်)ဝေးသောနေရာ အထိလိုက်လံရှာဖွေခုတ်ယူလေ့ရှိကြသည်။ ခရီးအနီးအဝေးမှာ ကေထိုးဘိုးသစ်အတွက် သင့်တော်သည့်အပင်ရှိသောနေရာပေါ်တွင် မူတည်သည်။ အပင်ကိုခုတ်လွဲပြီး အခေါက်ကိုခွာပစ်ရသည်။ အပင်ငယ်လျှင် လူအုပ်ကြီးဖြင့်ရွာသို့ထမ်းယူကြရသည်။ အပင်ကြီးလျှင် လူအုပ်ဖြင့်ကြီးနှင့်ချည်ပြီး ရွာအထိဆွဲယူကြရသည်။ တောတောင်အတွင်းမည်သို့ပင် အခက်အခဲရှိစေ

ကာမူ ရွာအရောက်ယူလာရမည်ဖြစ်သည်။ လမ်းခရီးခက်ခဲသောနေရာများတွင် လမ်း၌ (၂/၃)ညအိပ်ပြီး ရွာအရောက်ယူလာရသည်။ ရွာရောက်သောအခါ တစ်ညအအေးခံထားလေ့ရှိသည်။ ကေ့ထိုးဘိုးအသစ်အဖြစ် မစိုက်ထူမှီ မိန်းမ၊ ခွေးနှင့် ဝက်များမဖြတ်ကျော်ရန် ညအခါတွင်အိပ်စောင့်ရသည်။ ကေ့ထိုးဘိုးအသစ်ကို တစ်ညအအေးခံပြီးမှ ကေ့ထိုးဘိုးအဖြစ် ခုတ်ထစ်ထွင်းယူကြသည်။ ကေ့ထိုးဘိုး အဖြစ် ခုတ်ထစ်ထွင်းယူရာတွင် အောက်ပိုင်း၌ကြီး၍ အဖျားပိုင်းသို့ တဖြည်းဖြည်းရှူးပြီးငယ်သွားရန် ခုတ်ထစ်ထွင်းယူရသည်။ ထို့နောက် အဖျားဆုံးတွင် ကမ္ဘာလုံးပုံအဖုပိုင်းပိုင်းဖြစ်အောင် ခုတ်ထစ်ထွင်းယူရသည်။ ထို့နောက်အဖုလုံး၏ အပေါ်ပိုင်းတွင် ထီးတော်တင်ရန်အတွက် တစ်တောင်ခန့်ရှည်သော အချောင်းတစ်ခုထွင်းယူရပြန်သည်။ ဤကဲ့သို့ ကေ့ထိုးဘိုးအဖြစ် ခုတ်ထစ်ထွင်းယူသောအခါတွင် ထီးတော်လုပ်သည့်အုပ်စုက ထီးတော်ကို ပြုလုပ်တည်ဆောက်ကြသည်။ ကေ့ထိုးဘိုးရွက်ကိုမူ အမျိုးသမီးများက ယက်လုပ်ပေးရသည်။ ယက်လုပ်ပြီးသောအခါ ထီးတော်ပြုလုပ်သည့်အုပ်စုကိုအပ်နှင်းပြီး ထီးတော်ပြုလုပ်သည့်အုပ်စုမှ လိုအပ်သောတန်ဆာပလာများကို ထပ်မံတပ်ဆင်ပေးရသည်။ အားလုံးပြီးစီး၍ ကေ့ထိုးဘိုးစိုက်ထူရန်အချိန်ကျသောအခါ ကေ့ထိုးဘိုးသစ် စိုက်ထူမည့်နေရာကို ကြက်ရိုးထိုးပြီး နေရာရွေးရသည်။ စိုက်ထူမည့် နေရာသိသောအခါတွင်းတူးရသည်။ တွင်းတူးပြီးလျှင် ကေ့ထိုးဘိုးကို လူအားဖြင့်စိုက်ထူရသည်။ စိုက်ထူပြီးလျှင် ကေ့ထိုးဘိုးထိပ်ဖျားအထိ ငြမ်းဆင်ရသည်။ ဤကဲ့သို့ငြမ်းဆင်ရခြင်းမှာ ကေ့ထိုးဘိုးကို ထုံးဖြူသုတ်လိမ်းရန်၊ ထီးတော်တင်ရန်နှင့် ကေ့ထိုးဘိုးရွက်တပ်ဆင်ရန်ဖြစ်သည်။ တချို့ရွာများမှာ ကေ့ထိုးဘိုးငယ်သောကြောင့် ငြမ်းမဆင်တော့ဘဲ လူဖြင့်တွယ်တက်ပြီး ထီးတော်တင်လေ့ရှိသည်။ အချို့နေရာတွင် ခိုင်ခန့်သောဝါးနှစ်ချောင်း (သို့မဟုတ်) လေးချောင်းကို ငြမ်းအဖြစ်စိုက်ထူပြီး ကေ့ထိုးဘိုးခေါ် တံခွန်တိုင်ကို ခိုင်ခန့်သောကြိုးကြီးနှစ်ချောင်းဖြင့်ချည်ကာ ထီးတော်ကိုလည်း တပါတည်းတပ်ဆင်ထားကာ လူအုပ်ဖြင့်တံခွန်တိုင်ကို ကြိုးနှင့်ဆွဲ၍စိုက်ထူကြသည်။ ထီးတော်တင်ပြီးလျှင် ငြမ်းကိုဖြုတ်လိုက်ရသည်။ ထို့နောက် ‘ခတျား’ခေါ် သစ်သားဖြင့်ပြုလုပ်သော ယဇ်ပူဇော်ရန်ပလ္လင်တစ်ခုကို ကေ့ထိုးဘိုးသစ်နှင့် ကပ်လျက်စိုက်ထူကြသည်။ ၎င်း ‘ခတျား’ ခေါ် ယဇ်ပူဇော်ပလ္လင်ပေါ်တွင် ရွာသားများက စားဖွယ်သောက်ဖွယ်များကို တင်ထားပူဇော်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ အစားအစာတင်ထားခြင်းမှာ အဆင့်အတန်းနိမ့်သောနတ်ကို စွန့်ကြဲရန်ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ၎င်းရပ်ရွာသားများသည် ဗုံမောင်းတီးမှုတ်၍ ကေ့ထိုးဘိုးကို ပတ်ပတ်လည်ပိုင်းကာ တျားအီလူးအကဖြင့် ဖျော်ဖြေကပြ တင်ဆက်ကြသည်။ နောက်တစ်ရက်တွင် အနီးအနားရှိ ဖိတ်ကြားခြင်းခံရသောကျေးရွာများက ဗုံမောင်းဖြင့် တျားအီလူးဒူ

ကေထိုးဘိုး(ခေါ်) တံခွန်တိုင်စိုက်ထူခြင်း



တံခွန်တိုင်သစ်အား ကေထိုးဘိုးအကများဖြင့် တစ်ပတ်ဖြစ်စေ၊ သုံးပတ်ဖြစ်စေ လှည့်ပတ်၍ကကြပါသည်။

မြို့လုပ်ကျင်းပသောရွာသို့လာကြသည်။ ရပ်ဝေးရပ်နီးများမှ လာကြသောရွာသားများသည် လူဒါန်းပူဇော်ရန်အတွက် ငှက်ပျောခိုင်၊ ကြံပင်၊ ပိန်းဥ၊ မျောက်ဥ စသောလူဒါန်းဖွယ်ရာများကို ယူဆောင်လာကြသည်။ အချို့ရွာများမှာ လာမည့်နှစ်အတွက် ရှေ့ရေးကိုသိရှိနိုင်ရန် ကြက် များပါယူလာပြီး ကေထိုးဘိုးသစ်ကိုတိုင်တည်၍ ကေထိုးဘိုးသစ်အောက်တွင် ကြက်ရိုးလာ ထိုးလေ့ရှိကြသည်။ ရပ်ဝေးရပ်နီးမှလာသော ရွာသားများသည် ဗုံမောင်းတီးမှုတ်၍နန်းဟော် အပါအဝင် ကေထိုးဘိုးအပိုင်ကို တစ်ပတ်ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် (၃)ပတ်ဖြစ်စေ ပတ်လည်လှည့် ပတ်ကြသည်။ ထို့နောက် ဗုံမောင်းအဖွဲ့နှင့် အကအဖွဲ့တို့သည် ကေထိုးဘိုးသစ်ကိုပတ်ပြီး အကဖြင့်တင်ဆက်ကြသည်။ ထိုအချိန်တွင် လူဖွယ်ပစ္စည်းများကို သယ်လာသောသူများ သည် နန်းဟော်သို့သွား၍ လူဒါန်းကြသည်။ ကြက်ရိုးထိုးမည့်သူလည်း ကြက်ရိုးလာထိုးကြ သည်။ အကပြီး၍ ကေထိုးဘိုးအသစ်မှ ထွက်လာသောအခါ အဆင်သင့်စောင့်နေသော ဧည့်ခံ ကြိုဆိုရေးအဖွဲ့က ဧည့်သည်အဖွဲ့ကိုခေါ်ယူပြီး ရွာတွင်းရှိအိမ်များသို့ သွားရောက်စားသောက် ကြသည်။ ဤကဲ့သို့သွားရောက်စားသောက်ရာတွင် အိမ်တိုင်းက ခေါ်ယူကျွေးမွေးဒါနပြုလို သဖြင့် တစ်အိမ်တက်တစ်အိမ်ဆင်း သွားရောက်စားသောက်ရသည်။ စားသောက်ပြီးသည့် နောက် မွန်းလွဲအချိန်တွင် နပန်းသတ်ပွဲကို ကျင်းပပြုလုပ်ကြသည်။ ၎င်းနပန်းပွဲတွင် လူတိုင်းက ပါဝင်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်သည်။ ဤနပန်းသတ်ပွဲတွင် အနိုင်ဆုံးလူကို ရွေးကြသည်။ နပန်းပွဲပြီးလျှင်



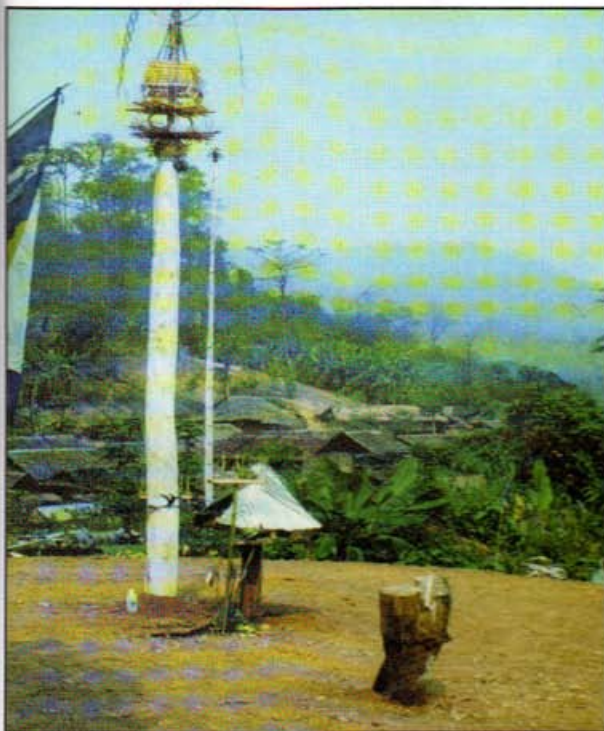
မိန်းကလေးများမှာ သပြေခက်များ၊ ပန်းခက်များဖြင့် တံခွန်တိုင်သစ်အား ပက်ဖျန်းပူဇော်ကြသည်။

ကျေးထိုးဘိုးငယ်ပါက ငြမ်းဆင်စရာမလိုပဲ ထီးတော်များကို ဤသို့ ဆင်ကြရသည်။



ကျေးထိုးဘိုး 'တံခွန်တိုင်' ကြီးပါကဤသို့ ငြမ်းများ ဆင်၍ လူအားဖြင့်တိုင် ထောင်ရသည်။

တဖန်ရွာတွင်း၌လှည့်ပတ်စားသောက်ပြန်သည်။ ပြီးလျှင်ရပ်ဝေးရပ်နီးမှလာသောရွာများသည် ၎င်းတို့၏လူများကိုပြန်စုပြီး ကေထျိုးဘိုးသစ်ကိုနှုတ်ဆက်သောအနေဖြင့် ဝိုင်းလှည့်ပြီး တျားအီလူးအကဖြင့် ထပ်မံတင်ဆက်ကပြမှုဇော်ကြသည်။ ထိုနောက်ကေထျိုးဘိုးအသစ်မှနေ၍ နန်းဟော်အပါအဝင် ကေထျိုးဘိုးအဝန်းအဝိုင်းကိုပတ်ပြီး ပြန်လည်ထွက်ခွာသွားကြသည်။ မိမိတို့ရပ်ရွာသို့မပြန်ခင် ၎င်းရွာတွင်းရှိ လူကြီးလူကောင်းများ၊ အီလူးဘျာစယ်၊ ရွာသူကြီး စသူတို့၏အိမ်သို့သွားပြီး နှုတ်ဆက်သောအနေဖြင့် တျားအီလူးအကဖြင့် သွားရောက်တင်ဆက်ဖျော်ဖြေကြသည်။



ရွာနံဘေးရှိ ကျက်သရေဆောင်ကေထျိုးဘိုးအသစ်

မူတ်ကာ ရွာတွင်းရှိအိမ်တိုင်းသို့သွားရောက်ပြီး တျားအီလူးအကဖြင့် ဖျော်ဖြေလေ့ရှိကြသည်။ တျားအီလူးဒုပွဲပြီးလျှင် ရွာသားများသည် လာမည့်နှစ်အတွက် ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို စတင်လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ကြရသည်။

တျားအီလူးဒုပွဲတော်ကို (၃)ရက်ကြာကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။ ပထမရက်ကို 'တျားအီလူးသျှ' ဟုခေါ်သည့် တိတ်ဆိတ်စွာလူဒါန်းပွဲဖြစ်သည်။ ၎င်းရက်တွင် တျားအီလူးဒုပွဲလုပ်သောရွာမှ ရွာသားများအတွက် လူဒါန်းရန်ရက်ဖြစ်သည်။ ဒုတိယနေ့မှာ ဧည့်သည်နေ့ဖြစ်သည်။ ၎င်းရက်တွင် ဧည့်သည်များလာရောက် လူဒါန်းရန်ဖြစ်သည်။ တတိယရက်တွင် တျားအီလူးဒုပွဲကို နှုတ်ဆက်သောနေ့ဖြစ်သည်။ ၎င်းရက်တွင် တျားအီလူးပြုလုပ်သောရွာသားများသည် စုဝေးပြီး ဗုံမောင်းတီး

သစ်ပညာစီစဉ်မှုခြင်း

ကျေးထိုးဘိုးစိုက်ထူခြင်း၊ ထီးတော်ပြုလုပ်ခြင်းတို့မှာ တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာအနည်းနှင့် အများခြားနားကြသည်။ ဤကဲ့သို့ခြားနားခြင်းမှာ ပြုလုပ်ရမည့်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတို့ကို အတိအကျ သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကရင်နီထုံးစံအရ ရပ်ရွာပြောင်းရွှေ့ပြီး ရွာသစ်တည်သောအခါတွင်လည်းကောင်း သို့မဟုတ် ရိုးရိုးရွာသစ်တည်သောအခါ တွင်လည်းကောင်း ပထမနှစ်တွင် တျားအီလူးပွဲပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤတျားအီလူးပွဲတွင် ကျေးထိုးဘိုးကို စိုက်ထူခွင့်မရှိသေးပေ။ ပထမဆုံး ‘ခတျား’ ဟုခေါ်သော ယဇ်ပလ္လင်ကိုသာ စိုက်ထူရသည်။

‘ခတျား’ ခုတ်ယူရာတွင် ကျေးထိုးဘိုး ခုတ်ယူသကဲ့သို့ အနာအဆာကင်းစင်သော သစ်ပင်ကိုရှာယူရသည်။ ခုတ်ယူပြီးရွာသို့လူအုပ်ဖြင့်ထမ်းလာကြသည်။ အပင်ကြီးလျှင်ဆွဲလာရသည်။ ရွာသို့ရောက်သောအခါ အအေးခံရန်တညထားရသည်။ ပြီးလျှင် ကျေးထိုးဘိုးကို အောက်ပိုင်းတွင်ကြီးပြီး အဖျားပိုင်းသို့ တဖြည်းဖြည်းရှူးသွား အောင်ထွင်းယူရသည်။ အပိုင်းလုံးကြီးထိပ်တွင် လက်မောင်းခန့်အရွယ်ရှိသော အချွန်တစ်ခုဖြစ် အောင်ထွင်းယူရသည်။ ထို့နောက် သစ်ပြားကြီးတစ်ခုထွင်းယူပြီး အလယ်တွင်အပေါက်ဖောက်ထားသည်။ ထို့နောက် ခတျားထိပ်ရှိအချွန်တွင်စွပ်ပြီး ခတျားကိုစိုက်ထူကြသည်။ ခတျားမှာ ကျေးထိုးဘိုးလောက်မမြင့်ပေ။ သစ်ပြားကြီးပေါ်တွင် လူဒါန်းဖွယ်ရာပစ္စည်းများတင် ထားနိုင်ရန် လူတစ်ရပ်သာသာအမြင့်ရှိသည်။

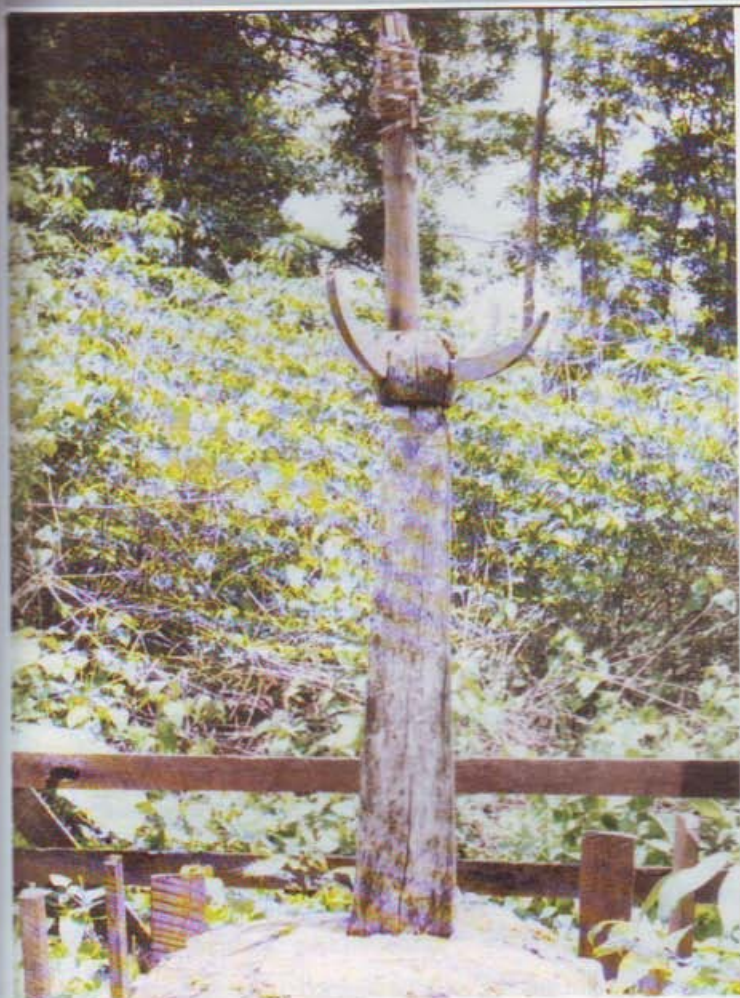
ပြည့်စုံသော ကျေးထိုးဘိုးအဝန်းအဝိုင်းတွင် ဟော်နန်းအမျိုးအစား၊ ကျေးထိုးဘိုးအမျိုးအစားတို့ကို ပြည့်စုံစွာဆောက်လုပ်စိုက်ထူရမည်ဖြစ်သည်။

နန်းပေးစီစဉ်မှုခြင်း

(၁) ‘ဟိုး’[ပုစွ]ခေါ် ဟော်နန်းကြီး။ ။ ဘုရားသခင်၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်နှင့်ပရယ်ပရိပရယ်ပရားတို့အား လူဒါန်းပူဇော်ရန် ဟော်နန်းဖြစ်သည်။

(၂) ‘ဟိုးခဲ’[ပုစွခဲ]ခေါ် ဟော်နန်းငယ်။ ။ ရိုးရိုးနတ်များကို လူဒါန်းပူဇော်ရန်နေရာဖြစ်သည်။

(၃) ‘တရဲ’[အဓမ္မ]ခေါ် ကျွဲခေါင်းများတင်ထားသည့်စင်။ ။ တောစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်နှင့် မြစ်စောင့်နတ်တို့အား ပူဇော်ပသရန်ဖြစ်သည်။



“တောတိ”
ဟု
ခေါ်
သော
ကေ့
ထိုး
ဘိုး
အမျိုး
အစား

ကေ့ ထိုး ဘိုး အမျိုး အစား များ

- (၁) ကေ့ထိုးဘိုးများ (ဖြေးသူးလူးမိုး)ခေါ် ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမ၏ ကျေးဇူးတရားကို သတိရသော အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် စိုက်ထူထားခြင်းဖြစ်သည်။
- (၂) ‘တောတိ’ခေါ် အထိမ်းအမှတ်တိုင်ကြီး။ ။ တောတိကို ဟော်နန်း၏ အနောက်နားတွင်စိုက်ထူလေ့ရှိသည်။ ၎င်းမှာဘုရားသခင်၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်နှင့် ဖရယ်ဖရိဖရယ်



ကော့ထိုးဘိုး(တံခွန်တိုင်)ပွဲများတွင် အသုံးပြုသောတူရိယာပစ္စည်းများ

- ဖရားတို့၏ကျေးဇူးတရားကို သိရှိသောအထိမ်းအမှတ်ဖြစ်သည်။
- (၃) ‘သိုးလို့’ခေါ်ထိပ်မှတ်တိုင်ကြီး။ ။ သိုးလို့ကို ကော့ထိုးဘိုးပုံစံကဲ့သို့ ထွင်းယူသည်။ သို့သော်မမြင့်ပေ။ သိုးလို့ခေါ် ထိပ်မှတ်ပေါ်တွင်နေလကြယ်နှင့် တိရစ္ဆာန်ပေါင်းစုံတို့၏ အရုပ်များကိုထွင်းပြီး စိုက်ထူထားသည်။ ၎င်းမှာလူတဆက်ကုန်၍ အသစ်တဆက် ရောက်ရှိသောအခါစိုက်ထူကြသည်။
- (၄) ‘တသိပို’[အဋ္ဌဋ္ဌဋ္ဌဋ္ဌ] ခေါ်မြင်းစောင်း။ ။ ၎င်းသည် နတ်များ၊ ဖရယ်ပရိုဖရယ်ဖရား များမှစီးဆင်းလာသည့် မြင်းပျံများချည်ထားရန်နေရာကို ရည်ရွယ်၍ ဆောက်လုပ်ကြ သည်။
- (၅) ‘ခတျား’ခေါ် ယစ်ပလွင်စင်များ။ ။ ၎င်းမှာ နတ်များကို လှူဒါန်းရန်အတွက် ရည်ရွယ်ပြီး ဆောက်လုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ တချို့ရွာကြီးများမှာ ကော့ထိုးဘိုးအဝန်းအဝိုင်းတွင် ပြည့်ပြည့် စုံစုံဆောက်လုပ်စိုက်ထူထားကြသော်လည်း တချို့ရွာငယ်များတွင် ကော့ထိုး ဘိုးအဝန်းအဝိုင်း၌ ‘ခတျား’နှင့် ကော့ထိုးဘိုးသာ စိုက်ထူထားကြသည်။ တချို့ရွာများ တွင်ဟော်နန်းကော့ထိုးဘိုးနှင့် ခတျားတို့ကိုသာ စိုက်ထူထားကြသည်။ ဤကဲ့သို့

ကွာခြားခြင်းမှာ ရွာတွင်ရှိသော အိလူးဘုရား၏ စီစဉ်မှုနှင့် ယုံကြည်မှုအပြင် ရွာသားများ၏လုပ်အားပေးမှုနှင့် ဆန္ဒပေါ်တွင်လည်း မူတည်ပေသည်။

ကေးလဲ [ဥပဇ္ဈာန်] ပွဲများ

ကေးလဲပွဲများပြုလုပ်ရခြင်းမှာ ‘ဗြေသူးလုမို’ခေါ်ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမသည် မိမိ၏ နေရင်းဌာနဖြစ်သော ‘သိလူးကော’ခေါ်ပိုးစာအိမ်(သို့) ဒေါသိုးမောဇုမုနေ၍ ပြန်မတက်မှီ အချိန်တွင် ကြယ်များ၊ နေများနှင့်စင်္ကြာဝဠာတို့ကိုဖန်ဆင်းသော ဘုရားသခင်အား ဤကမ္ဘာနှင့်လူသားများ၊ သတ္တဝါများတို့ကို စီမံစိုးမိုးသွားရန်ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ဘုရားသည်လည်း လူသားတို့ကို ကူညီစေရန် တနေဖုများ၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်များ ဖယ်ပရီးဖရယ်ဖရားများတို့ကိုကမ္ဘာသို့စေလွှတ်သကဲ့သို့ လူသားတို့ကိုဒုက္ခပေးရန်နှင့် ဆုံးမရန်အတွက် စာတန်မာရ်နတ်များ၊ နတ်ဆိုးများ၊ တောစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်၊ မြစ်စောင့်နတ်၊ ရေစောင့်နတ်များတို့ကို ဤကမ္ဘာသို့ စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ကေးလဲပွဲပြုလုပ်ပကျင်းပရခြင်းမှာ လူသားတို့ကိုဒုက္ခပေးတတ်သော နတ်ဆိုးများမှလူသားတို့ကို ဒုက္ခမပေးနိုင်ရန် ပူဇော်ပွဲပြုလုပ်ကျင်းပရခြင်းဖြစ်သည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် နတ်များမှာ အဆင့်အတန်းအဆင့်ဆင့်ရှိကြကြောင်း၊ တန်ခိုးအာဏာလည်း အဆင့်ဆင့်ပိုင်ဆိုင်ကြကြောင်း၊ အနိမ့်ဆုံးအဆင့်မှာ နတ်ဆိုးများ၊ တစ္ဆေသရဲနှင့် မကောင်းဆိုးဝါးများဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဤအနိမ့်ဆုံးအဆင့်ဖြစ်သောနတ်ဆိုးများ၊ မကောင်းဆိုးဝါးများစသည်တို့ကို တောင်စောင့်နတ်၊ တောစောင့်နတ်၊ ရွာစောင့်နတ်၊ ရေစောင့်နတ်၊ မြစ်စောင့်နတ် စသည်တို့က ပိုင်ဆိုင်သည်။ ၎င်းတို့ကို အုပ်စိုးလွှမ်းမိုးရသည်ဟုယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် တောင်စောင့်နတ်၊ ရွာစောင့်နတ်၊ တောစောင့်နတ်၊ ရေစောင့်နတ်တို့ကို ပူဇော်ပသလျှင် နတ်ဆိုးများတို့၏ နှောက်ယှက်ခြင်း၊ အန္တရာယ်ပြုခြင်းစသည်တို့မှ တားမြစ်ပေးနိုင်သည်ဟုယူဆသောကြောင့် ကေးလဲပွဲများကို ပြုလုပ်ကျင်းပရခြင်းဖြစ်သည်။ တနှစ်ပါတလုံး ကေးလဲပွဲကိုသုံးကြိမ်သုံးခါပြုလုပ်ပေးရသည်။ တကြိမ်နှင့်တကြိမ် ပြုလုပ်သောကေးလဲပွဲမှာ ရည်ရွယ်ချက်အဓိပ္ပါယ် မတူကြပေ။ ကေးလဲပွဲများမှာ ‘ဆူထျေး’ခေါ်ရေစောင့်နတ်ပူဇော်ပွဲ၊ ‘ကေးသရဲဒါး’ရွာစောင့်နတ်ကို ပူဇော်ပွဲ၊ ‘ကေးဒုလဲ’ခေါ် တောစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်ပူဇော်ပွဲများဖြစ်ကြသည်။ ဤပွဲအားလုံးတို့သည် ကေးဖုအုပ်စုတို့နှင့်ပါတ်သက်လျက်ရှိသည်။ ရပ်ရွာတွင်းရှိ ကေးဘုရားစယ်သည် ဤပွဲအားလုံးကို ဦးဆောင်ကျင်းပပြုလုပ်ပေးရသည်။

၁။ ‘ဆူထေး’ နေပြီဟုဆို ခေါ် ရေစောင့်နတ်ကိုပူဇော်သည့်ခွဲ

လူသားတို့၏အသက်ရှင်နေနိုင်ရေးအတွက် ရေသည်အရေးကြီးသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ရေကိုအဓိကထားလေ့ရှိကြသည်။ မိုးတွင်းတွင်မိုးရွာသဖြင့် ရေကိုလုံလောက်စွာရရှိသော်လည်း ဆောင်းတွင်းနှင့်နွေအခါတွင် ရေရရှိရေးအခက်အခဲရှိနိုင်သည်။ ၎င်းရာသီအတွင်း ရေကောင်းရေသန့်ရရှိရေးမှာ အရေးကြီးပေသည်။ ထို့ကြောင့် ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ၎င်းရာသီအတွင်း ရေရရှိရေးနှင့်ရေကောင်းရေသန့်ရရှိရေးအတွက် ရေစောင့်နတ်ကို ပူဇော်ပသရခြင်းဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ‘ဆူထေး’ ခေါ် ရေနတ်ပူဇော်ပွဲသည် တရွာနှင့်တရွာ၊ တရပ်နှင့်တရပ်ပြုလုပ်ကျင်းပသောအချိန်၊ နေ့ရက်မတူညီကြပေ။ သို့သော် များသောအားဖြင့် ဒီဇင်ဘာလဆန်းနှင့် ဇန်နဝါရီလကုန်အတောအတွင်းတို့တွင်ပြုလုပ်ကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။ ရပ်ရွာတိုင်းတွင် ‘ဆူထေး’ခေါ်ရေစောင့်နတ်ကို ပူဇော်ပသသည့် နေရာကို အတိအကျသတ်မှတ်ထားလေ့ရှိကြသည်။ ဥပမာ မြစ်များ၊ ချောင်းများမှ ရေကိုခပ်ယူအသုံးပြုသောရပ်ရွာများတွင် ရပ်ရွာတည်စကတည်းက ရေခပ်ဆိပ်အဖြစ် အသုံးပြုသောနေရာကို ‘ဆူထေး’နေရာဟုသတ်မှတ်သည်။ ရေတွင်းအသုံးပြုသော ရပ်ရွာများတွင် ရပ်ရွာတည်စကတည်းကပဌမဦးဆုံးရေတွင်းတူးပြီးရေကို ရယူခဲ့သောနေရာကို သတ်မှတ်ကြသည်။ ရေထွက်ပေါက်မှရေကို ရယူအသုံးပြုသောရပ်ရွာများတွင်ရပ်ရွာတည်စကတည်းက ပထမဦးဆုံးအသုံးပြုခဲ့သော ရေထွက်ပေါက်ကိုသတ်မှတ်ကြသည်။ ‘ဆူထေး’ပြုလုပ်ရန်အတွက် ‘ကေးဖု’အုပ်စုမှ ကေးဘျာစယ်သည် ရပ်ရွာအတွင်းတွင် အလှူခံရသည်။ ရရှိလာသော အလှူများမှ ဝက်များ၊ ကြက်များရယူရသည်။ ခေါင်ရည်လည်းချက်ရသည်။ ထို့နောက် ကေးဘျာစယ်သည် ကြက်၊ ဝက်၊ ခေါင်ရည်၊ ဆန်များကိုယူ၍ သတ်မှတ်ထားသည့် (ဆူထေး) နေရာသို့ရွာသားများနှင့် တကွယူဆောင်သွားရသည်။ (ဆူထေး)နေရာသို့ရောက်သောအခါ ယခင်နှစ်ကပြုလုပ်ထားသောအလှူစင်များ၊ ခြံစည်းရိုးများကိုဖြိုဖျက်ပြီး အသစ်ဆောက်လုပ်ရသည်။ ဤကဲ့သို့ဆောက်လုပ်နေစဉ် ကေးဘျာစယ်သည် ယူလာသောဝက်ကို အဓိဌာန်ဖြင့် လာမည့်အချိန်ကို ဖေဒင်မေးမြန်းပြီးသတ်လိုက်သည်။ ထို့နောက်ယူဆောင်လာသော ကြက်များကို လာမည့်ရပ်ရွာ၏ အခြေအနေမေးမြန်းပြီးကြက်ရိုးထိုးကြသည်။ ဤနေရာတွင်ရွာသားများသည် တဦးချင်း အနေဖြင့်ကြက်များကိုယူလာပြီး လာမည့်အချိန်ကာလတွင် မိမိအိမ်ထောင်စု၏ရှေ့ရေကို မေးမြန်းကာကြက်ရိုးထိုးလေ့ရှိကြသည်။ ဝက်များကို မေးမြန်းဖေဒင်တွက်ရာတွင် ဝက်၏အသံ၊ နှလုံး၊ သည်းချေ၊ ကျောက်ကပ်တို့ကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် ကောင်း/မကောင်းခန့်မှန်းနိုင်သည်။ ထို့နောက် ဝက်မှ ရေစောင့်နတ်အားလှူဒါန်းပူဇော်ရမည့် အစိတ်အပိုင်းများကို ဖြတ်

တောက်လှီး ထုတ်ဖယ်ရှားလိုက်ရသည်။ ပူဇော်ရမည့်ဝက်၏ အစိပ်အပိုင်းများမှာ ဝက်ခေါင်း၊
ခြေထောက်၊ အမြီး၊ အသံ၊ ကျောက်ကပ်စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ‘အိဒါး’ခေါ် ကျန်သောဝက်၏
အစိတ်အပိုင်းဝေစုကို ရပ်ရွာတွင်ရှိသောအိမ်ခြေဦးရေအလိုက် အတုံးလိုက်ခတ်ထစ်ပြီး ရပ်ရွာ
တွင်းရှိအိမ်တိုင်းကို ဝေငှပေးရန်စီမံပြုလုပ်ထားသည်။ ပိုသောဝက်သားကို (ဆူထွေး)သို့
ရောက်လာကြသော အိလူးဖု အပါအဝင်လူတိုင်းစားသောက်နိုင်ရန် ချက်ပြုတ်ထားသည်။
ကေးဘျာစယ်လည်း ရေစောင့်နတ်ကိုပူဇော်ရန်အတွက် ဖယ်ထားသောဝက်၏အစိတ်အပိုင်း
ကို သီးသန့်ချက်ပြုတ်သည်။ ချက်ပြုတ်၍ပြီးသောအခါ ပူဇော်ရန်အတွက် သီးသန့်ချက်ပြုတ်
ထားသောဝက်သားနှင့်ကြက်တို့ကိုယူ၍ ရေစောင့်နတ်ကို ကေးဘျာစယ်က ရေကောင်းရေ
သန့်ရရှိရေးအတွက် တောင်းပန်ပြီး ပူဇော်ရသည်။ ဤပူဇော်ပွဲတွင် ဝက်သား၊ ကြက်သား၊
ထမင်းနှင့် ခေါင်ရည်ကိုသာ ပူဇော်ရသည်။ အရက်ကိုပူဇော်ခွင့်မရှိပေ။ ပူဇော်ပြီးသောအခါ
ပူဇော်ရန်အတွက် သီးသန့်ချက်ထားသောဟင်းအပိုများကို ကေးဘျာစယ်နှင့်ကေးဖုအုပ်စုတို့
က ယူငင်စားသောက်ကြသည်။ ဤနေရာတွင်အိလူးဖုအုပ်စုတို့သည် လုံးဝမစားသုံးကြပေ။
အိလူးဖုတို့သည် အများစားသုံးရန်ချက်ထားသော ဟင်းများကိုသာစားသုံးရပါသည်။ ဤ
‘ဆူထွေး’သို့လာကြသောရွာသားများသည် မိမိတို့သောက်ရန်အတွက် အရက်ယူလာခွင့်ရှိ
သည်။ ‘ဆူထွေး’ ပြီးသောအခါ အိမ်တိုင်းအတွက်ခတ်ထားသော (အိဒါး)ခေါ်ဝေစုကိုယူပြန်ပြီး
အိမ်တိုင်းလိုက်၍ ဝေငှပေးရသည်။

၂။ ‘ကေးတရဲဒါး’ ဂဗုဒ္ဓ နဗုဒ္ဓဒဗ္ဗ ခေါ် ရွာစောင့်နတ်ပူဇော်သည့်ပွဲ

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ရွာစောင့်နတ်ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ‘ကေး
တရဲဒါး’ကို သတ်မှတ်ထားရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ကေးတရဲဒါးနေရာကို ရွာတွင်းတနေရာရာတွင်ဖြစ်
စေ၊ သို့မဟုတ် ရွာစွန်ရွာဖျား တနေရာတွင်ဖြစ်စေ သတ်မှတ်ထားကြသည်။ ဤသို့သတ်မှတ်
ထားသောနေရာတွင် ‘ကေးတရဲဒါး’ ပူဇော်ပွဲကို နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းပြုလုပ်ကြသည်။ ကေးတရဲဒါးပူ
ဇော်ပွဲပြုလုပ်ရခြင်းမှာ ရပ်ရွာကောင်းစားရေး၊ ရပ်ရွာလုံခြုံရေးနှင့် ရပ်ရွာတွင်းရှိ ကလေးသူငယ်
များ နေကောင်းကျန်းမာရန်၊ ဘေးဥပါဒ် မကျရောက်ရန်နှင့် ဘေးအန္တရာယ်များ မကျရောက်
ရန်အတွက်ဖြစ်သည်။ ကေးတရဲဒါးပူဇော်ပွဲကို မတ်လအတွင်းတွင် ပြုလုပ်ကျင်းပကြသည်။
ကေးတရဲဒါးပြုလုပ်ရန်အတွက် ကေးဘျာစယ်သည်ရပ်ရွာအတွင်းတွင် အလှူလိုက်လံခံယူ
သည်။ ရရှိသောအလှူဖြင့် ခေါင်ရည်ချက်ပြီး ကြက်များဝယ်ယူရသည်။ ကေးတရဲဒါးပူဇော်ပွဲပြု
လုပ်မည့်နံနက်တွင် ကေးဘျာစယ်သည် ရွာသားများနှင့်ကလေးများကိုခေါ်၍ ကြက်၊ ငှက်

လိုက်ပွဲများပြုလုပ်သည်။ ကြက်၊ ငှက်လိုက်ပွဲပြုလုပ်ရာမှာ ရွာသားများ၊ ကလေးများတို့သည် ငှက်လေး၊ လေးခွ၊ သေနတ်များ ယူဆောင်ပြီးရွာပြင်သို့ထွက်ကာ ရနိုင်သမျှသောတောကြက်နှင့် ငှက်မျိုးပေါင်းစုံကို လိုက်လံပစ်ခတ်ဖမ်းဆီးကြသည်။ ထိုသို့တောထဲတွင် ကြက်၊ ငှက်များလိုက် လံပစ်ခတ်ဖမ်းဆီးနေစဉ်အတွင်း ရွာတွင်ကျန်သောရွာသားများနှင့် ကေးဘျားစယ်တို့သည် ကေးတရဲဒါးပူဇော်ရန်အတွက် စင်များဆောက်လုပ်ပြီး ခြံစည်းရိုးကာကြသည်။ ထို့နောက်ရရှိ လာသောကျေးငှက်များကို ကေးတရဲဒါးသို့ အားလုံးယူလာပြီးပုံထားလိုက်ကြရသည်။ ၎င်း ကျေးငှက်များအထဲမှ ကေးတရဲ ဒါးကို ပူဇော်ရမည့်ငှက်မျိုးဖြစ်သော ‘ထူတရှင်’ ခေါ်ငှက်မျိုး၊ ‘ထူခရ’ ခေါ် ငှက်မျိုး၊ ‘ထူဒီးချေ’ ခေါ်ငှက်မျိုးနှင့် တောကြက်တို့ကိုရွေးထုတ်သည်။ ကျန်ကျေး ငှက်အားလုံးကို အမွေးနှုတ်၊ မီးဖုတ်ပြီး ခုတ်ထစ်၍ ညီတူညီမျှပုံကာ ကြက်၊ ငှက်လိုက်ပွဲတွင် ပါဝင်သောသူအားလုံးကို တပုံစီဝေငှပေးသည်။ ကေးဘျားစယ်သည် ပူဇော်ရန်ရွေးထားသည့် ကျေးငှက်များကို အမွေးနှုတ်သန့်စင်ပြီး ပူဇော်ရန်ချက်ပြုတ်ကြရသည်။ ထိုအချိန်တွင် ရွာတွင်း မှယူလာသောကြက်များဖြင့် ရပ်ရွာ၏ ရှေ့ရေအတွက် ကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်းကြရသည်။ ကေးဖု အုပ်စုများအတွက် စားသုံးနိုင်ရန် သီးသန့်ဟင်းတစ်အိုးလည်းချက်ပြုတ်ထားရသည့်အပြင် အများစားသုံးနိုင်ရန် ဟင်းတစ်အိုးကိုလည်း ချက်ရသည်။ ၎င်းဟင်းမှာ ကျေးငှက်လိုက်ရာမှ ရရှိလာသောခြေလေးချောင်းသတ္တဝါဖြစ်သည့် ယုန်များ၊ ရှဉ့်ကြွက်များ၊ ဖွတ်များ၊ တော ကြောင်များစသည်တို့ကို မီးဖုတ်သန့်စင်ပြီးချက်ပြုတ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းအပြင်ရပ်ရွာ အတွင်းမှ ယူလာသောကြက်ရိုးထိုးထားသည့်ကြက်များကိုလည်းချက်ပြုတ်သည်။ ရပ်ရွာ စောင့်နတ်ကိုပူဇော်ရန်အတွက် ချက်ပြုတ်ထားသောဟင်းများ ကျက်သောအခါ ကေးဘျား စယ်မှ၎င်းဟင်းကိုယူကာ ရပ်ရွာစောင့်နတ်ကိုတောင်းပန်ပြီးပူဇော်သည်။ ဤပူဇော်ရန်အတွက် ချက်ထားသောဟင်းအကျန်များကို ကေးဘျားစယ်နှင့် ကေးဖုအုပ်စုတို့သာစားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ထို့နောက်ကေးတရဲဒါးပူဇော်ပွဲသို့လာရောက်ကြသော လူများအတွက်ချက်ထားသောဟင်း အိုးကိုချ၍ထမင်းဖြင့် ပျော်ပျော်ပါးပါးစားသုံးကြသည်။ ဤပွဲတွင် ခေါင်ရည်၊ အရက်များစား သောက်ခွင့်ရှိသည်။ သို့သော်ရပ်ရွာစောင့်နတ်ကိုမူ ခေါင်ရည်ကိုသာ ပူဇော်ရသည်။ တချို့ရပ် ရွာများတွင် ကေးတရဲဒါးကို ကေးဒူလဲနှင့်တနေရာတည်းတွင် သတ်မှတ်ထားရှိသည်။ သို့သော် ကေးဒူလဲကိုပူဇော်ရမည့်နေရာနှင့် ကေးတရဲဒါးပူဇော်ရမည့် နေရာကိုသီးသန့်ခွဲခြားသတ်မှတ် ထားရှိသည်။

၃။ ‘ကေးဒူလဲ’ ဂဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓ ခေါ် တောင်စောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်ကို ပူဇော်သည်ပွဲ

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည်တောစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်ရှိသည်ဟုယုံကြည်ကြသည်။ ဤတောစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်တို့သည် လူကိုအနှောက်အယှက်ပေးတတ်သော နတ်ဆိုးများ၊ မကောင်းဆိုးဝါးများနှင့် သားရဲတိရစ္ဆာန်တို့ကို အစိုးရသည်ဟုယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့်တောစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်ပူဇော်ခြင်းမှာ လူသားအားနတ်ဆိုးများ၊ မကောင်းဆိုးဝါးများ၏ အန္တရာယ်အနှောက်အယှက်ရန်များမှ ကာကွယ်ရန်၊ သားရဲတိရစ္ဆာန်များအန္တရာယ်နှင့် လူသား၏ဥယျာဉ်၊ ခြံ၊ လယ်ယာ၊ တောင်ယားများ ဖျက်ဆီးခြင်းမှ ကာကွယ်ရန်အတွက် တောင်းပန်ပူဇော်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကေးဒူလဲပူဇော်ပွဲကို များသောအားဖြင့် မတ်လနှင့်ဧပြီလတွင်ပြုလုပ်ကြသည်။ ကေးဒူလဲပူဇော်ပွဲပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် ကေးဘျာစယ်သည် ခေါင်ရည်ချက်ရန် ဆန်သို့မဟုတ် ပြောင်းကောက်နှင့်ကြက်တို့ကို လိုက်လံအလှူခံရသည်။ ထို့နောက်ကေးဘျာစယ်သည် ကေးဒူလဲပူဇော်ရမည့်နေ့ကျရောက်သောအခါ တရွာလုံးကို (ဒို) ဘုရားခေါ် ဥပုသ်ကိုစောင့်ခိုင်းရသည်။ ဤကဲ့သို့ ဥပုသ်စောင့်ရာတွင်လိုက်နာရသည့်အချက်များမှာ ရွာပြင်ထွက်ပြီး ထင်းများ၊ သစ်ဝါးများမခတ်ရ၊ အဝတ်အထည်များ အရောင်မဆိုးရစသည်တို့ဖြစ်သည်။ ထို့နေ့မနက်စောစောတွင် ရပ်ရွာထဲမှတောလိုက်နိုင်သည့် ယောက်ျားများကို ဒါး၊ လှံ၊ ဒူးလေး၊ သေနတ်များကိုယူဆောင်စေပြီး စုရုံးစေသည်။ ထို့နောက် ကေးဘျာစယ်သည် ယူဆောင်လာသောတောလိုက် လက်နက်ပစ္စည်းကို(အီဆီ)ခေါ်ဆေးကြောသည့်နည်းကိုပြုလုပ်သည်။ ၎င်းအပြင် မည်သည့်အရပ်သို့သွားလိုက်ပါက တောကောင်ရနိုင်သည်ကို ကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်းကြသည်။ ကြက်ရိုးညှန်သည့်အရပ်ကိုထွက်ပြီး တောလိုက်ကြသည်။ ဤသို့တောလိုက်နေစဉ်အတွင်း ရွာတွင်ကျန်သောသက်ကြီးရွယ်အိုများနှင့် ကေးဘျာစယ်တို့သည် ကေးဒူလဲကိုပူဇော်ရန်အတွက် သတ်မှတ်ထားသည့်နေရာတွင် ပူဇော်ရန် စင်များဆောက်လုပ်ပြီး ခြံစည်းရိုးခတ်သည့်အလုပ်ကို ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ဤပထမရက်တွင်တောကောင်မရရှိလာပါက ဒုတိယရက်အဖြစ် ဆက်လိုက်ရသည်။ ဤကဲ့သို့ တောကောင်မရမချင်းဆက်လိုက်ရခြင်းသည် ကေးဒူလဲ၌ပူဇော်ရမည့် တိရစ္ဆာန်များမှာ ခွာပါသည်၊ ချေ၊ ဝိုင်း၊ ဆတ်၊ တောဝက်၊ သမင်၊ တောဆိတ် တို့သာဖြစ်ရသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဤပူဇော်ရမည့် တိရစ္ဆာန်မရမချင်း လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံး မရသည့်အဆုံးတွင် ကေးဘျာစယ်သည် အလှူငွေကောက်ခံပြီး ကျွဲသို့မဟုတ် ဝက် ဝယ်ယူလာကာ ပူဇော်ရသည်။ တောလိုက်သည့်နေရာမရှိသည့် ရပ်ရွာများတွင်ငွေကောက်ခံပြီးကျွဲ သို့မဟုတ် ဝက်ကို ဝယ်၍ပူဇော်ကြသည်။

ဝက်ဝံ၊ မျောက်၊ ယုန်၊ ကျား စသောတိရစ္ဆာန်မျိုးကို ပူဇော်ခွင့်မရှိပေ။ အထူးသဖြင့် ကျား၊ မျောက်၊ တောကြောင်စသည်များရလာသောအခါ ကေးဒူလဲသို့ ယူလာခွင့် မရှိပေ။ ဝက်ဝံကို ကေးဒူလဲသို့ယူလာနိုင်သော်လည်း ပူဇော်၍မရပေ။ တောလိုက်အဖွဲ့တို့သည် တောကောင် များရလာသောအခါ တလမ်းလုံးကွဲချိုများမှုတ်၍ပြန်လာကြသည်။ ကွဲချိုသံကြားရသော ရွာမှအမျိုးသမီးများသည် ခေါင်ရည်ကိုယူဆောင်လာပြီး ရွာအပြင်သို့ထွက်၍ကြိုဆိုလေ့ရှိ သည်။ ရရှိလာသောပူဇော်သင့်ပူဇော်ထိုက်သည့် တောကောင်များကို ကေးဒူလဲသို့ယူဆောင် လာကြသည်။ ထို့နောက်ကေးဘျာစယ်နှင့်ပူဇော်ပွဲအကြောင်းကို နားလည်သိရှိသောသက် ကြီးသူများသည်ပူဇော်ရမည့်တောကောင်၏ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများကို ခုတ်ယူလှီးဖြတ်ထုတ် ယူလိုက်သည်။ ပူဇော်ရမည့်တောကောင်၏ အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများမှာ ခေါင်း၊ ခြေဖျား၊ လက် ဖျား၊ အမြီး၊ အသဲနှလုံး စသည်တို့ဖြစ်သည်။ ကေးဘျာစယ်နှင့်ကေးဖုအုပ်စုတို့သည် ၎င်း အစိတ်အပိုင်းများကို မီးဖုတ်သန့်စင်ပြီး ပူဇော်ရန်အတွက်ချက်ပြုတ်ရသည်။ ကျန်တောကောင် အစိတ်အပိုင်းနှင့် မပူဇော်သင့်သောတောကောင်များ၏အသားကိုဖျက်ပြီး အချို့ကိုတောလိုက် သောအဖွဲ့နှင့် ကေးဒူလဲတွင်လာရောက်ကူညီသောအီလူးဖုအုပ်စုတို့ ကေးဒူလဲတွင်ချက်စား ရန်အတွက်ဖယ်ထားလိုက်သည်။ ထို့နောက် ကျန်တောကောင်သားအားလုံးကို အိဒါးခေါ် ဝေစုအဖြစ် ညီတူညီမျှခုတ်ထစ်လှီးဖြတ်ပြီး ညီတူညီမျှအပုံပြုလုပ်၍ ရပ်ရွာတွင်းရှိ အိမ်တိုင်း စေ့လိုက်လံဝေငှပေးကြသည်။ ချက်ပြုတ်၍ပူဇော်ရသည်။ ပူဇော်ရန်ဟင်းကျက်သောအခါ ကေး ဘျာစယ်သည်ဟင်းကိုခပ်ထုတ်ပြီး တောစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်စသည်တို့ကို ပူဇော် တောင်းပန်ရသည်။ ပူဇော်ရန်အတွက်ချက်ထားသောဟင်းနှင့် အသားအကြွင်းအကျန်များကို ကေးဖုအုပ်စုမှတပါး အီလူးဖုအုပ်စုတို့ကစားခွင့်မရှိပေ။ အီလူးဖုအုပ်စုတို့မှာသီးသန့်ချက်ထား သောဟင်းနှင့်အသားများကိုသာ စားသုံးရသည်။ ဤစားသောက်ပွဲတွင် ခေါင်ရည်၊ အရက် ကိုသောက်ခွင့်ရသည်။ သို့သော်ကေးဒူလဲတွင်ခေါင်ရည်သာပူဇော်လေ့ရှိကြသည်။ ကေးဒူလဲဆို သည်မှာ ရပ်ရွာတည်စကတည်းက သတ်မှတ်ထားသောနေရာဖြစ်သည်။ ၎င်းနေရာတွင် သစ်ပင်ကြီးများကို ခုတ်လှဲခွင့်မရှိသောကြောင့် များသောအားဖြင့် တောအုပ်ငယ်သဖွယ် တည်ရှိလျက်ရှိသည်။

၄။ ‘ဆေဒ်ကေး’၊ ဩဗျဗျဗီ ခေါ် ဆောစောင့်နတ်၊ ဆောင့်စောင့်နတ်ဆိုစား စလူး ဗူစေဒ်ဗွဲ

တောင်စောင့်နတ်ကို အထူးပူဇော်ပွဲတခုဖြစ်သည်။ ပူဇော်ရခြင်းမှာ တောင်ယာ၊

လယ်ယာ၊ သီးနှံများကို သားရဲတိရစ္ဆာန်များမဖျက်ဆီးရန်၊ လူများကို သားရဲတိရစ္ဆာန်များမှ အန္တရာယ်မပြုနိုင်ရန်နှင့် တောလိုက်သည့်မုဆိုးများ သားကောင်ရရှိရန်အတွက်တို့ဖြစ်သည်။ ၎င်းပူဇော်ပွဲတွင် များသောအားဖြင့်ဇူလိုင်လအတွင်းတွင် ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ၎င်းပူဇော်ပွဲတွင် ရပ်ရွာတိုင်း(၅)နှစ်တကြိမ်သာပြုလုပ်ကြသည်။ ၎င်းပူဇော်ပွဲအတွက် ကေးဘျာစယ်နှင့် ကေးဖုအုပ်စုတို့က ဦးဆောင်ပြီးတရွာလုံး ငှားလေး၊ သေနတ်၊ ဒါးလုံများယူဆောင်ပြီး (၅)ရက်တိတိတောထွက်လိုက်ကြသည်။ ပထမရက်တွင်ရရှိလာသောသားကောင်များကို ကေးဒူလဲသို့ယူလာပြီးမဖျက်သေးဘဲ အကောင်ထားကြသည်။ ဒုတိယရက်တွင်ရလာသော သားကောင်ကိုလည်းထိုနည်းအတိုင်းထားသည်။ (၄)ရက်အတွင်းတောလိုက်၍ရရှိလာသော သားကောင်များကိုမဖျက်ပဲ အကောင်လိုက်အတိုင်းထားပြီး (၅)ရက်မြောက် သောနေ့မှစ၍သားကောင်များကိုဖျက်ပြီးပူဇော်ကြသည်။ မပူဇော်ရသော သားကောင်၏အသားများကိုအညီအမျှခွဲဝေပြီး ရပ်ရွာအတွင်းရှိအိမ်တိုင်းကို အညီအမျှလိုက်လံဝေငှပေးကြသည်။

ဆွေမျိုးတော်စပ်နည်း

ကရင်နီလူမျိုးအတွင်းတွင် ဆွေမျိုးတော်စပ်ပုံမှာ (၂)လိုင်း (Line)သာရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဘိုးဘွားလိုင်းနှင့် မိဘလိုင်းတို့ဖြစ်ကြသည်။ ဘိုးဘွားလိုင်းတွင် အဘိုး၊ အဖွား၊ မောင်နှမ၊ ဝမ်းကွဲ၏ မြေးတော်စပ်သူတို့ ပါဝင်ကြသည်။ မိဘလိုင်းတွင် အဒေါ်၊ ဦးလေး၊ သားသမီး၊ တူ၊ တူမနှင့် မြစ်တို့ပါဝင်ကြသည်။

(၁)ဘိုးဘွားလိုင်းတွင် ပါဝင်သောဆွေမျိုးတော်စပ်သူများအတွက် လက်ထပ်ထိမ်းမြားရာတွင် စည်းကမ်းစည်းမျဉ်းများချထားပေးသည်။ အဘိုးနှင့်အဖွားတော်စပ်သူတို့သည် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခွင့်ရှိသည်။ အဖွားနှင့်မြေး၊ အဘိုးနှင့်မြေးတော်စပ်သူတို့သည် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခွင့်ရှိသည်။ မြစ်နှင့်မြေးတော်စပ်သူတို့သည် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခွင့်ရှိသည်။ နှစ်ဝမ်းကွဲအထက်တော်စပ်သူတို့သည် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခွင့်ရှိသည်။ သို့သော် မောင်နှမခြင်းလက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းကိုလုံးဝခွင့်မပြုပေ။ အကယ်၍မှားယွင်းပြီးဖြစ်မိခဲ့လျှင် ၎င်းတို့ကို ကရင်နီလူမျိုးအသိုင်းအဝိုင်းမရှိသည့် အပြင်ဘက်အရပ်သို့ မောင်းထုတ်ခြင်း၊ နှင်ထုတ်ခြင်းခံရမည်ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ ‘အတာဘိုး’ဥ နေရာခေါ် လူသား၏ကျင့်စဉ်ကိုဖောက်ဖျက်သူအကြီးစားထဲ ပါဝင်သူများဖြစ်သည်ဟုသတ်မှတ်ခံရသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤသို့မှားယွင်းသော အဖြစ်အပျက်မျိုးမှာ ကရင်နီလူမျိုးအသိုင်းအဝိုင်းတွင် အလွန်တရာရှားပါးပါသည်။ တဝမ်းကွဲ

တော်စပ်သူများကိုလက်ထပ်ထိမ်းမြားခွင့်မပြုပေ။ အကြောင်းမှာ သွေးသားများအလွန်နီးစပ်သဖြင့် မွေးလာသောသားသမီးတို့မှာ ဆွံ့အံ့တတ်သည်ဟု အယူအဆရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် (၇)ဝမ်း ကွဲအထက်တော်စပ်သူတို့ကို မိမိတို့ဆွေမျိုးအုပ်စုတွင်မထည့်တွက်တော့ပဲ တစ်စိမ်းဟုယူဆကြသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် (၇)ဝမ်းကွဲအထက် တော်စပ်သူတို့ လက်ထပ်ထိမ်းမြားမည်ဆိုလျှင် ရှေ့မှီနောက်မှီလူကြီးများကိုခေါ်ယူ၍ ဆွေမျိုးတော်စပ်ပုံကို အသေအချာတွက်ချက်ရပေသည်။ အကြောင်းမှာအဖက်ဖက်တွင် ‘အတာဘိုး’ခေါ်လူ့ကျင့်စဉ်ဖောက်ဖျက်သူတွေပါဝင်မည်ကို စိုးရိမ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

(၂) မိဘလိုင်းတွင် ပါဝင်သောဆွေမျိုးတော်စပ်သူတို့သည် အဒေါ်နှင့်ဦးလေး၊ အဖေနှင့်အမေတို့သည် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခွင့်ရှိကြသည်။ အကြောင်းမှာ အဒေါ်နှင့်ဦးလေး၊ အဖေနှင့်အမေတို့သည် ဝမ်းကွဲလိုင်းအရတော်စပ်ကြသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အဒေါ်နှင့်တူ၊ ဦးလေးနှင့်တူမ တော်စပ်သူတို့သည် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခွင့်လုံးဝမရှိပေ။ အကြောင်းမှာ သားသမီးနှင့်မိဘလိုင်းကို ချိုးဖောက်ဖျက်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍မှားယွင်းပြီးယူမိကြလျှင် ရပ်ရွာမှ မောင်းထုတ်ခြင်းခံရမည်ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ ‘အတာဘိုး’ခေါ်လူသားတို့၏ကျင့်စဉ်ကိုဖောက်ဖျက်သူများဖြစ်ကြသည်ဟုသတ်မှတ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့မှမွေးဖွားလာသောသားသမီးများသည် ဘိုးဘွားလိုင်းလည်းမကျ၊ မိဘလိုင်းလည်း မရောက်တော့ပဲ အကြားတွင်စကောစကဖြစ်နေမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်း ‘အတာဘိုး’ဖြစ်သူတို့နှင့် ဆွေမျိုးတွက်ပါက မည်ကဲ့သို့မျှပုံမှန်မရရှိနိုင်တော့ပေ။ ‘အတာဘိုး’ ဖြစ်သူတို့မှာ ‘တနေ့’**ကဒုဒုဒုဒု** ခေါ် ကိုယ်စောင့်နတ်သည် လူ၏ကိုယ်ခန္ဓာကို မစောင့်တော့ပဲ ရံဖန်ရံခါထွက်သွားတတ်သောကြောင့် ‘တနေ့’မရှိသောအချိန်တွင် အခြားနတ်ဆိုးများ လူ၏ခန္ဓာကိုယ်တွင်းသို့ ဝင်လာပူးကပ်သဖြင့် ‘အမောယယ်’**ဒုဒုဒုဒုဒု** ခေါ်သည့်ပါတ်ဝန်းကျင်ရှိလူများကို ထိခိုက်နိုင်သည်ဟုယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကရင်နီအသိုင်းအဝိုင်းတွင် ‘အတာဘိုး’ဖြစ်သူ တို့ကိုရှုတ်ချပြီး မထိမဲ့မြင်ပြုလေ့ရှိကြသည်။ သို့သော်(အတာဘိုး)ဖြစ်သူတို့မှ မွေးဖွားလာသောသားသမီးတို့သည် အဖေဖက်ဆွေမျိုးမှပြန်တွက်ပြီး အိမ်ထောင်ပြုလျှင် ၎င်းတို့မှမွေးဖွားလာသော သားသမီးတို့သည် ပုံမှန်ပြန်ဖြစ်သွားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အဖေဖက်ဆွေမျိုးတွက်ရာတွင် အဖေ၏ဝမ်းကွဲတော်စပ်သူများကိုတွက်ရသည်။ အဖေ၏ဝမ်းကွဲတော်စပ်သူတွက်ရာတွင် အဖေ၏ဝမ်းကွဲမညီအကိုတော်သူတို့၏သားသမီးကိုမယူနိုင်ပေ။ အကြောင်းမှာ ယောက်ျားလိုင်းဖြစ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အဖေ၏ဝမ်းကွဲတော်စပ်သူတွင် ညီမသို့မဟုတ် အမဝမ်းကွဲတော်စပ်သူ၏ သားသမီးကိုသာယူရ

သည်။ ဤကဲ့သို့မိမိတို့၏ဆွေမျိုးလိုင်းကို ပုံမှန်ဖြစ်အောင် ပြန်မတွက်ပဲဆက်လက်ပြီး သားသွီးများအားအရမ်းအိမ်ထောင်ပြုစေလျှင် မွေးလာသောသားသွီးများမှ (အတာတိုး)ဆက်လက်ဖြစ်သည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့၏အယူအဆအရ 'အတာတိုး'သုံးဆက်ဖြစ်လျှင် 'တနေ့' နေ့ဥဒိ



ရှေးဟောင်းဝတ်စုံနှင့် ကရင်နီအမျိုးသမီးကြီးတစ်ဦး

ကြောင့် ၎င်းမှမွေးလာသော သားသွီးများတွင် ဘုရားသခင်မှ(တနေ့)ခေါ်သည့်ကိုယ်စောင့်နတ်ကို မချပေးတော့သည့်အတွက် လူ့ကိုယ်ခန္ဓာတွင်(တနေ့)ခေါ်သည့် ကိုယ်စောင့်နတ်မရှိ

ခေါ် ကိုယ်စောင့်နတ်များမရှိတော့သဖြင့် ဘုန်းကံနိမ့်ပြီး နတ်ဆိုးများ ခန္ဓာကိုယ်တွင်းဝင်လာပြီး 'အနေ့' ဥဒိခေါ် စုန်းဖြစ်သွားသည်။ စုန်းသည် လူများကိုပြုစားခြင်း၊ ဖမ်းစားခြင်း၊ သေအောင်ပြုခြင်းတို့ကြောင့် ကရင်နီလူမျိုးများအလွန်တရာမှ မုန်းတီးသဖြင့် ရပ်ရွာတွင် 'အနေ့'ခေါ် စုန်းဖြစ်သူမှန်းသိရှိလျှင် တအိမ်ထောင်လုံးလျှို့ဝှက်စွာ သတ်ဖြတ်ပစ်လေ့ရှိသည်။ ဤသို့လျှို့ဝှက်စွာ သတ်ဖြတ်ပစ်သည့်စနစ်မှာ ကရင်နီလူမျိုးလူမှုအဆောက်အအုံ ပေါ်ပေါက်လာကတည်းကယနေ့အထိ ပြုပြင်၍မရနိုင်သော စနစ်တခုဖြစ်လျက်ရှိပေသည်။ ဤကဲ့သို့ (နေ့)ခေါ် စုန်း ဖြစ်လာရခြင်းမှာ လူသားတို့၏ ကျင့်စဉ်ကို မျိုးဆက်(၃)ဆက်အထိဆက်ချိုးဖောက်သော

တော့သဖြင့် ၎င်းအစား အခြားနတ်ဆိုးများဝင်လာပူးကပ်သောကြောင့်စုန်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့၏အယူအဆအရ (အတာဘိုး)ခေါ်သည့် လူ့ကျင့်စဉ်ဖောက်ဖျက်သူတို့သည် မျိုးဆက်သုံးဆက် ဆက်လက်ပြီးချိုးဖောက်လျှင်(နေ့)ခေါ်သည့် စုန်းဖြစ်သည်။ (နေ့)ခေါ်သည့်စုန်းတို့၏ မျိုးဆက်သုံးဆက်တွင် စုန်းဆက်လက်ဖြစ်နေပါက ‘နေ့ကရုနေ့ကရဲ’ခေါ်ကဝေဖြစ်သည်။ ကဝေမျိုးဆက်သုံးဆက်ဆက်ဖြစ်ပြီးမှ လူကောင်းပြန်ဖြစ်လာနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဆွေမျိုးစဉ်လိုင်းချိုးဖောက်မိမည်ကို အလွန်စိုးရိမ်ကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဆွေမျိုးစဉ်လိုင်းမှန်နေလျှင် ဘဝတလျှောက်လုံးတွင် ဆင်းရဲသည့်တိုင် အောင်သာယာချမ်းမြေ့စွာနေထိုင်နိုင်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဆွေမျိုးစဉ်လိုင်းချိုးဖောက်လျှင် အခြားသူများ၏ အထင်မြင်သေးမှု၊ မယုံသင်္ကာဖြစ်မှု၊ မထိမဲ့မြင်ပြုမှုတို့ကိုခံရသည့်အပြင် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာမှာလည်း အနှောက်အယှက်များစွာဖြစ်ရသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဆွေမျိုးစဉ်လိုင်းချိုးဖောက်မိသူတို့သည် မိမိတို့ဆွေမျိုးစဉ်လိုင်းရှိသည့် အရပ်ဒေသများကိုစွန့်ခွာပြီး ဆွေမျိုးစဉ်လိုင်းမရှိသည့် နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်လေ့ရှိသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် မိဘလိုင်းအား လူသား၏ကျင့်စဉ်ကိုထိန်းသိမ်းကာကွယ်သည့်လိုင်းဟု ယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် အဒေါ်နှင့်တူ၊ ဦးလေးနှင့်တူမတို့သည် တဦးနှင့်တဦးပြောင်နှောက် ပျက်ရယ်မှုမပြုကြပေ။ မိဘနှင့်သားသမီးသဖွယ် ဆက်ဆံကြရသည်။ တူမတော်သူကို တူမခေါ်ကြသည်။ အဒေါ်တော်သူကိုအဒေါ်ဟုသာခေါ်ကြရသည်။ ဆွေမျိုးစဉ်လိုင်းအရ တဆက်နှစ်ဆက်သာဝေးနေလျှင် အဒေါ်တော်သူကို အမေဟုခေါ်လေ့ရှိသည်။ ဦးလေးတော်သူကို အဖေဟုခေါ်လေ့ရှိသည်။ ထိုနည်းအတူ ဘိုးဘွားလိုင်းမှာလည်း အဘိုးတော်စပ်သူကို အဘိုး၊ အဖွားတော်စပ်သူကို အဖွား၊ မြေးတော်စပ်သူကိုမြေး၊ ဝမ်းခွဲတော်စပ်သည်ကို အကို၊ ညီလေး၊ အမ၊ ညီမဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ သို့သော်ယောက္ခမတော်စပ်သူကို ယောက္ခမဟုခေါ်လေ့မရှိပေ။ အဖေ၊ အမေဟုခေါ်လေ့ရှိကြသည်။ ထိုနည်းတူ လင်ယောက်ျားသည် မိမိမယားတော်စပ်သူ၏ အစ်ကို (သို့) မောင်တို့ကို ‘နား’ [နုဠ] ယောက်ဖ ဟုခေါ်ကြသည်။ မယား၏ အစ်မ (သို့) ညီမတို့ကို ‘ခီး’ [ခဠ] ယောက်မဟု ခေါ်သည်။ လင်၏ အစ်မ(သို့) ညီမ တော်စပ်သူကို ‘ကနား’ [ကုဠနုဠ] ယောက်မဟုခေါ်သည်။ ယောက်ျားနှစ်ယောက်သည် တစ်အိမ်ထောင်တည်း ညီအမယူထားပါက ၎င်းတို့ အချင်းချင်း ‘ကနေ’ [ကုဠနုဠ] ဟုခေါ်ရမည်ဖြစ်သော်လည်း မိန်းမတစ်ယောက်သည် လင်နှစ်ယောက်ယူထားမိပါက ၎င်းလင်နှစ်ယောက်သည် အချင်းချင်း ‘ကနေ’ [ကုဠနုဠ] ဟုခေါ်ရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်ယဉ်ကျေးသောအားဖြင့် မယားညီအစ်ကိုတို့သည် အချင်းချင်း ‘နား’ [နုဠ] ယောက်ဖ ဟုသာခေါ်ကြသည်။ ထိုနည်းတူ မိန်းမနှစ်ယောက်သည် တစ်အိမ်

တည်းညီအစ်ကိုတို့အားယူထားပါက ၎င်းတို့အ ချင်းချင်း‘ကဇူ’[ကဠာဗျာ] ဟုခေါ်ကြရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် ယောက်ျားတစ်ယောက်သည် မိန်းမနှစ်ယောက်ကို ယူထားခဲ့မိပါက ၎င်းမိန်းမနှစ်ယောက်သည် အချင်းချင်း (ကဇူ)ဟု ခေါ်ကြရမည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ပိုမိုယဉ်ကျေးစေသောအားဖြင့် ၎င်းတို့အချင်းချင်း ‘ကနား’**ကဠုဒ္ဒ** ယောက်မဟု ခေါ်လေ့ရှိကြသည်။

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဆွေမျိုးမတော်စပ်သူများ၊ လူမျိုးခြားများတို့နှင့် ဆက်ဆံရာတွင် ဦးလေးအရွယ်ရှိသူကို ဦးလေး၊ အဒေါ်အရွယ်ရှိသူကို အဒေါ်၊ အဘိုးအရွယ်ရှိသူကို အဘိုး၊ အဖွားအရွယ်ရှိသူကို အဖွားဟုခေါ်လေ့ရှိကြသည်။ ထိုနည်းအတူ တူလေးအရွယ်ရှိသူသည် တူ၊ သားအရွယ်ရှိသူများ၊ တူမ၊ သမီးအရွယ်ရှိသူများ ကိုတူ၊ တူမဟုခေါ်လေ့ရှိကြသည်။ အကိုအရွယ်ရှိသူကို အကို၊ ညီအရွယ်ရှိသူများကို ညီလေး၊ အမအရွယ်ရှိသူကို အမ၊ ညီမအရွယ်ရှိသူကိုညီမဟုခေါ်လေ့ရှိကြသည်။ ဤသည်မှာ ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ယဉ်ကျေးသည့် ဆက်ဆံရေးအခေါ်အဝေါ်များဖြစ်သည်။ သို့သော်မိမိနှင့်မရင်းနှီးသော သူစိမ်းတို့ကို ယောက်ဖ၊ ယောက်မဟုခေါ်မိလျှင် အလွန်ရိုင်းစိုင်းသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးနှင့်လူမျိုးခြားတို့ လက်ထပ်ထိမ်းမြားလျှင် ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ ဆွေမျိုးတော်စပ်ပုံအတိုင်း ဆွေမျိုးလိုင်းကို တွက်ချက်ကြသည်။ မွေးဖွားလာသော သားသမီးမှာလည်း အမေဖက်ဆွေမျိုး၊ အဖေဖက်ဆွေမျိုးတို့ကိုကရင်နီဆွေမျိုးတော်စပ်ပုံတွက်နည်းအတိုင်း တွက်ချက်ဆက်ဆံခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိသည်။

ကရင်နီလူမျိုးသို့၏ ဝိညာဉ်နှင့်ပါတ်သက်သောအယူအဆ

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် စင်္ကြံဝဠာနှင့်ဤကမ္ဘာကြီးကိုတန်ခိုးရှင်ဖြစ်သည့် ဘုရားသခင်က စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်လျက်ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဘုရားသခင်အောက်တွင် ‘တနေ့မောချ’ **ကဠုဒ္ဒ** **မဗီဓဠု** ခေါ်သည့်ကောင်းကင်တမန်၊ မြင့်မြတ်သောနတ်ကောင်းနတ်မြတ် ‘ဖရယ်ဖရိ ဖရား’တို့ရှိသည်ဟုယုံကြည်ကြသည်။ သူတို့အားလုံးတို့သည် လူသားများအတွက်ကောင်းကျိုးပြုပေးနေသည်။ လူသားများသေဆုံးသောအခါ လူသားများအတွက် ၎င်းတို့ဝိညာဉ်ကို ကောင်းရာဘုံသို့ ပို့ဆောင်ပေးသည်ဟုယူဆကြသည်။ လူသားတို့အား ကောင်းကျိုးတရားပြုရန် အမြဲတိုက်တွန်းသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဤကမ္ဘာပေါ်တွင် လူသားကိုကောင်းကျိုး ပြုသောနတ်များနှင့် ‘ခညားမော်’**ခဠုဒ္ဒမဗီဓ** ခေါ် နတ်သမီးများစွာရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ထို့အတူ ဤကမ္ဘာပေါ်တွင်လူသားများကို ဆိုးကျိုးများ၊ နောက်ယှက်မှုများနှင့် မကောင်းရာဖက်သို့ သွေးဆောင်မှုများပြုတတ်သော စာတန်မာရ်နတ်များ၊ နတ်ဆိုးများ၊ တစ္ဆေသရဲ မကောင်းဆိုးဝါးများစွာရှိသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဤကမ္ဘာပေါ်တွင်လူသား

တို့ကိုကောင်းကျိုးပြုတတ်သော နတ်ကောင်းများသည် လူသားတို့အားဆိုးကျိုးပြုသော နတ်ဆိုးများကို လူသားတို့အားကောင်းကျိုးပြုရန်အမြဲသွန်သင်ဆုံးမလျက်ရှိသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရှိသမျှသော နတ်ကောင်း၊ နတ်ဆိုး၊ တစ္ဆေသရဲ မကောင်းဆိုးဝါးများ တို့သည် ဝိညာဉ်လောကနှင့်သာသက်ဆိုင်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ နတ်တို့မှာတန်ခိုးအာဏာအဆင့်ဆင့်ရှိသည်။ နတ်ဘုံအဆင့်ဆင့်ရှိသည်။ အနိမ့်ဆုံးအဆင့်မှာလူကိုဆိုးကျိုးပေးသည့်နတ်ဆိုးများ၊ စာတန်မာရ်နတ်များ၊ တစ္ဆေ သရဲများ၊ မကောင်းဆိုးဝါးများဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ၎င်းတို့အားလုံးကို နတ်ကောင်းနတ်မြတ်များက စီမံအုပ်ချုပ်နေသည်။ သွန်သင်ဆုံးမနေသည်ဟုယူဆကြသည်။ ဆုံးမ၍ရသောနတ်ဆိုးများသည် ၎င်းတို့နှင့်ထိုက်တန်သည့်ဘုံများ၊ ထိုက်တန်သည့် တန်ခိုးများရရှိလာကြသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဤကမ္ဘာပေါ်တွင်ရှိနေသောနတ်များ၊ ဝိညာဉ်များအားလုံးတို့သည် တန်ခိုးရှင်ဖြစ်သောဘုရားသခင်အမိန့်မပါပဲ ကမ္ဘာအပြင်ဖက်စင်္ကြံဝဋ္ဋာသို့ မထွက်နိုင်ဟုယူဆကြသည်။ ၎င်းတို့သည် ဤကမ္ဘာလောကတွင် ဘုံအဆင့်ဆင့်ဖြင့် နေထိုင်တည်ရှိနေကြသည်ဟု ယူဆကြသည်။

လူဖြစ်ထွန်းရသည့်ဝေဝ-ကောင်းရင်းနှင့် ခေခြင်း

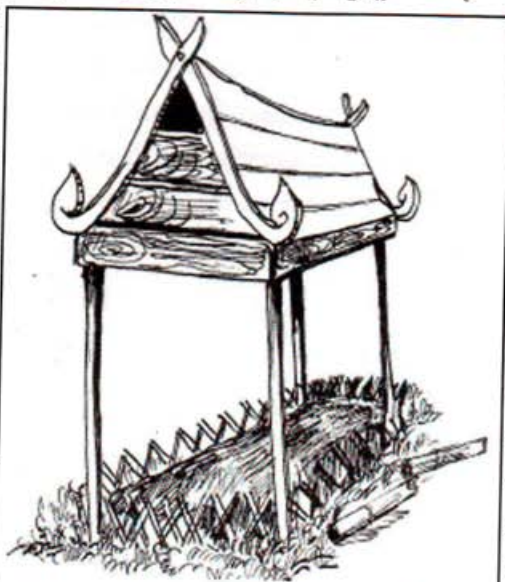
‘လူ’ဖြစ်လာရန်အတွက် ပထမတွင် ဝမ်းဗိုက်ထဲ၌သန္ဓေတည်ရသည်။ ဤကဲ့သို့ သန္ဓေတည်နေစဉ် ဘုရားသခင်၏အမိန့်တော်ကြောင့် ဤကမ္ဘာပေါ်တွင်ရှိနှင့်နေသော ဝိညာဉ်တခုခုကလည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် ဘုရားသခင်ကစေလွှတ်လိုက်သော ဝိညာဉ်တခုခုကလည်းကောင်း၊ ဝမ်းဗိုက်တွင်းတွင်သန္ဓေတည်နေသောအရာနှင့်ဝင်ရောက်ပူပေါင်းလိုက်သော အခါ အသက်ရှင်လာပြီးလူရယ်လို့ စတင်ဖြစ်ထွန်းသည်ဟုယူဆကြသည်။ ဤကဲ့သို့လူစတင်ဖြစ်ထွန်းလာသည့်အခါ ဘုရားသခင်က(တနေ့)ခေါ်သည့် ကိုယ်စောင့်နတ်ကို ချမှတ်ပေးသည်ဟုယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်နေသောအမျိုးသမီးတို့မှာ(တနေ့)ကိုယ်စောင့်နတ်(၂)ပါးရှိသည်ဟုယူဆကြသည်။ ကလေးမွေးဖွားပြီးသည့်အခါ ကိုယ်စောင့်နတ်တပါးသည် ကလေးကို စောင့်ရှောက်ပြီး မိခင်၏ကိုယ်စောင့်နတ်မှာ မိခင်နှင့်အတူကျန်ရှိနေသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ကလေးမွေးဖွားလာသောအခါတွင် လူ၏လိပ်ပြာစာပါတည်းပါလာသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဝိညာဉ်၏အရိပ်မှာ လူသား၏လိပ်ပြာဖြစ်သည်။ မွေးခါစကလေးငယ်၏လိပ်ပြာသည် နုနယ်သေးသဖြင့် မကြာခဏ ကိုယ်ခန္ဓာမှလွင့်စင်တတ်သည်ဟုယူဆကြသဖြင့် ကလေးများ လိပ်ပြာမလွင့်စေရန် အထူးဂရုစိုက်ကြသည်။ လိပ်ပြာသည်လူသားများကြီးပြင်းလာသည်နှင့်အတူကြီးပျင်းလာပြီးလိမ္မာပါးနပ်လာသည်ဟုယူဆကြသည်။ လူသား၏လိပ်ပြာတိုင်းသည်

ရုပ်သွင်(၇)မျိုးအထိ အပြောင်းအလဲပြုနိုင်သည်ဟုယူဆကြသည်။ ဤကဲ့သို့ရုပ်သွင်အပြောင်းအလဲပြုလုပ်နိုင်မှသာ နတ်ဆို၊ စုန်း၊ တစ္ဆေများ၏ဖမ်းစားမှုမှ လွတ်ကင်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် လူ့ဝိညာဉ်သည်လူ၏ကိုယ်ခန္ဓာနှင့်အတူရှိသောအခါ လူသည်အသက်ရှင်လှုပ်ရှားသွားနိုင်သည်။ လူသည် ရောဂါတခုခုကြောင့်ရင်း၊ မတော်တဆ ဖြစ်ပွားမှုကြောင့်ရင်း၊ လူ၏ကိုယ်ခန္ဓာသည်ပျက်စီးသွားသဖြင့် ဝိညာဉ်ဆက်လက်ပူးကပ်တည် ရှိရန်မဖြစ်နိုင်တော့သည့်အခြေအနေတွင် ဝိညာဉ်ထွက်သွားပြီး လူလည်းသေဆုံးသွားရသည် ဟုယူဆကြသည်။ လူသေဆုံးပြီးထွက်သွားသောဝိညာဉ် အားလုံးတို့သည် ကောင်းကင်ဘုံ၊ နတ်ဘုံ၊ ငရဲသို့ချက်ချင်းမသွားနိုင်ကြပေ။ သင်္ချိုင်းတွင်ရင်း၊ လိုဏ်ဂူတွင်းတွင်ရင်း၊ တောတောင် တွင်းတွင်ရင်း၊ ဝိညာဉ်ရွာများ၊ မြို့များ၊ ရပ်ရွာများတည်ဆောက်ပြီးရှိနေကြသည်ဟုယူဆ ကြသည်။ ဘုရားသခင်အမိန့်တော်အရခေါ်ယူမှသာ ငရဲ၊ ကောင်းကင်ဘုံ၊ နတ်ဘုံသို့ သွားခွင့် ရနိုင်သည်ဟုယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့်ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် လူသေလျှင်သေသောသူ၏ပါး စပ်တွင်းသို့ ငွေသားတမတ် သို့မဟုတ် တမူးထည့်ပေးလေ့ရှိသည်။ ၎င်းအပြင်အပ်တချောင်း ပါထည့်ပေးလိုက်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာဘုရားသခင်က ခေါ်ယူသောအခါတွင်သွားနိုင်ရန်ဖြစ် သည်။ ဘုရားသခင်ခေါ်ယူသောအခါ သွားရမည့်ခရီးမှာ ပထမတွင်အလွန် တရာကျယ်ပြန့် ပြီး ရေစီးသန်သည်မြစ်ကို ဖြတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းမြစ်ကိုဖြတ်ကူးနိုင်ရန်အတွက် ကူးတို့ ဆိပ်တွင် ကူးတို့ကူးသမားများ မေးသည့်အခါမှာ တံတွေးထွေးပြရာတွင် ငွေပါလာမှသာ ကူးတို့ကူးပေးမည်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ပါးစပ်အတွင်းသို့ငွေသားထည့်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ မြစ်ကိုဖြတ်ကျော်ပြီးဆက်လက်သွားရာတွင် အလွန်တရာနက်ရှိုင်းသောချောင်းနက်ကိုဖြတ် သွားရဦးမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းချောင်းနက်ကို ဟိုဖက်ဒီဖက်တွယ်လျက် တွဲလွဲကျနေသည့် ခူကောင်တစ်ကောင်ရှိနေသည်။ ထိုခူကောင်ကိုအပ်နှင့်ထိုးလိုက်သောအခါ ခူကောင်သည် တွန့်သွားပြီး ချောင်းနက်ကိုပြည့်လာစေမည်။ ဤကဲ့သို့ခူကောင်သည် ချောင်းနက်ကိုပြည့် လာသောအခါ အလျင်အမြန်ဖြတ်ကူးရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လူသေကိုအပ်ပေးလိုက် ရခြင်းဖြစ်သည်။ ချောင်းနက်ကိုကျော်ဖြတ်ပြီးသောအခါ အလွန်တရာမှကျယ်ပြန့်ပြီး သာယာ ဖြောင့်ဖြူးသော လမ်းမကြီးအတိုင်းလျှောက်သွားရမည်ဖြစ်သည်။ တနေရာတွင် လမ်းခွ၊ လမ်း ဆုံရှိပြီး လမ်းခွ၊ လမ်းဆုံတွင် အဝတ်ဖြူဝတ်သည့် ‘ဖရယ်ဖရီဖရယ်ဖရား’ (၇)ဦးစောင့်နေ သည်။ လာသောသူကို ငရဲသို့သွားသောလမ်းနှင့် ကောင်းကင်ဘုံ၊ နတ်ဘုံသို့သွား သောလမ်း များကိုညွှန်ပြသွားခိုင်းသည်။ ငရဲသို့သွားသောလမ်းမှာ အလွန်တရာမှကျယ်ပြန့်ပြီး သာယာ ဖြောင့်ဖြူးနေပါသည်။ နတ်ဘုံ၊ ကောင်းကင်ဘုံသို့သွားသောလမ်းမှာ အလွန်တရာကျဉ်း

မြောင်းပြီး ဆူးညောင့်ခလုတ်တို့နှင့် ပြည့်နှက်နေသည်ဟုယူဆကြသည်။ ငရဲဘုံ၊ နတ်ဘုံ၊ ကောင်းကင်ဘုံတို့သည် ဤကမ္ဘာအပြင်ဖက်ရှိ စင်္ကြံဝဠာတွင်ရှိသောကြောင့် ရောက်ရှိသွားသောဝိညာဉ်တို့မှာ ဤကမ္ဘာသို့ပြန်မလာနိုင်ပေ။ တန်ခိုးရှင်ဖြစ်သော ဘုရားသခင်အမိန့်ပေးမှသာ ဤကမ္ဘာသို့ပြန်လာနိုင်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် သေဆုံးသူများ၏ ဝိညာဉ်သည် ငရဲ၊ နတ်ဘုံ၊ ကောင်းကင်ဘုံသို့ ချက်ချင်းမသွားပဲ သင်္ချိုင်းတွင်၎င်း၊ ဂူတွင်းတွင်၎င်း၊ တောတောင်တွင်းတွင်၎င်း၊ ရပ်ရွာ၊ မြို့ရွာများတည်ထောင်ဖွဲ့စည်းပြီးရှိနေကြသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့်သေဆုံးသူ၏ ဝိညာဉ်ကိုဝိညာဉ်ရွာသို့ပို့ပေးရမည်မှာ ကျန်ရစ်သူဆွေမျိုးမိသားစု၏ တာဝန်ဖြစ်သည်ဟုယူကြသည်။ ကရင်နီ

ဆုံးသူ၏ဝိညာဉ်သေဆုံးသူကို ပြီးမြှုပ်နှံရသည်။ တွင် သေဆုံးသူဘဝ တွင်သုံးစွဲရန် ထည့်၍ မြှုပ်နှံပေးထည့်ပြီးမြှုပ်နှံအစဉ် အလာတသို့ ရွှေ၊ ငွေများနှင့် သင်္ချိုင်းတူးဖော်သူအလောင်းကို ယူလေ့ရှိကြသည့်အချိန်တွင် ဤကွယ်လျက်ရှိနေ



သေသူအတွက် 'ကတီ' ဂူရွာခေါ် ဝိညာဉ်အိမ်

လူမျိုးတို့သည် သေကို ပို့ ဆောင်ရာတွင် သင်္ချိုင်းသို့ပို့ဆောင်၍ကဲ့သို့မြှုပ်နှံရာသည် နောင်တမလွန်အတွက် ရွှေ၊ ငွေပါလေ့ရှိသည်။ ရွှေ၊ ငွေသည့်ဓလေ့မှာ ရှေးရပ်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့ပါမြှုပ်နှံခြင်းကြောင့်သူများသည် သေဆုံးတူးဖော်ပြီး ရွှေ၊ ငွေကိုအတွက်ကြောင့် ယခုဓလေ့သည် ပျောက်ပြီဖြစ်သည်။ သေဆုံး

သူကိုသင်္ချိုင်းတွင်မြှုပ်နှံပြီးသည့်အခါ ၎င်းကိုမြှုပ်နှံသည့်နေရာပေါ်တွင် 'ကတီ'ဂူရွာခေါ် ဝိညာဉ်အိမ်တလုံးကိုဆောက်လုပ်ပေးပြီး နောင်တမလွန်ဘဝတွင် စိုက်ပျိုးမွေးမြူနိုင်ရန်အတွက် မျိုးစေ့မျိုးစုံကို ဝိညာဉ်နေအိမ်တွင် ထည့်ပေးထားရသည်။ နောက်ဝိညာဉ်နေအိမ်အောက်တွင် ကြက်ကလေးတကောင် လွှတ်ထားပေးရသည်။ တချို့မှာမူဝက်ပါလွှတ်ထားပေးသည်။ ဤဝိညာဉ်နေအိမ်ဆောက်လုပ်ရာတွင် လုပ်အားနှင့်အချိန်ယူရသဖြင့် ကရင်နီလူမျိုးအတွင်းတွင်

သေဆုံးပြီး ချက်ချင်းဝိညာဉ်ပို့ဆောင်နိုင်သောအချိန်နှင့် သေဆုံးပြီးဝိညာဉ်မပို့ဆောင်နိုင်သောအချိန်ဟူ၍သတ်မှတ်ရပေသည်။ သေဆုံးသူ၏ဝိညာဉ်အား ချက်ချင်းပို့ဆောင်နိုင်သောအချိန်မှာ အလုပ်မများသောလတွင် သေဆုံးခြင်းဖြစ်သည်။ သေဆုံးပြီးချက်ချင်းဝိညာဉ်မပို့ဆောင်နိုင်သောအချိန်မှာ လူသားတို့၏အလုပ်များသည် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးချိန်ဖြစ်သော ဇွန်၊ ဇူလိုင်နှင့် ဩဂုတ်လများတွင်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ဝိညာဉ်ကို ချက်ချင်းမပို့ဆောင်ပဲ အိမ်မှာပင်လက်ခံထားရသဖြင့်အိမ်ရှင်ဖြစ်သော ကျန်ရစ်သူမိသားစုတို့မှာ တောင်ပို့မှို၊ ဂျီသား၊ ပွေးသား၊ ပူးသား၊ ကျားကိုက်ထားသည့်အကောင်၏အသား၊ မြွေကိုက်ထားသည့်အကောင်၏အသားများနှင့် မင်္ဂလာဆောင်တွင် ကျွေးမွေးသည့်အစားအစာများစသည်တို့ကို ရှောင်ကျဉ်ရသည်။ ကရင်နီလူမျိုးများသည်အလုပ်မများသောလဖြစ်သည့် ဇန္နဝါရီလနှင့် ဖေဖော်ဝါရီလကို ‘ဇျာလူးခူ’ ပါမုဒ္ဒဗျာမုဒ္ဒဗျာခေါ် ဆွမ်းလောင်းပွဲလအဖြစ်သတ်မှတ်ကြသည်။ ဤလများအတွင်းတွင် ဝိညာဉ်မပို့ဆောင်သေး သောကျန်ရစ်သူမိသားစုများသည် (ဇျာလူးခူ) ခေါ်ဆွမ်းလောင်းပွဲများကျင်းပ၍ ဝိညာဉ်များကိုသင်္ချိုင်းသို့ပို့ဆောင်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ (ဇျာလူးခူ) ခေါ်ဆွမ်းလောင်းပွဲကျင်းပရာတွင် သေဆုံးသူ၏ဆွေမျိုးများကို ဖိတ်ခေါ်ကြရသည်။ သေဆုံးသူ၏ဆွေမျိုးများ၊ ရပ်ရွာမှလူများ အားလုံးတို့သည် ဆွမ်းလောင်းပွဲပြုလုပ်သောအိမ်သို့လာရောက်ပြီးစားသောက်ကြကာ လွမ်းတေးများသီဆိုကြပြီး (ဇျာလူးခူ)ခေါ်ဆွမ်းလောင်းပွဲအကကို ကပြဖျော်ဖြေကြသည်။ (ဇျာလူးခူ)ကျင်းပနေစဉ်အတွင်း သေဆုံးသူအား မြုပ်နှံထားသည့် မြေနေရာအပေါ်တွင် ‘ကတီ’ ကိုသွား၍ဆောက်လုပ်ကြသည်။ သေဆုံးသူအတွက်လည်း အခေါင်းငယ်ပြုလုပ်ပြီး ၎င်း၏အဝတ်အစားဟောင်းကို ထည့်ထားပေးသည်။ ထို့နောက်မနက်ပိုင်းအချိန်တွင် ၎င်း၏အခေါင်းငယ်ကိုဆွေမျိုးများကသယ်ဆောင်၍ ဆောက်လုပ်ထားသော ကတီ၏ အောက်တွင်မြုပ်နှံပြီးမျိုးစေ့များကို (ကတီ)တွင် ထည့်ထားပေးသည်။ ဤ(ဇျာလူးခူ)ခေါ်ဆွမ်းလောင်းပွဲသည် သေသူ၏ဝိညာဉ်ကိုချက်ချင်းပို့ ဆောင်ပြီးခဲ့သော အိမ်ထောင်စုတို့နှင့် မသက်ဆိုင်ပေ။ သေဆုံးသူ၏ဝိညာဉ်ကို ပို့ဆောင်ပြီးသော အိမ်ထောင်စုတို့သည် ဤဆွမ်းလောင်းပွဲကို နောက်ထပ်ပြုလုပ်ခွင့်လုံးဝမရှိပေ။ ဤဆွမ်းလောင်းပွဲကိုပြုလုပ်မိသော အိမ်ထောင်စုသည် ‘အာတပို့တာဒါး’ ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓ ခေါ် မကောင်းဆိုးဝါးကပ်ဆိုက်မည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်သေဆုံးသူ၏ သေဆုံး သောနေ့တွင်သတ်ရသောအားဖြင့် ဘာသာရေးအရ ဆုတောင်းပွဲပြုလုပ်ခြင်း၊ ဖယောင်းတိုင်းမီးထွန်းညှိခြင်းပြုလုပ်ပေးနိုင်သည်။ ဝိညာဉ်ပို့ဆောင်ပြီးသောအိမ်ထောင်စုသည် ဆွမ်းလောင်းပွဲလဖြစ်သော ဇန္နဝါရီလနှင့် ဖေဖော်ဝါရီလတို့တွင် ဆွမ်းလောင်းပွဲထပ်မံပြုလုပ်မိပါကဝိညာဉ်ပို့ ဆောင်ခြင်းမဟုတ်တော့ပဲ ဝိညာဉ်ပြန်ခေါ်ခြင်းသာဖြစ်

သဖြင့် ပြန်လာသောဝိညာဉ်သည်၎င်း၊ အိမ်ထောင်စုကိုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခဘေးကပ်ဆိုက်ရောက်စေနိုင်သည်ဟုယူဆကြသည်။

လူသားတို့သည် ဖျားနာ၍ရိုးရိုးသေသောသူ၏ ဝိညာဉ်သည် ဝိညာဉ်များနေထိုင်ရာမြို့ရွာသို့ ချောမောစွာရောက်ရှိနိုင်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ သို့သော်တခုခုထိမှန်ပြီးသေဆုံးခြင်း၊ သစ်ပင်ပေါ်ကျသေခြင်း၊ ရေနစ်သေခြင်း၊ သစ်ပင်လုံ၍ပိသေခြင်းစသော အစိမ်းသေတို့မှာကြိုတင်တမ်းတမှု၊ ကြိုတင်မှန်းဆမှုမရှိသည့်အတွက်၎င်းဝိညာဉ်တို့သည် ထွက်ပေါက်မရှိပဲ သေသည်နေရာတွင်သာ ကျန်ရစ်နေပြီး နတ်ဆိုးများဖမ်းဆီး၍ သစ္စေ့ သရဲများ ဖြစ်သွားသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့်အစိမ်းသေသူ များ၏ အလောင်းများကို သာမန်သင်္ချိုင်းတွင်မြှုပ်နှံခွင့်မပြုပေ။ အကြောင်းမှာ အလောင်းနောက်ဝိညာဉ်မပါလာသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အစိမ်းသေသူများကို ဝိညာဉ်ပြန်ခေါ်နိုင်မှသာ သာမန်သင်္ချိုင်းတွင်မြှုပ်နှံခွင့်ရှိသည်။ အစိမ်းသေများ၏ဝိညာဉ် ပြန်ခေါ်သည့်ပွဲမှာ သေသူအလောင်းကို အိမ်တစက်မြိတ်အောက်တွင်ထားပြီး ဝါးဖျားတခုကို ခုတ်ယူကာ အလောင်း၏ခြေရင်းတွင် စိုက်ထူထားသည်။ ထို့နောက် ဝါးအဖျားကိုကြိုးဖြင့်ချည်၍ ဝါးဖျားညွတ်သည့်အထိဆွဲချပြီး ကြိုးကိုသေသူ၏ခြေမနှင့်ချည်ထားသည့်၎င်းကြိုးပေါ် တွင်ခြုံငယ်များချည်ထားသည်။ ထို့နောက်ခါးတလက်ဖြင့်ကြိုးကို ခုတ်ဖြတ်ရန်အတွက် စောင့်နေရသည်။ ထို့နောက် ဝိညာဉ်ခေါ်သည့်တေးဂါထာဆိုသူသည် တေးများကို ထပ်ခါထပ်ခါဆိုရသည်။ ဝိညာဉ်ပြန်လာ၍ ခြုံများမြည်လာသောအခါ ခါးနှင့်စောင့်သူမှ ကြိုးကိုချက်ချင်းခုတ်ဖြတ်ရသည်။ ခြုံအသံမြည်မချင်း တေးဂါထာကိုဆိုရပေသည်။ ခြုံသံမြည်ပြီးကြိုးခုတ်ဖြတ်ပြီးမှသာလျှင် ဝိညာဉ်ပြန်လာပြီဟုယူဆကာ သာမန်သင်္ချိုင်းတွင် မြှုပ်နှံခွင့်ရှိသည်။ ဤကဲ့သို့ဝိညာဉ်ပြန်မခေါ်သော အစိမ်းသေသူ၏ဝိညာဉ်သည် သေသည်နေရာတွင် တစ္ဆေ့ သရဲအဖြစ်နေရစ်ကြသည်ဟု ယူဆကြသည်။ သို့သော် တိုက်ပွဲတွင်ကျဆုံးသွားသောစစ်သားတို့မှာ နဂိုကတည်းကပင် တိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးအတွက်သေရမည်ဟု ဂတိပြုထားပြီးဖြစ်သည့်အတွက် ၎င်းတို့အတွက် ‘ထျာလူးခူ’ ပံၤဒုၤဃုၤဃုၤဃုၤခွဲ ခေါ် ဆွမ်းလောင်းပွဲပြုလုပ်ပေးရုံနှင့် ဝိညာဉ်ပြန်လာနိုင်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဤကမ္ဘာလောကကြီးထဲ၌ ဝိညာဉ်များနှင့်ပြည့်နှက်နေကြောင်း၊ ဝိညာဉ်သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အငယ်ဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ဆိတ်မှ အကြီးဆုံးအဆင့်အထိ ပူးကပ်နေနိုင်ကြောင်းသို့သော်လူတွင်မူ မပူးကပ်နိုင်ကြောင်း၊ အကြောင်းမှာ လူတွင်(တနေ့)ခေါ် ကိုယ်စောင့်နတ်ရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်ဟုယူဆကြသည်။ ဝိညာဉ်သည်လူအဖြစ်ပြန်ဝင်စားနိုင်ရန်မှာ များစွာအခက်အခဲရှိသည်။ လူအဖြစ်ပြန်ဝင်စားနိုင်သောဝိညာဉ်မှာ လူအဖြစ်အသက်ရှင်စဉ်အခါတွင် ဖြောင့်မတ်စွာ

‘အေသုဒ္ဓိ’ ဗုဒ္ဓဟုဗျာဓိ ခေါ် ဆေးကြောခြင်း

နေထိုင်ကျင့်ကြံခြင်း၊ လူသားနှင့်သတ္တဝါများကို အကျိုးပြုခြင်း၊ အပြစ်ကင်းမဲ့ခြင်းရှိသောသူတို့၏ ဝိညာဉ်များသာဖြစ်ရသည့်အပြင် ဘုရားသခင်၏အမိန့်တော်ပါရမည်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ကလေးများ၏ဝိညာဉ်သည် လူပြန်ဝင်စားနိုင်သည်ဟုယူဆကြသည်။ အကြောင်းမှာ ကလေးတို့သည်အပြစ်တစုံတရာမပြုလုပ်မီပဲ သေသွားသည့်အတွက်ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

‘အေသုဒ္ဓိ’ ဗုဒ္ဓဟုဗျာဓိ ခေါ် ဆေးကြောခြင်း

လူကိုစောင့်ရှောက်သည်(တနေ့)ခေါ် ကိုယ်စောင့်နတ်မှာ လူကိုအကောင်းပြုလုပ်ရန် ဘက်သို့ လမ်းညွှန်စောင့်ရှောက်ပေးသည်။ လူသားကိုအကောင်းဘက်သို့သာ အားပေးတိုက်တွန်းပို့ဆောင်ပေးသည်။ လူသည် လူသား၏ဆွေမျိုးတော်စပ်ပုံကျင့်စဉ်ကိုချိုးဖောက်သောအခါ တွင်၎င်း၊ အလွန်ကြီးလေးသောအပြစ်ကို ကျူးလွန်မိသောအခါတွင်၎င်း၊ သေဘေးမှ မလွတ်ကင်းနိုင်တော့ကြောင်းသိ

ရှိသောအခါ၎င်း၊ ‘တနေ့’ သည်လူမှခွာပြီး မိမိနေရာဟောင်းသို့ ပြန်တက်သွားသည်ဟုယူဆကြသည်။ လူသည်နာတာရှည်အဖျားစွဲကပ်သောအခါတွင်၎င်း၊ မိမိမှာ အပြစ်တစုံတရာမရှိပဲ အခြားသူများ၏ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်း၊ ရိုက်နှက်ညှင်းဆဲခြင်းခံရသောအခါတွင်၎င်း၊ ဥစ္စာပစ္စည်းပျောက်ဆုံးခြင်း သို့မဟုတ် ဓါးပြတိုက်ခံရခြင်းများခံရသောအခါတွင်၎င်း၊ ဥစ္စာပစ္စည်းများ မီးလောင်ဖျက်ဆီးခြင်းခံရသော



နံရံပေါ်ရှိ ထိုးပြီးကြက်ရိုးတစ်ခု

အခါတွင်၎င်း၊ လူတွင်ရှိ 'တနေ့'ခေါ် ကိုယ်စောင့်နတ်ခွဲခွာသွားသောကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် 'တနေ့'ခေါ် ကိုယ်စောင့်နတ်ပြန်လာရန် မိမိကိုယ်ကို 'အေသူရီ' ဗွဲဗွဲဟူ၍ ခေါ် ကိုယ့်ကိုယ်ကိုဆေးကြောခြင်း ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ (အေသူရီ) ခေါ်ဆေးကြောခြင်းပြုလုပ်ရန်အတွက် 'ကဲဒီကလဲ' နာမည် ဥပဒေ ခေါ်တုတ်ချိုးသည့်ဗေဒင် ကိုမေးမြန်း၍၎င်း၊ 'ဘူးမီးဒါး'ခေါ် နာမည် ဥပဒေ ခေါ် ကျောက်ပတီးလွဲသည် ဗေဒင်မျိုးမေးမြန်း ၍၎င်း သို့မဟုတ်ကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်း၍၎င်း၊ ပြုလုပ်ကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် (အေသူရီ) ခေါ် ကိုယ့်ကိုယ်ကိုဆေးကြောခြင်းပြုလုပ်ရာတွင် ကြက်ဖြင့်၎င်း၊ ဝက်ဖြင့်၎င်း၊ နွားဖြင့်၎င်း၊ ကျွဲဖြင့်၎င်း ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့်(အေသူရီ) ပြုလုပ်ရန်အတွက် မည်သည့်တိရစ္ဆာန် နှင့်ပြုလုပ်သင့်သည်ကို သက်ကယ်ချိုး၍၎င်း၊ ကျောက်ပတီးလွဲ၍၎င်း၊ ကြက်ရိုးထိုး၍၎င်း မေးမြန်းရသည်။ ဤကဲ့သို့မေးမြန်းရာတွင် ကြက်ဖြင့်ပြုလုပ်သင့်သည်ဟုအဖြေရပါက ကြက် ဖြင့်ပြုလုပ်၍ နွားဖြင့်ပြုလုပ်သင့်သည်ဟုအဖြေရပါက နွားဖြင့်ပြုလုပ်ရသည်။ ဤကဲ့သို့ ပြုလုပ်ရ ခြင်းမှာ(တနေ့)ခေါ်ကိုယ်စောင့်နတ်၏အကြိုက်ကိုလိုက်၍ ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဆိုလို သည်မှာ အကယ်၍ကိုယ်စောင့်နတ်က ကြက်ဖြင့်(အေသူရီ)လုပ်မှ ငါပြန်လာမည်။ ဝက်ဖြင့် (အေသူရီ)လုပ်မှငါပြန်လာမည်စသဖြင့် ကိုယ်စောင့်နတ်၏ အလိုကိုလိုက်၍ ပြုလုပ်ပေးရသည်။ (အေသူရီ)ကို ကြက်ဖြင့်ပြုလုပ်ရာတွင် လူကိုကြက်သွေးဖြင့် ဆေးကြောရသည်။ ဆေးကြော သည်ဆိုရာမှာ ကြက်သွေးကို လူ၏နဖူးအပေါ်၊ လက်နောက်ကျောအပေါ်၊ ကျောရိုးပြင်အပေါ် တွင် ကြက်သွေးတစက်နှစ်စက်စီ ချပေးသည်။ ထို့နောက်ကြက်ရိုးက အောင်ပြီဟုဟောပါက လူသည် အလိုအလျောက်ပုံမှန် ပြန်ဖြစ်လာပေသည်။ ထို့နောက်ကြက်သားကိုချက်စားပြီး သက်ကြီးရွယ်အိုများကို ကျွေးမွေးရသည်။ ကြက်ဖြင့်အေသူရီပြုလုပ်လျှင် ကြက်ခေါင်း၊ အသဲ နှင့်ပေါင်တချောင်း တို့မှာ(အေသူရီ)ခံသူက အားလုံးစားရမည်ဖြစ်သည်။ ဝက်၊ နွား၊ ကျွဲဖြင့် ဆေးကြောပါမူ ၎င်းတို့ကို မသတ်မီတွင်အဓိဋ္ဌာန်ပြုရပေမည်။ ၎င်းနောက် အောင်/မအောင် ၎င်းတို့၏ သည်းခြေ သရက်ရွက်၊ အသဲနှလုံးတို့ကိုကြည့်ရသည်။ ထို့နောက်၎င်း၏ နှလုံးကိုယူ ၍နှလုံးတွင်ရှိသောသွေးများဖြင့် လူကိုဆေးကြောရမည်။ ၎င်းတို့မှာအသားများသဖြင့် အသား များကိုချက်ပြုတ်ပြီး သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ အိမ်နီးနားချင်းများနှင့် မိတ်ဆွေသင်္ဂဟများ၊ ဆွေမျိုး များတို့ကို ဖိတ်ပြီးကျွေးမွေးလေ့ရှိသည်။ (အေသူရီ)ခံရသူမှာ အသဲနှလုံးကိုသာဦးစားပေး၍ စားရမည်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ဆေးကြောပြီးလျှင် လူသည်ပုံမှန်ပြန်ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ကုသိုလ် ကံပြန်ကောင်းလာမည်ဟု ယူဆကြသည်။ အဓိကအချက်မှာ (တနေ့)ကိုယ်စောင့်နတ်ပြန်လာ သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ (အေသူရီ) ခေါ်ဆေးကြောခြင်းအယူအဆလေသည် ကရင်နီလူမျိုး

များအတွက် အလွန်အရေးပါသော အယူအဆဓလေ့ထုံးစံတချို့ဖြစ်သည်။ အချို့ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် အခြားဘာသာဝင်ဖြစ်သောဗုဒ္ဓ၊ ခရစ်ယာန်သို့ကူးပြောင်းကိုးကွယ်ကြသော်လည်း ဖျားနာသောအခါတွင်၎င်း၊ ဒုက္ခရောက်သောအခါတွင်၎င်း၊ (အေသုရီ)ဆေးကြောခြင်းကိုပြန်လည်ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ (အေသုရီ)ဆေးကြောခြင်းမှာ အမျိုးမျိုးရှိသည်။

အိမ်ထောင်စုကို (အေသုရီ)ဆေးကြောခြင်းမှာ အိမ်ထောင်ရှင် လင်ယောက်ျားသည် အခြားမိန်းမတဦးနှင့်ပြစ်မှားမိလျှင် ဆွေမျိုးဇနီးနှင့်သားသမီးများကို ထိခိုက်တတ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့်ပြစ်မှား သောလင်ယောက်ျားသည် မိမိ၏အိမ်ထောင်စုကို မည်သည့်အဆင့်ဖြင့် (အေသုရီ) ပြုလုပ်ပေးရမည်ကို တုတ်ချိုး၍၎င်း၊ ပုတီးလွှဲ၍၎င်း၊ ကြက်ရိုးထိုး၍၎င်း၊ မေးမြန်းပြီး ညွှန်ပြသည့်အဆင့်ဖြင့်(အေသုရီ)ပြုလုပ်ပေးရသည်။ အဆင့်တူသည်မှာ ကြက်အဆင့်ဖြင့်၎င်း၊ ဝက်အဆင့်ဖြင့်၎င်း၊ နွားအဆင့်ဖြင့်၎င်း၊ ကွဲအဆင့်ဖြင့်၎င်း၊ (အေသုရီ) ပြုလုပ်ခြင်းကိုဆိုလိုသည်။ တဆက်တည်းတွင် ကြက်အဆင့်ဖြင့်ဆိုလျှင်ခေါင်ရည်တအိုး၊ ဝက်အဆင့်ဖြင့်ဆိုလျှင် ခေါင်ရည်(၇)အိုးပါဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။

အခြားသူကို (အေသုရီ)ပြုခြင်း ဆိုသည်မှာ လူတဦးသည် အခြားသူတဦးကို ကိုယ်ထိလက်ရောက်ရိုက်ပုတ်မိသောအခါ သို့မဟုတ် ဆဲဆိုမိသောအခါ၊ ပစ္စည်းခိုးမိသောအခါတို့တွင် ခံရသူကိုထိခိုက်သည်ဟု ယူဆသည်။ ထို့ကြောင့် ရပ်ရွာလူကြီးများ၏စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ခံယူကြသည်။ ရပ်ရွာလူကြီးများ၏ ဆုံးဖြတ်ပေးသောအဆင့်အရ ကျူးလွန်သူသည် ခံရသူကို အေသုရီပြုလုပ်ပေးရသည်။

အိုးအိမ်ကို အေသုရီပြုသည် ဆိုသည်မှာ လူတစ်ဦးမဟုတ် လူတဦးသည် သူတပါး၏ အိမ်တအိမ်ပေါ်တွင် ရန်ဖြစ်ထိုးကြိတ်ကြခြင်း၊ သို့မဟုတ် မတော်တဆသေနတ်များလုပ်ပေါက်ခြင်းများပြုလုပ်မိလျှင် အိမ်စောင့်နတ်သည်လန်၊ဖြန့်ပြီးထွက်ခွာသွားသည်ဟုယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် အိမ်စောင့်နတ်ပြန်လာရန် ကျူးလွန်သူတို့က ၎င်းအိမ်ကို (အေသုရီ) ပြုပေးရသည်။ ဥပမာလူတဦးသည်အိမ်ရှင်မရှိစဉ် အိမ်ပေါ်တက်ပြီး ပစ္စည်း၊ ရွှေ၊ ငွေများခိုးယူမိလျှင် ၎င်းအချိန်တွင် အိမ်စောင့်နတ်မရှိစဉ်အတွင်း ခိုးယူသဖြင့် အိမ်စောင့်နတ်ပြန်မလာတော့မည်ကို စိုးရိမ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ခိုးသူကိုရပ်ရွာလူကြီးအကူအညီဖြင့်ရအောင်ရှာပြီး ရပ်ရွာလူကြီးများက စီရင်ဆုံးဖြတ်ပေးရသည်။ ခိုးယူသူမိသောအခါ ရပ်ရွာလူကြီးများ၏စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အရ ခိုးသူကိုအပြစ်ဒဏ်ပေးသည့်အပြင် ခိုးခံရသူ၏အိမ်ကိုလည်း အေသုရီပြုပေးရသည်။

သားသမီးများကိုအေသုရီပြုခြင်း ဆိုသည်မှာ မိဘများသည် ၎င်း၏သားသမီးတဦးဦးက ဖျားနာနေခြင်း၊ အခြားသူများရိုက်ပုတ်ချုပ်နှောင်ခံရခြင်း၊ စသောဆင်းရဲခြင်းခံရလျှင်

၎င်းသားသမီး၏ ကိုယ့်စောင့်နတ်ပြန်လာရန်အတွက်(အေသူရီ) ပြုပေးလေ့ရှိကြသည်။ ဤကဲ့သို့ပြုပေးမှသာလျှင် သားသမီးသည် ကုသိုလ်ကံပြန်တက်လာပြီး ပုံမှန်ပြန်ဖြစ်မည်ဟု ယူဆကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဖျားနာသောအခါတွင်၎င်း၊ စီးပွားရေးကျဆင်းသောအခါတွင်၎င်း၊ ဒုက္ခဆင်းရဲခြင်း တခုခုခံစားရသောအခါတွင်၎င်း၊ (တနေ့) ခေါ် ကိုယ်စောင့်နတ်သည် မိမိကိုယ်တွင်အမြဲမရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟုယူဆသဖြင့် (အေသူရီ)ကို ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ အေသူရီပြုလုပ်ခြင်း၏အကျိုးမှာ လူကြီးမိဘများကို ဖိတ်ခေါ်ကျွေးမွေးခြင်းဖြင့် ကုသိုလ်ကံရယူခြင်းသာဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ ကုသိုလ်ကံရှိမှသာ (တနေ့)ကိုယ်စောင့်နတ်သည်လည်း လူကို အမြဲစောင့်ရှောက်နေမည်ဟု ယူဆကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးများသည် ဒီးကူပွဲပြုလုပ်သောအခါတွင်၎င်း၊ ကူထိုးဘိုးပွဲခေါ် တံခွန်တိုင်ပွဲပြုလုပ်သောအခါတွင်၎င်း၊ နေ့ကောင်းနေ့မြတ်ဟု ယူဆကြသဖြင့် ၎င်းနေ့တွင်မိမိတို့ ကိုယ်ကို၎င်း၊ အိမ်ထောင်စုလိုက်သော်၎င်း၊ အေသူရီပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။

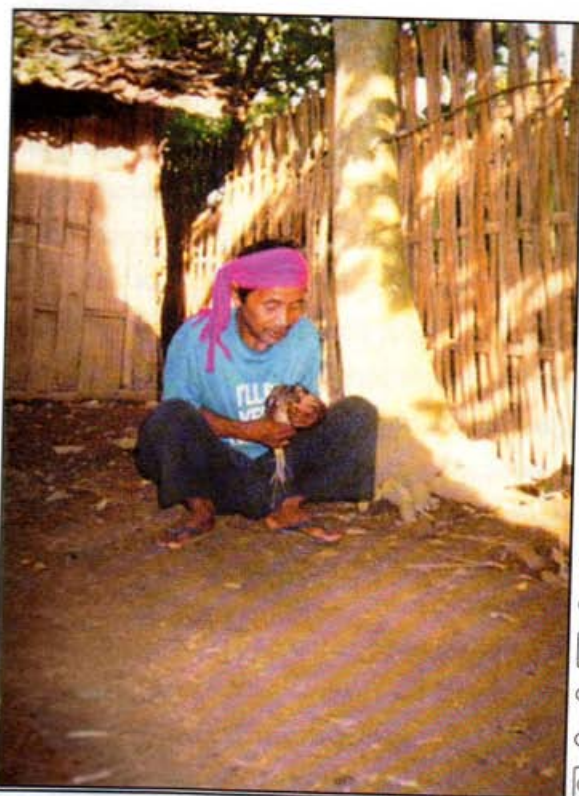
‘ခဲဒို’ ဒဲဉုဗျဉ် ခေါ် ဗိုင်ဩဩခေါ်ခြင်း

လူသည်မိခင်ဝမ်းတွင်းတွင် သန္ဓေအဖြစ် စတင်နေစဉ်အသက်မရှိသေးပေ။ ဘုရားသခင်မှဝိညာဉ်နှင့် ‘တနေ့’**နဉ္ဇုဗျဉ်** ခေါ် ကိုယ်စောင့်နတ်တို့ကို မိခင်ဝမ်းတွင်းချမှတ်ပေးလိုက်သည်အခါမှသာလျှင်အသက်ရှိလာခြင်းဖြစ်သည်။ လူသည်မွေးဖွားလာသောအခါတွင် ဝိညာဉ်နှင့် ‘တနေ့’**နဉ္ဇုဗျဉ်** ခေါ် ကိုယ်စောင့်နတ်တို့တပါတည်းပါလာသည်။ လူသည်လူ့လောကသို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ ‘ဇတ်ဇို’**ဉုဗျဉ်ဉုဗျဉ်** ခေါ် လူ့အရိပ်ပေါ်လာသည်။ ထိုနည်းအတူ လူဝိညာဉ်သည်လည်း ‘ဇတ်ဇို’**ဉုဗျဉ်ဉုဗျဉ်** ခေါ် ဝိညာဉ်အရိပ်လည်း ပေါ်လာသည်။ ဤဝိညာဉ်၏အရိပ်ကို ‘ဇို’**ဉုဗျဉ်**ဟု ခေါ်သည့်အဓိပါယ်မှာ လူ၏လိပ်ပြာဖြစ်သည်။ ‘ဇို’**ဉုဗျဉ်** ခေါ် လိပ်ပြာသည် ဝိညာဉ်၏ ကိုယ်စားလှုပ်ရှားလျက်ရှိသည်။ လူကိုအိပ်မက်ပေးသည်ဟုယူဆကြသည်။ ကလေးသူငယ်၏လိပ်ပြာသည် နုနယ်သေးသဖြင့် ကလေးလန့်ဖြန့်လျှင် လွယ်လွယ်နှင့်လွင့်သွားနိုင်သည်။ သို့အတွက်ကြောင့် ကလေးသူငယ်လိပ်ပြာမလွင့်သွားစေရန် အထူးဂရုစိုက်ရသည်။ လူသည်ကြီး ထွားလာသည်နှင့်အမျှ လိပ်ပြာသည်လည်းကြီးလာပြီး လိမ္မာပါးနပ်လာသည်။ လူ၏လိပ်ပြာသည် အနည်းဆုံး ရုပ်သွင်(၇)မျိုးသို့ကူးပြောင်းကာ အသွင်ပြောင်းနိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့မကူးပြောင်း အသွင်မပြောင်းနိုင်ပါက စုန်းများ၊ နတ်ဆိုးများ ဖမ်းစားပြီး ဝိညာဉ်မှာအရိပ်မရှိတော့သဖြင့်လူ၏ခန္ဓာကိုယ်မှ ထွက်သွားပြီးလူလည်းသေသွားရသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဤကမ္ဘာပေါ်တွင် လူသားတို့မတွေ့ထိ၊ မမြင်နိုင်၊ မကြားနိုင်သော ဝိညာဉ်

များ၊ နတ်များနှင့် ပြည့်နက်နေသည်။ လူ့လိပ်ပြာသည်လည်း ဝိညာဉ်၏အသွင်ကိုယူ၍ ဝိညာဉ်လောကတွင်သွားလာကျက်စားလျက်ရှိနေသည်။ ဤကဲ့သို့သွားလာကျက်စားနေသည်ကို စုန်းများ၊ နတ်ဆိုးများ သိရှိသဖြင့် လိုက်လံဖမ်းစားလျက်ရှိနေသည်။ ဥပမာ လိပ်ပြာသည် နံကောင်အဖြစ်အသွင်ယူသောအခါ စုန်းများ၊ နတ်ဆိုးများတို့သည် နံကောင်ကိုဖမ်းစားလိုက်နိုင်သည်။ သို့သော်လိပ်ပြာသည် ရုတ်တရက် ကြွက်အသွင်ကိုကူးပြောင်းသွားနိုင်ပါက လိပ်ပြာအစစ်ကိုမမိလိုက်ပဲ လိပ်ပြာလွှတ်မြောက်သွားနိုင်သည်။ လိပ်ပြာသည် ကြွက်အသွင်ဆောင်သောအခါ နတ်ဆိုးများ၊ စုန်းများ ဖမ်းစားပြန်ပါက ငှက်အသွင်သို့တဖန် ပြောင်းနိုင်၍ လိပ်ပြာအစစ်ကိုမမိလိုက်ပဲ ကြွက်ကိုသာ ဖမ်းစားလိုက်နိုင်သည်။ ထိုနည်းတူ ငှက်ကိုဖမ်းစားပါက လိပ်ပြာသည်မြွေအသွင်သို့ ကူးပြောင်းလိုက်နိုင်သဖြင့် စုန်းများ၊ နတ်ဆိုးများလည်း ငှက်ကိုသာဖမ်းစားနိုင်သည်။ သို့သော်လိပ်ပြာများမှာ အခြားအသွင်သို့ အမျိုးမျိုးကူးပြောင်းသွားပြီးလွှတ်မြောက်သွားနိုင်သကဲ့သို့ နောက်ဆုံး၌ကူးပြောင်းနိုင်သော အသွင်မရှိ တော့သည့်အခါ စုန်းများ၊ နတ်ဆိုးများမှ လိပ်ပြာအစစ်ကို ဖမ်းစားနိုင်ပါသည်။ ဤအခါတွင် လူ၏ဝိညာဉ်မှာ ‘ဇိ’ဉ်မုဉ် ခေါ် အရိပ်မရှိတော့သဖြင့် လူကိုယ်ခန္ဓာမှထွက်သွားပြီး လူလည်းသေဆုံးရသည်ဟုယူဆကြသည်။ သို့သော်ဝိညာဉ်လောကတွင် လိပ်ပြာကို အကာအကွယ်ပေးသော ဝိညာဉ်များ၊ နတ်ကောင်း များစွာရှိသဖြင့် လိပ်ပြာသည်လွယ်လွယ်နှင့် ဖမ်းစားခြင်းမခံရပေ။ နတ်ဆိုးများမှာ ဝိညာဉ်လောကတွင်သာရှိသဖြင့် လိပ်ပြာ၏ပိုင်ရှင်လူကိုယ်ခန္ဓာကိုမသိရှိပေ။ သို့အတွက်ကြောင့် လူလိပ်ပြာကိုထိရောက်စွာ ဖမ်းမစားနိုင်ချေ။ သို့သော် စုန်းများမှာ လူသားနှင့် အတူအသက်ရှင်နေသဖြင့် လိပ်ပြာ၏ ပိုင်ရှင်ကိုသိရှိသဖြင့် လိပ်ပြာကို ပိုမိုဖမ်းစားနိုင်သည်ဟုယူဆကြသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် စုန်းကို အလွန်မုန်းတီးကြသည်။ ရှေးပဝေသဏီကတည်းက ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ရွာတွင်းတွင်စုန်းဟု စွပ်စွဲခံရသူများကို လျှို့ဝှက်စွာသတ်ပစ်ကြလေ့ရှိသည်။ ဤအလေ့အထသည် ယနေ့အထိရှိနေသည်။ ယနေ့အထိပြုပြင်၍မရသေးပေ။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် စုန်းများညအခါထွက်ပြီး လူ့လိပ်ပြာကိုလိုက်ဖမ်းစားသည့်အတွက်ကြောင့်လူသေရသည်ဟု ယူဆကြသည်။ သို့သော်စုန်းများမှာ နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိသည်။ သစ္စာရှိသောစုန်းနှင့် သစ္စာမရှိသောစုန်းဟူ၍ရှိသည်။ သစ္စာရှိသောစုန်းသည် အခြားရွာမှစုန်းများ မိမိတို့ရပ်ရွာသို့ဝင်မလာစေရန် ကာကွယ်ပေးသဖြင့် ရွာတွင်လူသေအပျောက်နည်းပါးပြီး ရွာကြီးလာသည်၊ ရပ်ရွာတည်တံ့ခြင်းဖြစ်သည့်အတွက်ကြောင့် ကရင်နီလူမျိုးများသည် စုန်းအတွက်ကြောင့်ရွာကြီးလာသည်။ စုန်းအတွက်ကြောင့် ရပ်ရွာတည်တံ့စေသည်ဟု ဆိုစမှတ်ပြုပေသည်။ သို့သော်လူတို့သည်

ကောင်းသောစုန်းနှင့် မကောင်းသောစုန်းကိုမခွဲခြားပဲ စုန်းဟု စွပ်စွဲခံရသူများကိုမုန်းတီးကြသည်။ လျှို့ဝှက်စွာသတ်ဖြတ်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့သတ်ဖြတ်ရာ၌လည်း တဦးစနစ်ဦးစသတ်ဖြတ်သည်မဟုတ်ပဲ တအိမ်ထောင်လုံးကျွတ်သတ်ဖြတ်လေ့ရှိကြသည်။ ကရင်နီပြည်ကို အုပ်စိုးသောစောဖျာများအဆက်ဆက်တို့သည် စုန်းများအသတ်မခံရစေရန် စုန်းဟုစွပ်စွဲခံရသူများစွာကိုဝေးလံသည့် တပါးတိုင်းပြည်ဒေသများသို့ မောင်းထုတ်ခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်ရခြင်းမှာ စုန်းများသည် ဝေးလံသည့်အရပ်တပါးသို့ရောက်ရှိသောအခါ လူကောင်းပြန်ဖြစ်လာသည်ဟုယူဆသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့သော်ဤကဲ့သို့ အစုလိုက်မောင်းထုတ်ခြင်းအားဖြင့် ကရင်နီမှာ လူဦးရေနည်းပါးလာရခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ကရင်နီလူမျိုးသည် လူ၏လိပ်ပြာကိုစုန်းများ၊ နတ်ဆိုးများလိုက်လံဖမ်းစားသည်ဟု



ကြက်ရိုးထိုးမေးခြင်းနေပုံ

ယူဆကြသည့်အပြင် လူသည် လန့်ဖြတ်သောအခါတွင်၎င်း၊ ကြောက်စရာကောင်းသည့်ဘေးအန္တရာယ်နှင့်ကြုံတွေ့သောအခါတွင်၎င်း လိပ်ပြာလွင့်သွားတတ်သည်ဟု ယုံကြည်သည်။ သို့အတွက်ကြောင့် လွင့်သွားသောလိပ်ပြာကိုပြန်ခေါ်ယူရန် လိပ်ပြာခေါ်သည့်လေ့ထုံးစံ တည်ရှိလာရခြင်းဖြစ်သည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည်ဝေးလံသည့် အရပ်ဒေသသို့ရောက်ရှိစဉ်တွင် လန့်ဖြတ်သောအခါတွင်၎င်း၊ ကြောက်လန့်စရာ ဘေးအန္တရာယ်နှင့်တွေ့ကြုံသောအခါတွင်၎င်း၊ လိပ်ပြာလွင့်သွားတတ်သည်။ သစ်ပင်တက်၍လန့်ဖြတ်သောအခါ လိပ်ပြာလွင့်သွားတတ်သည်။ ရေတွင်လန့်ဖြတ်သောအခါ လိပ်ပြာလွင့်

သွားတတ်သည်။ တောတွင်းမျက်စိလည်သောအခါ လိပ်ပြာလွင့်သွားတတ်သည်ဟုယုံကြည်သည်။ ဝေးလံသောအရပ်ဒေသတွင် လိပ်ပြာလွင့်သောအခါလိပ်ပြာသည် ဝေးလံသော အရပ်ဒေသတွင်ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ သစ်ပင်ပေါ်တွင် လန့်ဖြတ်သောအခါလိပ်ပြာသည် သစ်ပင်ပေါ်တွင် ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ရေတွင်လန့်ဖြတ်သောအခါ ရေတွင်လိပ်ပြာကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ တောတွင်းမျက်စိလည်သောအခါ လိပ်ပြာသည်တောတွင်းရှိဘိုးပြားလမ်းဆုံလမ်းခွ (ဂိဗ္ဗမဟဋ္ဌ နဂ္ဂဟဒကမုဒ္ဓိ) တွင် ကျန်ရစ်တတ်သည်ဟုယူဆကြသည်။ ဘိုးပြားလမ်းဆုံလမ်းခွဟူသည်မှာ ဤကမ္ဘာပေါ်တွင် ဝိညာဉ်နှင့်ပြည့်နှက်နေသည်။ ဝိညာဉ်များ၏သွားရာလမ်းများမှာ မြောက်များစွာရှိသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် လိပ်ပြာသည်ဝိညာဉ်၏လမ်းဆုံလမ်းခွတွင်ရောက်ရှိသောအခါ ပြန်မလာတတ်တော့ပဲ ကျန်ရစ်တတ်သည်ဟုယူဆကြသည်။ ဤသို့ဖြင့်လိပ်ပြာလွင့်၍ကျန်ရစ်သော နေရာသည် တနေရာနှင့်တနေရာမတူကြပေ။

လိပ်ပြာလွင့်၍လိပ်ပြာကျန်ရစ်သောသူ၏ လက္ခဏာမှာ လူသည်များနေမည်၊ အပူတက်မည်၊ အိပ်ပျော်လျှင်လန့်နိုးတတ်မည်၊ အိပ်၍မပျော်ဖြစ်မည်၊ ခေတ်မှီဆေးဝါးကိုသုံးစွဲသော်လည်းမပျောက်ပဲနေမည်စသော လက္ခဏာပေါ်နေမည်ဖြစ်သည်။ ဤအခြေအနေရှိသူသည် မိမိ၏လိပ်ပြာလွင့်သည်၊ မလွင့်သည်၊ လိပ်ပြာလွင့်လျှင် မည်သည့်နေရာတွင်လွင့်ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ လွင့်သွားသောလိပ်ပြာကို ကြက်ဖြင့်ပြန်ခေါ်ရမည်လား၊ ဝက်ဖြင့်ပြန်ခေါ်ရမည်လား၊ စသည်တို့ကိုသိရှိရန်အတွက် ကရင်နီထုံးစံအရ ပုတီးလွဲ၍၎င်း၊ တုတ်ချိုး၍၎င်း၊ ကြက်ရိုးထိုး၍၎င်း တွက်ချက်မေးမြန်းကြသည်။ ထွက်လာသောအဖြေအတိုင်းလိပ်ပြာခေါ်ရပေမည်။ လိပ်ပြာလွင့်၍ကျန်ရစ်သော နေရာသည် တနေရာနှင့်တနေရာမတူသဖြင့် လိပ်ပြာခေါ်သောအခါတွင် လိပ်ပြာလွင့်ကျန်ရစ်သော နေရာအပေါ်တွင်မူတည်၍ ခေါ်ပုံခေါ်နည်းမတူညီကြပေ။ ဥပမာ လိပ်ပြာသည်ဝေးလံသည့်အရပ် တပါးတွင်ကျန်ရစ်ခဲ့သည်ဖြစ်သော် ကြက်ထီးတကောင်ဖြင့် ခေါ်ယူရသည်။ လိပ်ပြာသွားခေါ်သော လူ၏အရေအတွက်မှာ ‘မ’ဂဏန်းဖြစ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အရေအတွက်သည် (၇)ယောက် သို့မဟုတ် (၅)ယောက် သို့မဟုတ် (၃)ယောက်စသော ‘မ’ဂဏန်းအရေအတွက်ဖြင့် သွားခေါ်ရမည်ဖြစ်သည်။ လိပ်ပြာသွားခေါ်သောအဖွဲ့တွင် အနည်းဆုံးလိပ်ပြာခေါ်တတ်သူ သက်ကြီးရွယ်အို(၂)ဦး ပါဝင်ရမည်ဖြစ်သည်။ လိပ်ပြာခေါ်သောအဖွဲ့သည် ဂက်တစ်ကောင်၊ ကြက်ဖတစ်ကောင်၊ ကြက်မသို့မဟုတ် ကြက်ငယ်တစ်ကောင်ယူဆောင်သွားရမည်ဖြစ်သည့်အပြင် ချက်ပြီးထွင်းတစ်ထုပ်၊ ခေါင်ရည်တစ်ဗူး၊ ခူးလေးတစ်လက်၊ လှံတစ်ချောင်း၊ ယက်စောင်နီတစ်ထည်၊ အရွက်အခက်ပါအောင် ခုတ်ထားသောဝါးဖျားတစ်ချောင်း၊ မောင်းတစ်လုံး၊ ပဋိုး တစ်ခုနှင့်ခါး သို့မဟုတ် ခါးလွယ်များ

တို့ကို အပြည့်အစုံယူဆောင်သွားရမည်ဖြစ်သည်။ ခုတ်ထားသော ဝါးဖျားတစ်ချောင်း၏ ထိပ်တွင် ခြုံလုံးများချည်ထားသည်။ ဝက်ကိုလူနှစ်ယောက်က ထမ်းသွားရသည်။ ဝက်ငယ် ပါက တစ်ယောက်တည်းထမ်းသွားရသည်။ တစ်ယောက်က ပခုံးပေါ်တွင် ယက်စောင်နီ တစ်ထည်ကိုတင်ပြီး ကြက်များကိုပိုက်သွားရသည်။ တစ်ယောက်သည် ဒူးလေး၊ လုံနှင့်ဝါးဖျား တို့ကိုထမ်းသွားရသည်။ တစ်ယောက်က မောင်းနှင့်ပဒိုးကို ကိုင်ဆောင်သွားရသည်။ ကျန်သူ များမှာ မိမိတို့ကိုင်ဆောင်ထားသောခါး သို့မဟုတ် ခါးလွယ်အပြင် ဘာမျှမယူပဲ လိုက်သွားရ သည်။ လိပ်ပြာခေါ်သောအဖွဲ့သည် ရွာနှင့်အတော်အတန်ဝေးသော လမ်းဆုံလမ်းခွ နေရာသို့ ရောက်သောအခါ စခန်းချကြသည်။ ၎င်းနောက်နီးဖျားပြီးနီးဖြင့်စင်တစ်ခု ယက်လုပ်ရသည်။ နောက်ပြီးဝါးဖူးများခုတ်ယူကြရသည်။ ဝါးဖူးများခုတ်သောအခါတွင် အကယ်၍ လိပ်ပြာခေါ် သောအဖွဲ့သည် (၉)ယောက်ရှိလျှင် ဝါးဖူး(၁၀)ဖူး ခုတ်ယူရသည်။ အကယ်၍(၇) ယောက်ရှိ လျှင် (၈)ဖူးခုတ်ရသည်။ ဝါးဖူးကို လူဦးရေထက် တစ်ဖူးပိုခုတ်ရသည့်အကြောင်းမှာ လွင့်သွား သောလိပ်ပြာအတွက်ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ဝါးဖူးတွင်ခေါင်ရည်ထည့်ပြီး စင်ပေါ်တွင်ထိုးထား ရသည်။ စင်ပေါ်တွင်လည်း ထမင်းကိုထုပ်ပြီးတင်ထားရသည်။ အားလုံးစီစဉ်မှုပြီးစီးသောအခါ လိပ်ပြာခေါ်တတ်သူသည် လိပ်ပြာခေါ်သည့်ဂါထာကို ကျယ်လောင်စွာရွတ်ဆိုရသည်။ ဂါထာ ရွတ်ဆိုပြီးတိုင်း မောင်းကိုင်ထားသူက မောင်းတီးပေးရသည်။ ပဒိုးကိုင်ထားသူက ပဒိုးမှုတ်ပေး ရသည်။ ဤကဲ့သို့ တီးမှုတ်ပေးရသည်မှာ မောင်းတီးခြင်းအားဖြင့် တောတောင်စောင့်နတ် ကောင်းနတ်မြတ်တို့ကိုကြားသိစေရန်ဖြစ်သည်။ ပဒိုးမှုတ်ရခြင်းမှာ ‘တနေ့မောရ’ နဠုနုမုဒိမယုဒိမဓဉ္ဇ ခေါ် အထက်ကောင်းကင်တမန်ကို ကြားသိစေရန်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ ဖြင့် ဂါထာတစ်ပုဒ်ရွတ်ဆိုပြီးတိုင်း တီးမှုတ်ပေးရသည်။ ကြက်နှင့်ဝက်များကို စင်အနီးတွင်ထား ရှိရသည်။ ထို့နောက် လိပ်ပြာခေါ်တတ်သူတဦးနှင့် အဖော်တစ်ဦး/နှစ်ဦးတို့သည် ကြက်ဖကြီး ကိုယူ၍ နီးစပ်ရာတောင်ပေါ်သို့တက်ပြီး ‘ကတျား’**နဠုနုမုဒိမယုဒိမဓဉ္ဇ** ခေါ် ယဇ်ပလ္လင်ငယ်တခုကို သစ်သားဖြင့်၎င်း၊ သို့မဟုတ် သစ်ခေါက်ဖြင့်၎င်းပြုလုပ်ပြီး တောင်ပေါ်ရှိသစ်ပင်ကြီးတစ်ပင် အောက်တွင်စိုက်ထူထားရသည်။ ၎င်းနောက်ဝါးဖူးတလုံးကိုခုတ်ယူပြီး‘ကတျား’ခေါ် ယဇ်ပလ္လင်တိုင်အောက်တွင် စိုက်ထားလိုက်ရသည်။ ၎င်းနောက် ဝါးဖူးတွင်ခေါင်ရည်ထည့် ထားပြီး ထမင်းကိုဖက်နှင့်ထုပ်ကာ ယဇ်ပလ္လင်ငယ်ပေါ်တွင်တင်ထားရသည်။ အားလုံးပြီး သောအခါ တောတောင်စောင့်နတ်ကိုတိုင်တည်၍ လိပ်ပြာခေါ်သူကိုလိပ်ပြာခေါ် ဂါထာရွတ် ဆိုစေပြီး ကျောက်ခဲငယ်တလုံးကိုကောက်ယူကာ စင်ပြုလုပ်ထားသည့်စခန်းချသောနေရာသို့ ပြန်လာကြရသည်။ ဤကဲ့သို့ပြန်လာရာတွင် ကြက်ဖကြီး၏အတောင်ကိုနုတ်ပြီး လမ်း

တလျှောက်တွင် တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာ ခပ်ဝေးဝေးတချောင်းစီစိုက်ထိုးခဲ့ပြီး ပြန်လာသောအခါ စင်ရှိုရာစခန်းတွင် စောင့်နေရစ်သောသူများလည်း ကြက်ငယ်ကိုကြက်ရိုးထိုးကြရသည်။ စောင့်ပေါ်တက်သည့်အဖွဲ့ပြန် ရောက်လာသောအခါ ယူလာသောကျောက်ခဲကလေး လိပ်ပြာခေါ်သည့်အဖွဲ့ခေါင်းဆောင် အားပေးရသည်။ စင်စောင့်သောအဖွဲ့သည် စောင့်နေစဉ် အတွင်း ‘တောတရီး’ နမူနာဓမ္မဗျူဟာ ခေါ် ပုရွက်ဆိတ်တမျိုးကိုလိုက်ဖမ်းပြီး အိမ်သို့ယူပြန်ရန် ဝါးပွေးနှင့်ထည့်ထားရသည်။ ဤကဲ့သို့ပုရွက်ဆိတ်ကိုဖမ်းယူရခြင်းမှာ ပုရွက်ဆိတ်သည် တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင်သတင်းပို့ရာတွင် အမြန်ဆုံးပို့နိုင်သည်ဟု ယူဆခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ မပြန်ခင်တွင် လမ်းဆုံလမ်းခွဲ၌ချထားရန်အတွက် သစ်ရွက်အချို့ကို ကတော့ပုံပြုလုပ်ထားရသည်။ အားလုံးပြီးသောအခါ လိပ်ပြာခေါ်အဖွဲ့သည် ဝက်နှင့်ကြက်ဖကိုယူပြီးအိမ်သို့ ပြန်လာရသည်။ ဤသို့ပြန်လာရာတွင် လမ်းဆုံလမ်းခွဲရောက်တိုင်း ကတော့ပုံသစ်ရွက်နှစ်ခုကို ယူ၍တခုတွင်ထမင်းထည့်ပြီး တခုတွင်ခေါင်ရည်ထည့်ကာ ချထားရသည်။ ထို့နောက်လုံကို မြေကြီးတွင်တချက်ထိုးစိုက်ပြီး ပြန်နုတ်ယူရသည်။ ၎င်းနေရာတွင် ကြက်ဖအတောင်ကိုနုတ်ပြီး တချောင်းစိုက်ထားလိုက်ရသည်။ ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်သောအခါတွင် မောင်းတီးရသည်။ ပုဒိုးမှုတ်ရသည်။ ပြန်လာရာလမ်းတလျှောက်တွင်လမ်းခွဲလမ်းဆုံ ရောက်တိုင်း ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်ရသည်။ ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်ခြင်းမှာ လိပ်ပြာပြန်လာသောအခါ မကောင်းဆိုးဝါးများသည် လမ်းဆုံလမ်းခွဲတွင် အနှောက်အယှက်မပေးရန်ဖြစ်သည်။ လုံစိုက်ခြင်းမှာ မကောင်းဆိုးဝါးတို့သည် ဒူးလေးနှင့်လုံကိုကြောက်လန့်သည်ဟု ယူဆသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အိမ်သို့ရောက်သောအခါ လိပ်ပြာလွင့်သူကိုစောင့်နှင့်အုပ်ပြီးယူလာသော ‘တောတရီး’ နမူနာဓမ္မဗျူဟာ ခေါ် ပုရွက်ဆိတ်အရှင်များကို စောင့်ပေါ်တွင်သွန်ချလိုက်ရသည်။ ပုရွက်ဆိတ်လည်း လွတ်ရာ၊ ကျွတ်ရာသို့ အသီးသီးထွက်သွားကြသည်။ ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်ခြင်းမှာ ပုရွက်ဆိတ်များက လိပ်ပြာအရှင် သခင်ရှိနေသေးကြောင်းကို လိပ်ပြာသို့သတင်းပို့နိုင်ရန်ဖြစ်သည်။ ယူလာသောကျောက်ခဲငယ်ကို လိပ်ပြာလွင့်သူ၏ခေါင်အုံးအောက်တွင် ထားလိုက်ရသည်။ ထို့နောက်ပြန်ယူလာသော ကြက်ဖကြီးနှင့်ဝက်ကိုလိပ်ပြာလွင့်သူအား ‘အီသူရီ’ ဥဒ္ဓမ္မဗျူဟာ ဆေးကြောခြင်းပြုလုပ်ရသည်။ ဤကဲ့သို့ အီသူရီဆေးကြောခြင်းပြုလုပ်ရာတွင် လိပ်ပြာလွင့်သူ၏ ရှေ့ရေကိုကြက်ဖကြီး၏အရိုးကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝက်သဲနှင့်ဝက်နှလုံးကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့်လည်းကောင်း ကောင်း/မကောင်း ဟောလေ့ရှိသည်။

သစ်ပင်ပေါ်တွင်လွင့်ကျန်ရစ်သောသူ၏လိပ်ပြာ၊ ရေတွင်လိပ်ပြာလွင့်ကျန်ရစ်သောသူ၏လိပ်ပြာနှင့် တောတွင်းတွင်မျက်စိလည်လွင့်ကျန်ရစ်သောသူ၏လိပ်ပြာတို့ကို ခေါ်ယူရာတွင်

အစပိုင်း၌ ဝေးလံသည့်အရပ်တပါးတွင် လွင့်ကျန်ရစ်သူ၏လိပ်ပြာခေါ်ပုံ၊ ခေါ်နည်းနှင့်အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ တူသည်ဆိုရာမှာ အိမ်မှစထွက်ပြီးရပ်ရွာနှင့်အတော်ဝေးသောတောတွင်း လမ်းဆုံလမ်းခွကနေရာတွင် စခန်းချကာ နီးဖျား၊ စင်ဆောက်သည်အထိတူပေသည်။ ၎င်းနောက်ရှေ့ဆက်လုပ်ပုံ၊ ကိုင်ပုံမှာအနည်းငယ်ကွာခြားသည်။ ဥပမာ ရေတွင်လွင့်ကျန်ရစ်သော လိပ်ပြာခေါ်ရာတွင် စင်ဆောက်၊ ဝါးဖူးခုတ်၊ ထမင်းခေါင်ရည်တင်ပြီး လိပ်ပြာဂါထာရွတ်ပြီးသောအခါ လိပ်ပြာခေါ်တတ်သူတစ်ဦးနှင့် အဖော်တဦးနှစ်ဦးသည် ရေအိုင်၊ ရေချောင်းရှိသောနေရာသို့ဆက်လက်ထွက်သွားရသည်။ ရေရှိရာသို့ရောက်သောအခါ အထစ်ခုနှစ်ထစ် သို့မဟုတ် ငါးထစ်သို့မဟုတ် သုံးထစ်ပါသောလှေကားငယ်အရပ်တစ်ခုကို ဝါးဖြင့်ပြုလုပ်ရသည်။ ထို့နောက် အရွက်အခက်ပါရှိသော ဝါးဖျားတစ်ခုကိုခုတ်ပြီး ရေနံဘေးတွင်စိုက်ထားလိုက်သည်။ လှေကားငယ်အရပ်ကိုကြိုးဖြင့်ချည်ပြီး ဝါးဖျားနှင့်ဆက်၍ ချည်ထားရကာ လှေကားငယ်ကိုရေထဲချလိုက်သည်။ ဝါးဖျားအရင်းမှာလည်း ‘ကတျား’**၁** ခုနှင့်ဆက်၍ ယစ်ပလွင်ငယ်တစ်ခုကိုသစ်သားဖြင့်၎င်း၊ သစ်ခေါက်ဖြင့်၎င်း၊ ပြုလုပ်ပြီးစိုက်ထားသည်။ ဝါးဖူးကိုလည်းခုတ်ပြီး ‘ကတျား’**၂** ခုနှင့်ဆက်၍ ခြေရင်းတွင်စိုက်ထားလိုက်ရသည်။ ထို့နောက် ‘ကတျား’**၃** ခုနှင့်ဆက်၍ ပေါ်တွင် ထမင်းကိုသစ်ရွက်နှင့်ထုပ်ပြီး တင်ထားရသည်။ ဝါးဖူးတွင်လည်း ခေါင်ရည်ထည့်ထားလိုက်ရသည်။ အားလုံးပြီးသောအခါ လိပ်ပြာခေါ်သူသည် ရေတွင်လိပ်ပြာခေါ် ဂါထာကိုရွတ်ဆိုရသည်။ ဤသို့ဂါထာရွတ်ဆိုပြီးသောအခါ လိပ်ပြာခေါ်သူသည် ရေနံဘေးတွင်ထိုင်ပြီး ရေတွင်ချထားသောလှေကားငယ်၏ လှေကားထစ်ကြားတွင် လက်ချောင်းထည့်ထားကာ ဂါထာရွတ်ပြီးတိုင်း ကျောက်ခဲငယ်တလုံးကိုနှိုက်ယူပြီး ကုန်းပေါ်တင်လိုက်ရသည်။ လှေကားထစ်ခုနှစ်ဆစ်ရှိပါက ကျောက်ခဲငယ်ခုနှစ်လုံးနှိုက်ယူ၍ ငါးဆစ်ရှိလျှင်ငါးလုံးနှိုက်ယူရသည်။ သုံးဆစ်ရှိလျှင်သုံးလုံးနှိုက်ယူရသည်။ လှေကားထစ်အရေအတွက်ပေါ်တွင်မူတည်၍ ကျောက်ခဲငယ်အရေအတွက်ကိုနှိုက်ယူပြီး ယူပြန်ရန်သိမ်းထားရသည်။ လိပ်ပြာလွင့်သောနေရာတွင် မပြုလုပ်သော်လည်း အခြားရေတွင်ပြုလုပ်ရခြင်းမှာ ရေသည်အငွေ့ပျံ့သောအခါ လိပ်ပြာလွင့်သည့်နေရာရှိ တောတောင်စောင့်နတ်သို့ သတင်းပို့နိုင်သည်ဟု ယူဆသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့သော် လိပ်ပြာလွင့်သွားသောနေရာတွင်သွားရောက်ပြုလုပ်နိုင်ပါက အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ ယခုကဲ့သို့အခြားရေနေရာတွင်ပြုလုပ်ရခြင်းမှာ လိပ်ပြာလွင့်သွား သောနေရာသည် အလွန်ဝေးလံသဖြင့် မသွားရောက်နိုင်သည့်အတွက်ကြောင့် အခြားရေနေရာတွင်ပြုလုပ်ရခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့နောက်ရေတွင်လိပ်ပြာခေါ်သည့်အဖွဲ့သည် ကြက်ဖကြီး၏ အမွှေးတောင်ကိုနုတ်ကာ ခပ်ဝေးဝေးတနေရာတွင် တချောင်းစိုက်ပြီး၊ စင်ရှိရာသို့ ပြန်လာကာ ကျောက်ခဲငယ်များ

ကို လိပ်ပြာခေါ်သူအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်အားပေးရပါသည်။ အိမ်သို့ပြန်လာသောအခါ ဝေးလံသည့် အရပ်တပါးတွင် လိပ်ပြာခေါ်ပြီးပြန်လာသကဲ့သို့ ပြန်လာကြသည်။ အိမ်သို့ ရောက်သောအခါ ‘တောတရီ နမ္မဇီနဗ္ဗဂ္ဂ ခေါ် ပုဂ္ဂိုလ်ဆိတ်လွတ်ခြင်း၊ ခေါင်းအုံးအောက်တွင် ကျောက်ခဲငယ် ထားခြင်းထားခြင်း၊ လိပ်ပြာလွင့်သူကို ‘အေသူရီ’ ခုဋ္ဌဟဗ္ဗဂ္ဂ ပြုလုပ်ခြင်း စသည်တို့ကိုပြု လုပ်ကြသည်။ ထိုနည်းတူ သစ်ပင်ပေါ်တွင်လိပ်ပြာလွင့်သူ၏လိပ်ပြာ အားခေါ်ရာတွင်လည်း ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်ကြသည်။ သို့သော် စင်ဆောက်ပြီးသစ်ပင်ပေါ်လိပ်ပြာ ခေါ်သောအဖွဲ့၏လုပ်ပုံ ကိုင်ပုံမှာအနည်းငယ်ခြားနားလျက်ရှိသည်။ သစ်ပင်ပေါ်လိပ်ပြာခေါ်သောအဖွဲ့သည် စင်ရှိရာမှ တွက်ခွါပြီး သစ်ပင်ကြီးတစ်ပင်အောက်ရောက်သောအခါ ဝါးချောင်းဖြင့် လှေကားငယ်ကို ပြုလုပ်ကြသည်။ လှေကားထစ်ကို လိုသလောက်ပြုလုပ်ကြသည်။ ထို့နောက် အရွက်အခက် ပြည့်စုံစွာရှိသောဝါးများကိုခုတ်ယူပြီး သစ်ပင်ရင်းတွင်စိုက်ထားရကာ လှေကားကိုကြိုးနှင့် ချည်၍ ဝါးများတွင်ချည်ထားရသည်။ လှေကားကိုသစ်ပင်ကြီးတွင်ထောင်ပြီး သစ်ပင်အောက် တွင် (ခဏှား) ခေါ်ယာဇ်ပုလ္လင်ငယ်ဆောက်ပြီး ထမင်းနှင့်ခေါင်ရည်ထည့်၍ သစ်ပင်များတွင် ကျန်ရစ်သောလိပ်ပြာကို လိပ်ပြာခေါ်သောဝါထာအားရွတ်ဆိုပြီး ကျောက်ငယ်တစ်လုံးသို့ မဟုတ် သစ်ပိုင်းစတစ်ခုကိုကောက်ယူ၍ အိပ်ထဲတွင်ထည့်ထားရသည်။ ကျောက်ခဲငယ်သို့ မဟုတ် သစ်ပိုင်းစငယ်မှာ အိမ်သို့ယူပြန်သွားရန်ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ကြက်ဖကြီး၏အမွေး တောင်ကိုနုတ်ပြီး ‘ခဏှား’ နဗ္ဗဂ္ဂ အောက်မှာစ၍ တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာ ခပ်ဝေးဝေး တွင် တစ်ချောင်းစီစိုက်၍ စင်ရှိရာသို့ပြန်လာရသည်။ ဝါးများစိုက်ထားခြင်းနှင့် ကြိုးချည်ခြင်း မှာ ‘တနေ့မောခူ’ နဗ္ဗဂ္ဂ မဇ္ဇိမဗ္ဗိ ခေါ် ကောင်းကင်တမန်ကိုအသိပေးခြင်းဖြစ်သည်။ အိမ်သို့ပြန်လာသောအခါနှင့် အိမ်ရောက်သောအခါတွင် ရေတွင်လိပ်ပြာခေါ်သည်အတိုင်း ပြုလုပ်ကြသည်။ သစ်ပင်ပေါ်တွင် လိပ်ပြာကျန်ရစ်သည်ကိုခေါ်ရာတွင် လိပ်ပြာအမှန်တကယ် လွင့်ကျန်ရစ်ခဲ့သောသစ်ပင်၏ခြေရင်း၌သွားခေါ်ပါက လိပ်ပြာမှာ ပို၍အမြန်ပြန်လာမည်ဖြစ် သည်။ သို့ရာတွင် လိပ်ပြာအမှန်တကယ်လွင့်ကျန်ခဲ့သောသစ်ပင်မှာ ဝေးလံသောနေရာတွင်ရှိ ပါက ဤကဲ့သို့ အခြားသစ်ပင်ကို အစားပြုကြရလေသည်။

ပုတီးလွဲ၊ တုတ်(သက်ကယ်)ချိုး၊ ကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်းရာတွင် လိပ်ပြာသည် ဘိုးပြား လမ်းခွ၊ လမ်းဆုံတွင်လွင့်ကျန်ရစ်ခဲ့သည်ဟုသိရှိပါက လူအသက်ရှင်နိုင်ရေးအတွက် အလွန် အရေးကြီးသည်ဟုယူဆကြသည်။ အကြောင်းမှာ လမ်းဆုံလမ်းခွလွင့်၍ကျန်ရစ်သော လိပ်ပြာ သည် မျက်စိလည်၍ကြုံရာသွားတတ်သဖြင့် ဝိညာဉ်နှင့်နတ်အမျိုးမျိုးရှိကြသည့် ၎င်းဘိုးပြား လမ်းဆုံလမ်းခွတွင် တောင်စောင့်နတ်၊ တောစောင့်နတ်၊ ရေစောင့်နတ်၊ သစ်ပင်စောင့်နတ်

စသောနတ်အမျိုးမျိုးမှ ခေါ်ထားနိုင်၍ဖြစ်သည်။ သင်္ချိုင်းတွင်ရှိသော သေသွားသည်ဆွေမျိုး၏ ဝိညာဉ်များလည်း ခေါ်ထားနိုင်သည်။ ထို့အပြင်လိပ်ပြာသည် ထင်ရာသွားတတ်သဖြင့် နတ်များ၊ စုန်းများဖမ်းစားနိုင်သည်။ ဤကဲ့သို့လိပ်ပြာသည် ဘေးအန္တရာယ်အမျိုးမျိုးနှင့်ကြုံတွေ့နိုင်သဖြင့် မပြန်လာနိုင်တော့ပဲ ပျောက်ဆုံးသွားနိုင်သည်။ လိပ်ပြာပျောက်ဆုံးသွားလျှင် လူ၏ ဝိညာဉ်သည် အရိပ်မရှိတော့ပဲလူ၏ ကိုယ်ခန္ဓာမှထွက်သွားသဖြင့် လူသေသွားနိုင်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့်နည်းမျိုးစုံဖြင့် တွက်ချက်မေးမြန်း၍ လိပ်ပြာသည်ဘိုးပြားလမ်းဆုံလမ်းခွတွင် မျက်စိလည်၍လွင့်ကျန်ရစ်သည် ဟု သိရှိရပါက ဘယ်အရပ်၌လွင့်ကျန်ရစ်ခဲ့သည်၊ ဘယ်လိုနတ်မျိုးက ခေါ်ထားချုပ်နှောင်ထားသည်၊ ဘယ်လိုဝိညာဉ်မျိုးကခေါ်ထားသည် စသည့် တွက်ချက်မေးမြန်းနည်းကို ဆက်လက်တွက်ချက်မေးမြန်းလေ့ရှိကြသည်။ အဖြေတွင်ညွှန်ပြသောအရပ်၊ ညွှန်ပြသောနတ်မျိုး၊ ညွှန်ပြသောဝိညာဉ်မျိုးတို့ကိုသိရှိနိုင်သည်။ ညွှန်ပြသည့် အတိုင်းလိပ်ပြာခေါ်ရသည်။ ဥပမာ ဘယ်တောင်စောင့်နတ်က ခေါ်ထားသည်၊ ချုပ်နှောင်ထားသည်ဟုသိရှိရပါက ၎င်းတောင်ရှိရာဘက်အရပ်သို့ထွက်ပြီး လိပ်ပြာခေါ်ရသည်။ ဘယ်ရေချောင်းစောင့်နတ်က ခေါ်ယူချုပ်နှောင်ထားသည်ဟုညွှန်ပြလျှင် ၎င်းရေချောင်းရှိရာအရပ်သို့ ထွက်ပြီးလိပ်ပြာခေါ်ရသည်။ သင်္ချိုင်းရှိသေဆုံးသွားသော ဆွေမျိုး များဝိညာဉ်ခေါ်ထားသည်ဟု ညွှန်ပြလျှင်သင်္ချိုင်းကုန်းသွားရာလမ်းသို့ထွက်၍ လိပ်ပြာခေါ်ရသည်။ လိပ်ပြာလွင့်၍ကျန်ရစ်သောအရပ်ဒေသသို့ မျက်နှာမူပြီးထွက်၍လိပ်ပြာခေါ်ရသည်။ ဤကဲ့သို့ လိပ်ပြာခေါ်ရာတွင် အခြားလိပ်ပြာရိုးရိုးလွင့်ကျန်ရစ်သည်ကိုခေါ်သော လိပ်ပြာခေါ်နည်းများကဲ့သို့ မဟုတ်ပဲ တမူထူးခြားသည့်အကြောင်းမှာ တောင်စောင့်နတ်က ခေါ်ထားချုပ်နှောင်ထားသည်ဟုညွှန်ပြလျှင်ချုပ်နှောင်ထားသော ၎င်းတောင်စောင့်နတ်ကိုရည်စူးပူဇော်ပသပြီးမှ လိပ်ပြာကိုခေါ်ရသည်။ သေသွားသူဝိညာဉ်များကခေါ်ထားသည်ဟု ညွှန်ပြလျှင်သေသွားသူ၏ဝိညာဉ်ကို ပူဇော်ကန်တော့ပြီးမှ လိပ်ပြာခေါ်ရသည်။ သစ်ပင်စောင့်နတ်က ခေါ်ထားလျှင်ခေါ်ထား၊ ချုပ်နှောင်ထားသော၎င်းသစ်ပင်စောင့်နတ်ကိုပူဇော်ပြီးမှ လိပ်ပြာခေါ်ရသည်။ ဘိုးပြားလမ်းဆုံခေါ် ဝိညာဉ်များ၏လမ်းဆုံလမ်းခွ၌ လိပ်ပြာလွင့်ရာတွင် တွက်ချက်မေးမြန်းခြင်းအခါခါ ပြုလုပ်ပြီးမှ လိပ်ပြာကိုခေါ်ထားချုပ်နှောင်ထားသည့်နတ်များ၊ ဝိညာဉ်များအားပူဇော်ရမည် ဟုအဖြေရပါက ကြက်ဖြင့်ဆိုလျှင်ကြက်ဖြင့်ပူဇော်ရသည်။ ဝက်ဖြင့်ဆိုလျှင် ဝက်ဖြင့်ပူဇော်ရသည်။ နွားဖြစ်စေ၊ ကျွဲဖြစ်စေ၊ ပူဇော်ရသည်။ ထို့ကြောင့်ဤလိပ်ပြာခေါ်ယူပွဲမှာ အကုန်အကျများလျှက်ရှိသည်။ မပျောက်လျှင်လည်း ထပ်မံတွက်ချက်မေးမြန်း၍ ထပ်မံပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။

ကရင်နီလူမျိုးထဲတွင် လိပ်ပြာခေါ်ပုံခေါ်နည်းမှာ အခြေခံအားခြင်းအားဖြင့် တူညီသော်လည်း လုပ်ပုံလုပ်နည်းမှာ တရပ်နှင့်တရပ်၊ တဒေသနှင့်တဒေသ အနည်းငယ်ကွဲပြားကြသည်။ လိပ်ပြာခေါ်သောဂါထာမှာလည်း တရပ်နှင့်တရပ်၊ တဒေသနှင့်တဒေသ အနည်းနှင့်အများ ကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ အကြောင်းမှာလိပ်ပြာခေါ်သောဂါထာ ရွတ်ဆိုသူ၏ကျင့်လည်မှုအရည်အချင်း ပေါ်တွင်မူတည်သည်။ တချို့သောကရင်နီလူမျိုးတို့သည် လိပ်ပြာခေါ်ရာတွင် အခြားလူမျိုး၏ လိပ်ပြာခေါ်ပုံခေါ်နည်းနှင့် ပေါင်းစပ်လျက်ရှိသည်။ ဥပမာအခြားလူမျိုး၏ လိပ်ပြာခေါ်ပုံခေါ်နည်းဖြစ်သော ကန်တော့ပွဲပြင်ခြင်း၊ ကြက်ဥလှည့်ခြင်းများကိုပါ ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ ယူအခါတွင်လိပ်ပြာခေါ်သောသူများသည် ရှေးအခါကကဲ့သို့ မပြုလုပ်တော့ပဲ ဖြစ်သလိုပြုလုပ်လာကြသည်။ မအောင်ပါက ထပ်ခါထပ်ခါပြုလုပ်လေ့ရှိသည်ကိုလည်းတွေ့ရသည်။

‘ဘရဟ္မာ’မဇဂျဟဋ္ဌ ခေါ် မိမိရှေ့ရေးကိုမေးမြန်းတွက်ချက်ခြင်း

လူသည် နာတာရှည်ရောဂါကိုခံစားရသောအခါတွင်၎င်း၊ ဒုက္ခဆင်းရဲခြင်းတခုခုကို အမြဲခံစားရသောအခါတွင်၎င်း၊ အမြဲကံမကောင်းသောအခါတွင်၎င်း၊ စီးပွားရေးအမြဲကျဆင်းသောအခါတွင်၎င်း၊ ‘ဘရဟ္မာ’မဇဂျဟဋ္ဌခေါ် မိမိရှေ့ရေးကို မေးမြန်းတွက်ချက်ခြင်း ပြုလုပ်ကြသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ မည်ကဲ့သို့သောအနှောင့်အယှက်ကြောင့် ယူကဲ့သို့ဒုက္ခဆင်းရဲကို ခံစားရသနည်းဟူသောအဖြေကိုသိလိုသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဤနှောင့်ယှက်သော အမျိုးအစားကိုသိရှိရန်အတွက် ပတီးလွဲမေးမြန်းခြင်း၊ တုတ်ချိုးမေးမြန်းခြင်း၊ ကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်းခြင်း ပြုလုပ်သည့်အပြင် ‘မြသျှင်းဒင်’မဟဇဂျဟဋ္ဌခေါ် ကြက်ဥကြည့်ခြင်းကိုလည်းပြုလုပ်ကြသည်။ ‘မြသျှင်းဒင်’မဟဇဂျဟဋ္ဌခေါ် ကြက်ဥကြည့်မေးမြန်းခြင်းမှာ ကြက်ဥကိုအဓိဋ္ဌာန်ပြုပြီး မေးမြန်းရသည်။ ၎င်းနောက်ကြက်ဥကို ပန်းကန်းပြားထဲတွင် ဖြည်းညှင်းစွာခွဲထည့်ပြီး ကြက်ဥ၏ အကာနှင့်အနှစ်ကို ပန်းကန်ထဲတွင်သွန်ချလိုက်သည်။ ထို့နောက် ကြက်ဥ၏အနှစ်ပေါ်တွင် ပေါ်လာသောအစက်များနှင့် အရပ်များကိုကြည့်၍ဟောကြသည်။ ယူအခါကြက်များ မရနိုင်သောနေရာတွင်များသောအားဖြင့် ကြက်ဥကိုအဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ဟောကြသည်။ ‘ဘရဟ္မာ’မဇဂျဟဋ္ဌ ပြုလုပ်ရခြင်းမှာ များသောအားဖြင့် နာနာဘာဝဝိညာဉ်လောက၏ အနှောက်အယှက်နှင့်ပတ်သက်၍ မေးမြန်းတွက်ချက်ခြင်းဖြစ်သည်။ တနည်းအားဖြင့်ဝိညာဉ်လောကတွင်ရှိသော မည်သည့်ဝိညာဉ်၊ မည်သည့်နတ်မျိုးက နှောက်ယှက်သည်ကိုသိရှိလို၍ မေးမြန်းတွက်ချက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် တောစောင့်နတ်၊ တောင်စောင့်နတ်တို့ကို

ပြစ်မှားလျှင် ၎င်းတို့က လူ၏လိပ်ပြာကို ဖမ်းပြီးချုပ်နှောင်ထားသဖြင့် လူသည်ဖျားနာရသည်။ လူသည်သစ်တောစောင့်နတ်၊ နွဲ့တောစောင့်နတ်၊ သစ်ပင်စောင့်နတ်တို့ကိုပြစ်မှားမိလျှင် ‘အမေဘန်’ဥမယုဗွဲမဗွဲ ခေါ် ပြုစားခြင်းခံရသဖြင့်လူသည်နာတာရှည်ရောဂါဖြစ်ရသည်။ ဒုက္ခရောက်ရသည်။ လူသည်သေဆုံးသွားသော မိဘဆွေမျိုးများကိုပြစ်မှား မိလျှင်အိမ်သားများ ဖျားနာသည်။ မွေးထားသောကြက်၊ ဝက်၊ နွား၊ ကျွဲများသေဆုံးသဖြင့် စီးပွားရေးကျဆင်းသည်။ အမြက်မကောင်းဖြစ်သည့်အကြောင်းမှာ သေဆုံးသွားသောမိဘဆွေမျိုးတို့သည် မိမိတို့အပေါ် တွင်သံယောဇဉ်မကုန်သေးသည့်အတွက်ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ‘အမေဘန်’ ဥမယုဗွဲမဗွဲ ခေါ် ပြုစားခြင်းသည် နတ်များ၊ ဝိညာဉ်များကလူ၏လိပ်ပြာမခေါ်ထားပဲ လူက ပြစ်မှားမိသောနတ်ကိုယ်တိုင် လူကပြစ်မှားမိသောဝိညာဉ်ကိုယ်တိုင်တို့က ပြစ်မှားသူကိုလိုက်၍ အနှောင့်အယှက်ပေး ဒုက္ခရောက်အောင် ပြုခြင်းကိုဆိုလိုသည်။ နတ်များ၊ ဝိညာဉ်များကို ကိုယ်တိုင်လိုက်လံနှောက်ယှက်သဖြင့် လူသည်ကြက်မွေးလျှင် ကြက်သေခြင်း၊ ဝက်မွေးလျှင် ဝက်သေခြင်း၊ ဆန်စပါးစိုက်လျှင် ပိုးကျခြင်း၊ အခြားသတ္တဝါတစ်ခုခုက ဖျက်ဆီးခြင်း၊ မတော်တဆဖြစ်မှုဖြင့် မကြာခဏအနာတရဖြစ်ခြင်း၊ မိမိကိုယ်ခန္ဓာအတွင်း အနာတရဖြစ်ပေါ်လျှင် မပျောက်နိုင်ခြင်း ဥပမာပေါင်တွင်းတွင်နာနေလျှင် မည်သည့်ဆေးဝါး၊ မည်သည့်ဆရာဝန်နှင့် မျှကုသ၍မပျောက်ခြင်း စသည်တို့ကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ဤကဲ့သို့ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကို လူသည် မိမိပြစ်မှားမိသောအရာကိုမမှတ်မိသဖြင့် ယူကဲ့သို့တွက်ချက်မေးမြန်းရခြင်းဖြစ်သည်။ တွက်ချက်မေးမြန်းသောအားဖြင့် ထွက်ပေါ်လာသောအဖြေသည် မည်သည့်အချိန်၊ မည်သည့်နေရာ၊ မည်သည့်တောင်စောင့်နတ်ကိုပြစ်မှားသဖြင့် ၎င်းတောင်စောင့်နတ်က လိပ်ပြာကိုချုပ်ထားသည်ဟုအဖြေထွက်လျှင် ၎င်းတောင်စောင့်နတ်ကို ရည်စူးပူဇော်ပြီး လိပ်ပြာပြန်ခေါ်ရသည်။ အဖြေမှာမည်သည့်သစ်ပင်စောင့်နတ်ကိုဘယ်အချိန်၊ ဘယ်အခါ၊ ဘယ်နေရာတွင် ပြစ်မှားမိသဖြင့် ‘အမေဘန်’ဥမယုဗွဲမဗွဲ ခေါ် ပြုစားခြင်းဖြစ်သည်ဟုထွက်လျှင် ၎င်းနွဲ့တောစောင့်နတ်၊ သစ်ပင်စောင့်နတ်ကိုရည်စူးပြီး ပူဇော်၍တောင်းပန်ရသည်။ အဖြေမှာ သေဆုံးသွားသော မိဘဆွေမျိုးကိုသတိမရသဖြင့် ပြစ်မှားသည်ဟုထွက်လျှင် ၎င်းတို့ကို ‘သောလူ’ ဒွန်ဗွဲဗွဲမဗွဲ ခေါ် သတိရအောက်မေ့ပွဲကိုပြုလုပ်ပြီး တောင်းပန်ရသည်။ ၎င်းပွဲမျိုးကို ‘မေရယာ’ မယုဗွဲဗွဲမဗွဲ ဟုခေါ်သည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ နတ်များ၊ ဝိညာဉ်များကိုပြစ်မှားမိသဖြင့် ‘အမေဘန်’ဥမယုဗွဲမဗွဲ ခေါ်သည့်ပြုစားခြင်းကိုခံရသူများအတွက် ယာတြာချေခြင်းဖြစ်သည်။ ဤပွဲမျိုးသည် တွက်ချက်မေးမြန်းချက်အရ ကြက်အဆင့်ဖြင့်ပြန်ပြုလုပ်ရမည်ဟု အဖြေပေါ်လျှင် ကြက်၊ ခေါင်ရည်၊ အရက်၊ ထမင်းတို့ဖြင့်ပူဇော်တောင်းပန်ပြီး ယာတြာချေရသည်။ အဖြေက ဝက်ဖြင့်

ဆိုလျှင်ဝက်ဖြင့်၎င်း၊ နွားဖြင့်ဆိုလျှင်နွားဖြင့်၎င်း၊ ကွဲဖြင့်ဆိုလျှင်ကွဲဖြင့်၎င်း ပြုလုပ်ပေးရသည်။ ဤပွဲမျိုးပြုလုပ်ရာတွင် ဦးဆောင်ပြုလုပ်ပေးသူ၏ တတ်ကျွမ်းနားလည်မှု၊ တိကျမှန်ကန်မှု ပေါ်တွင်မူတည်ပေသည်။ အကြောင်းမှာ တိကျမှန်ကန်မှုမရှိလျှင် ယာတြာချေခြင်းမှာ မအောင်မြင်ပဲရှိတတ်သည်။ ယူအခါဤပွဲမျိုးကိုကျွမ်းကျင်စွာဦးဆောင်နိုင်သူမှာ အလွန်ရှားပါးနေပြီဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ ဦးဆောင်နိုင်သည်အတတ်ပညာမှာ သက်ကြီးရွယ်အို အဆင့်ဆင့်ထံမှ လေ့လာသင်ယူရသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ယခုအခါကရင်နီထုံးစံအရ တွက်ချက်မေးမြန်း၍ထွက်လာသောအဖြေသည် ထိုကဲ့သို့သောပွဲများပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်လျှင် များသောအားဖြင့် ကရင်နီထုံးစံအတိုင်းမပြုလုပ်တော့ပဲ၊ အောက်လမ်းနည်းဖြင့်၎င်း၊ အထက်လမ်းနည်းဖြင့်၎င်း၊ ဘိန္နောနည်းဖြင့်၎င်း ကုသကြလေ့ရှိသည်။ အကြောင်းမှာ ကျွမ်းကျင်သူနည်းပါးမှုကြောင့်၎င်း၊ အကုန်အကျကြီးမားမှုကြောင့်၎င်းဖြစ်သည်။ သို့သော်ချမ်းသာသော ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ကရင်နီထုံးစံအတိုင်းဆက်လက်ပြီးပူဇော်ကန်တော့ ယတြာချေလေ့ရှိကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ‘မေရယာ’ မဃုဇ္ဈိဂယဟဋ္ဌ ဖြစ်သည့် ပူဇော်ယတြာချေပွဲ ပြုလုပ်ရာတွင် တရပ်နှင့်တရပ်၊ တဒေသနှင့်တဒေသမတူကြပေ။ တချို့မှာ ‘မေရယာ’ မဃုဇ္ဈိဂယဟဋ္ဌ ကို ‘အေသူရီ’ ခုဋ္ဌပယဉ္စဂယဋ္ဌ ဖြစ်သည့်ဆေးကြောပွဲနှင့် ပေါင်းစပ်ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ တချို့မှာ ‘မေရယာ’ မဃုဇ္ဈိဂယဟဋ္ဌ ကို ‘အဲဒီ’ ခဲဥယဉ္စ ခေါ်သည့် လိပ်ပြာခေါ်ပွဲနှင့်ပေါင်းစပ်ပြုလုပ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ‘မေရယာ’ မဃုဇ္ဈိဂယဟဋ္ဌ ပြီးလျှင် ‘အဲဒီ’ ခဲဥယဉ္စ ပွဲပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ အခြေခံအားဖြင့် ‘မေရယာ’ မဃုဇ္ဈိဂယဟဋ္ဌ သည် အခြေခံသဘောတရားအယူအဆတူသော်လည်း လက်တွေ့ပြုလုပ်ရာတွင် ပြုလုပ်နည်းပြုလုပ်ပုံတို့မှာ တရပ်နှင့်တရပ်၊ တဒေသနှင့်တဒေသ အနည်းနှင့်အများကွဲပြားကြသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ(မေရယာ)ပြုလုပ်ရာတွင် ပုံသေသတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိသဖြင့်နတ်များ၊ ဝိညာဉ်များကိုပူဇော်သောအခါ စင်ဆောက်လုပ်ခြင်း၊ ပူဇော်ကျွေးမွေးခြင်း၊ ပူဇော်ပသသော ဂါထာရွတ်ဆိုခြင်းတို့မှာ ကွဲပြားနေမည်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ ကွဲပြားခြင်းမှာ ‘မေရယာ’ မဃုဇ္ဈိဂယဟဋ္ဌ ကိုဦးဆောင်ပြုလုပ်သူ၏ကျွမ်းကျင်မှု၊ တတ်ကျွမ်းမှု အပေါ်တွင်များစွာမူတည်နေပေသည်။ အချို့မှာ နတ်ကောင်း၊ နတ်မြတ်၊ ဖရယ်ပရိဖရယ်ပရား အထိ အကူအညီတောင်းဆိုကြသည်။ တချို့မှာ ပြစ်မှားမိသောနတ်များ၊ ဝိညာဉ်များကိုသာ တောင်းပန်ကြသည်။

ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ ‘ကျောမာရာ’ ဂိဇ္ဈိမဋ္ဌဂယဋ္ဌ ခေါ် ဘုရားသခင်

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဤကမ္ဘာပေါ်နှင့်စင်္ကြာဝဠာကိုတန်ခိုးရှင်တစ်ဦးဦးက စီမံစိုးမိုး

လျှက်ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ယုံကြည်ခြင်းမှာ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည်မိမိတို့၏အလွန်ရှေးကျလှသော ပုံပြင်ဒဏ္ဍာရီပေါ်တွင် များစွာမူတည်နေပေသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ ပုံပြင်ဒဏ္ဍာရီတွင် ရှေးအခါက လဟာပြင်တွင်ဘာမျှမရှိပဲ လေထီးနှင့် လေမသာရှိသည်။ လေထီးနှင့် လေမတို့သည် အတားအဆီးမရှိ လွတ်လပ်စွာတိုက်ခတ်သွားလာလျက်ရှိသည်။ တချိန်တွင် လေမသည်လေထီးနောက်မလိုက်နိုင်တော့သဖြင့် လေထီးသည်ပြန်လာပြီး လေမအား အဘယ့်ကြောင့်မလိုက်နိုင်သနည်းဟုမေးရာ လေမက ‘မ’ ၏သဘာဝအတိုင်း ပဋိသန္ဓေတည်ရှိပြီဟု ပြောကြားလိုက်သည်။ ထိုအခါ လေထီးသည် လေမကို လှည့်လည်ပတ်ဝိုင်း၍ တိုက်ခတ်ရာ နောက်ဆုံးတွင် လေမသည် အလွန်ကြီးမားသော ‘သီလူကော’၊ ‘ဒွဒ္ဒဗျဇ္ဇိမဇ္ဇိ’ ခေါ်ပိုးဇာအိမ်ကြီး တစ်လုံးကို မွေးထုတ်လိုက်သည်။ ထိုပိုးဇာအိမ်အတွင်းမှာ ‘မြေးသူလုမို’၊ ‘ဂါဟဇ္ဇိဒ္ဓဇ္ဇိဗျဇ္ဇိ’ မမျှမသ ခေါ်သည့် ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမ ထွက်လာသည်။ ဘုရားမသည် ပိုးဇာအိမ်ပေါ်တွင်ထိုင်ပြီး မိမိသားသမီးတို့ကို မွေးထုတ်ရမည်ဖြစ်သဖြင့်သားသမီးများနေထိုင်ရန်နေရာကို ဖန်ဆင်းလိုသည်။ ထို့ကြောင့် ကြည့်လိုက်သည့်အခါ အဝေးမှကြယ်နီ၊ ကြယ်ဝါ၊ ကြယ်ဖြူ၊ ကြယ်ပြာစသော ကြယ်လေးလုံးကိုတွေ့ရှိသည်။ ထို့နောက်မိမိ၏ ပိုးဇာအိမ်ထဲမှ ပင့်ကူတကောင်ကိုထုတ်ပြီး အဆိုပါကြယ်လေးလုံးနှင့် ဆက်ကာသားသမီးများနေထိုင်ရန် နေရာတစ်ခုကိုဖန်ဆင်းရန် အမိန့်ပေးလိုက်သည်။ ပင့်ကူလည်း အဆိုပါကြယ်လေးလုံးကို ဆက်ပြီး ပင့်ကူအိမ်တစ်ခုပြုလုပ်ပေးလိုက်သည်။ ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမသည် ၎င်းပင့်ကူအိမ်တွင် မိမိသားသမီးများမနေထိုင်နိုင်ဟုသိရှိကာ ပင့်ကူအိမ်နှင့်ကြယ်ကိုပြန်လည်ရုတ်သိမ်းပြီး ပိုးဇာအိမ်အတွင်းသို့ထည့်ထားလိုက်သည်။ ထို့နောက် ပိုးဇာအိမ်တွင်းမှ တိမ်ခိုးတိမ်ငွေ့ကိုခေါ်ထုတ်ပြီးကမ္ဘာကိုဖန်ဆင်းရန်အမိန့်ပေးလိုက်သည်။ တိမ်ခိုးတိမ်ငွေ့လည်း ရစ်ဝဲကာရစ်ဝဲကာ ဖြင့်တက်လာပြီး နောက်ဆုံးတွင်ကမ္ဘာမြေကြီးဖြစ်သွား လေသည်။ ဤနေရာတွင် ကြယ်များ၊ ပင့်ကူအိမ်များကို ပြန်လည်ရုတ်သိမ်းပြီး ပိုးဇာအိမ်တွင်းတွင်ပြန်ထည့်ကာ တိမ်များကိုထုတ်ပြီး ကမ္ဘာကိုဖန်ဆင်းသည်ဟု ပါရှိသောကြောင့် ပိုးဇာအိမ်ကြီးသည် ကြယ်ဟောင်းကြယ်အိုများ ကမ္ဘာဟောင်းများ၊ ကမ္ဘာအိုများကိုပြန်လည်ရုတ်သိမ်းပြီး သိုလှောင်ထားရာနေရာနှင့် ကြယ်သစ်များ၊ ကမ္ဘာသစ်များဖန်ဆင်းရန်နေရာဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်စရာအကြောင်းရှိပေသည်။

‘မြေသူလုမို’ ခေါ် ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမသည် ကမ္ဘာပေါ်သို့ဆင်းသက်လာပြီး ကမ္ဘာ၏ အမြင့်ဆုံးတနေရာတွင် ‘ဒေါသိုးမောရူ’ ခေါ် နေရာတခုဖန်ဆင်းနေထိုင်ကာ လူနှင့်တိရစ္ဆာန် သတ္တဝါမျိုးစုံကို ဖန်ဆင်းခဲ့သည်။ ထို့နောက် လူနှင့်တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါတို့သည် ‘ဒေါသိုးမောရူ’ မှ ဤကမ္ဘာမြေကြီးပေါ်သို့ ဆင်းသက်လာ၍ နေထိုင်ကြလေသည်။ ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမလည်း

လူနှင့် တိရစ္ဆာန်တို့နှင့်ဝေးကွာသွားရသည့်အတွက်ကြောင့် ကြယ်နှင့်စင်္ကြာဝဠာကိုဖန်ဆင်းသော ဘုရားသခင်အား ဤကမ္ဘာနှင့် လူတိရစ္ဆာန်များကိုစီမံစိုးမိုးသွားရန် ပေးအပ်ထားခဲ့ပြီး မိမိမွေးဖွားရာ ‘သိလူကော’ ခေါ် ပိုးဇာဒိမ်သို့ပြန်တက်သွားကာ ကမ္ဘာသစ်များကိုဆက်လက် ဖန်ဆင်းသည်ဟု ပါရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဤကမ္ဘာနှင့်စင်္ကြာဝဠာတို့ကို ကမ္ဘာနှင့်လူသားများ၊ တိရစ္ဆာန်များကို ဖန်ဆင်းသောဘုရားမနှင့် ကြယ်၊ စင်္ကြာဝဠာကို ဖန်ဆင်းသောဘုရားတို့က စီမံအုပ်ချုပ်လျက်ရှိသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဒဏ္ဍာရီတွင် ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမသည် ဤကမ္ဘာကို ဘုရားအား အပ်ထားပြီး ‘သိလူကော’ ခေါ် ပိုးဇာဒိမ်သို့ပြန်တက်သွားကြောင်း၊ ဘုရားသခင်သည် လူကိုကောင်းကျိုးပြုလုပ်ပြုရန် ‘တနွေမောရ’ ခေါ် ကောင်းကင်တမန်များ၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်များ၊ ဖရယ်ပရီဖရယ်ပရားများ စေလွှတ်ထားကြောင်း၊ လူကိုဆုံးမရန်နှင့် ဆိုးကျိုးပေးရန်အတွက်လည်း စာတန်မာရ်နတ်များ၊ နတ်ဆိုးများ၊ မကောင်းဆိုးဝါးများကိုစေလွှတ်ထားကြောင်း ပါရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဤကမ္ဘာကိုဘုရားကစီမံစိုးမိုးသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် နတ်ကောင်းနတ်မြတ်များ၊ ကောင်းကင်တမန်များ၊ ဖရယ်ပရီဖရယ်ပရားများရှိသည်။ စာတန်မာရ်နတ်များလည်းရှိသည်ဟု ယူဆကြသည်။ လူသားသည် အတွေ့အကြုံ၊ ဗဟုသုတနှင့် ခံစားရချက်အပေါ်မူတည်၍ အယူအဆသစ်များဖြစ်ပေါ်လာစေသည်။ ဤအယူအဆသစ်များကိုမှီပြီး ရိုးရာလေ့ထုံးစံကို ဖြစ်ပေါ်စေပေသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည်လည်း အတွေ့အကြုံဗဟုသုတနှင့် ခံစားချက်တို့အပေါ် မူတည်၍ ဘုရားအပေါ်၊ နတ်များ၊ ဝိညာဉ်များစသည်တို့ အပေါ်တွင် အယူအဆအမျိုးမျိုးဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပေသည်။

ဘုရားသည် လူသား၏အသက်ရှင်နေသောဘဝမှ သေဆုံးပြီးဝိညာဉ်လောကသို့ ရောက်ရှိသည်အထိ စီမံစိုးမိုးချုပ်ကိုင်ထားသည်။ ဝိညာဉ်နှင့်နတ်ဆိုးများသည် ဘုရားအမိန့်မပါပဲ ဤကမ္ဘာအပြင်ဖက်သို့ မထွက်နိုင်၊ သေဆုံးသွားသောလူများ၏ ဝိညာဉ်တို့သည် ဤကမ္ဘာပေါ်တွင်သာရှိသည်။ ဝိညာဉ်သည်ဘုရားအမိန့်တော်မပါပဲ ကောင်းကင်ဘုံ၊ နတ်ဘုံသို့ဝင်၊ ဘုရားအမိန့်တော်ဖြင့်ခေါ်မှသာ ကောင်းရာသွားနိုင်သည်။ ငရဲသို့ ကျနိုင်သည်။ သို့သော် ကောင်းကင်တမန်များ၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်များ၊ ဖရယ်ပရီဖရယ်ပရားများမှာ ကမ္ဘာအပြင်သို့ လွတ်လပ်စွာထွက်နိုင်သည်။ ဘုရားသခင်ဆီသို့လည်း ချဉ်းကပ်နိုင်ကြသည်ဟုယူဆကြသည်။

လူသည် ပဋိသန္ဓေတည်စတွင်အသက်မရှိသေးပေ။ ဘုရားမှ ‘သက်ထွန်ဖရယ်’ နမုဉ္ဇေ ပဏမုဉ္ဇေဂမုဉ္ဇေ သို့မဟုတ် ‘ဇိုးကီး’ဥပုဉ္ဇေ ခေါ် ဝိညာဉ်နှင့် ‘တနွေ’ခေါ် ကိုယ်စောင့်

နတ်ကိုချပေးလိုက်သည်အခါမှသာ အသက်ရှင်လာသည်။ မွေးလာသောအခါမှ ဝိညာဉ်နှင့် ‘တနေ့’ ခေါ် ကိုယ်စောင့်နတ်တို့ပါလာကြသည်။ ‘တနေ့’ ခေါ် ကိုယ်စောင့်နတ်မှာဘုရား၏ အမိန့်တော်အရ အသက်ရှင်သောလူသားကို စောင့်ရှောက်ရန်တာဝန်ရှိသည်။ လူသေသွားသောအခါတွင် တာဝန်မရှိတော့ပဲ မိမိနေရာဟောင်းသို့ပြန်နေရသည်။ ဝိညာဉ်မှာ ဝိညာဉ်လောကသို့သွားပြီး အခြားဝိညာဉ်များနှင့်အတူနေထိုင်ကာ ဘုရား၏အစီအမံကိုစောင့်ဆိုင်းနေရသည်။ ကိုယ်စောင့်နတ်သည် လူသားကို အမြဲတန်းဖြောင့်မတ်ရိုးသားစွာနေထိုင်ရန် အားပေးသည်။ သို့သော် လူသားတို့သည် အပြစ်ကြီးများကိုကျူးလွန်မိသောအခါတွင်၎င်း၊ လူသား၏ဆွေမျိုးကျင့်စဉ်ကို ဖောက်ဖျက်သောအခါတွင်၎င်း၊ ကိုယ်စောင့်နတ်သည်လူ၏ ကိုယ်ခန္ဓာကိုမစောင့်တော့ပဲ နေလေ့ရှိသည်။ ဤအချိန်မျိုးတွင် လူသည်အတိဒုက္ခနှင့်ရင်ဆိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ် ကိုယ်စောင့် နတ်မရှိတော့သဖြင့် နတ်ဆိုးများဝင်ပူးကပ်ကာ လူသည်စုန်းဖြစ်သွားသည်ဟု ယူဆကြသည်။

လူသည်အပြစ်မဲ့သောလူသားကိုသတ်မိသောအခါ အပြစ်အလွန်ကြီးလေသည်။ သို့သော်တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါကိုသတ်သောအခါ အပြစ်မရှိပေ။ အကြောင်းမှာ ဖန်ဆင်းရှင်ဘုရားမသည်လူသားများကို မိမိသားသွီးများကဲ့သို့ဖန်ဆင်းပြီး တိရစ္ဆာန်သတ္တဝါများကိုမြေကြီးနှင့်ဖန်ဆင်းသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ မြေကြီးနှင့်ဖန်ဆင်းသောကြောင့် တိရစ္ဆာန်များမှာ လူသားကဲ့သို့ဝိညာဉ်များ၊ ကိုယ်စောင့်နတ်များမရှိသဖြင့် ဘုရား၏စီမံစိုးမိုးမှုအောက်တွင်မရှိပေ။ ထို့ကြောင့်သတ်မိလျှင် အပြစ်မရှိဟုယူဆကြပါသည်။

ဤကမ္ဘာပေါ်တွင် နတ်အမျိုးမျိုး၊ ဝိညာဉ်အမျိုးမျိုးနှင့် ပြည့်နှက်နေသည်။ ဝိညာဉ်များသည် ရပ်ရွာတည်ထောင်ပြီးနေထိုင်ကြသည်။ ဝိညာဉ်များသည် အငယ်ဆုံးပုရွက်ဆိပ်မှ အကြီးဆုံးဆင်အထိပူးကပ်နိုင်သည်။ သို့သော် လူကိုမပူးကပ်နိုင်ပေ။ အကြောင်းမှာလူသည် ကိုယ်စောင့်နတ်ရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဝိညာဉ်သည် ဘုရားအမိန့်တော်မပါပဲ လူအဖြစ်ပြန်မဝင်စားနိုင်ပေ။ ဝိညာဉ်များသည် ဘုရား၏စီမံစိုးမိုးမှုအောက်တွင်ရှိသောကြောင့်ယခင် လူဘဝ အဖြစ်အသက်ရှင်စဉ်တွင် မည်သည့်အပြစ်ကိုမျှမပြုလုပ်မိပဲသေသွားသောသူ၏ဝိညာဉ်နှင့်သေသွားသော အပြစ်မဲ့ကလေးသူငယ်၏ဝိညာဉ်များသည်သာ လူအဖြစ်ပြန်ဝင်စားနိုင်သည်ဟုယူဆကြသည်။

‘တနေ့မောရူ’ ခေါ် ကောင်းကင်တမန်နတ်ကောင်းနတ်မြတ်၊ ဖရယ်ဖရိဖရယ်ပရားတို့သည် ဘုရားမှလူကိုကောင်းကျိုးပြုရန်စေလွှတ်ထားသဖြင့် ကမ္ဘာပေါ်တွင်ရှိသောနတ် အားလုံးတို့ကို စီမံချုပ်ကိုင်ရသည်။ လူ၏ကိုယ်စောင့်နတ်တို့ကိုလည်း လူကိုကောင်းစွာ စောင့်

ရှောက်ရန်နှင့် လူကိုကောင်းကျိုးပြုရန် အမြဲတိုက်တွန်းအားပေးလျက်ရှိသည်။ နတ်အသီးသီးတို့ကို တန်ခိုးအာဏာအသီးသီးခွဲခြားသတ်မှတ်ပေးသည်။ ထို့ကြောင့်နတ်တို့မှာ တန်ခိုးအာဏာအဆင့်ဆင့်ရှိကြသည်။ တောင်စောင့်နတ်သည်၎င်း၏တောင်တွင်ရှိသော နတ်ဆိုးနတ်ကောင်းအသီးသီးကို အုပ်ချုပ်စီမံရသည်။ ရေစောင့်နတ်သည် မြစ်စောင့်နတ်၊ ချောင်းစောင့်နတ်အသီးသီးတို့ကို စီမံအုပ်ချုပ်ရသည်။ မြစ်စောင့်နတ်သည် ၎င်း၏မြစ်တလျှောက်ရှိနတ်များ မြစ်လက်တက်ရှိ နတ်များတို့ကိုစီမံအုပ်ချုပ်ရသည်။ စသောနတ်များစီမံအုပ်ချုပ်မှုမှာ အဆင့်ဆင့်ရှိသည်ဟု ယူဆကြသည်။ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်များသည် နတ်ဆိုးများအား လူကိုကောင်းကျိုးပြုရန်အတွက် အမြဲသွန်သင်ဆုံးမသည်။ နတ်ဆိုးများသည် နတ်ကောင်းဖြစ်လာလျှင် ထိုက်သင့်ရာဘုံ၊ ထိုက်သင့်ရာတန်ခိုးရရှိသည်။ အလွန်ဆိုးသောနတ်များကို နတ်ကောင်းနတ်မြတ်များကအပြစ်ဒဏ်ပေးနိုင်သည်။ ဘုရားသခင်ထံခွင့်တောင်းပြီး ဘုရားမှ ၎င်းနတ်ဆိုးများကိုငဲ့ချနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် နတ်လောကတွင်လည်း လူ့လောကကဲ့သို့ အဆိုးနှင့်အကောင်းဒွန်တွဲလျက်ရှိနေသည်ဟု ယူဆကြသည်။ လူသားသည် ပြစ်မှုတစ်ခုခုကျူးလွန်မိလျှင် ၎င်းကျူးလွန်မိသောအပြစ် အတိုင်းအတာအရ မိမိလည်းအပြစ်ဒဏ်ကိုပြန်လည်စီရင်ခြင်းခံရမည်ဖြစ်သည်။ ဤအပြစ်ဒဏ်မှာ(၂) ဆင့်ရှိသည်။ တစ်ဆင့်မှာ အပြစ်ကျူးလွန်မိသူသည် အသက်ရှင်နေထိုင်နေစဉ်အတွင်း ဘုရားနှင့်နတ်ကောင်းနတ်မြတ်ကစီရင်သော အပြစ်ဒဏ်ဖြစ်သည်။ ဤအပြစ်ဒဏ်ကို ဝဋ်ဟုခေါ်ဆိုနိုင်ပေသည်။ တစ်ဆင့်မှာ သေလွန်ပြီးသောအခါ ၎င်း၏ဝိညာဉ်အားဘုရားက ငဲ့သို့ချသောအပြစ်ဒဏ်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လူသည်အပြစ်ကျူးလွန်မိလျှင်နောင်တရပြီး ကောင်းမှုပြန်လည်ပြုလုပ်ပါက အပြစ်ဒဏ်တချို့တဝက်သက်သာနိုင်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် အောက်ဖော်ပြပါပြစ်မှုများကို မကျူးလွန်မိစေရန်အတွက် အထူးရှောင်ကြဉ်ကြသည်။

ပြစ်မှုများမှာ-

၁။ အပြစ်မဲ့သူကိုသတ်မိခြင်း၊

၂။ သူများ၏သားမယားကို ပြစ်မှားမိခြင်း၊ အတင်းအဓမ္မ ကာမဆက်ဆံခြင်း၊ တဘက်က အလိုမတူပဲ ကာမဆက်ဆံခြင်း၊

၃။ မုသာစကားပြောခြင်း၊ လိမ်ညာပြောဆိုခြင်း၊ လူတစ်ပါးအကျိုးထိခိုက်အောင် လိမ်ညာပြောဆိုခြင်း၊ မှားယွင်းစွာသက်သေထွက်ဆိုခြင်း၊

၄။ အပြစ်မဲ့သူကို ဆဲဆိုခြင်း၊ ရိုက်နှက်ခြင်း၊ နာကျင်အောင်ပြုလုပ်မိခြင်း၊

၅။ အသက်အရွယ်ကြီးသူကို ဆဲဆိုခြင်း၊ ရိုင်းစိုင်းစွာဆက်ဆံခြင်း၊ စော်ကားမိခြင်း၊ ၎င်းတို့၏

စကားကို နားမထောင်မိခြင်း၊

၆။ သူတစ်ပါးပစ္စည်းဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း၊ လုယူခြင်း၊ တိုက်ခိုက်ယူခြင်း၊

၇။ မိဘကို မရိုသေခြင်း၊ မိဘစကားကို နားမထောင်ခြင်း၊ မိဘကို ပြန်လည်ဆဲဆိုခြင်း၊ မိဘကို ပြန်လည်စော်ကားခြင်း၊

၈။ ဆရာသမား၏စကားကို နားမထောင်မိခြင်း၊ ဆရာသမားကို စော်ကားခြင်း၊ မရိုသေခြင်း၊

၉။ ဘုရားနှင့် နတ်ကောင်းနတ်မြတ်တို့ကိုပြစ်မှားခြင်း၊ စိတ်ဖြင့်သော်ငှား၊ နှုတ်ဖြင့်သော်ငှား ပြစ်မှားခြင်း၊

၁၀။ သူတစ်ပါးဒုက္ခရောက်နေသည်ကိုမြင်လျှက်နှင့် ရှောင်သွားခြင်း၊

၁၁။ ဘုရားနှင့် နတ်ကောင်းနတ်မြတ်များအားလူထားသောရွှေ၊ ငွေ၊ ပစ္စည်းများကို ခိုးယူခြင်း၊ ဖျက်ဆီးခြင်း၊

၁၂။ သူတစ်ပါးကိုးကွယ်သောဘုရား၊ ဘာသာကိုစော်ကားခြင်း၊ မထိမဲ့မြင်ပြုခြင်း စသည် တို့ဖြစ်သည်။

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် အထက်ပါပြစ်မှုကျူးလွန်မိလျှင် ယွဲ့ဘဝနှင့် နောင်တမန်လွန် ဘဝတို့တွင် အပြစ်ဒဏ်စီရင်ခံရမည်ဟု ယူဆကြသည်။

လူသားတို့သည် ယွဲ့ဘဝတွင် အပြစ်ဒဏ်ကိုစီရင်ခြင်းခံရသည် ဟူသောဝဋ်လည်ခြင်း ကို သက်သေအဖြစ်များစွာတွေ့ကြုံခံစားဖူးကြသည်။ သို့သော်နောင်တမလွန်ဘဝတွင်စီရင် မည့် အပြစ်ဒဏ်ကို မည်သူမျှမတွေ့ကြုံဖူးသေးချေ။ လူသားသည်ဘာသာရေးအရ မည်သည့် အပြစ်ကိုကျူးလွန်လျှင် မည်သည့်အပြစ်ဒဏ်ကိုစီရင်ခြင်းခံရမည်ဟု ပြဌာန်းပေးသော်လည်း အပြစ်ကျူးလွန်သောသူမှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင်များစွာရှိသည်။ ဤသည်မှာ လူသား၏သဘာဝ သာဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ ဤကမ္ဘာပေါ်တွင်အဆိုးနှင့် အကောင်းဒွန်တွဲလျက် ရှိနေသော ကြောင့်ဖြစ်သည်။

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဤကမ္ဘာနှင့်စင်္ကြာဝဠာကို ဘုရားကသာစီမံစိုးမိုးလျက်ရှိ သည်။ လူ၏ယွဲ့ဘဝနှင့် နောင်တမလွန်ဘဝတို့ကို ဘုရားကသာစီမံစိုးမိုးလျက်ရှိသည်ဟု ယုံ ကြည်ကြသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် သေခါနီးသောသူတို့သည် ဘုရားကိုသာ တမ်းတအာရုံပြု ကြသည်။ သို့သော်အချို့သောသူတို့မှာ ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်၊ ရောဂါဒဏ်ကိုမခံနိုင်တော့ပဲ သေငယ်ဇောဖြင့် ဘုရားကိုသတ်မရတော့ပဲ သေမင်းအားအမြန်ခေါ်ရန် သေမင်းကိုသာတမ်း တသည်လည်းရှိသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဘုရားကိုယုံကြည်ကြသည့်အပြင် နတ်များကို လည်း ပူဇော်ပသလေ့ရှိကြသည်။ ဤကဲ့သို့နတ်များကိုပူဇော်ရခြင်းမှာ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်

တို့ကိုမူ လူသားများကိုကူညီမစရန် အကူအညီတောင်းခြင်းဖြစ်ပြီး နတ်ဆိုးကိုပူဇော်ပသခြင်း မှာ လူသားတို့ကိုအနှောက်အယှက်မပေးရန် ပူဇော်ပသတောင်းပန်ခြင်းဖြစ်သည်။ နတ်များ ကိုကိုးကွယ်ခြင်းမဟုတ်ပေ။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် နတ်စင်ရှေ့တွင် ဦးချရိုခိုးသောအလေ့အထ မရှိပေ။ ဘုရားကိုစိတ်ဖြင့် အာရုံပြုသော်လည်း နတ်များကိုစိတ်ဖြင့်အာရုံပြုသည်ဟူ၍မရှိပေ။ ကိုးကွယ်သောဘာသာတိုင်းသည် ဘုရားကိုယုံကြည်မှုခိုင်မာလျှင် နတ်များမနှောက်ယှက်နိုင် ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ဤသည်မှာ ဘုရားကိုယုံကြည်မှုခိုင်မာသောသူအတွက်သာဖြစ်သည်။ သို့သော် များစွာသောလူသားတို့မှာ ဘုရားကိုယုံကြည်မှုမခိုင်မာသဖြင့် နတ်များ၏နှောက် ယှက်ခြင်းကိုခံရကြသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် နတ်များကိုပူဇော်ပသသောအလေ့အထ ပေါ် ပေါက်လာရခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆနိုင်ပေသည်။ ကရင်နီတို့သည် ရှေးပဝေဓဏီကတည်းက နတ်များကိုပူဇော်ပသလာသဖြင့် ဤအလေ့အထသည် လွယ်လွယ်နှင့်ကွယ်ပျောက်မည် မဟုတ်ပေ။ ယူဒါများစွာသောကရင်နီလူမျိုးတို့သည် အခြားသော ကိုးကွယ်ရာဘာသာ များသို့ ကူးပြောင်းကိုးကွယ်လာကြပါသည်။ သို့သော်မိမိတို့ ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာနှင့်မဆန့် ကျင်သည့် မိရိုးဖလာလေ့ထုံးစံကိုမူ ဆက်လက်ကျင့်သုံးလျက်ရှိကြသည်။

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ရိုးသားဖြောင့်မတ်ခြင်း၊ သနားညာတာခြင်း၊ သည်းခံခြင်း၊ နှိမ့်ချခြင်းဟူသောကျင့်စဉ်တို့သည် လူသားများအတွက် အလွန်လိုအပ်သောကျင့်စဉ်များ ဖြစ်ကြောင်း၊ ဘုရားနှင့်နတ်ကောင်းနတ်မြတ်လည်း ကြိုက်နှစ်သက်ကြောင်း၊ ဤကျင့်စဉ် ကိုကျင့်ကြံနေထိုင်သောသူတို့သည် ယခုဘဝတွင် သာယာဖြောင့်ဖြူးပြီး နောင်ဘဝတွင်လည်း ကောင်းရာဘုံသို့ ရောက်ရှိနိုင်ကြောင်း၊ ဤကျင့်စဉ်ကိုကျင့်ကြံပြီး သေရည်သေရက်၊ ခေါင်ရည်၊ သတ္တဝါ၏အသား၊ ယုတ်ညံ့သောအစားအစာများကိုရှောင်ကြဉ်ပြီး ထမင်းအစား ပိန်းဥ၊သစ်ဥ၊ သစ်ဖု၊ ပြောင်းကောက်နှင့်ပြောင်းဖူးသာစားသုံးပြီး နေထိုင်သွားသောသူတို့သည် ဖရယ်ဖရိဖြစ် နိုင်သည်ဟုယူဆကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးထဲတွင် ဤကဲ့သို့ကျင့်ကြံသဖြင့် ဖရယ်ဖရိဖြစ်သွား သောသက်သေ သာဓကများစွာရှိခဲ့သည်။ ဥပမာ သျားထုဖဲ၊ ကေးဇိုးဒု၊ ဖိုးဘျားဒ စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ ဖရယ်ဖရိဆိုသည်မှာ နောင်ဖြစ်ပျက်မည့်အဖြစ်အပျက်အားလုံးကို ကြိုတင်သိရှိနိုင် သော အသိဉာဏ်ရှိသူ၊ နတ်များ၊ ဝိညာဉ်များနှင့် ဆက်သွယ်နိုင်သူ၊ ဘုရား၊ နတ်ကောင်း နတ်မြတ်တို့နှင့် ဆက်သွယ်နိုင်သောတန်ခိုးရှိသူများဖြစ်သည်။ ဖရယ်ဖရိများမှာ စိတ်တန်ခိုး ရှိသူများဖြစ်သည်။ စိတ်တန်ခိုးဖြင့်သွားလာနိုင်သူများဖြစ်ကြသည်။ ဖရယ်ဖရိများသည် ဤကဲ့သို့သောဘုန်းတန်ခိုးရရှိသည်မှာ ရိုးသားဖြောင့်မတ်ခြင်း၊ သနားညာတာခြင်း၊ သည်းခံ ခြင်း၊ နှိမ့်ချခြင်း စသည့်ကျင့်စဉ်များကို ကျင့်ကြံပြီး ခြံခြံစွာစားသောက်နေထိုင်သောကြောင့်

ဘုရားမှတန်ခိုးချပေးသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဘုရားသည် လူ့ကိုယ်ခန္ဓာတွင်းသို့ ဝိညာဉ်ချပေးခြင်းမှာ ကောင်းသောဝိညာဉ်နှင့် ဆိုးသောဝိညာဉ်ကို ခွဲခြားသိမြင်လိုသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ ဤကမ္ဘာပေါ်တွင် အကောင်းနှင့် အဆိုးဒွန်တွဲလျက်ရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ လူသားသည် အကောင်းနှင့်အဆိုးကို ခွဲခြားသိမြင် နိုင်သောအသိဉာဏ်ရှိသည့် သတ္တဝါဖြစ်သည်။ ဝိညာဉ်သည်လူ၏ကိုယ်ခန္ဓာကိုထိန်းချုပ်၍ အကောင်းကိုပြုလုပ်စေနိုင်သကဲ့သို့ အဆိုးကိုလည်းပြုလုပ်စေနိုင်သည်။ လူအသက်ရှင်နေစဉ် လူ၏ကိုယ်ခန္ဓာကိုထိန်းချုပ်၍ လူ၏ကိုယ်ခန္ဓာကို အကောင်းဖက်သို့သာပြုလုပ်စေသောဝိညာဉ်သည် ကောင်းသောဝိညာဉ်ဖြစ်သည်။ လူသေဆုံးသွားသောအခါ ထိုဝိညာဉ်သည်လူ၏ကိုယ်ခန္ဓာမှခွါ၍ ဝိညာဉ်လောကသို့ရောက်ရှိသွားသည်။ ထိုဝိညာဉ်သည် ကောင်းရာဘုံသို့ရောက်ရှိပေသည်။ သို့မဟုတ် လူ့ဘဝသို့ ပြန်လည်ဝင်စားခွင့်ရရှိပေမည်။ လူ့ကိုယ်ခန္ဓာကိုထိန်းချုပ်၍ လူ၏ကိုယ်ခန္ဓာကို မကောင်းရာဖက်သို့သာပြုလုပ်စေသောဝိညာဉ်သည် လူသားအသက်ရှင်နေစဉ်တွင်ဝဋ်လည်ပြီး ဒုက္ခများနှင့်ကြုံတွေ့ရမည့်အပြင် လူသေသွားအခါတွင်လည်း ထိုဝိညာဉ်သည် ဝိညာဉ်လောကသို့ရောက်သောအခါ ကောင်းကင်တမန်နတ်ကောင်းနတ်မြတ်၊ ဖရယ်ဖရီးဖရယ်ပရားတို့၏ ဒဏ်ခတ်မှုကိုခံရမည့်အပြင် ဘုရားမှငင်းကိုငဲ့သို့ ချခြင်းခံရမည်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဆိုးသောဝိညာဉ်တို့သည် လူ့ကိုယ်ခန္ဓာကိုအခြားနတ်ဆိုးတို့နှင့်ပူးကပ်စေပြီး နတ်ဆိုးနှင့်ပူးပေါင်းကာ အခြားသူများကိုပြုစားခြင်း၊ အခြားသူ၏လိပ်ပြာကို ဖမ်းစားခြင်းများပြုလုပ်နိုင်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဤသည်မှာ စုန်း၊ ကဝေတို့၏ဝိညာဉ်ကိုဆိုလိုသည်။ တချို့သောသူတို့သည် အောက်လမ်းပညာကိုအသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် အဆင့်အတန်းနိမ့်ကျသည့်နတ်ဆိုးများကိုစေခိုင်းပြီး အခြားသူအား ပြုစားစေခြင်း၊ ဒုက္ခအမျိုးမျိုးရောက်အောင်ပြုလုပ်ခြင်း၊ ဖျားနာအောင်လုပ်ခြင်း စသည်များပြုလုပ်ကြသည်။ ထိုသူတို့၏ဝိညာဉ်သည်လည်း မကောင်းသောဝိညာဉ်များပင်ဖြစ်သည်။ လူ့လောကတွင် အပြစ်ကျူးလွန်သော ဝိညာဉ်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

လူ့ကိုယ်ခန္ဓာပေါ်တွင် ဂါထာမန်းမှုတ်ပြီး အစွမ်းရှိသည့် မင်ကြောင်၊ ထိုးကွင်းဆေးနီ၊ ဆေးနက်၊ ထိုးနှံခြင်းသည် ၎င်းဆေးများအစွမ်းပြသောအခါ ‘တနေ့’ခေါ် ကိုယ်စောင့်နတ်သည် လူ့ကိုယ်ခန္ဓာမှမကြာခဏရှောင်ဖယ်ပေးရသဖြင့် လူ၏သဘာဝပင်ကိုယ်အရည်အချင်း ယုတ်လျော့သွားသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးရိုးဆန်သောကရင်နီလူမျိုးတို့သည် မင်ကြောင်၊ ထိုးကွင်း၊ ဆေးနီ၊ ဆေးနက်များကို ထိုးနှံလေ့မရှိကြပေ။ သို့သော် အဆောင်ပစ္စည်းများဖြစ်သော အမြူတေကျောက်၊ ပုတီးအရုပ်၊ တန်းခိုးအာနိသင်ရှိသော

အရာတခုခုကို အဆောင်အဖြစ်သိမ်းဆည်းထားခြင်းသည် ‘တနေ့’ခေါ် ကိုယ်စောင့်နတ်က ၎င်းအဆောင်ပစ္စည်း၏တန်ခိုးအာနိသင်ကို လူအတွက်ကောင်းကျိုးအဖြစ်အသုံးပြုနိုင်သောကြောင့် လူအတွက်အကျိုးရှိသည်ဟုယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် မိမိတို့ကိုယ်ကိုကာကွယ်ရန်အတွက်သော်၎င်း၊ မိမိ၏စီးပွားရေးအတွက်သော်၎င်း၊ အမြူတေကျောက်များ၊ ပုတီးများ၊ ရုပ်ထုများ၊ တန်ခိုးအာနိသင်ရှိသောအရာတခုခုတို့ကို မိမိတို့အဆောင်အဖြစ် ဆောင်ထားလေ့ရှိကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့တွင် အထက်လမ်းပညာ၊ အောက်လမ်းပညာဟူ၍မရှိပေ။ အခြားလူမျိုးများအသုံးပြုနေသည့် အောက်လမ်းပညာကို အလွန်အဆင့်အတန်းနိမ့်ကျသည်။ စုန်း၊ ကဝေအဆင့်ဟု သတ်မှတ်ကြသည်။ အထက်လမ်းပညာကိုမူလေးစားကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် နတ်ဝင်ပူးခြင်းကို လက်မခံပေ။ ဤကဲ့သို့ နတ်ဝင်ပူးခြင်းအားဖြင့် ‘တနေ့’ခေါ်ကိုယ်စောင့်နတ်သည် ရှောင်ဖယ်ပေးရခြင်းကြောင့် လူ၏သဘာဝတန်ခိုးခိုးယူတလျော့သွားသည်ဟုယူဆကြသည်။ ယူအခါ ကရင်နီလူမျိုးအချို့သည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဖြစ်လာကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ၏ ကျင့်စဉ်ကိုလိုက်နာကြသည်။ သို့သော် ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ မိရိုးဖလာဓလေ့ထုံးစံကို လုံးဝပစ်ပယ်လေ့မရှိပေ။ ဆိုလိုသည်မှာ ဗုဒ္ဓကျင့်စဉ်နှင့်ဆန့်ကျင်သော ကရင်နီလူမျိုးများ၏ မိရိုးဖလာဓလေ့ထုံးစံကို ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေဆဲဖြစ်သည်။

‘သူ တပရဲ’ ဖြစ် နေရာ၌ ခေါ် တပရဲနတ် ဝိုးသွားခြင်း

‘တပရဲ’နတ်ဆိုသည်မှာ စုန်း၊ ကဝေတို့တွင်ပူးကပ်နေသောနတ်များနှင့် အဆင့်နိမ့်သောနတ်များဖြစ်သည်။ ၎င်းနတ်တို့သည် လူကိုပူးကပ်ရန်အမြဲတမ်းအကွက်ချောင်းလေ့ရှိသည်။ လူသည် အရက်၊ ခေါင်သောက်စားမူးယစ်ပြီး သူငယ်ချင်းမိတ်ဆွေများတို့နှင့် အလွန်အမင်းစကားများခြင်း၊ ပြောဆိုခြင်းပြုသောအခါတွင် ကိုယ်စောင့်နတ်မကြိုက်သဖြင့် မျက်နှာလွဲသွားလေ့ရှိသည်။ ထိုအခါတပရဲနတ်သည် လူကိုချက်ချင်းဝင်ရောက်ပူးကပ်နေတတ်သည်။ ဤကဲ့သို့ တပရဲနတ်ပူးခံရသူသည် မိမိကိုယ်ကိုသတိမရတော့ပဲ ဟစ်အော်ပြောဆိုခြင်း၊ ကြမ်းပြင်သို့မဟုတ်အိပ်ယာပေါ်တွင် လူးလိမ့်နေခြင်း၊ ဆဲဆိုခြင်းတို့ကိုပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ဤအချင်းအရာကို ‘တပရဲမေဘယ်’ နေရာ၌ မပျဉ်းမချွေ ခေါ် တပရဲနတ်ပူးသည်ဟု သိရှိနိုင်ပေသည်။ ထိုအခါ နီးဖြင့်ခြင်းငယ်တစ်ခုကိုယက်လုပ်ပြီး အပေါ်တွင်သစ်ရွက်ခံကာ ထမင်း၊ ဟင်းထည့်ပေးရသည်။ ၎င်းနောက်ဝါးဗူးငယ်နှစ်လုံးကိုခုတ်ပြီး တစ်ခုကိုခေါင်ရည်၊ တစ်ခုကိုအရက်ထည့်ကာ ခြင်းကြားတွင် ထိုးထားလိုက်ရသည်။ အားလုံးပြီးစီးသောအခါ ၎င်းခြင်းကြမ်းကိုယူ၍

တပရဲပူးနေသောသူအပေါ်တွင်လွှဲကျော်ပြီး ရွာအပြင်တွင်၎င်း၊ ရွာတွင်းရှိလမ်းဆုံလမ်းခွတွင် ၎င်းသွားပြီးစွန့်လိုက်ပါက ချက်ချင်း ပျောက်သွားနိုင်ပါသည်။ အကြောင်းမှာတပရဲနတ်သည် ခြင်းကြားတွင်ရှိသောအစာကို မက်မောသဖြင့် ၎င်းခြင်းကြားပို့ဆောင်ရာနောက်သို့ လိုက်ပါ သွားခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ နှီးနှင့်ဝါးဗူးမရှိသောနေရာတွင် သစ်ရွက်ကိုခွက်ပုံချုပ်ပြီး တစ်ထောင့်တွင်ထမင်းဟင်းထည့်၍ တစ်ထောင့်တွင်ခေါင်ရည်၊ အရက်ထည့်ကာ တပရဲပူးနေ သူအပေါ်ကိုလွှဲကျော်၍ သွားစွန့်ပစ်လိုက်လျှင်လည်း ပျောက်ကင်းနိုင်ပါသည်။ တပရဲနတ် သည်ကိုယ်စောင့်နတ်ရှိသောအခါ လူကိုဝင်ရောက်မပူးနိုင်ပေ။ သို့သော်၎င်း၏အစွမ်းဖြင့် လူကို ဗိုက်နာအောင်၊ ကလေးများငိုအောင်၊ လူကိုခေါင်းကိုက်အောင် ပြုစားတတ်သည်။ ဤကဲ့သို့ ဖြစ်လျှင်တုတ်ချိုး၍လည်းကောင်း၊ ပုတီးလွှဲမေး၍သော်လည်းကောင်း၊ မေးမြန်းတွက်ချက်ပြီး တပရဲမေဘယ်ခေါ် တပရဲနတ်ပြုစားသည်ဟုသိရှိသောအခါအထက်ဖော်ပြသောနည်းအတိုင်း ပြုလုပ်ပြီး သွားစွန့်ပစ်လိုက်ပါက ပျောက်ကင်းနိုင်ပေသည်။ ဦးလေးတော်စပ်သူကတူမကို ယူမိသောအခါတွင်လည်းကောင်း၊ အဒေါ်တော်စပ်သူကတူတော်စပ်သူကိုယူမိသောအခါတွင် လည်းကောင်း၊ တူတော်စပ်သူကအဒေါ်တော်စပ်သူကိုယူမိသော အခါတွင်သော်လည်း ကောင်း၊ လူသား၏ဆွေမျိုးကျင့်စဉ်ကိုဖောက်ဖျက်သဖြင့် ကိုယ်စောင့်နတ်ထွက်သွားပါသည်။ ထိုအခါ ‘အတာဘို’ဗု ဣဗု နတ်ဝင်ပူးလျက်ရှိသည်။ ‘အတာဘို’နတ်သည် လူ့အသိုင်း အဝိုင်းသို့ရောက်ရှိလာသဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိလူများကိုပြုစားလေ့ရှိသည်။ ပြုစားပုံမှာ လူတစ်ဦးဦးသည် မိမိကိုယ်ခန္ဓာပေါ်တွင် အနာတရဖြစ်ပါက အနာကို၎င်းလာစေသည်။ ပြည် တည်စေသည်။ ဆေးထည့်သော်လည်းမပျောက်ပဲ ရှိနေတတ်သည်။ ဤကဲ့သို့ဖြစ်လျှင် ‘အတာဘိုမေဘယ်’ခေါ် အတာဘိုနတ်ပြုစားသည်ဟု သိရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ အတာဘို ဖြစ်သူ၏အိမ်သို့သွားပြီး အိမ်ရှင်မသိစေပဲအိမ်မှရေကိုယူပြီးလိမ်းပေးပါက ပျောက်ကင်းပေ သည်။ ဤအယူအဆသည် ကရင်နီလူမျိုးအဆောက်အအုံတွင်းတွင် လက်တွေ့ဖြစ်ပေါ်လျက် ရှိနေသည်။ ‘အတာဘို’လင်မယားမှမွေးလာသောသားသမီးတို့သည် လူ၏ဆွေမျိုးကျင့်စဉ်ကို ပြန်လည်ကျင့်သုံးပါက ‘အတာဘို’ပျောက်နိုင်ပေသည်။ ၎င်းသားမီးတို့သည် လူ၏ဆွေမျိုး ကျင့်စဉ်ကို ဆက်လက်ဖောက်ဖျက်လျှင် ၎င်းတို့မှမွေးဖွားလာသောသားသမီးတို့သည် တနေ့ ခေါ် ကိုယ်စောင့်နတ်မပါတော့ပဲ စုန်းဖြစ်သည်ဟုယူဆကြသည်။

ကရင်နီလူမျိုးတို့၏လက်ထပ်ခေါင်းဖြားခြင်း

လူသားတို့သည် မိမိတို့နည်း၊ မိမိတို့ဟန်ဖြင့် အိမ်ထောင်ဘက်ကိုရွေးချယ်ပြီး အိမ်

ထောင်ရေးကို တည်ဆောက်ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ အိမ်ထောင်ရေးကိုတည်ဆောက်လျခြင်းဖြင့် မျိုးဆက်သစ်များပေါ်ပေါက်လာပြီး လူမှုရေးအဆောက်အအုံလည်းပေါ်ပေါက်လာရသည်။ လူမှုရေးအဆောက်အအုံပေါ်မူတည်ပြီး အတွေးအခေါ်အယူအဆအမျိုးမျိုးရှိလာကြသည်။ ဤအတွေးအခေါ်အယူအဆများမှ မိရိုးဖလာဓလေ့ထုံးစံပေါ်ပေါက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူမှုရေးအဆောက်အအုံအမျိုးမျိုးရှိသည့်အတွက်ကြောင့် မိရိုးဖလာဓလေ့ထုံးစံလည်း အမျိုးမျိုးရှိသည်။ လူမျိုးတစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုးတို့၏ လူမှုရေးအဆောက်အအုံသည် သီးခြားတည်ရှိသကဲ့သို့၊ လူမျိုးတမျိုးနှင့်တမျိုးတို့၏ မိရိုးဖလာဓလေ့ထုံးစံသည်လည်း သီးခြားတည်ရှိနေပေသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ လူမျိုးတမျိုးနှင့်တမျိုးတို့၏ မိရိုးဖလာဓလေ့စံတို့သည် မတူကြဘဲကွဲပြားလျက်ရှိနေကြသည်။ ဤသို့မိရိုးဖလာဓလေ့ထုံးစံအပေါ်တွင်မူတည်ပြီး လူမျိုးတစ်မျိုးနှင့်တမျိုး အိမ်ထောင်ဘက်ရှာယူမှုမှာလည်း ကွဲပြားခြားနားကြရပေသည်။ ရှေးဆန်သော ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ အိမ်ထောင်ဘက်ရှာနည်းမှာ ယောက်ျားဘက်မှ အပျိုလည်ရသည်။ ယောက်ျားသည် မိမိနှင့်ဆွေမျိုးစဉ်တော်စပ်သောအမျိုးသမီးများကိုသာ အပျိုလည်ရသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ဝမ်းကွဲတော်စပ်သူ သို့မဟုတ် မြေးတော်စပ်သူဖြစ်သောအမျိုးသမီးပျိုများကိုသာလည်ရသည်။ ဤကဲ့သို့ အပျိုလှည့်ရာတွင် တစ်ဦးတည်းလှည့်လေ့မရှိပဲ အဖော်တစ်ဦးသို့မဟုတ်နှစ်ဦးပါရသည်။ အပျိုလှည့်ရာတွင် ‘ပီးကလျား’ **ပေခွာခွာဗျာဗျာ** ခေါ် ပုလွေတမျိုးကိုမှုတ်ပြီး လှည့်ရသည်။ ပုလွေသံမှာ အသံအလွန်တရာ သာယာနာပျော်ဘွယ်ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ အမျိုးသမီးပျိုသည် အိမ်ထောင်ရေးကိုစဉ်းစားလာမည်ဖြစ်သည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ခိုးကြောင်ခိုးဝှက်အပျိုလှည့်လေ့မရှိပေ။ အကြောင်းမှာ ရှေးဆန်သောကရင်နီအိမ်သည် အိမ်အလယ်တွင် မီးဖိုထားလေ့ရှိသည်။ မီးဖိုအခန်းတွင် မိဘ၊ ဖိုးဘွားရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် မိဘဖိုးဘွားရှေ့တွင် အပျိုလှည့်ရသည်။ သမီးပျိုလည်း မီးဖိုဆောင်တွင်သာ ညှော်ခံစကားပြောရသည်။ ဤကဲ့သို့ အပျိုလှည့်ပြီး မိမိတို့သဘောကျသော သမီးပျိုတွေ့ရှိပါက ဝမ်းကွဲအစ်ကိုအမတော်စပ်သူ သို့မဟုတ် အဘိုးအဘွားတော်စပ်သူများထံချဉ်းကပ်ပြီး သမီးပျိုကိုနားချစေသည်။ ဆိုသည်မှာ အောင်သွယ်လုပ်ခိုင်းခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ အောင်သွယ်သည် သမီးပျိုကိုနားချပြီး သမီးပျို၏မိဘအားအကြောင်းစုံရှင်းပြရသည့်အပြင် ယောက်ျားဘက်ကမိဘကိုလည်း အကြောင်းစုံရှင်းပြရသည်။ အားလုံးသဘောတူသောအခါမှသာ စေ့စပ်ပွဲကိုကျင်းပရသည်။ သဘောမတူသောမိဘများတဘက်ဘက်ရှိပါက သဘောမတူရသည့်အကြောင်းကို ရှင်းပြစေရသည်။ ရှင်းလင်းချက်ခိုင်လုံပါက စေ့စပ်ပွဲမပြုလုပ်တော့ချေ။

ကရင်နီလူမျိုးဘို့၏စေ့စပ်ခွဲ

သမီးပျိုအပါအဝင် နှစ်ဦးနှစ်ဘက်သော မိဘဆွေမျိုးများအားလုံးသဘောတူသော အခါ အမျိုးသားဘက်မှစတင်၍ စေ့စပ်ပွဲပြုလုပ်ရသည်။ စေ့စပ်ပွဲပြုလုပ်ရာတွင် အမျိုးသားမှ လက်ကိုင်ပုဝါဖြူတစ်ထည် သို့မဟုတ် ပိတ်ဖြူတထည်ကိုယူပြီး ကွမ်းသီးကွမ်းရွက်ငွေထုံးဘူးနှင့် ငွေဒင်္ဂါးကိုထုပ်ကာ အမျိုးသားဘက်မှဘိုးဘွားတော်စပ်သူတို့က ယူဆောင်၍ သမီးပျိုအား လက်ဆောင် တင်ရသည်။ ဤနေရာတွင် လက်ဆောင်တင်ရာ၌ တစ်ရပ်နှင့်တစ်ရပ်မတူကြပေ။ ချမ်းသာသူများမှာငွေကွမ်းအစ်ပါတင်ကြသည်။ တချို့မှာ ‘ရိုးမေး’ ဂဠုမဠု ခေါ် အလွန်တရာ ရှေးကျသည့် ငွေခွက်ကိုပါတင်ကြသည်။ သို့သော်လက်ဆောင်တင်ရုံနှင့် စေ့စပ်ပွဲမဟုတ်သေး ပေ။ ဤကဲ့သို့လက်ဆောင်တင်ပြီး ‘ဘန်ရှေးခိုဘို’ ဗဒေဟဠု ခဠုမဠုမဠု ခေါ် ကြက်ရိုးထိုး စေ့စပ်ပွဲကို ဆက်လက်ပြုလုပ်ရသည်။ ဤကြက်ရိုးထိုးစေ့စပ်ပွဲမှာ ရွာသူကြီး၊ ရွာတွင်ရှိသော လူကြီးများနှင့် နှစ်ဦးနှစ်ဘက်မှမိဘဆွေမျိုးများစသည်တို့၏ရှေ့မှောက်တွင် ချစ်ကြိုက်ကြသော အမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီးတို့သည် အကြင်လင်မယားအဖြစ် ပေါင်းသင်းနေထိုင်သင့်/မသင့် မေးမြန်းရပေမည်ဖြစ်သည်။ ကြက်ရိုးထိုးစေ့စပ်ပွဲပြုလုပ်ရာတွင် လက်ဆောင်လက်ခံသည့် အမျိုးသမီးပျို၏ ဒူးစည်းချည်မျှင်တစ်စည်း၊ မဝတ်ရသေးသည့် ၎င်း၏ထမီအသစ်တစ်ထည်၊ ချည်မျှင်စ၊ ၎င်း၏ခြုံစောင်တစ်ထည်စသည်တို့ကိုယူ၍ ‘ပလိုး’ဧဗျမဠု ခေါ် ဝါးဖြင့်ယက်လုပ် ထားသော သေတ္တာအဖုံးပေါ်တွင် တင်ထားရသည်။ ထို့နောက်ကြက်သွေးတစက်၊ နှစ်စက်ချ ပြီး ၎င်းကြက်ကိုကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်းရသည်။ ကြွရောက်လာသော လူကြီးမိဘများအားလုံး တို့သည် ကြက်ရိုး၏အဖြေကိုစောင့်၍ကြည့်ကြရသည်။ ကြက်ရိုးက ကောင်းသည်ဟုဟော လျှင်ကိစ္စမရှိသော်လည်း မကောင်းဟုဟောပါက အဆိုပါယောက်ျားပျိုနှင့် သမီးပျိုတို့၏ဆုံး ဖြတ်ချက်ပေါ်တွင် မူတည်နေပေသည်။ အကြောင်းမှာ ကြက်ရိုးကမကောင်းဟုဟောပါက အဆိုပါယောက်ျားပျိုနှင့်သမီးပျိုတို့သည် အကယ်၍လင်မယားအဖြစ်ပေါင်းသင်းလျှင် ဒုက္ခ အမျိုးမျိုးနှင့် ရင်ဆိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤအခြေ အနေတွင် ယောက်ျားပျိုနှင့် သမီးပျိုတို့သည် မည်ကဲ့သို့သောဒုက္ခဆင်းရဲခြင်းပင်ဖြစ်ပါစေ အတူရင်ဆိုင်မည်ဟုဆုံးဖြတ်လျှင် ဆက်လက် ပေါင်းသင်းနိုင်ပါသည်။ အကယ်၍နှစ်ဦးနှစ်ဘက်က စိတ်မနှိုင်းလျှင် ယောက်ျားဘက်မှလက် ဆောင်ပြန်ယူပြီး စေ့စပ်ပွဲလည်းပျက်သွားမည်ဖြစ်သည်။ ကြက်ရိုးက ကောင်းကြောင်းဟော၍ ယောက်ျားပျိုနှင့် သမီးပျိုတို့သည် ပေါင်းသင်းနေထိုင်သွား ရေးအတွက်သော်၎င်း၊ ကြက်ရိုးက မကောင်းဟုဟောသော်လည်း ယောက်ျားပျိုသမီးပျိုတို့က ပေါင်းသင်းနေထိုင်သွားကြမည် ဟုဆုံးဖြတ်၍ ပေါင်းသင်းနေထိုင်သွားရေးအတွက်သော်၎င်း ကြွရောက်လာသောလူကြီးများ

က အတည်ပြုဆုံးဖြတ်ပေးလိုက်ရသည်။ ထို့ကြောင့်လူကြီးသူကြီးရှေ့တွင်စေ့စပ်ပြီးသော အဆိုပါယောက်ျားပျို၊ သမီးပျိုတို့သည် စေ့စပ်ရေးကိုဖောက်ဖျက်၍မရတော့ပါ။ အကယ်၍ ယောက်ျားပျိုဘက်က ဖောက်ဖျက်လျှင် ‘တာရဲကယ်’ နဗ္ဗဂ္ဂဒ္ဒါဒ္ဒ ခေါ် ရှက်ကြေးအဖြစ် ဒင်္ဂါး (၁၂)ချပ်ကိုသမီးပျိုအားလျှော်ရပြီး သမီးပျိုကိုဆေးကြောရသည်။ ထိုနည်းတူသမီးပျိုက ဖောက်ဖျက်လျှင် ယောက်ျားပျိုအား ‘တာရဲကယ်’ခေါ် ရှက်ကြေးအဖြစ် ဒင်္ဂါး(၈) ချပ်ကို ယောက်ျားပျိုအားပေးလိုက်ရပြီး ဆေးကြောပေးရသည်။ စေ့စပ်ရေးကိုဖျက်သင့်/မသင့်မှာ စေ့စပ်ပွဲပြုလုပ်စဉ်တွင်ရှိနေခဲ့ကြသော လူကြီးသူကြီးမိဘနှင့် ယောက်ျားပျို၊ သမီးပျိုတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ပေါ်တွင်မူတည်နေပေသည်။

ကရင်နီလူမျိုးတို့၏လက်ထပ်ထိမ်းမြားပွဲ

ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ရေးရိုးစဉ်လာလက်ထပ်ပွဲမှာ အလွန်အကုန်အကျများပေသည်။ လက်ထပ်ပွဲမှာ အနည်းဆုံး(၃)ရက်၊ အများဆုံး(၇)ရက်ပြုလုပ်ရသည်။ ၎င်းတောအတွင်းတွင်း လာသောဧည့်သည်အားလုံးကို ဧည့်ခံကျွေးမွေးရသည်။ ထို့ကြောင့်အကုန်အကျများရခြင်းဖြစ်သည်။ သို့အတွက်ကြောင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားပွဲကို(၂)မျိုး (၂)စားခွဲခြားထားလျက်ရှိသည်။ ဤကဲ့သို့ခွဲခြားထားရခြင်းမှာ အကုန်အကျတတ်နိုင်သည်နှင့် မတတ်နိုင်သည့်တို့အပေါ်တွင် မူတည်နေပေသည်။ ထိုကြောင့် ‘ခိုးမဲဖုသယ်’ခဗ္ဗမဃုဠေ ဂိဓိဌဠေ ခေါ် စေ့စပ်ကြောင်းလမ်းအပြီး အပျို/လူပျိုလက်ထပ်ပွဲနှင့် ‘ခိုးမဲပို့ပရဲ’ ခဗ္ဗမဃုဠေ မဃုမ္မဇဂျဗ္ဗဒေ ခေါ် လူအိုလက်ထပ်ပွဲဟူ၍ ခွဲခြားထားသည်။ ‘ခိုးမဲဖုသယ်’ခေါ် အပျိုလူပျိုလက်ထပ်ပွဲမှာ နှစ်ဦးနှစ်ဘက်ရှိ မိဘများက ချမ်းသာသဖြင့် ကျွေးနိုင်မွေးနိုင်သောအခြေအနေတွင်ရှိပြီး သားသမီးများကို စေ့စပ်ကြောင်း လမ်းပြီးမကြာမှီမှာ လက်ထပ်ထိမ်းမြားပေးသော လက်ထပ်ပွဲဖြစ်သည်။ ‘ခိုးမဲပို့ပရဲ’ခဗ္ဗမဃုဠေ မဃုမ္မဇဂျဗ္ဗဒေ ခေါ် လူအိုလက်ထပ်ပွဲမှာ နှစ်ဦးနှစ်ဘက်ရှိမိဘကလည်းဆင်းရဲပြီး မိမိတို့စေ့စပ်ကြောင်းလမ်းထားသောသမီးပျိုလူပျိုတို့မှာ ကျွေးနိုင်မွေးနိုင်သောအခြေအနေတွင်မရှိသဖြင့် အတူပေါင်းသင်းနေထိုင်ပြီး သားသမီးကြီးလာ၍ ကျွေးနိုင်မွေးနိုင်သောအခြေနေရှိသည့်အခါ ကျမှ လက်ထပ်ပွဲပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ စေ့စပ်ကြောင်းလမ်းပြီးလက်ထပ်ပွဲ မပြုလုပ်နိုင်သော အပျိုလူပျိုတို့သည် အကြင်လင်မယားအဖြစ်ပေါင်းသင်းနေထိုင်သွားနိုင်ရေးအတွက် ရပ်ရွာရှိ လူကြီးသူမများကိုဖိတ်ခေါ်ကျွေးမွေးပြီး မိမိတို့လက်ထပ်နိုင်သည့်အကြောင်းနှင့် အိုသည့်အခါ လက်ထပ်ပါမည်ဟုကတိပြုပြီး ပေါင်းသင်းနေထိုင်သွားကြလေ့ရှိသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် လက်ထပ်ထိမ်းမြားပွဲကို အလွန်တရားမှအမြတ်တနိုးထားကြသည်။ အကြောင်းမှာ ကရင်နီ

လူမျိုးတို့သည် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းပြုလုပ်နိုင်မှသာလျှင် အကြင်လင်မယားသည် အိမ်အောင်မင်းအောင်ပေါင်းသင်းနေထိုင်သွားနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ လက်ထပ်ထိမ်းမြားမှသာ သားသမီးတို့သည် ကောင်းစားကြမည်၊ ကြီးပွားချမ်းသာကြမည်ဖြစ်ကြောင်း ယူဆထားသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ကရင်နီလူမျိုးဆိုတာက ရိုးရိုးလူလား လက်ထပ်ထိမ်းမြားဖွဲ့လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ

‘ဘန့်ရှေးခိုဘိုး’ ကဗျာပဒေသနာ ခေါ် ကြက်ရိုးထိုးစေ့စပ်ပွဲပြီး၍ ကြက်ရိုးက ကောင်းသည်ဟုဟောလျှင် ကြက်ရိုးထိုးပြီး ‘ကါခိုးမဲဗိုးတျာ’ နာမည်ပရိသတ်များ ဖွဲ့စည်းပေးသော အမျိုးသမီးအိမ်၊ အမျိုးသားအိမ်သို့ အပြန်အလှန်သွားရောက် အလုပ်စမ်းလုပ်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ကြက်ရိုးထိုး၍ ရွေးချယ်သောနေ့ရောက်သောအခါ အမျိုးသားသည် အဖော်တစ်ဦးနှင့် အမျိုးသမီးအိမ်သို့ သွား၍ အလုပ်စမ်းလုပ်ကိုင်ပေးရသည်။ အမျိုးသမီးလည်း ကြက်တစ်ကောင်သတ်ပြီး ဧည့်ခံကျွေးမွေးရသည်။ နောက်တရက်တွင် အမျိုးသမီးဘက်မှ အဖော်တစ်ဦးနှင့် အမျိုးသားအိမ်သို့ သွား၍ အလုပ်စမ်းလုပ်ကိုင်ပေးရသည်။ အမျိုးသားလည်း ကြက်တစ်ကောင်ဖြင့် ဧည့်ခံကျွေးမွေးရသည်။ ထို့နောက်နှစ်ဦးနှစ်ဘက်သောမိဘများက လက်ထပ်ထိမ်းမြားပွဲပြုလုပ်မည့် ကောင်းမြတ်သောနေ့ရက်ကို ကြက်ရိုးထိုး၍ ရွေးချယ်မေးမြန်းကြရသည်။ ထိုနေ့ရက်သို့ ရောက်သောအခါ လက်ထပ်ထိမ်းမြားပွဲဖြင့် ကျင်းပရန်အတွက် လက်ထပ်ပေးမည့် လူကြီးလူအိုများ၊ ‘ဖုရော်’ ဂီတပညာ ခေါ် သက်သေများတို့ကို အပြည့်အစုံခေါ်ယူရသည်။ ၎င်းဖုရော် ဂီတပညာ ခေါ် သက်သေများမှာ နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိသည်။ လူပျို၊ အပျိုသက်သေနှင့် လူအိုသက်သေဟူ၍ ရှိသည့်အပြင် အမျိုးသားဘက်သက်သေ၊ အမျိုးသမီးဘက်သက်သေဟူ၍ ထပ်မံခွဲခြားသေးသည်။ လက်ထပ်ပွဲတွင် ကျွေးမွေးရန်အတွက် အမျိုးသားဘက်မှ မိဘနှင့် အမျိုးသမီးမိဘတို့က ခေါင်ရည်များကို ကြိုတင်ချက်ထားပြီး စားသုံးရန်အတွက် ကြက်၊ ဝက်၊ နွားတို့ကိုလည်း ကြိုတင်ရှာထားနှင့်ပြီးဖြစ်ရပါသည်။ အားလုံးအဆင်သင့်ဖြစ်ပြီးဖြစ်သဖြင့် ကြက်ရိုးထိုးရွေးချယ်သောနေ့ရက်များတွင်ပင် လက်ထပ်ပွဲကို စတင်ကြသည်။ လက်ထပ်ပွဲစတင်ရာတွင် အမျိုးသမီးအိမ်၊ အမျိုးသားအိမ်တို့တွင် တပြိုင်တည်း ကျွေးမွေးဧည့်ခံကြသည်။ ညအခါတွင် အမျိုးသားအိမ်၊ အမျိုးသမီးအိမ်တို့တွင် လူမှုရေးရာနှင့် ပတ်သက်၍ ‘ပရယ်အိရိုး’ ဂီတပညာ ခေါ် တေးဆိုတတ်သူတို့သည် ညလုံးပေါက်တေးဆိုပေးရသည်။ ၎င်းတေးတွင် အိမ်ထောင်ရေး၊ ကိစ္စ၊ စီးပွားရေးကိစ္စ၊ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးကိစ္စ စသည်တို့ကို စုံလင်စွာစပ်ဆိုသီဆိုသဖြင့် ပါရောက်နားထောင်သူများနှင့် ပြည့်နှက်နေလေ့ရှိသည်။ သို့သော် ကရင်နီတို့၏အရ လက်ထပ်

ပွဲတွင် ဖဲရိုက်ခြင်း၊ လောင်းကစားခြင်းတို့ကို လုံးဝမပြုလုပ်ရန် ပိတ်ပင်ထားသည်။ သတိုးသမီး သတိုးသားတို့ လက်ထပ်ရန်အတွက် ‘ထုကျိုးထုဘော်’ ခေါ် လက်ထပ်ပွဲသို့ပို့ဆောင်သော ဝက်ကိုမူ အမျိုးသားဘက်တွင်တစ်ကောင်၊ အမျိုးသမီးဘက်တွင်တစ်ကောင်လျာထားသည်။ ထို့အပြင် ‘ရှေးသူ’ ဗဟဒ္ဒိန္ဒမဟူ၍ ခေါ်ဆေးကြောရန်ကြက်လည်း အမျိုးသားဘက်တွင် တစ်ကောင်နှင့် အမျိုးသမီးဘက်တွင်တစ်ကောင် လျာထားရသည်။ ဤလျာထားသောကြက်ဝက်တို့မှာ လက်ထပ်ပွဲတွင်ပါဝင်ပါတ်သက်သူတို့ စားသုံးရန်အတွက်ဖြစ်သည်။ အခြားဧည့်သည်များအတွက်ကိုမူ အခြားဝက်သို့မဟုတ်နွားများကိုသတ်ပြီး ကျွေးမွေးဧည့်ခံကြသည်။

နောက်တရက်တွင် ‘ကာဖုကာမေ’ ဘဒ္ဒဂိဓိ ဘဒ္ဒမဟုဒ္ဒ ခေါ်သတိုးသားက သတိုးသမီးအိမ်သို့သွားခြင်း၊ သတိုးသမီးက သတိုးသားအိမ်သို့သွားခြင်းများကိုစတင်ပါသည်။ ‘ကာဖုကာမေ’ တွင်သတိုးသားနှင့်အဖော်တို့သည် သတိုးသမီးအိမ်သို့သွားရသည်။ သတိုးသမီးအိမ်သို့ရောက်သောအခါ ‘အေပွန်ရယာပွန်’ ဗုဒ္ဓမုမုမု ဂျမဟဒ္ဒဗုဒ္ဓမုမုမုခေါ် အလုပ်စမ်းလုပ်ခြင်းကို ပြုလုပ်ရသည်။ သတိုးသားနှင့်အဖော်တို့သည် သတိုးသမီးအိမ်သို့ရောက်သောအခါ ခြံပေါက်ခြင်း၊ ခြံခတ်ခြင်း၊ ခြံစည်းရိုးကာခြင်း စသောအလုပ်များကိုပြုလုပ်ရသည်။ သတိုးသမီးအိမ်တွင် နောက်ပြောင်တတ်သောဧည့်များရှိပါက သတိုးသားနှင့်အဖော်တို့ကို နီးဖြာခိုင်းခြင်း၊ ခြင်းတောင်းအမျိုးမျိုးယက်ခိုင်းခြင်းများပြုလုပ်စေ၍ နောက်ပြောင်လေ့ရှိပါသည်။ သတိုးသားနှင့် အဖော်မလုပ်တတ်ပါက ပြန်၍လုပ်ပြုပြီး သွန်သင်ဆုံးမလေ့ရှိသည်။ နောက်ပြောင်တတ်သောဧည့်သည်များမှာ များသောအားဖြင့် အဘိုးအဘွားတော်စပ်သူများဖြစ်သည်။ နောက်တရက်တွင် သတိုးသမီးအလှည့်ကျသည်။ သတိုးသမီးသည် မိန်းမတို့၏ထုခြေကိုပြုလိုသောအားဖြင့် နံနက်စောစောအချိန်တွင် အဖော်များနှင့်သွားရောက်ပုန်းရှောင်နေတတ်ကြပါသည်။ ပုန်းရှောင်ရာနေရာမှာရွာတွင်းနှင့် ရွာအနီးဝန်းကျင်တွင်သာဖြစ်သည်။ အခြားသောအရပ်သို့သွားရောက်ပုန်းရှောင်၍မရပေ။ သတိုးသမီးကိုရှာတွေ့ရန်အတွက် သတိုးသား၏အဖော်များ၊ လက်ထပ်ပွဲတွင်ပြုလုပ်ကျင်းပပေး သောလူကြီးလူအိုများက လိုက်ရှာရသည်။ တစ်ရက်လုံးရှာမတွေ့လျှင် လက်ထပ်ပွဲမှာတစ်ရက်ထပ်ကြာမည်ဖြစ်သည်။ တွေ့အောင်ရှာရသည်။ တွေ့ရှိသည့်အခါ အိမ်သို့ခေါ်လာပြီး သတိုးသမီးနှင့်အဖော်တို့သည် ‘ကာဖုကာမေ’ ခေါ်သတိုးသားအိမ်သို့သွားရသည်။ ထို့နောက် ‘အေပွန်ရယာပွန်’ ဖြစ်သည့် အလုပ်စမ်းလုပ်ခြင်းကို လုပ်ရသည်။ အလုပ်မှာ ရေခပ်ခြင်း၊ ခေါင်ရည်ငှ်ခြင်း၊ ကြက်စာကျွေးခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။ နောက်ပြောင်တတ်သော အဘိုးအဖွား အသိမိတ်ဆွေတို့ကလည်း ၎င်းတို့ကိုနောက်ပြောင်လေ့ရှိကြသည်။

နောက်တရက်တွင် လက်ထပ်ပွဲကိုအသိအမှတ်ပြုအတည်ပြုရန်အတွက် သတိုးသမီးအိမ်ဖြစ်စေ၊ သတိုးသားအိမ်ဖြစ်စေ သင့်လျော်သောအိမ်ကိုရွေးချယ်ကြပြီး အိမ်တွင် ‘ထူထိုးထူဘော်’ ခေါ်လက်ထပ်ပွဲသို့ပို့ဆောင်သောဝက်များကိုသတိုးသား၊ သတိုးသမီးတို့၏ ရှေ့အိမ်ထောင်ရေးကောင်းရာကောင်းကြောင်းများကိုအဓိဌာန်ပြုပြီး သတ်ကြသည်။ ထို့နောက် ဝက်နှလုံး၊ ဝက်သည်းခြေ၊ ဝက်သည်းတို့ကိုကြည့်ပြီး သတိုးသား၊ သတိုးသမီးတို့အိမ်ထောင်ရေး၏ရှေ့ရေးကို ဟောကြသည်။ ဝက်အသည်းကိုမူသတိုးသားသတိုးသမီးနှင့် ‘ဖုကျော်’ခေါ်လူကြီးသက်သေတို့စားရန်ချက်ရသည်။ ကျန်ဝက်သားများကိုမူ အများစားရန်ချက်ကြသည်။ ‘ရှေးသူ’ ခေါ်ဆေးကြောရန်ကြက်ကိုလည်းယူလာပြီး သတိုးသား၏ ‘ရှေးသူ’ ၏သွေးကို သတိုးသမီးနဖူးတွင် တစ်စက်နှစ်စက်ချပြီး သတိုးသမီးရှေ့ရေးကိုအဓိဌာန်ပြုပြီး ကြက်ရိုးထိုးရသည်။ ထိုနည်းတူသတိုးသမီးရှေးသူ၏သွေးကို သတိုးသား၏နဖူးပေါ်တွင် သွေးစက်ချပြီး သတိုးသား၏နောင်ရေးကိုအဓိဌာန်ပြုကာ ကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်းကြသည်။ ကြက်ပေါင်၊ ကြက်ခေါင်းနှင့်ကြက်သည်းများကို သတိုးသား၊ သတိုးသမီးနှင့် ဖုကျော်ခေါ်သက်သေလူကြီးများစားရန်အတွက် ချက်ကြသည်။ ဤသို့ပြုလုပ်၍ ထမင်းဟင်းချက်နေသောအခါတွင် ရောက်ရှိလာသောသူကြီး၊ လူအို၊ သတိုးသား၊ သတိုးသမီးတို့၏မိဘဆွေမျိုးများ၊ ဖုကျော်လူကြီးသက်သေ၊ လူငယ်သက်သေတို့အားလုံးကို ခေါ်ယူစုဝေးပြီး လက်ထပ်ပေးသောလူကြီးများက သတိုးသားနှင့်သက်သေများ၊ သတိုးသမီးနှင့် သက်သေများကိုသစ္စာဂတိပြုရန်တောင်းဆိုကြသည်။ ပြုရမည့်သစ္စာဂတိမှာ လက်ထပ်ပေးသူလူကြီးက သတိုးသားနှင့်သက်သေများအား သတိုးသမီးနှင့်လက်ထပ်ပြီးသည့်အခါ သတိုးသမီးသည် မျက်စိကန်းသွားခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ ခြေလက်ကျိုးသွား၍သော်လည်းကောင်း၊ ဒုက္ခိတဖြစ်သွား၍သော်လည်းကောင်း၊ မစွန့်ပစ်ဘဲ အသက်ထက်ဆုံးပေါင်းသင်းပါမည်ဟု ဂတိပြုရန်တောင်းဆိုသည်။ သတိုးသားနှင့်သက်သေများလည်း တောင်းဆိုသည့်အတိုင်း သစ္စာဂတိပြုကြရသည်။ ထို့နောက်သတိုးသမီးနှင့်သက်သေတို့ကလည်း သတိုးသားကိုတောင်းဆိုသည့်အတိုင်း တောင်းဆိုကြသည်။ သတိုးသမီးနှင့်သက်သေများလည်း တောင်းဆိုသည့်အတိုင်း သစ္စာဂတိပြုကြရသည်။ ထို့နောက်ကြွရောက်လာသောလူကြီး၊ လူအို၊ ဆွေမျိုးမိဘတို့ကသတိုးသားနှင့်သတိုးသမီးတို့ကို ဆုံးမဩဝါဒပေးကြသည်။ ဤဆုံးမဩဝါဒပေးပွဲတွင် လက်ထပ်ပွဲအတွက် ချက်ထားသော အကောင်းဆုံးခေါင်ရည်ကို တိုက်ကျွေးကြသည်။

ဤနေရာတွင် ဖုကျော်ခေါ် သက်သေများမှာ အလွန်အရေးကြီးသောအခန်းတွင် ပါဝင်ရသည်။ အကြောင်းမှာ သတိုးသား၊ သတိုးသမီးတို့၏အိမ်ထောင်ရေးကိုအာမခံပေးသူများ ဖြစ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဖုကျော်ခေါ်သက်သေတွင် လူကြီးသက်သေ၌ သတိုးသား၏မိဘဘက်မှ သက်သေတစ်ဦး(သို့)နှစ်ဦး၊ သတိုးသမီး၏မိဘဘက်မှ သက်သေတစ်ဦး(သို့)နှစ်ဦးတို့

ပါဝင်သည်။ လူငယ်သက်သေဆိုသည်မှာ သတိုးသားဘက်မှ တစ်ဦး(သို့)နှစ်ဦး၊ သတိုးသမီးဘက်မှ သက်သေတစ်ဦး (သို့)နှစ်ဦးတို့ဖြစ်သည်။

ထမင်းဟင်းအားလုံးကျက်ပြီးသောအခါ ‘အေမာဆယ်၊ အိုးမာထွေး’ဗွေဗွေဗွေ ဗွေဗွေဗွေ ခေါ် ထမင်းစားရေသောက်ခြင်းဖြင့် သစ္စာဂတိပြုခြင်းကိုပြုလုပ်ရပါသည်။ အချုပ်မှာ သတိုးသားသတိုးသမီးတို့၏ လက်ဆုံထမင်းစားပွဲပင်ဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဒေါင်းလုန်းကြီးဖြင့်ထမင်းစားရသဖြင့် ယခုကဲ့သို့လက်ဆုံထမင်းစားပွဲတွင် ဒေါင်းလုန်းကြီးထဲပုံပေးထားပါက ကိစ္စပြီးပြီဖြစ်သည်။ သို့သော်ယခုခေတ်မှာ ပန်းကန်နှင့်ထမင်းစားလာကြသောကြောင့် ထမင်းကိုသတိုးသားအတွက်တစ်ပန်းကန်၊ သတိုးသမီးအတွက် တစ်ပန်းကန်ခူးပေးရသည်။ လက်ထပ်ပွဲအတွက် အထူးချက်ထားသောစပါယ်ရှယ်ခေါင်ရည်ကိုလည်း တစ်ယောက်တစ်ခွက် ထည့်ပေးရပါသည်။ ထို့နောက် သတိုးသား၊ သတိုးသမီးနှင့် လူကြီးသက်သေများအတွက်ချက်ထားပေးသော ဝက်သည်း၊ ကြက်သည်း၊ ကြက်ပေါင်၊ ကြက်ခေါင်းတို့ကို ဟင်းအဖြစ်ခူးပေးရသည်။ ထမင်းမစားမီတွင် လက်ထပ်ပေးသောလူကြီးမှ ကောင်းချီးပေးပြီး အဓိဋ္ဌာန်ပြုပေးရသည်။ ထို့နောက်သတိုးသမီးက မိမိပန်းကန်ထဲမှထမင်းကိုလက်ဖြင့်ယူပြီး သတိုးသားပါးစပ်သို့ ခွံ့ထည့်ပေးရသည်။ ချက်ထားသောဝက်သည်း၊ ကြက်သည်းကိုလည်း လက်ဖြင့်ခွံ့ကျွေးရသည်။ ထိုနည်းတူစွာ သတိုးသားကလည်း ထမင်းဟင်းကိုမိမိလက်ဖြင့်ယူ၍ သတိုးသမီးပါးစပ်သို့ ပြန်လည်ခွံ့ကျွေးရသည်။ ထို့နောက်နှစ်ဦးစလုံးထမင်းစားကြရသည်။ ထမင်းလေး/ငါးလုပ် စားပြီးသောအခါ လက်ထပ်ပေးသောလူကြီးသည် သတိုးသမီး၏ပန်းကန်ကိုယူ၍ သတိုးသားရှေ့တွင်ထားပြီး သတိုးသား၏ထမင်းပန်းကန်ကိုယူ၍ သတိုးသမီးရှေ့တွင်ထားရသည်။ ဤသို့ဖြင့် သတိုးသား၊ သတိုးသမီးတို့သည် ထမင်းပန်းကန်လဲလှယ်၍ စားရသည်။ ထွင်းမှာအဝစားရန်ဖြစ်သည်။ သို့သော်များသောအားဖြင့် သတိုးသားနှင့်သတိုးသမီးတို့သည် အချင်းချင်းရှက်ကြခြင်းကြောင့် အနည်းငယ်လောက်သာစားကြလေ့ရှိသည်။ အချို့အစားကြီးသောသတိုးသားမှာ ဝအောင်စားသဖြင့် သတိုးသမီးကစောင့်နေရသည်။ ထမင်းစားပြီးသည့်အခါ သတိုးသမီးသည် မိမိခေါင်ရည်ခွက်ကိုယူ၍ သတိုးသားပါးစပ်သို့ တွေ့ပေး၍သောက်စေရသည်။ ထိုနည်းတူ သတိုးသားကလည်း သတိုးသမီးကို ထိုနည်းအတိုင်း ပြန်၍တိုက်ကျွေးသည်။ ပြီးနောက် မိမိတို့ခေါင်ရည်ခွက်ကိုသောက်ကြသည်။ လေးငုံငါးငုံသောက်ပြီးသောအခါ လက်ထပ်ပေးသူလူကြီးသည် ခွက်ကိုယူ၍ သတိုးသမီး၏ခွက်အား သတိုးသားကိုပေးပြီး သတိုးသားခွက်အား သတိုးသမီးကိုပေးရသည်။ ဤကဲ့သို့ဖြင့် ခွက်ကို လဲလှယ်၍သောက်ကြရသည်။ ခေါင်ရည်များ အလွန်ကောင်းသဖြင့် တစ်ခွက်ကုန်ပါက နောက်ထပ်ယူ၍ရသော်လည်း များသောအားဖြင့်သတိုးသားနှင့်သတိုးသမီးတို့သည် နမူနာလောက်သာ သောက်ပြုလေ့ရှိကြသည်။ ဤနေရာတွင် ခေါင်ရည်နှစ်သက်သော သတိုးသား

သည် မိမိခေါင်ရည်ခွက်ကို ကုန်စင်အောင်သောက်၍ အမျိုးသမီး၏ခေါင်ရည်ခွက်ပါယူသောက်ပြီး မလောက်သေးပါက လက်ထပ်ပေးသူလူကြီးထံ ထပ်မံတောင်းယူသည်လည်းရှိခဲ့ဘူးသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ သတိုးသားနှင့်သတိုးသွီးတို့သည် အကြင်လင်မယားဖြစ်သွားတော့သည်။

သို့သော် လက်ထပ်ပွဲကမပြီးသေးပေ။ ကရင်နီလူမျိုးတို့တွင် သားသွီးချင်းလက်ထပ်သောမိဘတို့သည် တစ်ဘက်နှင့်တစ်ဘက်နာမည်ခေါ်လေ့မရှိကြပေ။ ‘ခိုးမ’ ခဗ္ဗမဗ္ဗဠ ဟုသာခေါ်ကြသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာခမည်းခမက်ဖြစ်သည်။ ဤသို့သားသမီးများက တရားဝင်လက်ထပ်ပြီးဖြစ်သဖြင့် နှစ်သက်သောမိဘများသည်လည်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးတရားဝင် ‘ခိုးမ’ ဟုခေါ်ဆိုရန်လိုအပ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် တရားဝင်ခေါ်ဆိုနိုင်ရန်အတွက် သတိုးသားနှင့် သတိုးသမီးမိဘများဖက်မှ လူကြီးသက်သေတို့သည် သတိုးသားနှင့်သတိုးသွီးကဲ့သို့လိုက်ပြီး ထမင်းလက်ဆုံစားခြင်းများပြုလုပ်ပေးကြရသည်။ ဤပွဲသည်လူကြီးဖြစ်သဖြင့် ပြောကြ၊ နောက်ကြနှင့် အလွန်ပျော်စရာပွဲတခုဖြစ်သည်။ ထိုနေ့မှစ၍ နှစ်ဖက်မိဘများသည် ‘ခိုးမ’ ဟု အမြဲခေါ်ဝေါ်ကြရသည်။ တချို့မှာ သားသမီးများအိမ်ထောင်ကွဲ၍ ကွာရှင်းသွားကြသည်တိုင် နှစ်ဖက်သောမိဘများမှာ ‘ခိုးမ’ ဟု ဆက်လက်ခေါ်ဝေါ်ကြပါသည်။

ဤကဲ့သို့ ထမင်းလက်ဆုံစားပြီးသောအခါတွင် သတိုးသားသတိုးသမီးတို့သည် လုပ်ငန်းမပြီးဆုံးသေးပေ။ လက်ထပ်ပွဲတွင် ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေများကိုလိုက်လံပေးဝေရမည့် အသားတုံးများကိုယူ၍ ကိုယ်တိုင်လိုက်ဝေပေးကြရသည်။ သို့သော် အရှက်ကြီးသတိုးသား၊ သတိုးသမီးတို့မှာ မိမိတို့ကိုယ်တိုင်လိုက်မဝေပေးဘဲ အဖော်ကိုငှားရမ်းပြီး လိုက်ဝေခိုင်းခြင်းလည်းရှိပါသည်။ ၎င်းညတွင် သတိုးသား၏အိမ်နှင့်သတိုးသမီး၏အိမ်တို့တွင် ဆက်လက်ဧည့်ခံကျွေးမွေးလျက်ရှိကြသည်။ ‘အေရီး’ တေးဆိုသူသည်လည်း တေးဆိုကောင်းလျှက်ရှိနေသေးသည်။ နောက်တနေ့မနက်တွင် လက်ထပ်ပေးသောလူကြီးအရေအတွက်၊ လူကြီးသက်သေနှင့် လူငယ်သက်သေ စသောသူအရေအတွက်တို့ကိုတွက်ချက်ပြီး ၎င်းအရေအတွက်အတိုင်း ထမင်းဟင်းချက်ပြီးထုပ်ရသည်။ ခေါင်ရည်ကိုလည်း ၎င်းအရေအတွက်အတိုင်း ဗူးတွင်ထည့်ထားရသည်။ အသားတုံးကိုလည်း ၎င်းအရေအတွက်အတိုင်းခုတ်ထစ်ပြီး ထုပ်ထားရသည်။ ကြက်ကလေးကိုလည်း ၎င်းအရေအတွက်အတိုင်း ဖမ်းဆီးထားရသည်။ ထို့နောက်သတိုးသားသတိုးသွီးလင်မယားတို့သည် အဆိုပါပစ္စည်းကိုယူ၍ လက်ထပ်ပေးသောလူကြီးများ၊ လူကြီးသက်သေများနှင့် လူငယ်သက်သေများတို့၏အိမ်များသို့ တစ်အိမ်တက် တစ်အိမ်ဆင်းလိုက်တက်ပြီး ကိုယ်တိုင်လိုက်ပေးရသည်။ ထိုအိမ်များလည်း ဇနီးမောင်နှံသစ်လာမည်ကို သိထားသဖြင့် ဧည့်ခံကြိုဆိုပွဲများပြင်ဆင်ထားရသည်။ ထမင်းနှင့်ခေါင်ရည်ဖြင့်လည်း ဧည့်ခံကြရသည်။ ထမင်းမစားနိုင်သော်လည်း အနည်းဆုံးခေါင်ရည်တော့ သောက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဇနီးမောင်နှံပြန်သွားသောအခါတွင်လည်း ခေါင်ရည်တဗူးနှင့် ကြက်ကလေးတစ်ကောင်ပေးပြန်

ရသည်။ ဤနေရာတွင်လူကြီးမိဘတို့သည် ဇနီးမောင်နှံသစ်မှလာပေးခဲ့သော ခေါင်ရည်နှင့် ကြက်ကိုပြန်လည်ပေးခြင်းမဟုတ်ပဲ မိမိတို့အိမ်မှချက်သောခေါင်ရည်နှင့် မိမိအိမ်တို့မှပေါက်သောကြက်ကိုဖမ်းပြီးပေးရခြင်းဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ကြက်ကလေးလဲလှယ်ခြင်းသာဖြစ်သည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ဇနီးမောင်နှံသစ်မှာတစ်နေ့ကုန် ကုန်ဆုံးသွားရပေသည်။ ကြက်များ၊ ခေါင်ရည်များလည်းများစွာရရှိလာကြသည်။ ကြက်မှာစားရန်မဟုတ်ပဲ မွေးမြူတို့ရန်သာဖြစ်သည်။ ထိုနေ့သည် လက်ထပ်ပွဲ၏နောက်ဆုံးနေ့ဖြစ်သဖြင့် သတိုးသမီး၏မိဘအိမ်နှင့်သတိုးသား၏မိဘအိမ်တို့တွင် ‘ထေးခူရဲ’ ပါဏဗွေဓမ္မဇရာဗွေ ခေါ် အကောင်းဆုံးခေါင်ရည်ကိုထုတ်ပြီး တိုက်ကျွေးကြသောကြောင့် လူကြီးလူအိုများဖြင့် စည်ကားလျက်ရှိသည်။ ‘အိရိုး’ခေါ် တေးဆိုတတ်သူလည်း ပေါများလေ့ရှိသည်။ တေးဆိုလိုက်၊ ခေါင်ရည်သောက်လိုက်ဖြင့် တညလုံး စည်ကားလျက်ရှိသည်။ ညလုံးပေါက်တေးဆိုနိုင်သောသူအား ကရင်နီထုံးစံအရ ဆားတစ်ပိဿာဆုချရသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့လက်ထပ်ပွဲတွင် ‘အိရိုး’ ခေါ်တေးအား မဆိုပေးပါက သားသမီးများများမထွန်းကားနိုင်ဟု ယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် လက်ထပ်ပွဲတွင် ညတိုင်း တေးဆိုတတ်သူကို ငှားရမ်းခေါ်ယူပေးရသည်။ သို့သော်၎င်း၏ညလုံးပေါက်တေးဆိုခြင်း၏ အဘိုးအမမှာ ဆားတစ်ပိဿာသာရရှိပေသည်။ တေးဆိုတတ်ချင်သူ၊ လေ့လာချင်သူတို့သည် လည်း လက်ထပ်ပွဲတွင်အလှအယက်လာရောက်နားထောင်ကာ လေ့လာဆည်းပူးကြပါသည်။ ဤသည်မှာ ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ ရှေးအစဉ်အလာအရ လက်ထပ်သောနည်းဖြစ်သည်။ ယခုအခါကရင်နီအစဉ်အလာအရ လက်ထပ်သည်ဆိုသော်လည်း အလျင်ပြီးစေလိုသောဆန္ဒဖြင့် အကွက်ကျော်ပြုလုပ်သွားကြပါသည်။ ရှေးအစဉ်အလာကကဲ့သို့ ပြည့်စုံခြင်းမရှိတော့ချေ။ အမှန်၌ ကရင်နီလူမျိုး၏လက်ထပ်ပွဲသည် လက်ဆောင်ဘဏ္ဍာကိုမမျှော်လင့်ဘဲ လျှာဒါန်းကျွေးမွေးခြင်းသက်သက်သာဖြစ်ပါသည်။ ယူခေတ်တွင်လက်ထပ်ပွဲ၌ ဘင်ခရာပုလွေ အတီးအမှုတ်ဖြင့်ဇော်ခံဖျော်ဖြေကြသည်။ လက်ဆောင်များလည်းလက်ခံကြသည်။ ဤသည်မှာ ရှေးအစဉ်အလာလက်ထပ်ပွဲနှင့် ဖီလာဆန်ကျင်သော်လည်း အခြားလူမျိုးများကိုတုပပြီး ပြုလုပ်ခြင်းသာဖြစ်သည်။

‘ဒိုးခဲခဲရဲ’ ဓမ္မဗုဒ္ဓ မဃဗုဒ္ဓဓမ္မဇရာဗွေ ခေါ် လူဝဇီလက်ထပ်ပွဲ

တရားဝင်လက်ထပ်ခြင်းရှိမှ သားစဉ်မြေးဆက်တို့သည် လူရာဝင်ကောင်းပေမည်။ ချမ်းသာကြွယ်ဝမည်ဟု ယူဆကြသောကြောင့် ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် တရားဝင်လက်ထပ်ခြင်းအား အထူးအမြတ်တန်းထားကြပါသည်။ ‘ဘန့်ရှေးခိုဘို့’ ခေါ် ကြက်ရိုးထိုးစေ့စပ်ပွဲပြီးနောက် ဆင်းရဲ၍လှူဒါန်းကျွေးမွေးခြင်းမပြုနိုင်သောမောင်နှံတို့သည် တနေ့နေ့တွင်လက်ထပ်ပါမည်ဟု သောဂတိသစ္စာဖြင့် အတူလင်မယားအဖြစ်ပေါင်းသင်းနေထိုင်လာကြသည်။ ဤကဲ့သို့ပေါင်း

သင်းနေထိုင်လာပြီး ပစ္စည်းဥစ္စာစုဆောင်းမိ၍ ကျွေးနိုင်မွေးနိုင်သောအချိန်တွင် ပြန်လည်၍ တရားဝင်ထပ်ကြရသည်။ အချို့မှာသားသမီးကြီးလာပြီး သားသမီးမှစုဆောင်းရမိသော ပစ္စည်း ဥစ္စာဖြင့် မိဘများကိုလက်ထပ်ပေးသည်လည်းရှိပါသည်။ လူအိုလက်ထပ်ပွဲသည် အပျိုလူပျို လက်ထပ်ပွဲအစီအစဉ်အတိုင်းပြုလုပ်ကြသည်။ သို့သော်အစီအစဉ်အတိအကျအတိုင်း မပြု လုပ်ဘဲဟန်ပြလောက်သာ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ အပျိုလူပျိုလက်ထပ်ပွဲကဲ့သို့ သတိုးသားမိဘ အိမ်၊ သတိုးသမီးမိဘအိမ်ဟူ၍ ရွေးချယ်စရာမလိုတော့ဘဲ လက်ထပ်သည့်လင်မယား၏နေ အိမ်တွင်သာပြုလုပ်ရသည်။ ထူးခြားချက်တစ်ခုမှာလက်ထပ်ပွဲတွင် သားသမီးများစုံစုံစေ့စေ့ အိမ် တွင်ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ သားသမီးများသည် မည်သည့်ဝေးရာအရပ်တွင်ရှိနေသော်လည်း ပြန်လာကြရမည်ဖြစ်သည်။ လက်ထပ်ပွဲပြုလုပ်မည့်နေ့ရက်ကို ကြက်ရိုးထိုးရွေးချယ်ရသည်။ ကြက်ရိုးက လက်ထပ်ရမည့် မင်္ဂလာရက်ကောင်းကိုရွေးချယ်ပေးသည်။ လက်ထပ်ရမည့်နေ့ ရက်ကျရောက်သောအခါ လက်ထပ်သည့်လင်မယားအိမ်တွင် ဝက်၊ နွားစသည်တို့ကို စတင် သတ်ဖြတ်ချက်ယူပြီး စတင်ဧည့်ခံကျွေးမွေးရသည်။ ခေါင်ရည်လည်း လက်ထပ်ပွဲအတွက်ချက် ထားနှင့်ပြီးသားဖြစ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုနေ့တွင်ပင် လာသည့်ဧည့်သည်များကို ဧည့်ခံကျွေး မွေးခြင်း၊ အိမ်တွင်း ‘အိရိုး’ခေါ် တေးဆိုပွဲပြုလုပ်ခြင်းများ စတင်ကြသည်။ အပျိုလူပျိုလက်ထပ်ပွဲ ကဲ့သို့ ‘ကာဖုကာမေး’ခေါ် သတိုးသမီးအိမ်၊ သတိုးသားအိမ်သွားခြင်းကဲ့သို့ပြုလုပ်ရာတွင် ကွာခြားသည်။ လူအိုလက်ထပ်ပွဲတွင် ‘ကာဖုကာမေး’ပြုလုပ်သောအခါ လက်ထပ်သူအိမ်ရှင်မ သည်သတိုးသမီးအသွင်ဆောင်ပြီး အဝတ်အစားသစ်ကိုဝတ်ဆင်ကာ မိမိ၏သတိုးသမီးအဖော် များဖြင့်မိမိနေအိမ်မှ အခြားအိမ်တစ်အိမ်တွင် ခေတ္တတည်းခိုရသည်။ အချိန်တန်လျှင်လက်ထပ် သူအိမ်ရှင်ယောက်ျားမှ သတိုးသားအသွင်ကိုဆောင်ပြီး သတိုးသားအဖော်များနှင့်အတူသွား ၍ သတိုးသမီးနှင့်အဖော်များကို အိမ်သို့ပြန်ခေါ်လာရသည်။ လက်ထပ်ပွဲတွင် ‘ဖုကျော်’ခေါ် သက်သေများကို ဟန်ပြသဘောဖြင့် ခေါ်ထားကြသည်။ လက်ထပ်ပေးသောလူကြီးသည် ဂတိ သစ္စာတောင်းဆိုခြင်းကိုလည်း မပြုတော့ ပေ။ ဆုံးမသွန်သင်သည့်လူကြီးလည်းမရှိတော့ပေ။ အကြောင်းမှာ လက်ထပ်သူလင်မယားတို့သည် ကာလရှည်ကြာစွာလင်မယားအဖြစ်ပေါင်း သင်းနေထိုင်လာခဲ့သောကြောင့် အိမ်ထောင်ရေးအကြောင်းကို ကောင်းစွာသိရှိပြီးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ‘ဖုကျော်’ခေါ် သက်သေမှာအလုပ်မရှိပဲ ဟန်ပြသက်သက်သာဖြစ်သည်။ ထွင်း လက်ဆုံစားပွဲကိုမပြုလုပ်ကြသည်။ သို့သော် ဟန်ပြလောက်သာပြုလုပ်သည်။ လက်ဆုံထမင်း စားပွဲပြီးသောအခါ လက်ထပ်သူလင်မယားသည် နှစ်ဖက်သောမိဘရှိသေးပါက ‘ခိုမဲ’ခေါ်နိုင် ရေးအတွက် သက်သေများသည် လက်ဆုံထွင်းစားပွဲပြုလုပ်ပေးကြရသည်။ ဤကဲ့သို့ပြုလုပ် ရာတွင် အပျိုလူပျိုလက်ထပ်ပွဲပြုလုပ်သကဲ့သို့ တိကျစွာမပြုလုပ်တော့ပဲ များသောအားဖြင့် နောက်ပြောင်သည့်သဘောဖြင့်သာပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ နောက်ပြောင်ပုံမှာ လက်ဆုံထမင်း

စားပွဲပြုလုပ်သောသက်သေနှစ်ဦးကို စောင်ကြီးနှင့်အုပ်ပြီး စောင်အောက်တွင် လက်ဆုံစားခြင်း၊ လက်ဆုံခေါင်ရည်သောက်ခြင်းပြုလုပ်ရသည်။ ဤလက်ထပ်ပွဲတွင် လက်ထပ်ပေးသူလူကြီးများ နှင့်သက်သေများတို့အား အပြန်အလှန်ခေါင်ရည်တစ်ဗူး၊ ကြက်တစ်ကောင် စသည်ဖြင့်လှ လှယ်ပေးကမ်းခြင်းပြုလုပ်ကြသည်။ လက်ထပ်ပွဲတွင်အရေးကြီးဆုံးအချက်မှာ လက်ထပ်သူ လင်မယား၏သားသမီးများကို မည်သည့်အရာနှင့် ‘အီသူရီ’ခေါ်ဆေး ကြောခြင်းပြုလုပ်ရမည်ကို ကြက်ရိုးထိုး၍မေးရသည်။ ဝက်ဖြင့်ဆိုလျှင် ဝက်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ နွားဖြင့်ဆိုလျှင် နွားဖြင့် လည်းကောင်း ‘အီသူရီ’ခေါ်ဆေးကြောခြင်းကို လက်ထပ်ပွဲအတွင်းတွင် ဆက်လက်ပြုလုပ်ပေး ရသည်။ အီသူရီခေါ်ဆေးကြောခြင်းမှာ ဝက်(သို့)နွားကိုသတ်ဖြတ်ပြီး အသားကိုဟင်းအဖြစ် ချက်ကာ သားသမီးများ၏ကုသိုလ်ကံကောင်းရေးအတွက်ကိုရည်စူးပြီး လှူဒါန်းကျွေးမွေးကြ သည်။ ဝက်သည်ခြေ၊ ဝက်သံသို့မဟုတ် နွားသည်ခြေ၊ နွားအသဲနုလုံးတို့ကို ကြည့်ပြီး သားသမီးတို့၏ရှေးရေးကိုဟောကြသည်။ ဤလက်ထပ်ပွဲမျိုးတို့သည် တစ်ရက်မှသုံးရက်အထိ သာကြာလေ့ရှိသည်။ အလျှင်လိုသောအချို့လက်ထပ်ပွဲများမှာ လက်ထပ်ပွဲအတွက် တစ်ရက်၊ သားသမီးများအားဆေးကြောရန် တစ်ရက်၊ နှစ်ရက်နှင့်အပြီးပြုလုပ်ကြသည်လည်းရှိကြသည်။

‘သူးဆီထွေး’(ဒြဇ္ဈိဗဒပဉ္စ)ခေါ် နောက်ဆုံးလက်ထပ်ပွဲ

သားသမီးမထွန်းကား၍သော်လည်းကောင်း၊ မိမိတို့၏အိမ်ထောင်ရေးကိုသတိရ သောအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ လင်မယားချင်း အမြဲတမ်းသဘောမတိုက်ဆိုင်သောအခါ တွင်လည်းကောင်းပြုလုပ်ကျင်းပလေ့ရှိကြပါသည်။ လက်ထပ်ပြီး၍လည်းကောင်း၊ အိမ်ထောင် ပြုပြီး၍လည်းကောင်း၊ သားသမီးမထွန်းကားသောလင်မယားတို့သည် ကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်းပြီး ‘သူးဆီထွေး’ခေါ် နောက်ဆုံးလက်ထပ်ပွဲ ပြုလုပ်ရမည်ဟုညွှန်ပြပါက နောက်ဆုံးလက်ထပ်ပွဲ ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် သားသမီးထွန်းကားလာသည်လည်းရှိကြသည်။ အချို့သောလင်မယားတို့သည် အိုမင်းရင့်ရော်လာပြီးဖြစ်သဖြင့် မိမိတို့၏အိမ်ထောင်ရေးသာယာဖြောင့်ဖြူးခဲ့သည်ကို သတိရ သောအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အိမ်ထောင်ရေးသာယာဖြောင့်ဖြူးခဲ့သည်ကို သားသမီးနှင့် အခြားသူများအား ပြသလိုသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နောက်ဆုံးလက်ထပ်ပွဲပြုလုပ်ကျင်းပ လေ့ရှိသည်။ ဤနေရာတွင် ငွေရတုသဘင်၊ ရွှေရတုသဘင်လက်ထပ်ပွဲများနှင့်အလားတူပါ သည်။ အချို့သောလင်မယားတို့သည် အိမ်ထောင်သက်တမ်းတလျှောက်လုံး လင်မယား ချင်းစိတ် သဘောထားချင်းမတိုက်ဆိုင်ကြပဲ အမြဲတမ်းရန်ဖြစ်လာခဲ့ကြသည်။ အသက်အရွယ် ကြီးရင့်လာသောအခါ နောင်တရကြသဖြင့် အကြောင်းအရင်းရှာသည့်အနေဖြင့် ကြက်ရိုးထိုး မေးမြန်းကြသည့်အခါ ကြက်ရိုးကနောက်ဆုံးလက်ထပ်ပွဲပြုလုပ်ရမည်ဟုညွှန်ပြသဖြင့် ပြုလုပ်ကြ သည်လည်းရှိသည်။ ဤနေရာတွင် မယားကမိမိလင်ယောက်ျားအပေါ် ပြစ်မှားမိခဲ့သည်များ၊

ပြောမှားဆိုမှားမိခဲ့သည်များအား လင်ယောက်ျားမှခွင့်လွှတ်ပါရန် တောင်းပန်ပြီးလင်ယောက်ျားမှလည်း မိမိ၏မယားအပေါ်ပြစ်မှားမိခဲ့သမျှ ဆိုမှားမိခဲ့သမျှကိုခွင့်လွှတ်ပါရန် ပြန်တောင်းပန်၍ နောက်ဆုံးလက်ထပ်ပွဲပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးပြန်လည်သင့်မြတ်လာခြင်း၊ ပြန်လည်ချစ်ခင်လေးစားလာကြခြင်းရှိလာကြသည်ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ နောက်ဆုံးလက်ထပ်ပွဲ၏အစီအစဉ်မှာ လူအိုလက်ထပ်ပွဲနှင့်တူညီသော်လည်း လူအိုလက်ထပ်ပွဲကဲ့သို့ စုံလင်စွာကျင်းပလေ့မရှိပေ။ များသောအားဖြင့် အဆိုပါနောက်ဆုံးလက်ထပ်ပွဲပြုလုပ်သောလင်မယားမှာ အဝတ်အစားသစ်များကိုဝတ်ဆင်ပြီး သားသွီးအားလည်းကောင်း၊ ကြွရောက်လာသောဧည့်သည်များအားလည်းကောင်း၊ အိမ်ထောင်ရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဆုံးမဩဝါဒပေးလေ့ရှိသည်။ ဤကဲ့သို့ နောက်ဆုံးလက်ထပ်ပွဲပြုလုပ်ခြင်းသည် များသောအားဖြင့်သားသွီးများမှမိဘ၏အခြေအနေကိုကြည့်ပြီး ပြုလုပ်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ကုန်ကျသည်များကိုလည်း များသောအားဖြင့်သားသွီးများက ကုန်ကျခံပေးသည်။ သို့သော် သားသွီးမထွန်းကားသော လင်မယား၊ သားသွီးအရွယ်မရောက်သေးသော လင်မယားတို့မှာ မိမိတို့ဖာသာ အကုန်အကျခံ၍ပြုလုပ်ကြသည်။ ဤပွဲတွင်ကြက်သား၊ ဝက်သား၊ နွားသားဟင်းတို့နှင့် ခေါင်ရည်တို့ဖြင့် လှူဒါန်းကျွေးမွေးဧည့်ခံခြင်းမှာ နောက်ဆုံးလက်ထပ်ပွဲ ကျင်းပပြုလုပ်သောလင်မယားအတွက် ကုသိုလ်ကောင်းမှုရရှိရန်ရည်စူးခြင်းဖြစ်သည်။ လက်ထပ်သူလင်မယားနှင့် မြေးတော်စပ်သူအပျိုလူပျိုတို့မှာ အဆိုပါလင်မယားနှစ်ဦးကို အိမ်ထောင်ရေးကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ နောက်ပြောင်မေးမြန်းခြင်းဖြင့် အလွန်ပျော်ကြလျက်ရှိပေသည်။

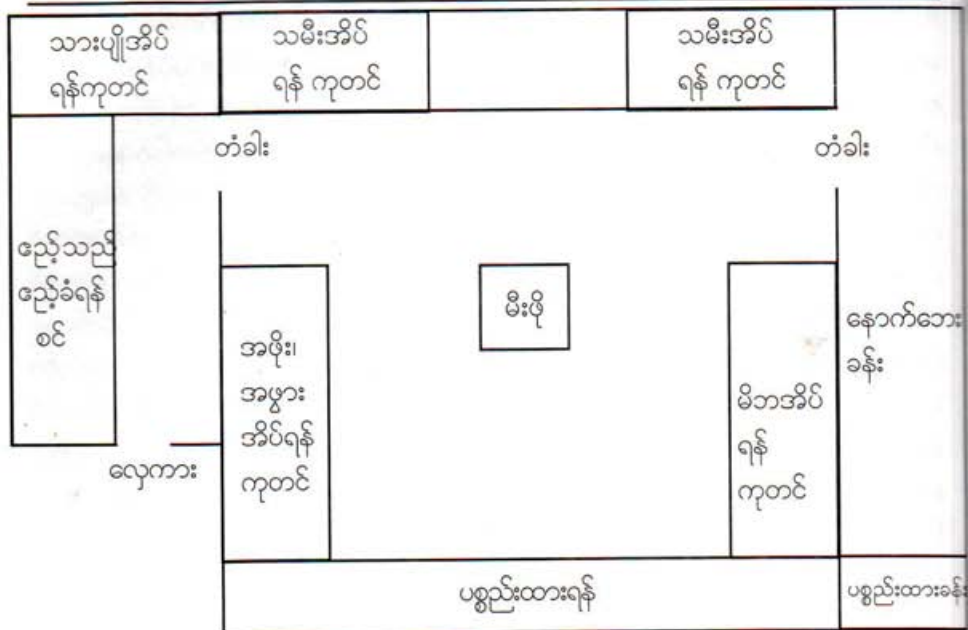
ကရင်နီလူမျိုးသို့၏ ခရီးစဉ်များ

လူသားတို့သည် မိမိတို့ရပ်တည်နေထိုင်နိုင်ရေးအတွက်သော်၎င်း၊ မိုးဘေးလေဘေးမှ ခိုလှုံနိုင်ရန်အတွက်သော်၎င်း၊ အိပ်စက်နားနေနိုင်ရန်အတွက်သော်၎င်း၊ အိုးအိမ်များတည်ဆောက်ကြသည်။ ထိုနည်းတူ ကရင်နီလူမျိုးများသည် လူသားများဖြစ်ကြသည့်အလျောက် အိုးအိမ်များကို တည်ဆောက်နေထိုင်ကြပါသည်။ အိုးအိမ်များကိုတည်ဆောက်ရာတွင် အသုံးပြုသောပစ္စည်းများမှာ လူမျိုးတမျိုး၏နေထိုင်ရာဒေသနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်တွင်ရှိသော သဘာဝပစ္စည်းများပေါ်တွင် မူတည်လျက်ရှိပေသည်။ ၎င်းတို့၏ပတ်ဝန်းကျင်တွင် သစ်ဝါးပေါများပါက သစ်ဝါးဖြင့်အိုးအိမ်ကို တည်ဆောက်ကြသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်တွင်သစ်ဝါးမရှိပဲ ကျောက်နှင့်မြေကြီးသာရှိလျှင်ကျောက်၊ အုတ်ခဲ၊ မြေကြီးတို့ဖြင့် အိမ်ဆောက်ကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးများနေထိုင်ရာဒေသတွင် သစ်ဝါးများပေါများသောကြောင့် သစ်ဝါးများဖြင့်အိမ်ဆောက်ကြသည်။ လူသားတို့သည် မိမိတို့နေထိုင်ရာ အိမ်ဆောက်လုပ်ရာတွင် မိုးလေဝသ၊ ရာသီဥတု၊ လူမျိုးတစ်မျိုး၏အယူအဆ၊ လူမျိုးတစ်မျိုး၏ ကြိုက်နှစ်သက်မှုအပေါ်တို့တွင်မူတည်၍ အိမ်ပုံစံ

အမျိုးမျိုးဆောက်လုပ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့်လူမျိုးတမျိုးတည်းတွင် ဆောက်လုပ်သောအိမ်ပုံစံမှာ များသောအားဖြင့်ဆင်တူလျက်ရှိကြသည်။ အရပ်ဒေသတစ်ခုတည်းရှိအိမ်ပုံစံမှာ တစ်မျိုးတည်းဖြစ်လေ့ရှိသည်။ ကရင်နီလူမျိုး၏ရှေးရိုးရာအိမ်ပုံစံမှာ တမျိုးတည်းဖြစ်ကြသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ အိမ်တိုင်းတွင်အိမ်ကြမ်းပြင်နှင့် မြေကြီးမှာ လူတစ်ရပ်ကျော်အမြင့်ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ တိုင်အားလုံးကိုသစ်သားဖြင့်ဆောက်လုပ်ပြီး အိမ်ကြမ်းပြင်နှင့်ထရံများကို ဝါးများဖြင့်ခင်းကျင်းကာရံထားလျက်ရှိသည်။ အိမ်အမိုးမှာသက်ကယ်ဖြင့် မိုးလျှက်ရှိသည်။ အိမ်ဆောက်လုပ်ရာတွင် သံမှုကိုလုံးဝမသုံးပဲ နှီးဖြင့်သာအသုံးပြုကြသည်။ အိမ်ထောင်စုဦးရေများလျှင် အိမ်ကိုကြီးကြီးဆောက်ရသည်။ ကြီးသောအိမ်မှာအများဆုံး တိုင်ပေါင်း(၅၆)လုံးစိုက်ထူရသည်။ ငယ်သောအိမ်များမှာ အနည်းဆုံးတိုင်(၂၄)လုံးမှ (၃၀)လုံး အထိစိုက်ထူရသည်။ တိုင်များမှာကျွန်းသားအနှစ်၊ ပျဉ်းကတိုးအနှစ်များဖြစ်သဖြင့် အနည်းဆုံး အနှစ်(၂၀)ခံနိုင်ရည်ရှိသည်။ သစ်သားတစ်ခုနှင့်တစ်ခုဆက်ရာမှာ သံမှုကိုမသုံးပဲ သစ်သားကိုအပေါက်ဖောက်၍ဆက်ထားသည်။ အမိုးများမှာလည်း သက်ကယ်ဖြင့်ထူထပ်စွာမိုးသဖြင့် အနည်းဆုံး အနှစ်(၂၀)ခံနိုင်ရည်ရှိပါသည်။ အိမ်ကြမ်းပြင်များ၊ ထရံများမှာ ဝါးဖြင့် ပြုလုပ်ရသဖြင့် ပိုးမထိုးစေရန် ပိုးမထိုးသည့်လက်ရွေး၍ခတ်ရသည်။ ဝါးခတ်ရာတွင်လည်း ပိုးမထိုးနိုင်သည့်ဝါးကို ရွေး၍ခတ်ရသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် အနည်းဆုံးအနှစ်(၂၀)ခံနိုင်ရည်ရှိသည်။ ရှေးရိုးရာကရင်နီအိမ်များမှာ အနည်းဆုံးအနှစ် (၂၀)ခံနိုင်ရည်ရှိသဖြင့် သားသွီးကြီးလာသည့်အခါမှသာ အိမ်အသစ်ထပ်မံဆောက်လုပ်လေ့ရှိကြသည်။ အိမ်တစ်အိမ်တွင် အခန်း(၃)ခန်းသာဖွဲ့ထားသည်။ ၎င်းတို့မှာအိမ်ရှေ့ခန်း၊ အလယ်ခန်းနှင့်နောက်ဖေးခန်းများဖြစ်ကြသည်။ အလယ်ခန်းကိုထရံအပြည့်ကာထားပြီး အိမ်ရှေ့ခန်းနှင့်နောက်ဘေးခန်းကို ထရံတဝက်သာကာထားလေ့ရှိသည်။ အိမ်ရှေ့ခန်းတွင် သားယောက်ျားပျိုများအတွက်အပြင် ဧည့်သည်များအားဧည့်ခံ စကားပြောရန်ဖြစ်သည်။ အိမ်အလယ်ခန်းတွင် မိဘ၊ ဖိုးဘွား၊ သွီးပျို၊ မိန်းမဧည့်သည်များ စသည်တို့အိပ်ရန်အခန်းဖြစ်သည့်အပြင် ချက်ပြုတ်စားသောက်ရန်အခန်းလည်းဖြစ်သည်။ နောက်ဘေးခန်းတွင်ပစ္စည်းများထားရှိရန်နှင့် နွေရာသီပြုပြင်သောအခါ ထွက်အိပ်ရန်အခန်းဖြစ်သည်။ မီးဖိုမှာ တလံလောက်ရှိသောပျဉ်ပြားအထူဖြင့် လေးထောင့်ပြုလုပ်ထားပြီး အောက်ခံကိုလည်း ပျဉ်ပြားအထူဖြင့်ခံထားသည့်အပြင် တိုင်မကြီးလေးလုံးအပေါ်တွင်ခိုင်ခန့်စွာ ဆောက်ထားပါသည်။ မီးဖိုမှာကျယ်သဖြင့် ၎င်းထဲတွင် ထမင်းအိုး၊ ဟင်းအိုးများထားရှိကြသည်။ အချို့သောအိမ်ကြီးများမှာ အလယ်ခန်းတွင် မီးဖို(၂)ခုထားရှိကြသည်။

ခမိသစ်ဆောက်လုပ်ခြင်း

လူသားတို့သည် မိမိတို့နေထိုင်သောအိမ်အိုလာ၍မခိုင်ခန့်တော့သည့်အခါတွင်၎င်း၊



ရှေးဟောင်းကရင်နီအိမ်အခန်းဖွဲ့စည်းပုံ

လေမိုးမလုံတော့သည့်အခါတွင်၎င်း၊ အိမ်ဟောင်းကိုဖြိုချ၍ အိမ်သစ်ဆောက်လုပ်ရမည်မှာ သဘာဝကျသောလုပ်ရိုးလုပ်စဉ်လုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် မိမိတို့နေထိုင်လာသောအိမ်များ မခိုင်ခန့်တော့သည့်အခါတွင် အိမ်ဟောင်းကိုဖြိုချ၍အိမ်သစ်ကိုဆောက်လုပ်ကြစမြဲဖြစ်သည်။ အိမ်ဆောက်လုပ်ရာတွင် တစ်နှစ်ကြိုတင်၍စီမံပြုလုပ်ရသည်။ ပထမဦးဆုံး အိမ်ဆောက်ရာတွင်အသုံးပြုရမည့်သစ်သားတိုင်၏ လိုအပ်သောအရေအတွက်နှင့်လိုအပ်သည့်သစ်သားများကို ကြိုတင်စုဆောင်းရသည်။ ငွေရှိသူများမှာ ၎င်းသစ်သားတိုင်နှင့်သစ်သားများကိုကြိုတင်ဝယ်ယူထားသည်။ ငွေမရှိသူများမှာ ကိုယ်တိုင်ခုတ်ယူစုဆောင်းထားရသည်။ ထို့နောက် ပိုးမထိုးသောလကျရောက်သောအခါ ဝါးများကိုခုတ်ပြီး ကြမ်းပြင်၊ သဲပြားများပေါက်ခြင်းနှင့် ထရံယက်လုပ်ရန်အတွက် ဝါးများကိုဖျာထားပြီး အခြောက်လှန်းထားခြင်းများပြုလုပ်ရသည်။ ထို့နောက် သက်ကယ်ရိတ်သည့်လကျရောက်သောအခါ သက်ကယ်များ ကိုရိတ်သိမ်းစုဆောင်းထားရသည်။ အိမ်ဆောက်ရာတွင် အသုံးပြုရမည့်နွီးများကိုလည်း အလုံအလောက်ဖျာထားရသည်။ နွီးများဖျာရာတွင် ဝါးကိုပိုးမထိုးနိုင်သည့်လကိုရွေး၍ခုတ်ယူပြီးနွီးဖျာရသည်။



ကရင်နီရိုးရာအိမ်တစ်လုံး

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ရှေးအစဉ်အလာအရ အိမ်သစ်များကိုအလုပ်အကိုင်ပါးသည့် မတ်လနှင့်ဧပြီလတွင် ဆောက်လုပ်လေ့ရှိကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ စုပေါင်းလုပ်အားပေးသည့်စနစ်မှာ ရှေးရိုးရာဓလေ့ထုံးစံတစ်ခုဖြစ်သည်။ အိမ်ကို စုပေါင်းဆောက်လုပ်ခြင်း၊ စုပေါင်းတောလိုက်ခြင်း၊ ရပ်ရွာရေးတို့ကိုစုပေါင်းလုပ်ကိုင်ခြင်းစနစ်တို့မှာ ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ ရှေးရိုးရာအစဉ်အလာစနစ်တခုဖြစ်သည်။ အိမ်သစ်ဆောက်လုပ်လိုသောသူများသည် အိမ်ဆောက်လုပ်ရာတွင်လိုအပ်သောပစ္စည်းကိရိယာများကိုစုဆောင်းပြီးသောအခါ နွေရာသီမတ်လနှင့် ဧပြီလအတွင်းတွင် အိမ်သစ်ဆောက်လုပ်ကြသည်။ အိမ်သစ်ဆောက်လုပ်ရာတွင် အိမ်ဟောင်းကိုဦးစွာဖြိုရမည်နေ့ရက်ကို အိမ်ရှင်မှရွာသားများအား ကြေညာထားရသည်။ အိမ်ဟောင်းဖြိုချမည့်နေ့သို့ရောက်ရှိလာသောအခါ တစ်ရွာလုံးရှိရွာသားများကစုပြီး လာရောက်ဝိုင်းဝန်းကူညီဖြိုချပေးရသည်။ အခမဲ့ကူညီခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်အိမ်ရှင်က ထမင်း၊ ဟင်း၊ ခေါင်ရည်တို့ဖြင့် ကျွေးမွေးဧည့်ခံရသည်။ အိမ်ဟောင်းဖြိုချသောအိမ်ရှင်သည် အခြားဆွေမျိုးသို့မဟုတ် မိတ်ဆွေအိမ်တစ်အိမ်တွင် ခေတ္တရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ရသည်။ အိမ်သစ်ဆောက်လုပ်မည့်နေရာကို ကြက်ရိုးထိုး၍ မေးမြန်းရသည်။ ကြက်ရိုးညွှန်ကြားသည့်နေရာတွင် အိမ်သစ်ကိုဆောက်လုပ်ရသည်။ အိမ်သစ်ဆောက်လုပ်ရမည့်နေ့ရက်သို့ရောက်သောအခါ ရွာသားများစုံညီစွာရောက်ရှိလာကြပြီး၊ ကြမ်းပြင်၊ သဲပြားသယ်သူသယ်၊ တိုင်ထမ်းသူထမ်း၊ ထရံယက်သူယက်၊ သက်ငယ်ကိုသယ်သူသယ် စသည်ဖြင့် အိမ်သစ်ဆောက်လုပ်မည့်နေရာသို့ သယ်ယူလာ၍စုပုံထားရသည်။

အိမ်ဆောက်ရာတွင် လက်သမားများမလိုအပ်ပေ။ ရွာသားအားလုံးတို့သည် မိမိတို့တတ်မြောက်သည့်ဖက်မှ ဝိုင်းဝန်းကူညီဆောက်လုပ်ကြသည်။ အိမ်ရှင်မှာ ဝက်၊ သို့မဟုတ် နွား၊ သို့မဟုတ် ကျွဲတို့ကို သတ်ဖြတ်ပြီးနောက်ကျွေးမွေးရသည်။ ခေါင်ရည်လည်း အိမ်ဆောက်ခင်ကတည်းက ကြိုတင်ချက်ထားပြီး အိမ်လာဆောက်ပေးသူတို့အား တိုက်ကျွေးရသည်။ အိမ်ဆောက်ရာတွင် အသုံးပြုသောကိရိယာဖြစ်သော လွှာ ဆောက်၊ ပေါက်ဆိန်စသည်တို့မှာလည်း အိမ်လာဆောက်ကူသူရွာသားများမှအသီးသီးယူလာကြရသည်။ အိမ်ဆောက်ရာတွင် (၂)ရက်မှ (၃)ရက်အထိကြာလေ့ရှိသည်။ အိမ်ဆောက်၍ပြီးသည့်အချိန်ကာလမှာ အိမ်လာဆောက်ကူသူ၏ဦးရေနှင့် ၎င်းတို့ကျွမ်းကျင်မှုပေါ်တွင်မူတည်ပါသည်။ အိမ်တစ်လုံးဆောက်ရာတွင်အရေးကြီးဆုံးအပိုင်းမှာ မီးဖိုဆောက်လုပ်သူဖြစ်သည်။ မီးဖိုကို သေချာခိုင်ခန့်စွာဆောက်လုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ အိမ်ဆောက်၍ပြီးသော်လည်း မီးဖိုဆောက်ရာတွင်တာဝန်ရှိသူတို့မှာ ငှက်ပျောဖက်ကိုယက်၍ မီးဖိုတွင်းတွင်ခင်းခြင်း၊ မြေကြီးကိုရေနှင့်ဖျော်၍ မီးဖိုတွင်ထည့်ခြင်း၊ ရွှံ့မြေညက်သွားစေရန် ခြေထောက်ဖြင့်နင်းချေပေးခြင်းများ ဆက်လက်ပြုလုပ်ရသည်။ အိမ်ဆောက်၍ပြီးသောအခါ အိမ်လာဆောက်ကူသူတို့သည် အိမ်သစ်ကိုသန့်ရှင်းစေရန် သစ်တို၊ သစ်စ၊ ဝါးတို၊ ဝါးစများကိုဖယ်ရှားပစ်ခြင်း၊ တွဲကျနေသောသက်ငယ်စွန်းများကို ညီအောင်ဖြတ်ခြင်း စသည့်သန့်ရှင်းလှပရေးကို ဆက်လက်ပြုလုပ်ကြရသည်။ အိမ်သစ်ပြီးစီးသွားသော်လည်း အိမ်ရှင်များသည်ချက်ချင်းတက်နေ၍မရသေးပေ။ အိမ်သစ်တက်ပွဲပြုလုပ်ရန်အတွက် စီစဉ်ရဦးမည်ဖြစ်သည်။

အိမ်သစ်တက်ပွဲ

အိမ်သစ်ဆောက်လုပ်၍ပြီးစီးသောအခါ အိမ်ရှင်သည် အိမ်သစ်တွင်လိုအပ်နေသော ပြုပြင်စရာအချက်အလက်များတွေ့ရှိပါက အိမ်လာဆောက်ကူသူများကို အကူအညီခေါ်ပြီး ထပ်မံပြုပြင်ရသည်။ ထို့နောက်အိမ်သစ်တက်ပွဲအတွက် စားဖွယ်၊ သောက်ဖွယ်ကိစ္စစီစဉ်ရသည်။ ဤနေရာတွင် တရွာနှင့်တရွာအယူအဆမတူကြပေ။ တချို့ရွာမှာ အိမ်သစ်တက်ပွဲတွင် ဝက်သားသားကျွေးမွေးလေ့ရှိသော်လည်း တချို့ရွာများမှာနွားများ၊ ကျွဲများပင်သတ်ပြီးကျွေးမွေးရသည်။ တချို့ရွာမှာ ဝက်သားကျွေးလျှင်မကောင်းဟုယူဆပြီး တချို့ရွာမှာအမဲသားကျွေးမွေးလျှင်မကောင်းဟု ယူဆကြသည်။ ဤသည်မှာ တရွာနှင့်တရွာအစဉ်အလာအယူအဆများမတူခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ အိမ်သစ်တက်ပွဲအစီအစဉ်တွင် အိမ်ရှင်မှ မိမိတို့ခေတ္တတည်းခိုနေသောအိမ်သို့ ခိုင်းလှုံကိုင်သူ၊ ဒူးလေးကိုင်သူနှင့် အဖော်အဖြစ်ဆွေမျိုးများ၊ မိတ်ဆွေများကိုခေါ်စေသည်။ ထို့နောက်အိမ်သစ်ရှိရာသို့ချီတက်သွားကြရသည်။ ဤကဲ့သို့ချီတက်ရာတွင် ရှေ့ဆုံး၌ခိုင်းလှုံကိုင်ဆောင်သူ၊ ၎င်းနောက်တွင်ဒူးလေးကိုင်ဆောင်သူ၊ ကြက်ပိုက်သူ၊ နောက်အိမ်သူ



‘အီရိုး’ ခေါ် တေးဆိုရာတွင် အသုံးပြုသောမီးစည်များ



အိမ်သားများ၊ အိမ်သူအိမ်သားများနောက်တွင် ဆွေမျိုးမိတ်ဆွေများ၊ နောက်ဝက်ထမ်းသူ စသည်တို့ဖြင့် အစဉ်အလိုက်ချီတက်ကြရသည်။ ကြက်ပိုက်သူမှာ ခပ်ဝေးဝေးနေရာတွင် လိပ်ပြာခေါ်ဂါထာကိုရွတ်ဆိုပြီး ကြက်တောင်ကိုနုတ်၍ လမ်းဘေးတွင်စိုက်ထားရသည်။ ကြက်တောင်ကို အိမ်သစ်လှေကားရင်းအထိ စိုက်လာရသည်။ ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်ရခြင်းမှာ အိမ်ရှင်၏ လိပ်ပြာများကို အိမ်သစ်သို့ပြန်လာရန် ဖိတ်ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အိမ်သစ်သို့ရောက်သောအခါ အိမ်ပေါ်သို့ချက်ချင်းမတက်သေးဘဲအိမ်ကိုတပတ်ပတ်ပြီးမှတက်ရသည်။ အိမ်သစ်ပေါ်သို့ရောက်သောအခါ ဒိုင်းလုံကိုင်ဆောင်သူသည် ဒိုင်းအက ကပြီး မကောင်းဆိုးဝါးမောင်းထုတ်သည့်ဂါထာကိုရွတ်ဆိုရကာ အိမ်သစ်၏ထောင့်ကြိုထောင့်ကြားနေရာများကို လုံဖြင့်ချိန်ရွယ်ရသည်။ ဇူးလေးကိုင်သူလည်း ဇူးလေးဖြင့်လိုက်၍ချိန်ရွယ်ရသည်။ ဤကဲ့သို့ အိမ်ရှေ့မှအိမ်နောက်ဖေးအထိပြုလုပ်သွားရသည်။ အိမ်နောက်ဖေးသို့ရောက်သောအခါ လုံကိုအိမ်အောက်သို့ ပစ်စိုက်ချလိုက်ရသည်။ ဇူးလေးကိုင်သူလည်း ဇူးလေးမြှားကိုအိမ်အောက်သို့ တစ်ချက်ပစ်ချလိုက်သည်။ ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်ရခြင်းမှာ ဒိုင်းလုံ၊ ဇူးလေးတို့သည် ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ ရှေးအခါစစ်တိုက်ရာတွင် အသုံးပြုသောစစ်ပစ္စည်းဖြစ်သဖြင့် မကောင်းဆိုးဝါးများကြောက်သည်ဟု ယူဆသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဤနည်းဖြင့် အိမ်သစ်ပေါ်မှမကောင်းဆိုးဝါးများကို မောင်းချကြရသည်။ ထို့နောက်အိမ်ရှင်သည် မိမိတို့ယူလာသောပစ္စည်း၊ အဝတ်အစားများကို သင့်တော်သည့်နေရာတွင်ထားကြရသည်။ ပြီးနောက် ယူလာသောကြက်နှင့်ဝက်များကို အိမ်သစ်နှင့်အိမ်ရှင်တို့၏ ရှေ့ရေအတွက် အဓိဌာန်ပြု၍ ဟောပါသည်။ ကြက်ကိုကြက်ရိုးထိုး၍ဟောပြီး ဝက်ကိုအဓိဌာန်ပြု၍သတ်ကာ အသံနုလုံးကြည့်ပြီး ဟောရပါသည်။ အိမ်သစ်တက်ပွဲသို့ရောက်ရှိလာသောလူတိုင်းကို ခေါင်ရည်၊ ထွင်း၊ ဟင်းတို့ဖြင့်ညှော်ခံကျွေးမွေးတော့သည်။ ညရောက်သောအခါ မီးဖိုခြောက်စေရန်အတွက် ကြိုတင်စုထားသည့် မီးတောက်လောင်ကောင်းသည့်သစ်ခေါက်ဖြင့် မီးဖိုတွင်မီးမွေးသည်။ မီးအလင်းရောင်သည် တစ်အိမ်လုံးကိုလင်းထိန်စေလျက်ရှိကြသည်။

အိမ်ရှင်သည် ‘အိရိုး’ခေါ် တေးဆိုတတ်သူကို ကြိုတင်ဖိတ်ထားရသည်။ တေးဆိုသူမှာ တစ်ဖွဲ့မှသုံးဖွဲ့အထိရှိနိုင်သည်။ ဆိုရမည့်တေးမှာ ကမ္ဘာစကြာဝဠာနှင့် လူသတ္တဝါစတင်ဖြစ်ပေါ်လာသောတေးမျိုးဖြစ်သည်။ တေးဆိုရာတွင် နည်း(၂)နည်းရှိသည်။ တနည်းမှာ တဦးတည်းက ကမ္ဘာစကြာဝဠာနှင့်လူသတ္တဝါဖြစ်ပေါ်လာပုံကို အစမှအဆုံး တဦးတည်းဒိုင်ခံဖွဲ့နွဲ့ဆိုသောနည်းဖြစ်၍ အခြားနည်းတနည်းမှာ နှစ်ဦးသားအမေးအဖြေဖြင့် ဖွဲ့နွဲ့သီဆိုသောနည်းဖြစ်သည်။ ဤနည်းမှာဥပမာပထမသီဆိုသူက ကမ္ဘာစကြာဝဠာမည်ကဲ့သို့ဖြစ်ပေါ်လာသနည်းဟု သီဆို၍မေးသည်။ ထို့နောက်အမေးခံရသူသည် ကမ္ဘာစကြာဝဠာဖြစ်ပေါ်လာပုံအစမှ အဆုံးအထိသီဆိုကြသည်။ ထို့နောက်မေးသူက မိမိ၏တတ်စွမ်းသောနည်းဖြင့် ကမ္ဘာစကြာဝဠာဖြစ်

ပေါ်လာပုံကို အစမှအဆုံးထပ်မံဆိုပြရသည်။ ဤကဲ့သို့ဖြင့် ကမ္ဘာ့စင်္ကြံဝဠာပေါ်လာပုံသီဆိုရာတွင် ဘယ်သူကပိုမိုပြည့်စုံသည်မှာ နားထောင်သူပရိသတ်ပေါ်တွင် မူတည်နေပေသည်။ ထို့နောက်မေးသူက ကေ့ထိုးဘိုးခေါ် တံခွန်တိုင်ဘယ်လိုဖြစ်ပေါ်လာရသနည်းဟုမေးသည်။ အမေးခံရသူက ကေ့ထိုးဘိုး ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို အစမှအဆုံးထိ ထပ်ဆိုပြသည်။ ထို့နောက်မေးသူက ကေ့ထိုးဘိုးခေါ် တံခွန်တိုင်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို အစမှအဆုံးထိ ထပ်ဆိုပြန်သည်။ ဤကဲ့သို့အမေးနှင့်အဖြေဖြင့် ညလုံးပေါက်သီဆိုကြသည်။ တေးဆိုသူရသောလက်ဆောင်မှာ ဆားတပိဿသာဖြစ်သည်။ တေးဆိုပွဲကို လာရောက်နားထောင်သောသူများမှာလည်း ညလုံးပေါက်နားထောင်ကြသည်။ ဖါးစည်ရှိသူများမှာ ဖါးစည်တီးပြီးသီဆိုကြသော်လည်း ဖါးစည်မရှိသူများမှာ ဘာမှအတီးအမှုတ်မပါဘဲ သီဆိုကြသည်။

ရင်းနှီးသောမိတ်ဆွေများနှင့်ဆွေမျိုးတို့သည် ကောက်ညှင်းချက်ပြုတ်ပြီး ကောက်ညှင်းထမင်းတစ်အိုးနှင့် ကြက်ဥပြုတ်တလုံးယူလာကာ အိမ်သစ်ပိုင်ရှင်ကိုလာပေးကြလေ့ရှိသည်။ ကောက်ညှင်းမှာအိမ်သစ်တက်ပွဲတွင်လာရောက်ကြသော ပရိတ်သတ်များစားသောက်ရန်အတွက်ဖြစ်ပြီး ကြက်ဥပြုတ်မှာ အိမ်သစ်ရှင်၏ရှေ့ရေးကိုဟောရန်ဖြစ်သည်။ အိမ်သစ်ရှင်သည် ကြက်ဥပြုတ်ကိုအခွံခွာပြီး ကြည့်ရသည်။ အခွံခွာရာတွင် ပြည့်နေသောကြက်ဥပြုတ်ကို မိမိအတွက်ကောင်းသည်ဟု ယူဆသည်။ လျှော့နေသောကြက်ဥပြုတ်ကိုမူမိမိအတွက်လိုအပ်စေသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ကြက်ဥပြုတ်မှာ အိမ်သစ်ရှင်စားရန်အတွက်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ဖြင့် အိမ်သစ်တက်ပွဲကို တညလုံးစားပွဲသောက်ပွဲတေးဆိုပွဲများဖြင့် ပြီးဆုံးစေကြသည်။

‘ခေခဦးဒီး’ဗွဲကမ္ပမ္ပဗုဒ္ဓ ခေါ် ကောက်သစ်စားပွဲ

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ကောက်သစ်စားပွဲပြုလုပ်ရာတွင် ရွာလုံးကျွတ်စုပေါင်း ကောက်သစ်စားပွဲများပြုလုပ်လေ့မရှိပေ။ အိမ်ထောင်စုအလိုက်သာ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ အကြောင်းမှာ ကရင်နီလူမျိုး၏အိမ်ထောင်စုတိုင်းတွင် ‘ပရယ်အိဖိုးဘိုးချာ’ဧကမ္ပဗုဒ္ဓဂါယကမ္ပမ္ပမ္ပဗုဒ္ဓ ခေါ် မျိုးစေဦးဦးဖျားဖျားချပေးသူ၊ စပါးမျိုးစေဦးဦးဖျားဖျားကြပေးသူ၏တာဝန်ကို အိမ်ထောင်စုထဲမှ တစ်ဦးဦးက တာဝန်ယူရခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ‘ပရယ်အိဖိုးဘိုးချာ’သည် အိမ်ထောင်စုအတွက် ပျိုးကြရန်မျိုးစေများကို ဦးဆုံးမြေကြီးသို့ချပေးသူဖြစ်သည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့တွင် ‘လျာခူ’ ဣဗ္ဗမ္ပမ္ပဗုဒ္ဓ ခေါ်သည်ပျိုးကြစတင်ရန်နေ့ရက်ကိုအထူးအမြတ်တနိုးထားကြသည်။ ဤနေ့ရက်တွင် အိမ်ထောင်စုအတွက်မျိုးစေများကို မြေကြီးသို့ပထမဆုံးချသောနေ့ရက်ဖြစ်သည်။ ဤနေ့ရက်ကို ရက်ကောင်း၊ ရက်မြတ်ဖြစ်ရန်အတွက် ကြက်ရိုးထိုးပြီးရွေးချယ်ရပေသည်။ ‘လျာခူ’နေ့ရက်သို့ရောက်သောအခါ ‘ပရယ်အိဖိုးဘိုးချာ’သည်တောင်ယာ

တွင်စပါးမျိုးစေ့ကို ပထမဆုံးစတင်၍ကြပေးရသည်။ ထို့နောက်မှ အိမ်သားများကလိုက်ကြရသည်။ ထိုနည်းတူလယ်လုပ်သောအိမ်ထောင်စုတွင် ‘ပရယ်အီဖိုးဘိုးချာ’သည်ပျိုးခင်းသို့သွားပြီးစပါးမျိုးစေ့ကို ပထမဆုံးစကြပေးရသည်။ ထို့နောက်အိမ်သားများကလိုက်ကြရသည်။ ပျိုးနုတ်သောအချိန်တွင်လည်း ပထမဦးဆုံး ‘ပရယ်အီဖိုးဘိုးချာ’က စတင်နုတ်ပြရသည်။ နောက်မှအိမ်သားများကလိုက်၍နုတ်ရသည်။ လယ်စိုက်သောအခါတွင်လည်း ပထမဆုံးစိုက်ပြရသည်။ နောက်မှအိမ်သားနှင့်လယ်စိုက်သူတို့ကလိုက်၍စိုက်ရသည်။ ‘လျာခု’နေ့ရက်တွင်းတွင် ‘ပရယ်အီဖိုးဘိုးချာ’ အတွက်အကျဉ်းကြပ်ဆုံးသောနေ့ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ ‘ပရယ်အီဖိုးဘိုးချာ’တို့သည် အရက်မသောက်ရ၊ အသားမစားရ၊ ထမင်းနှင့်ဟင်းသီးဟင်းရွက်သာစားသုံးနေရသည်။ ၎င်းအပြင် အဝေးကလာသည့် ဧည့်သည်များနှင့်စကားမပြောရပေ။ ဤနေ့ရက်သည် ‘ပရယ်အီဖိုးဘိုးချာ’ အတွက် ‘ဒု’ဧဟဟ ခေါ်သည့် ဥပုသီလစောင့်ရသောနေ့ပင်ဖြစ်သည်။

အချိန်တန်၍ ဆန်စပါးရိတ်သိမ်းသောအခါတွင် ‘ပရယ်အီဖိုးဘိုးချာ’သည် ပထမဆုံးစပါးကိုရိတ်ပြရသည်။ ထို့နောက်မှာမှ အိမ်သားနှင့်စပါးရိတ်သူတို့လိုက်ရိတ်ရသည်။ စပါးပုတ်ချိန်ကျသောအခါတွင်လည်း စပါးစည်းအားလုံးကို စပါးပုတ်သလင်းသို့သယ်ယူလာရသည်။ ထိုအခါ ‘ပရယ်အီဖိုးဘိုးချာ’သည် စပါးအစည်းထဲမှအသီးအကောင်းဆုံးအစည်း (၃)စည်းကိုယူပြီး တိုင်စိုက်ထူ၍ တိုင်ထိပ်ဖျားခပ်မြင့်မြင့်တွင် တက်၍ချည်ထားရသည်။ ထို့နောက် စပါးစည်းကိုယူပြီး ပထမဆုံးပုတ်ပြရသည်။ နောက်မှ စပါးပုတ်သူတို့က လိုက်၍ပုတ်ရသည်။ စပါးပုတ်သလင်းသို့ ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကိုယူဆောင်လာပြီး ချက်ပြုတ်စားသောက်ကြသည်။ ခေါင်ရည်အရက်များလည်း ယူဆောင်လာပြီးတိုက်ကျွေးကြသည်။ ဤသို့ဖြင့်စပါးပုတ်ပွဲတွင် စားရင်းသောက်ရင်း ပုတ်ရသောကြောင့်တနည်းအားဖြင့်ပျော်စရာဖြစ်ပေသည်။ စပါးပုတ်ပြီးသောအခါ စပါးကိုပုတ်ကူသူတို့က စပါးများကို သိုလှောင်ရာစပါးကျီသို့ဝိုင်းဝန်းသယ်ယူပို့ဆောင်ပေးကြပြီး ညနေတွင် စပါးပုတ်သူအိမ်သို့တခါ ထမင်းဟင်း၊ ခေါင်ရည်နှင့်အရက်များကို ထပ်မံစားသုံးရပြန်သည်။ စပါးသယ်၍မကုန်လျှင် နောက်တနေ့အိမ်ရှင်က မိမိတို့ဖာသာသွား၍လှည်းဖြင့်၎င်း၊ ဝန်တင်နွားဖြင့် ၎င်း၊ လူဖြင့်၎င်း သွားသယ်ရသည်။ စပါးများသိုလှောင်ရာစပါးကျီသို့ရောက်ရှိသော်လည်း ချက်ချင်းကောက်သစ်စားပွဲကိုမကျင်းပရသေးပေ။ ကောက်သစ်စားပွဲကို အိမ်ထောင်စုအနေဖြင့် တနှစ်လုံးအတွက်စိုက်ပျိုးထားသော ပိန်းဥ၊ မျောက်ဥ၊ ပြောင်းကောက်၊ သခွားသီး၊ ကျောက်ဖရုံသီး စသည့်အသီးအားလုံးတို့ကိုသိုလှောင်ရာနေရာသို့ သယ်ယူစုဆောင်းပြီးသည့်အခါမှသာ ကျင်းပပြုလုပ်သည်။

စပါးသစ်စားပွဲပြုလုပ်နိုင်ရန် အိမ်တွင်ရှိနေသော ‘ပရယ်အီဖိုးဘိုးချာ’သည် စပါးပုတ်စဉ်တိုင်ထိပ်တွင်ချည်ထားခဲ့သော စပါးသုံးစည်းအား မိမိဖာသာသွားပုတ်ပြီးယူလာရသည်။

ဤကဲ့သို့ စပါးသုံးစည်းကိုတိုင်မှာချည်ထားရခြင်းမှာလည်း ရရှိလာသောစပါးကိုဘုရားသခင်၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်နှင့် ပရယ်ပရိပရယ်ပရားတို့မှ ကောင်းချီးပေးရန်အတွက် ချည်ထားရခြင်းဖြစ်သည်။ ပရယ်အိဖိုးဘိုးချာသည် စပါးသုံးစည်းကိုပုတ်ပြီး ကောက်ရိုးကိုမပစ်ဘဲ အိမ်သို့ ယူပြန်လာသောအခါ ၎င်းကောက်ရိုးကို 'အီတောမော' (ခန္ဓမုဗ္ဗမုဗ္ဗ) ခေါ် သစ်ကိုင်းငယ် တမျိုးနှင့်စည်းပြီး လမ်းခွရောက်တိုင်းတစည်းစီချန်ထားရသည်။ ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်ရခြင်းမှာ ဘုရားသခင်၊ နတ်ကောင်းနတ်မြတ်၊ ပရယ်ပရိပရယ်ပရားတို့ပေးသော ကောင်းချီးမင်္ဂလာများ အိမ်သို့ပြန်ပါလာစေရန်ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ အိမ်သို့ရောက်သောအခါ ပရယ်အိဖိုးဘိုးချာသည် မိမိယူလာသောစပါးကို မိမိဖာသာဆန်ဖြစ်အောင်ထောင်းဖွပ်ရသည်။ ထို့နောက် ၎င်းဆန်သစ်နှင့်ဟင်းအဖြစ်စားရန် 'ထူရှီး' ပဋိဂ္ဂပဒ ခေါ် ငှက်၊ 'ဒွီဝီ' ဥပုဗ္ဗပဒ ခေါ် မြေအောင်းပွေးကောင်တစ်မျိုးနှင့် 'ကေး' ခေါ် သစ်စားပိုးတမျိုးတို့ကို ကြိုတင်ရှာထားရသည်။ ဤသုံးမျိုးမရှိလျှင် ကောက်သစ်စားပွဲကို မပြုလုပ်နိုင်ပေ။ 'ကေး' ခေါ် သစ်သားစားပိုးတမျိုးမှာ လွယ်လွယ်နှင့်ရနိုင်သော်လည်း 'ထူရှီး' ခေါ် ငှက်နှင့် 'ဒွီဝီ' ခေါ်ပွေးမှာ ရရှိရန်မလွယ်ကူပေ။ ၎င်းတို့ကို ငွေဖြင့်ဝယ်ယူ၍မရ၊ စပါးဖြင့်သာလဲယူရသည်။ ယွှအချိန်တွင် တောထဲမှငှက်တစ်ကောင်ကိုစပါးတစ်တင်း၊ ပွေးတစ်ကောင်ကို စပါးတတင်းဖြင့်လဲယူရသည်။ ငှက်မှာမွေးထားသောငှက်မဖြစ်စေရဘဲ တောထဲမှသဘာဝငှက်ဖြစ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်ရွာတိုင်းတွင်ကောက်သစ်စားပွဲ အချိန်ကျပါက ငှက်ရှာဖမ်းသူ၊ ပွေးရှာသူတို့သည် စီးပွားဖြစ်လျှက်ရှိကြသည်။ ကောက်သစ်စားပွဲတွင် ငှက်နှင့်ပွေးတို့ကို ဟင်းလျာအဖြစ်အတူစားရခြင်းမှာ ပုံပြင်ဒဏ္ဍာရီအရစားရခြင်းဖြစ်သည်။ ပုံပြင်ဒဏ္ဍာရီအရ ရှေးအခါက ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် တောင်ယာလယ်လုပ်ရာတွင် ကြီးကြီးကျယ် ကျယ်လုပ်ရန်မလိုအပ်ပေ။ အကြောင်းမှာ စပါးပုတ်တိုင်း ငှက်များကစပါးပုတ်ဗျာအောက်တွင် နေပြီးစပါးယှက်ထုတ်ပေးသဖြင့် တနှစ်စာတနှစ်စာ အမြဲတမ်း ဖူလုံလျှက်ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် တနေ့သောအခါ ဘူးမာခေါ်အမျိုးသမီးတဦးသည် သူမစပါးပုတ်နေသောအချိန်တွင် မိမိ၏ရွာအနီးရှိရွာတရွာမှ သူမ၏ဆွေမျိုးတစ်ဦး သေဆုံးသွားပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် သူမသည်မသာပွဲသို့သွားလိုသောဆန္ဒ ပြင်းပြလျက်ရှိနေသည်။ သူမသည်စပါးပုတ်ပြီးစပါးများသယ်ယူပြီးပါက မသာပွဲသွားမည်ဟုဆုံးဖြတ်ထားခဲ့သည်။ သို့သော်စပါးပုတ်ပြီးတနေ့ကုန်သယ်ယူသော်လည်း မကုန်နိုင်ပဲရှိနေပါသည်။ နောက်တရက်တွင် နှစ်ပလိုင်းစာကျန်သည်ဟုထင်ရသော စပါးများကိုသယ်ပြန်သည်။ သို့သော်၎င်းစပါးအားသယ်ပြီး စပါးပုတ်သလင်းသို့ပြန်ရောက်သောအခါ စပါးနှစ်ပလိုင်းစာဆက်လက်ကျန်ရှိနေပြန်သည်။ နှစ်ပလိုင်းထဲမှထပ်၍တစ်ပလိုင်းစာ သယ်ယူသွားပြန်သည်။ သို့သော် စပါးပုတ်သလင်းသို့ပြန်သွားသောအခါတွင်လည်း စပါးသည်နှစ်ပလိုင်းစာ ဆက်လက်ကျန်မြဲကျန်နေပြန်သည်။ ဤကဲ့သို့ စပါးနှစ်ပလိုင်းစာအားသယ်ယူသည်မှာ တနေ့ကုန်သွားသည်

အထိ သယ်ယူနေရပါသည်။ ၎င်းနောက် ညနေခင်းသို့ပင်ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်သော်လည်း စပါးက နှစ်ပလိုင်းစာကျန်နေသေးသည်။ ရွာတွင်ရှိသည့် စပါးကျီမှာပြည့်လျှံနေပြီဖြစ်၍ထားစရာနေ ရာမရှိတော့ပေ။ မသာပွဲသို့သွားလိုသည့်ဆန္ဒမှာလည်း ပြင်းပြနေသည်။ ထို့ကြောင့်အမျက် ဒေါသထွက်ပြီး စပါးပုတ်သလင်းသို့ ပြန်ရောက်သောအခါ စပါးပုတ်ဖျာကိုလှန်လိုက်ရာငုံး ငှက်တစ်ကောင်အား တွေ့ရှိရပါသည်။ ငုံးငှက်ကိုပါလာသော တုတ်နှင့်လိုက်ရိုက်ရာ ငုံးသည် ပျံတက်ပြီး ကတုတ်ပင်ပေါ်တွင်နားလျက်ရှိနေသည်။ အမှန်တွင်ငုံးငှက်သတ္တဝါမျိုးသည် သစ်ပင် ပေါ်တွင်နားနေလေ့မရှိပေ။ သူမသည်မြေကြီးခဲကိုကောက်ယူပြီး လိုက်ပစ်ပြန်သည်။ ငုံးငှက် သည်ပျံဆင်းပြီး ‘ဇီးဝီ’ခေါ် မြေကြီးပွေးတမျိုး၏တွင်းဝ မြေကြီးပေါ်တွင် နားနေရင်းပျောက် သွားပါသည်။ ထို့ကြောင့်ငုံးသည် ပွေးဖြစ်သွားသည်ဟုယူဆကြသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍စပါး ကိုယှက်ထုတ်ပေးသည့် ငုံးငှက်သည်ကွယ်ပျောက်သွားတော့သည်။ ထို့ကြောင့် ကရင်နီလူမျိုး တို့သည် ကောက်သစ်စားပွဲတွင် ငုံးငှက်နှင့်ပွေးသားတို့အားစားပါက စပါးသည်အစားခံမည်။ အလေအလွင့်နည်းမည်။ တည်တံ့ခိုင်မြဲမည်ဟု ယူဆကြပါသည်။

ကောက်သစ်စားပွဲတွင် လိုအပ်သောအစားအစာအားလုံးပြည့်စုံသောအခါ ကောက်သစ်စားပွဲကို ကျင်းပကြပါသည်။ ကောက်သစ်စားပွဲပြုလုပ်သည့်နေ့တွင် ‘ပရမာဘိုး’ ဟု ခေါ်သောစပါးကျီစောင့်နတ်ကိုပါ တပါတည်းကျွေးမွေးပူဇော်ပေးကြရသည်။ ‘ပရမာဘိုး’ ပြုလုပ်ရခြင်းမှာ စပါးကျီတွင်ရှိသောစပါးသစ်၊ စပါးဟောင်းများ အပျက်အစီး အလေအလွင့် မရှိဘဲ စပါးတာရှည်ခံစေရန်အတွက် စပါးကျီစောင့်နတ်ကို ကျွေးမွေးပူဇော်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာကရင်နီလူမျိုးတို့သည် စပါးကျီတွင်ထားရှိသောစပါးများကိုသူခိုးများမခိုးရလေ အောင်၊ အပျက်အစီးမရှိရလေအောင်၊ ရန်သူငါးပါးရန်မှကင်းဝေးရလေအောင်၊ စပါးအထားခံ လေအောင်စပါး ကျီစောင့်နတ်မှကွယ်စောင့်ရှောက်ပေးသည်ဟု ယူဆကြသောကြောင့်ဖြစ် သည်။ ‘ပရမာဘိုး’ ပြုလုပ်ရာ၌ ကောက်သစ်စားပွဲပြုလုပ်မည့်နံနက်ပိုင်းတွင် ကြက်မကြီး သို့မဟုတ် ကြက်ဖကြီး တစ်ကောင်ကိုယူ၍ စပါးကျီသို့ ထမင်းနှင့်ခေါင်ရည်ပါယူသွားရသည်။ စပါးကျီသို့ရောက်သောအခါ စပါးကျီစောင့်နတ်ကို ကျွေးမွေးပူဇော်ရန်အတွက် ‘ငုံးလယ်နတပရဲသူ’ ဂေဗျဉ္ဇေ နေ နဗ္ဗေဒဂဗ္ဗေဒခေါ် ခြင်းတောင်းများယက်လုပ်ခြင်း၊ ဝါးဖူး ငယ်များခုတ်ယူခြင်း၊ နီးဖြင့် စင်ပြုလုပ်ခြင်း စသောအလုပ်များကိုပြုလုပ်ကြရသည်။ ပြီးလျှင် စပါးကျီ၏ရှေ့ရေကိုသိရှိရန်အတွက် ပါလာသောကြက်ကို ကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်းရသည်။ ထို့နောက် ထမင်းနှင့်ပူဇော်ရန် ချက်ပြုတ်ထားသောကြက်သားအပိုင်းအစများတို့ကို ဖက်နှင့် ထုပ်ပြီး ယက်ထားသောခြင်းကျားငယ်များဖြင့် ကျွေးမွေးပူဇော်ရသည်။ ဝါးဖူးငယ်တွင်လည်း ခေါင်ရည်ထည့်ပြီးပူဇော်ရသည်။ ဤကဲ့သို့ပူဇော်ရာတွင် စပါးကျီစောင့်နတ်ကို စပါးကျီအား ဆက်လက်ပြီး ကောင်းမွန်စွာစောင့်ရှောက်ပေးရန် တောင်းပန်ရသည်။ ကျွေးမွေးပူဇော်သော

အဖွဲ့သည်ကိစ္စပြီးပါက အိမ်သို့ပြန်လာကြရသည်။ အိမ်မှာလည်း ‘ရှေးခေါရယါ’ နာမည်ခဏ္ဍိရာမဉ္ဇ ခေါ်ကြက်တကောင်ကိုဖမ်းပြီးကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်းရသည်။ ပြီးပါကကြက်သားကိုချက်ပြုတ်ပြီး ကြက်ခေါင်းကိုမူ တုတ်နှင့်ထိုးထားကာမီးဖိုတိုင်တွင် ချည်ထားလိုက်ရပါသည်။

ကောက်သစ်စားပွဲပြုလုပ်မည့်အိမ်မှာလည်း ကြက်ဝက်များကိုသတ်ပြီး ဟင်းလျာထမင်းများချက်ပြုတ်ထားပြီး အိမ်နီးနားချင်းများ၊ ရပ်ရွာအတွင်းရှိဆွေမျိုးများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများနှင့် မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများကိုဖိတ်ကြားပြီး ထမင်းဟင်း၊ ခေါင်ရည်၊ အရက်တို့ဖြင့် ဧည့်ခံကျွေးမွေးကြရသည်။ ဤကဲ့သို့ကျွေးမွေးရာတွင်ဧည့်သည်များကိုကောက်သစ်ဖြင့် မချက် ကျွေးဘဲ၊ စပါးဟောင်းမှဆန်ဖြင့်သာချက်ကျွေးကြသည်။ ကောက်သစ်မှာမူ ‘ပရယ်အီဖိုးဘိုးချာ’က အလျှင်ဦးဆုံးစားရမည်ဖြစ်သည်။ ညနေဧည့်သည်များပါးသွားသောအခါ ‘ပရယ်အီဖိုးဘိုးချာ’ သည် မိမိကိုယ်တိုင်စပါးသုံးစည်းမှ ထောင်းထားသောဆန်ကိုယူ၍အိုးငယ်ဖြင့်ချက်ရပါသည်။ ထို့နောက် ‘ထူရီး’ခေါ် ငှက်နှင့် ‘ဇီးဝီ’ခေါ်ပွေးတို့ကို အမွေးနုတ်အူ၊ အသည်းထုတ်သန့်စင်ပြီး အကောင်လိုက်အဖြစ် ‘ကေး’ခေါ် သစ်သားစားပိုးနှင့်အတူ အိုးငယ်တွင်ထည့်ကာ ဟင်းအဖြစ်ချက်ရသည်။ အားလုံးကျက်ပြီးသောအခါ မစားသုံးခင်တွင် ဟင်းအိုးထဲမှ ငှက်နှင့်ပွေးတို့၏ ခြေလက်အဖျား၊ အတောင်အဖျားများ၊ အမြီးဖျားနှင့်ခေါင်းများတို့ကိုဖြုတ်ပြီး ကောက်သစ်ထမင်းဖြင့်ရောထုပ်ပြီး စင်ပေါ်တွင်တင်ထားလိုက်ရသည်။ ‘ကေး’ခေါ် သစ်သားစားပိုးကိုမူ ဝါးဗူးငယ်တွင်ထည့်ပြီး ဆံလိမ်ဖျားဖယောင်းဖြင့်ပိတ်၍ စင်ပေါ်တွင်တင်ထားရသည်။ ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်ရ ခြင်းမှာစပါးကိုယှက်ထုတ်ပေးသည့်ငှက်ကို ဖန်ဆင်းပေးသည့်နတ်ကောင်းနတ်မြတ် ပရယ်ဖရိုဖရယ်ပရား၏ကျေးဇူးကိုသတိရသောအားဖြင့်ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ‘ပရယ်အီဖိုးဘိုးချာ’သည်ထမင်းနှင့်ဟင်းကို အကုန်စားသုံးရမည်ဖြစ်သည်။ အကြွင်းအကျန်များကို သွန်ပစ်ခြင်းလုံးဝမရှိရပေ။ ကောက်သစ်စားပွဲပြုလုပ်ရခြင်းမှာ ရရှိလာသောစပါးများ အပျက်အစီး၊ အဆုံးအရှုံး၊ အလေအလွင့်မရှိစေဘဲ တာ ရှည်ခံရန်အတွက်ရည်ရွယ်ပါသည်။ ဤရည်ရွယ်ချက်ကိုအထောက်အကူပြုရန်အတွက် ကောက်သစ်စားပွဲတွင် အိမ်နီးနားချင်းများ၊ ဆွေမျိုးများ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများနှင့် မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများကို ဖိတ်ကြားပြီးထမင်းဟင်း၊ ခေါင်ရည်တို့ကို ဧည့်ခံကျွေးမွေးခြင်းအားဖြင့် ကုသိုလ်ပြုကြပါသည်။

ခဲဒု ဒဲဒဟဉ် (ခါ) ခေါ်ဒီ ဒဲဒဟဉ် ခေါ် ဒီးကုဉ်

ဒီးကုဉ်ပြုလုပ်ကျင်းပရခြင်းမှာ ဒဏ္ဍာရီသမိုင်းကိုအခြေခံ၍ ပြုလုပ်ကျင်းပရခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒီးကုဉ်ကိုဖော်ပြရာတွင် ရှေးဦးစွာဒဏ္ဍာရီသမိုင်းအကျဉ်းချုပ်ကို ဖော်ပြရမည်ဖြစ်သည်။

ယခုကရင်နီပြည်ကို ရှေးအခါက ‘ခရားမော်ဒီမောဆိုကေး’ ခဠုဒဟဠုမဠီ ဧဠုမဠီကဠု
၈၂၅၆ ခေါ်ဌေးမယ်တော်ငွေတောင်ပြည်ဟူ၍သာသိရှိခဲ့သည်။ ငွေတောင်ပြည်တွင် နေထိုင်
သောလူမျိုးများမှာကရင်နီလူမျိုးနှင့် အနွယ်စုဝင်များသာဖြစ်သည်။ ငွေတောင်ပြည်ကို
‘ခရားမော်’ ခေါ် ဌေးမယ်နော်နတ်သွီးများက အုပ်ချုပ်သည်ဟုယူဆကြသည်။ နတ်သွီးများ
အုပ်ချုပ်စဉ်တွင် ‘နီ့ကို’ ဒေသ၌ကလေးတစ်ယောက်မွေးဖွားခဲ့သည်။ မွေးမွေးချင်းကလေး၏
မိခင်မှာသေဆုံးသွားခဲ့ သည်။ ကလေးနာမည်ကို ‘သျားတူဖဲ’ ဟုခေါ်ကြသည်။ ၎င်းကလေးမှာ
လူလင်းမြောက်လါခဲ့ပြီး အလွန်ရိုးသားဖြောင့်မတ်ကာ ရဲစွမ်းသတ္တိရှိပြည့်စုံလေသည်။ ထို့
ကြောင့် ‘ခရားမော်’ နတ်သွီးများက ၎င်းအား ခါးစင်္ကြာတစ်လက်ကိုပေးပြီး ငွေတောင်ပြည်
ကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်စေသည်။ ထိုအချိန်တွင် မြောက်ဘက်အရပ်မှယွန်းလူမျိုးတို့သည်
တောင်ဘက်သို့ဆင်းသက်လာပြီး တိုင်းပြည်ကို စတင်ထူထောင်နေသောအချိန်ဖြစ်သည်။
ယွန်းလူမျိုးတို့သည် ငွေတောင်ပြည်ကို အကြိမ်ကြိမ်ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်သော်လည်း
သျားတူဖဲ၏ပြန်လည်ခုခံမှုကြောင့် မအောင်မြင်ခဲ့ပေ။ သို့သော် ယွန်းလူမျိုးတို့သည် လက်
မလျှော့ပဲဆက်တိုက်ရာ နောက်ဆုံးတွင်ယွန်းတို့က သျားတူဖဲ၏လူယုံတော်ကို ဖမ်းမိလိုက်ကြ
လေသည်။ ယွန်းတို့သည် ၎င်းတို့ဖမ်းမိသော သျားတူဖဲ၏လူယုံတော်အား သျားတူဖဲ၏
ခါးစင်္ကြာအား မည်သည့်အစာနှင့်ကျွေးကြောင်းနှင့် မည်သည့်အချိန်တွင် ကျွေးလေ့ရှိကြောင်း
ကို စစ်ဆေးမေးမြန်းလေရာ သျားတူဖဲ၏လူယုံတော်လည်း ကြောက်သောကြောင့် အားလုံး
ပြောပြလိုက်လေသည်။ ထိုအခါယွန်းလူမျိုးတို့သည် သျားတူဖဲ၏လူယုံတော်ကိုခေါ်ပြီး ည
အချိန်တွင် သျားတူဖဲအိပ်သောအိမ်အနီးသို့ ချဉ်းကပ်လာကြပြီး ခါးစင်္ကြာကို အပြင်ဘက်မှ
နေ၍ကြက်ဖြူတစ်ကောင်ဖြင့်ပူဇော်လိုက်လေသည်။ ၎င်းနောက် ယွန်းတို့သည် ရုတ်တရက်
အလစ်ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ကြရာ သျားတူဖဲလည်း တိုက်ပွဲအတွင်းတွင် ခါးစင်္ကြာအား ခါးအိမ်
မှထုတ်၍မရတော့ပေ။ ထိုအခါ ဒေါသထွက်ပြီးခါးစင်္ကြာကို ခါးအိမ်အပါအဝင် မြေကြီးသို့
တအားခုတ်ချလိုက်လေသည်။ မြေကြီးသည်ကွဲအက်ပြီး ရေကန်ငယ်တစ်ခုဖြစ်လာခဲ့သည်။
ယခုတိုင်သျားတူဖဲရေကန်ဟူ၍ ကရင်နီပြည်နန်းမယ်ခုံအနောက်ဘက်တွင်ရှိနေပါသေးသည်။
သျားတူဖဲလည်း လိပ်အသွင်ဆောင်ပြီး ရေကန်ထဲသို့ခုန်ချလိုက်လေသည်။ ယွန်းလူမျိုးတို့
လည်းသိရှိသွားသဖြင့် ရေကန်ထဲသို့ကွန်ဖြင့်ပစ်၍ လိပ်ကိုလိုက်ရှာကြပါသည်။ နောက်ဆုံး
သျားတူဖဲလိပ်ကိုဖမ်းမိလိုက်သည်။ ယွန်းလူမျိုးတို့လည်း လိပ်ကိုချက်စားကြပြီး အရိုးနှင့်အခွံ
ကို မြေကြီးတွင် ပစ်ထားလိုက်ကြသည်။ ထိုလိပ်ခွံနှင့်အရိုးတို့သည် ဝက်သိုးကြီးတစ်ကောင်
အဖြစ်အသွင်ပြောင်းလာပြီး တောမှာရှိသည့်တောဝက်များအားစည်းရုံးကာ ယွန်းလူမျိုးများ
ကိုရန်ရှာတိုက်ခိုက်လေတော့သည်။ ယွန်းလူမျိုးတို့၏သီးနှံပင်၊ စပါးများအားလုံးတို့ကိုဖျက်ဆီး
ပစ်လိုက်ကြသည်။ ယွန်းလူမျိုးတို့သည်လည်း နှစ်လများစွာ ဝက်သိုးကြီးကိုသတ်ရန်ကြိုး

စားရတော့သည်။ နောက်ဆုံးဝက်သိုးကြီးကိုသတ်မိပြီး ချက်စားကြပြန်သည်။ အရိုးများကို မြေကြီးပေါ်တွင် ပစ်ထားပြန်သည်။ ဝက်သိုးကြီး၏အရိုးသည် မျောက်ဝံကြီးတစ်ကောင်အဖြစ် ပြောင်းသွားပြီး ယွန်းများကိုရန်ရှာပြန်သည်။ မျောက်ဝံသည်တောတွင်းရှိ မျောက်များနှင့် ပေါင်းပြီး ယွန်းလူမျိုးတို့၏ သီးနှံစိုက်ခင်းများ၊ စပါးခင်းများတို့ကို လိုက်လံဖျက်ဆီးပြန်သည်။ ယွန်းလူမျိုးတို့သည်လည်း မျောက်များကိုလိုက်လံနှိမ်နင်းပြီး မျောက်ဝံကြီးကိုလိုက်သတ်ပြန် သည်။ ယွန်းလူမျိုးတို့သည် မျောက်ဝံကြီး၏အသားကို ယခင်ကဲ့သို့ချက်စားကြပြန်သည်။ ယခုတခါတွင် အရိုးကိုမြေကြီးပေါ်တွင်မပစ်ထားတော့ဘဲ အရိုးကိုစုပြီး သစ်ပင်ပေါ်တွင်တက်၍ နှီးဖြင့်ချည်နှောင်ထားလိုက်ကြသည်။ ထိုအခါမျောက်ဝံကြီး၏အရိုးသည် မွှေးကြိုင်သောသဇင် ပန်းများဖြစ်သွားတော့သည်။ ထို့ကြောင့် ယွှာတိုင်သစ်ပင်ပေါ်တွင်ပေါက်နေသော သဇင်ပန်းတို့ သည်သျှားတူးဖဲ၏ အရိုးဖြစ်သည်ဟုယူဆကြသည်။ ယနေ့အထိကရင်နီလူမျိုးတို့ တေးဆိုရာ တွင် သျှားတူးဖဲသည် ဘဝသုံးဆက်ပြောင်းပြီး တိုင်းပြည်ကာကွယ်ခဲ့သည်ဟု ချီးမွမ်းစပ်ဆိုလေ့ ရှိကြသည်။

သျှားတူးဖဲမရှိတော့သည်အခါ ယွန်းလူမျိုးတို့သည် ငွေတောင်ပြည်ကိုသိမ်းပိုက်ပြီး ကရင်နီလူမျိုးနှင့်အနွယ်စုများကို ကျွန်ပြုအုပ်ချုပ်လေတော့သည်။ ကရင်နီလူမျိုးနှင့် အနွယ်စု များအား လယ်ဖော်ခိုင်းခြင်း၊ သတ္တုများတူးခိုင်းခြင်း၊ ယွန်းလူမျိုး၏ လုပ်ငန်းများတွင် အခမဲ့ စေခိုင်းခြင်းစသောလုပ်ငန်းများကို လုပ်ခိုင်းသည့်အပြင် ကရင်နီလူမျိုးများအပေါ်တွင်လည်း အခွန်တော်အဖြစ် ဆန်စပါးများကိုအဆမတန်ကောက်ခံခဲ့ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ဖြင့် ယွန်းလူမျိုး တို့ သည် ကရင်နီလူမျိုးအပေါ် နှစ်ပေါင်းများစွာကျွန်ပြုဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြသည်။ ဤကဲ့သို့ ဖိနှိပ်အုပ်ချုပ်မှုကိုမခံနိုင်သော ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် လွတ်မြောက်ရန်နည်းလမ်းများကို အမြဲ ရှာကြံကြလေသည်။ တချိန်တွင် ‘ယယ်ရယ်’ အမည်ရှိသောကရင်နီလူငယ်တစ်ယောက်သည် ‘ဖိုဒီးကရီး’ ဂိယုမုဉ္ဇနာဂဗျာဒ ခေါ်နတ်ရုပ်ကိုပြုလုပ်ပြီး အသက်သွင်းထားလိုက်သည်။ ထို့ နောက် ယယ်ရယ်သည် ယွန်းမင်းကြီးထံသို့သွားပြီး ယွှာကရင်နီလူမျိုးတို့သည် မိမိတို့ဘုရင်ရှိ နေပြီဖြစ်၍ ယွန်းမင်းကြီးအားအခွန်မဆောင်နိုင်တော့ကြောင်း၊ ယွန်းမင်းကြီးထံတွင် ကျွန်မခံ လိုတော့ကြောင်း လျှောက်ထားလေသည်။ ယွန်းမင်းကြီးလည်း အမျက်ဒေါသချောင်းချောင်း ထွက်ပြီး ကရင်နီဘုရင်ကို တိုက်ခိုက်ချေမှုန်းရန် ချက်ချင်းစစ်သည်ဗိုလ်ပါများကိုပြင်ဆင်ကာ ယယ်ရယ်ကိုခေါ်၍ကရင်နီဘုရင်ကိုတိုက်ခိုက်ချေမှုန်းရန်စစ်ချီလာကြတော့သည်။ ယယ်ရယ် သည် ယွန်းမင်းကြီးကိုလမ်းပြပြီး မိမိပြုလုပ်ခဲ့သော ‘ဖိုဒီးကရီး’ ခေါ် နတ်ရုပ်အားသွား၍ပြသ လိုက်လေသည်။ ယွန်းမင်းကြီးလည်း နတ်ရုပ်ကိုမြင်သောအခါ ကြီးစွာဒေါသထွက်ပြန်လျှက် နတ်ရုပ်ကိုခြေထောက်ဖြင့်ကန်ချပြီး ရစရာမရှိအောင်နင်းချေပစ်လိုက်ကာ မိမိနန်းတော်ရှိရာ သို့ပြန်သွားကြလေသည်။ သို့သော်၎င်းတို့၏ နန်းတော်သို့ပြန်မရောက်မှီလမ်းခုလပ်တွင်

ဝမ်းရောဂါကျပြီး ယွန်းမင်းကြီးအပါအဝင် စစ်သည် ဗိုလ်ပါများစွာသေဆုံးသွားကြတော့သည်။

ဤအချင်းအရာကိုသိရှိသောကရင်နီလူမျိုးနှင့် အနွယ်ဝင်စုတို့သည် ခါးလုံစွဲကိုင်ပြီး ယွန်းလူမျိုးတို့ကို စတင်ပုန်ကန်တိုက်ထုတ်ကြတော့သည်။ ယွန်းလူမျိုးကို ပုန်ကန်တိုက်ထုတ် ရာတွင် ရက်ပေါင်း၊ လပေါင်းများစွာကြာညောင်းခဲ့ကြသည်။ တိုက်ပွဲပေါင်းများစွာဆင်နွှဲခဲ့ရ သည်။ ဤကဲ့သို့စစ်တိုက်ကြရာတွင် ယွန်းလူမျိုးတို့သည် ကောက်ညှင်းထမင်းကိုအမှုန့် ထောင်းပြီး ခေါပုတ်အပြားပြုလုပ်ကာ မိမိတို့ခမောက်အောက်တွင်ကပ်ထား၍ ရိက္ခာအဖြစ် အသုံးပြုစားသုံး ကြလေသည်။ ကောက်ညှင်းခေါပုတ်သည် မီးနှင့်ကပ်ပါက ပြန်ပျော့သွားပြီး လွယ်လွယ်နှင့်စားသုံးနိုင်သောရိက္ခာတမျိုးဖြစ်သည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့လည်း ‘ဒီးကူ’ခေါ်သော ကိုင်းပင်တမျိုး၏ အရွက်ဖြင့်ကောက်ညှင်းကိုထုပ်ပြီးပြုတ်ကြရာ ဒီးကူဖြစ်လာပါသည်။ ဒီးကူမှာ ခုနှစ်ရက်အတွင်းမပုတ်မသိုးပဲ စားသုံးနိုင်ကြလေသည်။ ခြောက်သွားလျှင်လည်း မီးနှင့်ကပ်ပြီး ပြန်ပျော့သွား၍ စားသုံးနိုင်ပါသည်။ ဒီးကူသုံးလေးခုကိုစုပြီး နှိုးဖြင့်စုပေါင်းချည်ကာပြုတ်ရခြင်း မှာ ယွန်းလူမျိုးတို့ကိုတိုက်ခိုက် ရာတွင်ပါဝင်သောအနွယ်စုများ သွေးစည်းညီညွတ်ရေးကို ပြသခြင်းပင်သည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည်ငွေတောင်ပြည်တွင်းရှိသော ယွန်းလူမျိုးတို့၏ ကျေးရွာများကိုလိုက်လံတိုက်ခိုက် မောင်းထုတ်ခဲ့ကြသည်။ နောက်ဆုံးမိုးတွင်းအချိန်တွင် ယွန်းလူမျိုးတို့သည် အလုံးအရင်းဖြင့် မြောက်ဖက်သို့ဆုတ်ခွာထွက်သွားကြတော့သည်။ ယွန်း လူမျိုးတို့ဆုတ်ခွာသွားကြပြီးလျှင်ပြီးခြင်း ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ရွာတိုင်းတွင် အဲဒို(သို့)ပေါမီ ခေါ် ဒီးကူပွဲကိုပြုလုပ်ကျင်းပကြပေသည်။

ဤကဲ့သို့ယွန်းလူမျိုးများအားလုံးထွက်ခွာသွားသဖြင့် ငွေတောင်ပြည်တွင်ယွန်းထည် ပြုလုပ်သည့်အတတ်ပညာပပျောက်မည်ကို စိုးရိမ်လာကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကရင်နီလူမျိုးတို့ သည် ယွန်းများနောက်လိုက်သွားပြီး ယွန်းပညာသည်အချို့ကိုပြန်ခေါ်လာကာ ငွေတောင်ရွာ တွင် ကောင်းစွာထားရှိစောင့်ရှောက်ကာကွယ်ထားခဲ့သည်။ အမှန်မှာဒီးကူပွဲသည် ယွန်းလူမျိုး တို့၏ ဖိနှိပ်ကျွန်ပြုမှုအောက်မှ လွတ်မြောက်သော အထိမ်းအမှတ်ပွဲတော်တရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ ယွန်းလူမျိုးတို့၏လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ပြီးနောက် ငွေတောင်ပြည်ဟုမခေါ်ဆိုတော့ပဲ ကရင်နီပြည်ဟု ယနေ့ထိတိုင်ခေါ်ဝေါ်လာခဲ့ပေသည်။ သို့သော်ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် စာပေ ဖြင့်လွတ်မြောက်သောနေ့ရက်ကို အတိအကျရေးမှတ်ထားခြင်းမရှိခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့်ယွန်း လူမျိုးများအကုန်အစင်ဆုတ်ခွာသွားသော မိုးတွင်းဖြစ်သောစက်တင်ဘာလနှင့် အောက်တို ဘာလတွင် ဒီးကူပွဲကိုနှစ်စဉ်နှင့်အမျှကျေးရွာတိုင်းကပြုလုပ်ကျင်းပလာခဲ့ကြသည်။ ဒီးကူပွဲ ကိုအများအားဖြင့် (၃)ရက် ကျင်းပကြသည်။ ဒီးကူပွဲတွင် ဒီးကူခေါ် ကောက်ညှင်းထုပ်ကို ထုပ်ပြီးပြုတ်သည်။ ကြက်၊ ဝက်၊ နွားများကိုသတ်ပြီးဟင်းလျာအဖြစ်ချက်စားကြသည်။ ခေါင်ရည်၊ အရက်၊ ထမင်းတို့ကို ချက်ပြုတ်ကြသည်။ ထို့နောက်ရောက်လာသော ဧည့်ပရိတ်



ဒီးကွဲတော်တွင်ကသော အကတစ်ခု

သတ်တို့ကိုအိမ်တိုင်းသို့ဖိတ်ခေါ်ပြီး ဒီးကွဲ၊ ထမင်း ဟင်းလျာ၊ ခေါင်ရည်အရက်များဖြင့် ညွှတ်
ကျွေးမွေးလှူဒါန်းကြသည်။ ဒီးကွဲအကဖြင့် (၃)ရက်တိတိအိမ်တိုင်းသို့ လှည့်လည်ကပြဖျော်
ဖြေကြသည်။ ဖိတ်ကြားထားသော အနီးအနားရှိကျေးရွာများသည်လည်း ဗုံမောင်းယူလာ
ပြီး ဒီးကွဲပွဲကျင်းပပြုလုပ်သည့်ရွာသို့ လာရောက်ကာ ပျော်ရွှင်စွာစားသောက်ကခုန်ကြသည်။

ဒီးကူပွဲအတွင်း ဆောင်ရွက်ရမည့်ရိုးရာအစီအစဉ်များမှာ-

(၁) ‘သောလူး’ ဌာနဗိဇ္ဈာန်မူ ခေါ် ဆွမ်းလောင်းပွဲ

ရှေးအခါက ‘သောလူး’ ခေါ် ဆွမ်းလောင်းပွဲပြုလုပ်ရခြင်းမှာ ယွန်းလူမျိုးများတို့၏ ထုတ်စဉ်တွင် ကျဆုံးသွားသောသူများကို သတိရအောင်မေ့သောအားဖြင့်ပြုလုပ်ရခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်ယဉ်အခါမှာ ကျဆုံးသွားသောသူများကိုသတိမရတော့ပဲ အိမ်တိုင်းလိုလိုပင် သေဆုံးသွား သောမိဘဆွေမျိုးများကိုရည်ရွယ်ပြီး ဆွမ်းလောင်းပွဲများပြုလုပ်ကျင်းပကြသည်။ ဆွမ်းလောင်းပွဲပြုလုပ်ရာတွင် ဒီးကူတခုကိုတဝက်ဖြေပြီး ဒီးကူသုံးလေးခုကို အတူပူးတွဲချည်ကာအိမ်အပြင်ဘက်လှေကားထိပ်ရှိ ထရပ်ပေါ်တွင်ချည်ထားရသည်။ ၎င်းနောက်ဝါးဗူးငယ်တစ်ခုကိုခုတ်ပြီးခေါင်ရည်ထည့်ထားကာ ဒီးကူနှင့်အတူထိုးထားလိုက်ရသည်။ ထိုနည်းအတူ မီးဖိုခန်းတွင်လည်းအလားတူပြုလုပ်ပြီး တစ်ခုချည်ကာထားရှိရသည်။ ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်ရခြင်းမှာသေဆုံးသွားသော မိဘဆွေမျိုးဝိညာဉ်များပြန်လာသုံးဆောင်ရန် ရည်ရွယ်ထားပါသည်။ ဤကဲ့သို့အပြင်တွင်တစ်ခု၊ မီးဖိုချောင်တွင်းတွင်တစ်ခုထားရှိခြင်းမှာလည်း ဆွေမျိုးဝိညာဉ်များနှင့်ပါလာသောဧည့်သည်ဝိညာဉ်များမှအပြင်ဘက်တွင်သုံးဆောင်ရန်နှင့် ဆွေမျိုးဝိညာဉ်မှာ မီးဖိုတွင်းတွင်ဝင်ရောက်သုံးဆောင်ရန်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင်ကြက်တကောင်ကိုဖမ်းပြီး ကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်းကာ ကြက်ကိုအကောင်လိုက်ဖြုတ်ပြီးဖက်နှင့်ထုပ်၍ မီးဖိုတွင်းရှိစင်ပေါ်တွင် ထမင်းတစ်ထုပ်နှင့်အတူတင်ထားလိုက်ရသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပြန်လာသောဆွေမျိုးဝိညာဉ်နှင့်အတူပါလာသောဧည့်သည်ဝိညာဉ်များသုံးဆောင်ရန်ဖြစ်သည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဒီးကူပွဲအချိန်တွင် ‘သောလူး’ ခေါ် ဆွမ်းလောင်းပွဲမပြုလုပ်သောအိမ်သည် ပြန်လာသောဆွေမျိုးဝိညာဉ်များမှမိမိတို့အတွက်ဘာမျှမပြုလုပ်၊ သတိမရကြောင်းသိရှိသောအခါ စိတ်ဆိုးပြီး အိမ်သူအိမ်သားများကို ဒုက္ခပေးတတ်သည်ဟုယူဆကြသည်။ အမှန်မှာဝိညာဉ်များ တကယ်ပြန်လာသည်။ မပြန်လာသည်ကိုမူ မည်သူမျှမသိပေ။ သို့သော်ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ငရဲနှင့် ‘မောခုထွေးကေး’ မဇ္ဇိမဠိ ပါဟန္တီကုမ္ဘီ ခေါ် ကာလးကင်ဘုံသို့ရောက်ရှိနေသော ဝိညာဉ်များမှအပ ကျန်ရှိသည့်ကမ္ဘာပေါ်ရှိဝိညာဉ်တုံအဆင့်ဆင့်တွင်ရှိနေသော ဝိညာဉ်များပြန်လာနိုင်သည်ဟုယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ‘သောလူး’ ခေါ် ဆွမ်းလောင်းပွဲ၏အနှစ်သာရမှာ သေဆုံးသွားသောဆွေမျိုးများကို သတိရအောင်မေ့သောအားဖြင့် ကောင်းရာသုဂတိဘုံသို့ လားပါစေဟု ဆုမွန်တောင်းပေးလိုက်ခြင်းသာဖြစ်သည်။

(၂) ‘ဝေးနေ့’ ဗဟုဒ္ဓေဒိဗီ ခေါ် စုန်းနှင့် မကောင်းဆိုးဝါးမောင်းထုတ်ပွဲ

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် အိမ်တိုင်းတွင် စုန်းနှင့်မကောင်းဆိုးဝါးများခိုကပ်နေတတ်သည်ဟုယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဒီးကူပွဲအချိန်တွင်၎င်းတို့ကိုမောင်းချခြင်းအားဖြင့် ‘ဖိုးဒီးကရီး’ က ခေါ်သွားကာအဝေးသို့ပို့ဆောင်ပေးလိုက်သည်ဟုယူဆကြသည်။ စုန်း၊

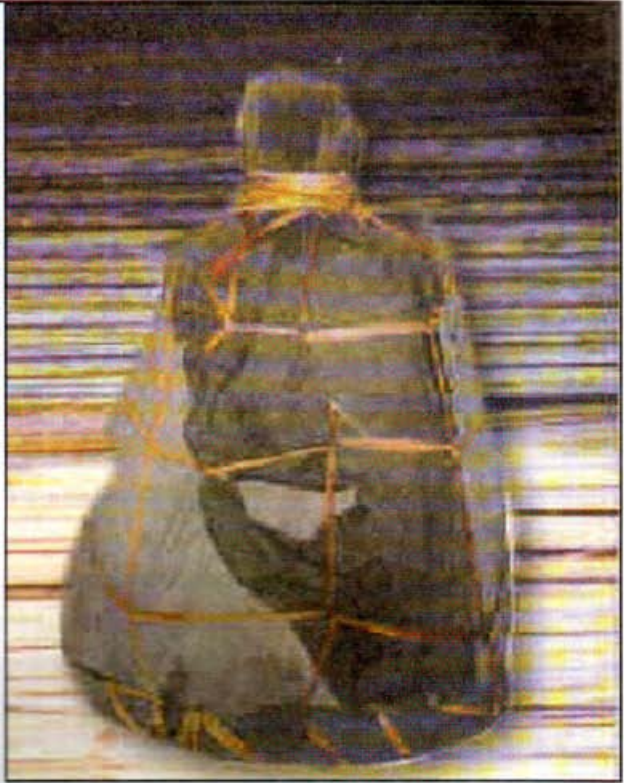
မကောင်းဆိုးဝါးများမောင်းထုတ်ရန်အတွက် ဒီးကူပင်၊ ဝါးဖျား၊ ဆူးပင်များကိုခုတ်ယူပြီး တံမြက်စီးအဖြစ်စုချည်ထားရသည်။ ထို့နောက် ‘သောလူး’ခေါ် ဆွမ်းလောင်းပွဲပြီးဆုံးသည့် နောက်ညသန်းခေါင်ယံအချိန်တွင် စုန်း၊ မကောင်းဆိုးဝါးများကို စတင်မောင်းချကြသည်။ မောင်းချရာတွင် ဒီးကူရှက်၊ ဆူးများဖြင့် ပြုလုပ်ထားသောတံမြက်စီးဖြင့် အိမ်တွင်းရှိထောင့်ကြို ထောင့်ကြားနံ့နေအောင်လှည်းထုတ်ပြီး မကောင်းဆိုးဝါးများကို မောင်းထုတ်ရသည်။ ၎င်း နောက်လှေကားအောက်သို့ပစ်ချလိုက်ရပြီး ပြာတစ်ဆုပ်ပါပက်ချလိုက်ရပါသည်။ ရှေးအခါက ဂူးလေး၊ မြွှားစသည်ဖြင့် တချက်ပစ်ချလိုက်ရသည်။ သို့သော်ယူအခါတွင် သေနတ်ရှိသူက သေနတ်ဖြင့်တစ်ချက်ပစ်ဖောက်ချလိုက်ရသည်။ သို့မဟုတ်ပြောက်ဖြင့် ပစ်ဖောက်ချလိုက်ရ သည်။ ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်ခြင်းမှာ မကောင်းဆိုးဝါးများအိမ်ပေါ်သို့ပြန်မတက်နိုင်အောင် ပြုလုပ် ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤစုန်း၊ မကောင်းဆိုးဝါးမောင်းချပွဲကို တစ်ရွာလုံးက တချိန်တည်းပြုလုပ်သည့် အတွက်ကြောင့် ပြောက်သံ၊ သေနတ်သံများဖြင့် ဆူညံနေလေ့ရှိကြသည်။ ဤကဲ့သို့အိမ်တိုင်း ကမောင်းချလိုက်သောမကောင်းဆိုးဝါးများသည် တနေရာတွင်သွားစုနေပြီး ‘ဖိုးဒီးကရီး’ပို့ ဆောင်သောအခါ ‘ဖိုးဒီးကရီး’က ၎င်းတို့ကိုခေါ်ဆောင်သွားကာ အဝေးသို့ပို့လိုက်သည်ဟု ယူဆကြသည်။

(၃) ‘ဖိုးဒီးကရီး’ဂဗျာမုဗ္ဗဗ္ဗကဗျာမုဗ္ဗ ခေါ် နတ်ရုပ်ပြုလုပ်သည့်ပွဲ

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ‘ဖိုးဒီးကရီး’နတ်ကြောင့် ယွန်းလူမျိုးများကိုမောင်းထုတ်နိုင် သည်ဟုယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့်ဒီးကူပွဲပြုလုပ်ရာ တွင် ‘ဖိုးဒီးကရီး’နတ်ရုပ်ကို အဓိက ပြုလုပ်ကြသည်။ ‘ဖိုးဒီးကရီး’၏အဓိပ္ပါယ်မှာ (ဖိုး-အဖိုးအဖွား၊ ဒီးကရီး-တော်စပ်သောနတ်) အဘိုး၊ အဖွားတော်စပ်သောနတ်ဟု အဓိပ္ပါယ်ရပါသည်။ ‘ဖိုးဒီးကရီး’နတ်မျိုးမှာ ကရင်နီ လူမျိုးတို့၏ အဘိုး၊ အဖွားတော်စပ်သည့်နတ်မျိုး သို့မဟုတ် ကရင်နီလူမျိုးကိုမြေးတော်စပ် သည့်နတ်မျိုးဖြစ်သည်။ ‘ဖိုးဒီးကရီး’နတ်မျိုးသည် ကရင်နီလူမျိုးများကို မိမိ၏မြေးကဲ့သို့ချစ် ခင်သည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ‘ဖိုးဒီးကရီး’ နတ်ရုပ်ကို အဘိုးသို့မဟုတ် အဖွား ဟုခေါ်ကြပါသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ‘ဖိုးဒီးကရီး’နတ်ကို အဘိုးအဘွားကဲ့သို့ လေးစား ကြသည်။ ဖိုးဒီးကရီးမှာနတ်မျိုးဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းနတ်ရုပ်ပြုလုပ်ရာတွင် ‘အီလူးဖု’ အုပ်စု ကပြုလုပ်လေ့မရှိပေ။ ကေးဖုအုပ်စုကသာ ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဒီးကူပွဲစတင်သည့် နေ့တွင် ကေးဖုအုပ်စုမှ ရိုးသားဖြောင့်မတ်သောသူ နှစ်ဦး၊ သုံးဦးတို့သည် ပလိင်းတစ်လုံးနှင့်အဝတ် အစားဟောင်းများကိုယူဆောင်၍ ‘ဖိုးဒီးကရီး’ နတ်ရုပ်ကိုပြုလုပ်ရန် ရွာပြင်သို့ထွက်သွားကြ သည်။ ‘ဖိုးဒီးကရီး’နတ်ရုပ်ကို ရိုးသားဖြောင့်မတ်သောသူပြုလုပ်မှသာလျှင် ရှေ့ရေးကိုမေး မြန်းသောအခါ၌ အမှန်အတိုင်းဖြေကြားပေးနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ လိမ်ညာတတ်သောသူပြုလုပ် လျှင် မေးမြန်းသောအခါ လိမ်ညာဖြေဆိုတတ်သည်ဟု အယူအဆရှိကြ သည်။ ထို့ကြောင့်

‘ဖိုးဒီးကရီး’ နတ်ရုပ်ပြုလုပ်ရာတွင် များသောအားဖြင့် ရိုး သားဖြောင့်မတ်သောသူတို့ကိုသာ ပြုလုပ်စေသည်။ ဖိုးဒီးကရီးပြုလုပ်မည့်သူတို့သည် တောထဲသို့ရောက်သောအခါ ဝါးအဆစ်တစ်ဆစ်ကိုခုတ်ယူပြီး အပေါက်ဖောက်လိုက်သည်။ ထို့နောက်ဝါးဆစ်ခေါင်းထဲတွင် မီးကျောက်တစ်လုံး၊ သံမဏိချပ်ငယ်တခုနှင့် ကြက်တောင်ရိုးတခုကိုထည့်ထားလိုက်ရသည်။ မီး ကျောက်နှင့်သံမှာရေးအခါ မီးခြစ်မပေါ်မှီစဉ်က မီးခြစ်ရန်အတွက်အသုံးပြုသောကျောက်မီးခြစ်မျိုးဖြစ်ရမည် ဖြစ်သည်။ ပြီးသည့်နောက် ပလိုင်းဖင်ကိုအပေါက်ဖောက်ပြီး ဝါးဆစ်ကိုတစ်ဝက်ခန့်ထိုးထည့်ကာ ခိုင်ခန့်အောင်ချည်ထားလိုက်ရသည်။ ပါလာသောအဝတ်အစားဟောင်းများကို ပလိုင်းနှင့်ဝါးဖူးကိုပတ်ပြီးချုပ်ထားလိုက်ရသည်။ သို့အတွက်ကြောင့်ပလိုင်းကိုခိုင်ခန့်အောင်ချည်ထားပြီးမှောက်ထားလိုက်လျှင် ခေါင်းမပါဘဲ လည်ပင်းသာရှိသော လူတစ်ယောက်ထိုင်နေသည့်ပုံနှင့်တူနေပေသည်။ အားလုံးခိုင်ခန့်အောင်ချုပ်ပြီးသောအခါ ‘ဖိုးဒီးကရီး’ နတ်ပြုလုပ်သူ နှစ်ယောက်သည် ဖိုးဒီးကရီး၏ ဟိုဖက်ဒီဖက်ထိုင်ပြီး နှစ်ဦးစလုံးလက်နှစ်ဖက်ဖြင့် ဖိုးဒီးကရီးရုပ်ကိုအသာမက ဖိုးဒီးကရီးနတ်ကိုဖိတ်ခေါ်ကြသည်။ ဖိုးဒီးကရီးနတ်ဝင်လာသောအခါ ဖိုးဒီးကရီးနတ်ရုပ်သည် အလိုအလျောက်လှုပ်လာမည်ဖြစ်သည်။ ဖိုးဒီးကရီးနတ်ဝင်လာပြီဟု သိရှိသော အခါဝင်လာသောဖိုးဒီးကရီး နတ်အားအဘိုးလား၊ အ ဘွားလားဟုမေးရပါသည်။ အဖိုးနတ်သို့မဟုတ်အဘွားနတ်ဖြစ်ကြောင်း မြေကြီးကို (၃)ချက်ရိုက်ပြမည်ဖြစ်သည်။ အဖိုးနတ်သို့မဟုတ် အဘွားနတ်ဖြစ်ကြောင်းသိရှိသောအခါ နာမည်ကိုမေးရပြန်သည်။ ဖိုးဒီးကရီးနတ်၏အမည်နာမမှာ ပြုလုပ်သောဝါးအဆစ်၏ဝါးအမျိုး အမည်ပေါ်တွင်မူတည်နေပေသည်။ ဤကဲ့သို့မေးမြန်းရာတွင် ပြုလုပ်သောဝါးအဆစ်၏ ဝါးအမျိုးအမည်နှင့် ကိုက်ညီလျှင်မြေကြီးကို (၃)ချက်ရိုက်ပြမည်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ဝါးအဆစ်ကို ‘ဝယ်မီ’ဗဟုဗွေခေါ် ဝါးအမျိုးအစား ဖြင့်ပြုလုပ်လျှင် အဘိုးနတ်ဝင်လာပါက အမည်နာမမှာ မိရယ် ဟုခေါ်ရမည်ဖြစ်ပြီး အကယ်၍ အဘွားနတ်ဝင်လာလျှင် အမည်နာမမှာ မိမယ်ဟုခေါ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတူ ဝါးအဆစ်ကို ‘ဝယ်ဘူး’ဗဒွေခေါ် ဝါးအမျိုးအစားဖြင့်ပြုလုပ်လျှင်အဘိုးနတ်ဖြစ်ပါက အမည်နာမမှာဘူးရယ်ဖြစ်ပြီး အဘွားနတ်ဖြစ်လျှင် အမည်နာမမှာဘူးမယ်ဖြစ်မည်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ နာမည်နာမသိရှိပြီးသောအခါ ပါလာသောခေါင်ရည်ကိုခွက်ထဲထည့်ကာ ဒီးကူကိုဖြေပြီး သစ်ရွက်ပေါ်တင်၍ချထားပေးရပါသည်။ ကြက်ပေါင်ရိုးကိုလည်းမီးဖုတ်ပြီး သစ်ရွက်ပေါ်တင်၍ ချထားပေးရသည်။ ထို့နောက် ဖိုးဒီးကရီး ပြုလုပ်သူတို့သည် တဖက်တချက်စီတွင်ပြန်ထိုင်၍ ဖိုးဒီးကရီးနတ်ရုပ်ကို လက်နှစ်ဖက်ဖြင့်အသာ ‘မ’ ကြပြန်ပြီးချထားပေးလိုက်သောခေါင်ရည်၊ ကြက်ပေါင်ရိုးနှင့်ဒီးကူကိုသုံးဆောင်ရန် တောင်းဆိုကြရသည်။ ထိုအခါ ဖိုးဒီးကရီးနတ်ရုပ်သည် ဒီးကူကိုသုံးဆောင်သည့်ဟန်ဖြင့် ဒီးကူပေါ်သို့စောင်းကျပြီး ဒီးကူနှင့်ထိအောင်တို့လိုက်ရပါသည်။ ထိုနည်းတူချထားသော ခေါင်ရည်၊ ကြက်ရိုးများပေါ်သို့လည်း သုံးဆောင်သည့်ဟန်ဖြင့်

စောင်းကျစေပြီးထိအောင်
တို့ ပေးရသည်။ ထို့ နောက်
မည်သူ၏စပါးကျို တွင်သွား
ပုန်းနေမည်နည်းဟု မေးရ
သည်။ ညွှန်ပြသော စပါးကျိုး
မှာသာ သွားရောက်ဝှက်
ထားရသည်။ ဤကဲ့သို့
သွားရောက် ဝှက် ထားရ
ခြင်းမှာ ဖိုးဒီးကရီး နတ်ရုပ်ပြု
လုပ်ရာတွင် လျှို့ဝှက်စွာပြု
လုပ်ရပြီးလူအများ သိလျှင်၊
ဖိုးဒီးကရီးပြုလုပ် သည့်အခါ
လူအများလာ ကြည့်ကြ
သဖြင့် ဖိုးဒီးကရီးနတ်မဝင်
ဘဲရှိတတ်သည်။ ဖိုးဒီးကရီး
နတ်ရုပ်အား စပါးကျိုတွင်
ဝှက်ထားစဉ်တွင် ၎င်းကို
စကောထဲတွင်ထားရှိရပြီး
ခေါင်ရည်တစ်ခွက်၊ ဒီးကူ
နှင့်ကြက်ပေါင်ရိုးများ ထား
ရှိပေးရသည်။ အချို့ရွာ



ဒီးကူပွဲတော်တွင်ပြုလုပ်သော ‘ဖိုးဒီးကရီး’ ဂါယုဗုဒ္ဓစာဂါယုဗု
နတ်ရုပ်

များမှာ ဖိုးဒီးကရီးနတ်ရုပ်အနေဖြင့်လူရုပ်ပေါ်အောင် ဗူးသီးကိုအိုးမဲသုတ်ပြီးအပေါက်ဖောက်
ကာ လူ၏မျက်စိ၊ နှာခေါင်း၊ ပါးစပ်တို့ပုံကို ထုံးဖြူဖြင့်ရေးဆွဲ၍ ဝါးဆစ်တွင်စွပ်ထားလိုက်ကြ
သည်။ သို့ဖြစ်၍အမှောင်ထဲ၌ရုတ်တရက်မြင်မိပါက ကြောက်စရာဖြစ်နေပေသည်။ ဖိုးဒီးကရီး
ကိုမေးမြန်းသည့်အခါမှသာ ခေါင်းကိုချွတ်ထားလိုက်ရသည်။

ဒီးကူပွဲတွင် ‘သောလူး’ ခေါ် ဆွမ်းလောင်းပွဲပြီးသောအခါ ဖိုးဒီးကရီးကိုသွားခေါ်ရ
သည်။ သွားခေါ်ရာတွင် ဗုံမောင်းတီး၍သွားခေါ်ရသည်။ ဖိုးဒီးကရီးပြုလုပ်သူကဝှက်ထားသော
နေရာကိုလမ်းပြဦးဆောင်သွားရသည်။ ရောက်သောအခါ ဖိုးဒီးကရီးကိုရွာတွင်းမည်သူအိမ်
တွင် တည်းခိုမည်နည်းဟု မေးရသည်။ ဖိုးဒီးကရီးသည် ‘အိလူးဖု’ အုပ်စုအိမ်တွင် တည်းခိုလေ့
မရှိပေ။ သို့ဖြစ်၍ ဖိုးဒီးကရီးညွှန်ပြသည့်ကေးဖုအုပ်စုအိမ်ကို ပို့ဆောင်ရသည်။ ပြန်လာရာတွင်

ယက်ထားသော စောင်သစ်တစ်ထည်ဖြင့် ပိုးလာရသည်။ ဖိုးဒီးကရီးတည်းခိုမည်အိမ်ကိုသိသောအခါ ရွာလူကြီးများသည် ကလေးငယ်သုံးလေးယောက်ကိုစုစေပြီး လေးဖက်ထောက်စေ၍လှေကားထိပ်တွင် အဆင့်သင့်စောင့်နေစေသည်။ ဖိုးဒီးကရီးရောက်လာ၍ အိမ်ပေါ်တက်မည်အပြုတွင် ကလေးများက ခွေးကဲ့သို့အသံပြု၍ဟောင်ရသည်။ ထိုအခါ ရှိနေသောလူကြီးများက ‘အဘိုးရောက်လာတာမသိဘူးလား မဟောင်နဲ့မဟောင်နဲ့’ ဟုဆိုကာ ကလေးများကို မောင်းထုတ်လိုက်ကြရသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဖိုးဒီးကရီးကိုအိမ်တွင်းသို့ယူဆောင်ပြီး စကောထ်တွင် ထားလိုက်ရပါသည်။ ဒီးကူ၊ ခေါင်ရည်၊ ကြက်ပေါင်ရိုးတို့လည်း အဆင့်သင့်ထားရှိရပြီး ဖိုးဒီးကရီး၏ ဟိုဖက်ဒီဖက်မှထိုင်ကာအသာအယာ ‘မ’၍ သုံးဆောင်စေသည်။ ဖိုးဒီးကရီးခေါင်းကိုပြုလုပ်စွပ်ထားပေးသောရွာများသည် ဖိုးဒီးကရီးကိုမေးမြန်းတွင်၎င်း၊ အစားအစာသုံးဆောင်စေရာတွင်၎င်း ခေါင်းကိုချွတ်ထားရသည်။ တချို့ဖိုးဒီးကရီးသည် ဆေးတံ၊ ဆေးလိပ်သောက်တတ်သည်ဟုဆိုသောအခါ ဝါးဆစ်ကိုအပေါက်ငယ်ဖောက်ပြီးဆေးလိပ်၊ ဆေးတံကိုမီးညှိ၍ထည့်ထားပေးရသည်။ တချို့ဖိုးဒီးကရီးသည် ကွမ်းကြိုက်လျှင်လည်း ကွမ်းယာယာ၍ ထားပေးရကာ အစားအစာကိုသုံးဆောင်စေသကဲ့သို့ မ၍သုံးဆောင်စေသည်။ ဖိုးဒီးကရီးရွာသို့ရောက်လာပြီဖြစ်ကြောင်း သိရှိကြသောရွာသားများသည် ဖိုးဒီးကရီးတည်းခိုရာအိမ်သို့လာ၍ မိမိတို့၏ရှေ့ရေး၊ နောင်ရေးများအတွက် မေးမြန်းကြပါသည်။ ဖိုးဒီးကရီးအားမေးမြန်းရာတွင် မေးမြန်းလိုသောသူနှစ်ဦးသည် ဖိုးဒီးကရီး၏ တဖက်တချက်တွင်ထိုင်၍ နှစ်ဦးစလုံးကလက်နှစ်ဖက်ဖြင့် ဖိုးဒီးကရီးကိုအသာတကြည်မပြီးကိုင်ထားရသည်။ ကိုင်ထားသူနှစ်ဦးထဲတွင်တစ်ဦးက ဖိုးဒီးကရီးကိုချီးမွမ်း၍ဒိုင်ခံမေးမြန်းရသည်။ ကိုင်ထားသူနှစ်ဦးတွင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးစိတ်သဘောချင်းမတိုက်ဆိုင်လျှင် ဖိုးဒီးကရီးသည် မလှုပ်မရှားဘဲနေမည်ဖြစ်သည်။ စိတ်သဘောချင်းတိုက်ဆိုင်မှသာလျှင် အဖြေပြန်ပေးမည်ဖြစ်သည်။ ဖိုးဒီးကရီး အဖြေပေးပုံမှာ မေးသည့်မေးခွန်းအပေါ်မူတည်၍ ဟုတ်သည်ဆိုလျှင် (၃)ချက်ရိုက်ပြမည်ဖြစ်ပြီး မဟုတ်လျှင်ဘယ်ယိမ်းညာယိမ်းပြမည်ဖြစ်သည်။ မိမိရှေ့ရေးသို့မဟုတ် နောင်ရေးကိုမေးမြန်းလိုသူတို့မှာ ဖိုးဒီးကရီးကိုကိုင်ထားရပြီး ဒိုင်ခံမေးမြန်းသူမှတဆင့် မေးမြန်းခိုင်းရပေသည်။ လာရောက်မေးမြန်းသူများတွင်တချို့မှာတိုင်းပြည်၏ရှေ့ရေးအတွက် မေးမြန်းကြသည်။ တချို့မှာမိမိတို့၏ရပ်ရေးရွာရေးရှေ့ရေးအတွက်မေးမြန်းကြသည်။ တချို့မှာမိမိ၏ရောဂါ အကြောင်းကိုမေးမြန်းကြသည်။ သို့သော်များသောအားဖြင့် လာရောက်မေးမြန်းသောရွာသားများမှာ ဒီနှစ်တွင် မိမိတို့စပါးဘယ်နှစ်တင်းရမည်၊ ဘယ်နှစ်လည်းရမည်ဟု မေးမြန်းကြသည်။ ထွက်မည့်အရေအတွက်ကို ဖိုးဒီးကရီးကကြမ်းပြင်ကိုရိုက်ပြမည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာကြမ်းပြင်ကို အချက်တရာရိုက်ပြလျှင် စပါးအတင်းတစ်ရာထွက်မည်ဖြစ်သည်။ လည်းဖြင့်မေးမြန်းလျှင် ဆယ်ချက်ရိုက်ပြပါကဆယ်လည်းထွက်မည်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ဖြင့်ရွာတွင် ဖိုးဒီးကရီးတည်းခိုစဉ် နေ့ရာည

ပါလာရောက်မေးမြန်းကြပါသည်။ ဖိုးဒီးကရီးကိုဒီးကူပွဲပြီး နောက်တရက်တွင် နှစ်စဉ်ဖိုးဒီးကရီး ထားရှိသည့်နေရာသို့ သွားရောက်ပို့ဆောင်ရသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ယွန်းလူမျိုးများ ထွက်ခွာရာ မြောက်ဘက်အရပ်သို့ များသောအားဖြင့် ဖိုးဒီးကရီးကိုပို့ဆောင်ထားရှိကြသည်။ အကြောင်းမှာ ရှေးအယူအဆအရယွန်းလူမျိုးများ မပြန်ဝင်လာနိုင်ရန်အတွက်ဖြစ်သည်။ သို့သော်ယွှဲခေတ်တွင်ယွန်းလူမျိုးများမရှိတော့သဖြင့် ဖိုးဒီးကရီးပို့ဆောင်ထားရှိရာတွင် မိမိတို့၏ ရပ်ရွာကိုအန္တရာယ်လာပြုနိုင်သည့်ဖက်သို့ပို့ ဆောင်ထားရှိကြလေသည်။

ကရင်နီလူမျိုးများတို့သည် ဖိုးဒီးကရီးပို့ဆောင်ရာတွင် ဖိုးဒီးကရီးသည် ရပ်ရွာတွင်းရှိ မကောင်းဆိုးဝါးများ၊ စုန်း၊ နတ်တစ္ဆေများ၊ ရောဂါများကို သယ်ထုတ်သွားပေးသည်ဟုယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့်ပို့ဆောင်ရာတွင် အိမ်တိုင်းမှ ‘ပြလုံး’ ခေါ် ခြင်းတောင်းငယ်ကိုနီး ဖြင့်ယက်လုပ်ကြသည်။ ပြလုံးခေါ် ခြင်းတောင်းငယ်ပို ပေးရခြင်းမှာအိမ်ရှိရောဂါများကို ဖိုးဒီးကရီးက သယ်ယူသွားပေးရန်နှင့် ဒီးကူမှဖိုးဒီးကရီးနှင့်သွားရောက်ပို့ဆောင်သူတို့စားဘို့ ဖြစ်သည်။ (ပြလုံး)ခေါ် ခြင်းတောင်းငယ်ထဲတွင် ဖွဲ့ကြမ်း သို့မဟုတ်ဝါဂွမ်းစေ့ကိုထည့်ထားပြီး ဒီးကူတစ်ခုနှင့်အတူ ဖိုးဒီးကရီးကို အိမ်တိုင်းမှသွားရောက်ပေးဆောင်ကြသည်။ ဖိုးဒီးကရီး ပို့ဆောင်သူတို့သည် ရွာသားများလာပေးသော ‘ပြလုံး’ နှင့်ဒီးကူကို ဖိုးဒီးကရီးနှင့်အတူ လူ(၂) ယောက်ထမ်းပြီး ဗုံမောင်းတီးကာ နှစ်စဉ်သွားရောက်ပို့ဆောင်သည့်နေရာသို့ ပို့ဆောင်ကြရ



ဒီးကူပွဲများအတွက် အသုံးပြုသည့် တူရိယာပစ္စည်းများတစ်ချို့

သည်။ နှစ်စဉ်ဖိုးဒီကရီးပို့သည့်နေရာသို့ ရောက်သောအခါ ဖိုးဒီးကရီကိုချပြီးပို့ဆောင်သူတို့ သည်မိမိတို့၏ရှေ့ရေး သို့မဟုတ် နောင်ရေးကို၎င်း၊ တိုင်းရေးပြည်ရေး၏ရှေ့ရေးကို၎င်း၊ ရပ်ရွာ အရေးကိစ္စကို၎င်း နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ဖိုးဒီးကရီးကိုထပ်မံမေးမြန်းကြလေ့ရှိသည်။ ထို့နောက် ဖိုးဒီးကရီးတွင်ထည့်ထားသည့် မီးခြစ်ကျောက်၊ သံဇက်ပြားနှင့်ကြက်ရိုးကိုထုတ်ယူပြီးပြန်လည် သိမ်းဆည်းထားလိုက်သည်။ ဤကဲ့သို့ထုတ်ယူလိုက်ခြင်းမှာ အကယ်၍မထုတ်ယူဘဲဒီအ တိုင်းထားရှိပါက ဖိုးဒီးကရီးနတ်သည် အဝေးသို့မသွားရောက်နိုင်သဖြင့် ရပ်ရွာအတွင်းသို့ ပြန်လာပြီး အနှောင့်အယှက်ပေးတတ်သည်ဟု ယူဆသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ပို့ဆောင်သူတို့ သည် ပါလာသောဒီးကူနှင့်ခေါင်ရည်ကိုစားသောက်ပြီးကျန်သည်များကို ဖိုးဒီးကရီးအရပ်နှင့် အတူထားခဲ့ပေးရသည်။ တချို့သောရွာများသည် စင်ဆောက်၍ဖိုးဒီးကရီးရပ်ကို ဒီးကူ၊ ခေါင်ရည်နှင့်အတူတင်ထားရသည်။ တချို့ရွာများမှာ ထားရှိစရာသစ်ပင်ကောင်းရှိပါက သစ်ပင်ပေါ်တွင်ထားရှိကြသည်။ ‘ပြလုံး’ကိုမူ ဝါးလုံးရှည်တွင်တန်းပြီးချည်ထားရကာလမ်း ကိုမိုး၍ကန့်လန့်ဖြတ်တင်ထားကြရသည်။ ထို့ကြောင့် ရွာဝင်ရွာထွက်ရာတွင် ‘ပြလုံး’ တန်း ၏အောက်မှဖြတ်သွားရပေသည်။

ဒီးကူပွဲသည် အမျိုးသားအောင်ပွဲ၏ အထိမ်းအမှတ်ပွဲတော်တရပ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း ပွဲပြုလုပ်ကျင်းပရာတွင် ရိုးရာဓလေ့ထုံးစံနှင့်ပေါင်းစပ်သောကြောင့် ရိုးရာပွဲတော်အသွင်ဆောင် လျက်ရှိပေသည်။

‘ခဲနွီး’ခဲမပဲယုခွ ခေါ် နာမည်မှည့်ခေါ်ခြင်း

၁။ ကလေးများ အမည်မှည့်ခေါ်ခြင်း

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် မွေးစကလေးများကို နာမည်မှည့်ခေါ်သောအခါ ‘ဘူးမိဒါး’၊ **ကပုခဲ မခွခွ** ခေါ် ပုတီးလွဲမေးမြန်းခြင်း၊ ကဲအိကလဲ **ကပုခဲခွကပုခဲ** ခေါ်တုတ်ချိုးမေးမြန်းခြင်း၊ ‘ဘန့်ရှေး’**ကမဒာမဉ္ဇ** ခေါ်ကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်းခြင်းတို့ဖြင့်သင့်လျော်သည့်နာမည်ရရှိသည်အထိ မေးမြန်းကြရသည်။ တွက်ချက်မေးမြန်းရာတွင် အဖေ၊ အမေ၊ အစ်ကို၊ အစ်မတို့၏အမည်မှ လွဲ၍ ကျန်အသက်ရှင်နေသောဆွေမျိုးများထဲမှ နာမည်ယူသင့်/မယူသင့်၊ အကယ်၍ယူသင့် လျှင်မည်သည့်ဆွေမျိုး၏နာမည်ကိုယူသင့်သည်။ မွေးဖွားချိန်တွင်ရှိနေသော ဧည့်သည်၏ အမည်ကို ယူသင့်/မသင့်၊ အကယ်၍ယူသင့်လျှင် မည်သည့်ဧည့်သည်၏အမည်ကိုယူသင့် သည်ဟူ၍မေးမြန်းတွက်ချက်ပြီး ရရှိလာသောအမည်ကိုယူ၍ ကလေးအားနာမည်မှည့်ခေါ်ရ လေသည်။ ဤကဲ့သို့တွက်ချက်မေးမြန်းရာတွင် ကလေးမွေးဖွားသောအချိန်၌ အမှတ်တမဲ့ ရောက်ရှိလာသော ဧည့်သည်၏နာမည်ကို ဦးစားပေးရသည်။ ဆေးရုံတွင်မွေးဖွားလျှင်လည်း မွေးဖွားစဉ် ဆေးရုံသို့သွားကြည့်မေးမြန်းသောဧည့်သည်၏အမည်ကို ဦးစွာတွက်ချက်မေးမြန်း

ရမည်ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ကလေးမွေးဖွားစဉ် မည်သည့်ညှော်သည်မှ မရောက်ရှိလာလျှင်၎င်း၊ သို့မဟုတ်ရောက်ရှိလာသောညှော်သည်၏အမည်ကိုယူရန်မသင့်လျော်ဟု တွက်ချက်မေးမြန်း၍ အဖြေရ သောအခါတွင်၎င်း ကလေး၏ဆွေမျိုးတော်စပ်သူ အဘိုးအဘွား၊ အဒေါ်ဦးလေးတို့၏ အမည်များကို တွက်ချက်မေးမြန်းရသည်။ ဤကဲ့သို့အမည်ကိုတွက်ချက်မေးမြန်းရာတွင် ကွယ်လွန်ပြီးသောဆွေမျိုး၏အမည်၊ မိဘအမည်နှင့်မိဘနှစ်ပါးမှ အရင်မွေးဖွားခဲ့သော အစ်ကို၊ အစ်မများတို့၏ အမည်များကို လုံးဝထည့်သွင်းမေးမြန်းခြင်းမပြုရပေ။ အကြောင်းမှာသေဆုံး သွားသူ၏အမည်ကို ယူရန်ထုံးစံမရှိခြင်း၊ ၎င်းအပြင် မိဘနှစ်ပါးနှင့်၎င်းတို့မှမွေးဖွားလာသော သားသမီးများတို့အား နာမည်တူမှည့်ခေါ်သည့် ထုံးတမ်းစဉ်လာမရှိခြင်းများကြောင့်ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ မိဘနှစ်ပါးအပါအဝင် တစ်အိမ်လုံးရှိသားသမီးတို့မှာ နာမည်တူခြင်းမရှိရပေ။

တွက်ချက်မေးမြန်း၍ရရှိလာသောအမည်ဖြင့် ကလေးကိုနာမည်မှည့်ခေါ်ရလေသည်။ ထိုအခါကလေး၏မိဘသို့မဟုတ် ဘိုးဘွားဖြစ်သူတို့သည် ချည်ကြိုးကိုယူ၍ အမည်ပိုင်ရှင်ထံ သွားပြီးကလေးသည် ၎င်း၏အမည်ကိုယူလိုကြောင်းအကြောင်းကြားပြီး အမည်ယူထားသည့် အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် အမည်ပိုင်ရှင်၏လက်တွင်ချည်ကြိုးကိုချည်ထားပေးလိုက်ရသည်။ ထို အခါအမည်ပိုင်ရှင်ကလည်း ချည်ကြိုးတစ်ချောင်းပြုလုပ်ပြီး ကလေး၏လက်တွင်ချည်ရန်အ တွက်ပြန်ပေးရပါသည်။ အကယ်၍အမည်ပိုင်ရှင်သည် အဝေးတွင်ရှိနေပါက ချည်ကြိုးပို့ပေးပြီး ကလေးသည်၎င်း၏အမည်ကိုယူထားကြောင်း အကြောင်းကြားရပါသည်။ အမည်ပိုင်ရှင် လည်းသဘောတူသောအနေဖြင့် ကလေးလက်တွင်ချည်ထားရန်ချည်ကြိုးကိုအပြန်အလှန် ပြန်ပို့ပေးရပါသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍အမည်ပိုင်ရှင်နှင့်ကလေးတို့သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး နာမည် ကိုမခေါ်တော့ဘဲ ‘မိုး’မပါမူ၍ ခေါ်ဆိုကြရမည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအမည်ပိုင်ရှင်သည် တီရယ် ဟုနာမည်ရှိပါက ၎င်းမှကလေးအား တီရယ်ဟုခေါ်၍မရပေ။ ကလေးကို ‘မိုး’ဟုသာခေါ်ရ မည်ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတူကလေးသည်လည်း ကြီးလာသောအခါ နာမည်ပိုင်ရှင်ကို တီရယ်ဟု မခေါ်ဘဲ ‘မိုး’ဟုသာ ခေါ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည်တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အမည်ယူ သည့်အလေ့အထရှိသောကြောင့် နာမည်တူသူများ အလွန်များပြားလျက်ရှိသည်။ ထိုကြောင့် နာမည်တူသူတို့သည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးနာမည်မခေါ်ကြဘဲ ‘မိုး’ဟုခေါ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ‘မိုး’ မှာ နာမည်တူတို့တစ်ဦးကိုတစ်ဦးခေါ်ဝေါ်ကြသော ယဉ်ကျေးသည့်အခေါ်အဝေါ် တစ်ခုဖြစ်ပေ သည်။ အကြောင်းမှာကရင်နီလူမျိုးတို့သည် လူရှေ့သူရှေ့တွင် မိမိ၏အမည်ကိုပြန်ခေါ်ဖော်ပြ ခြင်းသည် ရိုင်းစိုင်းပြီးဂုဏ်သိက္ခာကိုထိခိုက်သည်ဟု ယူဆကြသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

၂။ ‘အီးလူးမိုး’ဥဗ္ဗုဗုဗုဗုဗုဗု ခေါ် နာမည်တူခြင်းကို ခိုင်မြဲစေရန်အသိအမှတ်ပြုလုပ်သောပွဲ

ကလေးသည် (၃)နှစ်ရောက်သောအခါ ကလေး၏မိဘများမှကြက်ဖကြီး သို့မဟုတ် ကြက်မကြီးတစ်ကောင်၊ ချည်ကြိုးနှင့်လက်ဆောင်များစသည်တို့ကိုယူဆောင်ပြီးအမည်ပိုင်ရှင်

ထံသို့သွားကာ ‘အီလူးမွီး’ သွားပြုလုပ်ပေးရပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ‘အီလူးမွီး’ ပြုလုပ်ရာတွင်ပါ လာသောကြက်ကိုအမည်ပိုင်ရှင်အား ‘အီသုရီ’ခေါ် ဆေးကြောခြင်းပြုလုပ်ရပြီး ကြက်တစ် ခြမ်းကို နာမည်ပိုင်ရှင်အားပေးထားခဲ့ကာ ကျန်တစ်ခြမ်းကိုကလေးအတွက် ယူပြန်ရပါသည်။ ချမ်းသာသောမိဘများမှာ ဝက်ဖြင့် ‘အီလူးမွီး’ပြုလုပ်လေ့ရှိကြပါသည်။ အမည်ပိုင်ရှင်လည်း ထိုနည်းတူကြက်ဖြင့်ပြန်၍ ‘အီလူးမွီး’ပြုလုပ်ရပါသည်။ ကြက်တစ်ခြမ်းကိုယူထားပြီး ကျန်တစ် ခြမ်းကိုကလေးအားပေးရပါသည်။ ‘အီလူးမွီး’ပြုလုပ်စဉ်တွင် နာမည်တူသူတို့သည် အဝတ် အစားဖြင့်အပြန် အလှန်လက်ဆောင်ပေးကြသည့်အပြင် လက်တွင်လည်း ချည်ကြိုးသစ်ဖြင့် အပြန်အလှန်ချည်ပေးကြပါသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် အမည်တူသူတို့ အပြန်အလှန်လက် ဆောင်ပေးကြရာတွင် သံဖြင့်ပြုလုပ်သောပစ္စည်းပေးလျှင် ပိုမိုခိုင်မာသည်ဟုယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် လက်ဆောင်ပေးကြရာတွင် သံဖြင့်ပြုလုပ်သောခါး သို့မဟုတ် ခါးမြှောင်တို့ကို အပြန်အလှန်လက်ဆောင်အဖြစ်ပေးကြလေ့ရှိသည်။ ကလေး၏အိမ်၌လည်း ထမင်းဟင်း၊ ခေါင် ရည်တို့ကိုချက်ထားပြီး သက်ကြီးရွယ်အိုများကို ဖိတ်ခေါ်ကျွေးဧည့်ခံခြင်းဖြင့် ကုသိုလ်ဒါန ရယူကြပါသည်။ ‘အီလူးမွီး’ပြုလုပ်ရခြင်းမှာ ကလေးယူထားသောအမည်သည် ကလေးနှင့် တည့်သဖြင့် ကလေးသည် ကျန်းမာသန်စွမ်းပြီး စိတ်နေသဘောထားကောင်းသောကြောင့် အမည်တူခိုင်မာစေရန်နှင့် နာမည်တူကြကြောင်း အများသိစေရန် ပြုလုပ်ရခြင်းဖြစ်သည်။

၃။ နာမည် မတည့်ခြင်း

ကလေးသည် မှည့်ခေါ်ပေးသောနာမည်နှင့်မတည့်ပါက ချူခြာမည်၊ မကြာခဏငိုယို မည်၊ နွဲ့ဆိုးမည်၊ စိတ်ကောက်မည်၊ စိတ်တိုမည် စသောလက္ခဏာများပေါ်မည်ဖြစ်သည်။ ထို အခါမိဘများက ခေါ်ထားသောအမည်နှင့်မတူကြောင်းသိရှိပြီး နာမည်သစ်ကိုမေးမြန်းတွက် ချက်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ မေးမြန်းတွက်ချက်၍ရရှိလာသောအမည်သစ်ကိုကလေးအား ၎င်း အမည်သစ်ဖြင့်မှည့်ခေါ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ယခင်ကနာမည်ဟောင်းပိုင်ရှင်ကိုလည်း ၎င်းနာမည် အားမယူတော့ကြောင်းကို ပြန်လည်အကြောင်းကြားရမည်ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ အကြောင်း ကြားခြင်းကြောင့် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ‘မွီး’ဟုခေါ်ခြင်းမပြုတော့ပေ။ ကလေး၏မိဘသည်လည်း နာမည်သစ်ပိုင်ရှင်ထံသွားပြီး ချည်ကြိုးကိုလက်တွင်ချည်ပေးရကာ ကလေးအတွက်လည်း ချည်ကြိုးသစ်ကိုတောင်းပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့နောက်ကလေး၏မိဘတို့သည် ကလေးနှင့် နာမည်သစ်ပိုင်ရှင်တို့အား ‘အီလူးမွီး’ခေါ်နာမည်တူခိုင်မာရေးပွဲကိုပြုလုပ်ပေးရမည်ဖြစ် သည်။ ကလေးနှင့်နာမည်သစ်ပိုင်ရှင်တို့လည်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ‘မွီး’ဟုခေါ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ကလေး နာမည်မတူရခြင်းမှာ မိဘများ၊ မောင်နှမများ၊ ပတ်ဝန်းကျင်များက မိမိကိုနေ့စဉ်ခေါ်သော နာမည်သည် ကလေး၏နားနှင့်နားဝင်မချီသဖြင့် ကလေး၏စိတ်နှင့်ကျန်းမာရေးကိုထိခိုက်စေ သည်ဟုယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့်နာမည်သစ်ကိုတွက်ချက်မေးမြန်းပေးရမည်ဖြစ်သည်။



ခေတ်သစ်၊ ခေတ်တောင်းဝတ်စုံများနှင့် ကရင်နီလှပျိုဖြူများ



ခေတ်တောင်းဝတ်စုံများနှင့် ကရင်နီအမျိုးသမီးများတစ်စု

တုံ့သည်အမည်နေ့နံနှင့်ကိုက်ညီသောအမည်၊ နားဝင်ချိုသောအမည်ရရှိသည်။ ကလေးသည် ကျန်းမာသန်စွမ်းပြီးကြီးလာသောအခါတွင်လည်း စိတ်နေသဘောထားကောင်းမွန်မည်ဟု ယူဆကြပါသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ရှေးအခါတွင်ဂုဏ်သိက္ခာရှိပြီးနာမည်ကြီးသော ယောက်ျားများ၏အမည်ရှေ့တွင် ‘ခူ’ဟူ၍၎င်း၊ သို့မဟုတ်အမည်နောက်တွင် ‘ဇူ’ ဟူ၍၎င်း ထည့်ပြီးခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိကြသည်။ ဥပမာဂုဏ်သိက္ခာရှိပြီး နာမည်ကောင်းရှိသော ဘုရားရယ်ကို ခူဘုရားရယ် သို့မဟုတ် ဘုရားဇူဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲလေ့ရှိကြသည်။ ဂုဏ်သိက္ခာရှိပြီး အမည်ထင်ရှားသောအမျိုးသမီးများ၏ နာမည်ရှေ့တွင် ‘မော်’ဟူ၍၎င်း သို့မဟုတ် အမည်နောက်တွင် ‘ဇူ’ဟူ၍၎င်း ထည့်သွင်းခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိကြသည်။ ဥပမာဂုဏ်သိက္ခာရှိပြီး အမည် ထင်ရှားသော သဲမာ(ဝါ)သဲမယ် ဟုနာမည်ရှိသောအမျိုးသမီးကို မော်သဲမာ သို့မဟုတ် သဲမာဇူ ဟုခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိကြသည်။ သို့သော်ယခုခေတ်တွင် အမျိုးသားများအမည်ရှေ့၌ ‘ခူ’ဟု ထည့်သွင်းပြီး အမျိုးသမီးအမည်ရှေ့တွင် ‘မော်’ဟူ၍ ထည့်သွင်းခေါ်ဝေါ်လာကြသည်။ ဥပမာ ခူသိုးရယ်၊ မော်ဘုရားမာစသည်များခေါ်ဝေါ်လာကြသည်။ ဤသည်မှာကရင်လူမျိုး ယောက်ျားများ၏ အမည်ရှေ့တွင် ‘စော’ဟူ၍၎င်း၊ မိန်းမများအမည်ရှေ့တွင် ‘နော်’ဟူ၍၎င်း သို့မဟုတ်ဗမာလူမျိုးယောက်ျားအမည်ရှေ့တွင် ‘မောင်’သို့မဟုတ် ‘ဦး’ ဟူ၍၎င်း၊ မိန်းမအမည် ရှေ့တွင် ‘မ’သို့မဟုတ် ‘ဒေါ်’ဟူ၍၎င်း စသည်တို့ကဲ့သို့ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းမျိုးသာဖြစ်သည်။

ခရစ်ယာန်ဘာသာဝင်ဖြစ်သော ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ဘာသာရေးနာမည်ကိုမှည့်ခေါ်လာကြပါသည်။ သို့သော်ကရင်နီလူမျိုးအသိုင်းအဝိုင်းထဲတွင် ပင်ရင်းကရင်နီအမည်နှင့် ဘာသာရေးအမည်များကို ပူးတွဲခေါ်ဝေါ်ကြသည်လည်းရှိသည်။ ဥပမာလူရယ်သည် ၎င်း၏ ဘာသာရေးအမည်မှာ “လုကာ”ဖြစ်ပါက ကရင်နီအသိုင်းအဝိုင်းက ၎င်းကိုလူရယ်လုကာ ဟုခေါ်ဝေါ်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းတူ အခြားလူမျိုးများ၏အမည်ကို ပြောင်းခေါ်ဝေါ်လျှင်လည်း ကရင်နီအမည်နှင့်အခြားလူမျိုးများ၏နာမည်တို့ကို ပူးတွဲခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိကြသည်။ ဥပမာ တီရယ်အမည်ရှိသော ကရင်နီတစ်ဦးသည် ဗမာနာမည်အဖြစ်မောင်ရွှေဟုခေါ်ဆိုပါက ၎င်းက ကရင်နီအသိုင်းအဝိုင်းအတွင်းသို့ရောက်သောအခါ တီရယ်မောင်ရွှေဟု ခေါ်မည်ဖြစ်သည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် အမည်တူအလွန်များသည့်အကြောင်းမှာ တစ်ဦးအမည်ကိုအခြားတစ်ဦးက ယူထားကြသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်အမည်သိသာရန်အတွက် အမည်နောက်တွင် အဖေအမည် သို့မဟုတ် အမေနာမည်ကို ပူးတွဲခေါ်ဝေါ်သည်များလည်းရှိပါသည်။ ဥပမာအူးရယ်သည် အဖေကဖဲဘူးဖြစ်လျှင် အူးရယ်ဖဲဘူးဟုခေါ်မည်ဖြစ်သည်။ လူရယ်၏အမေသည်သဲမာဖြစ်လျှင် လူရယ်သဲမာ ဟုခေါ်မည်ဖြစ်သည်။ အဖေ၏အမည်သို့မဟုတ် အမေ၏အမည်တစ်လုံးကို ၎င်း၏အမည်နောက်တွင်ထည့်ခေါ်လေ့ရှိကြသည်။ သို့သော်ဤကဲ့သို့ခေါ်

ဝေါ်ခြင်းမှာ အိမ်ထောင်မပြုခင်အတောအတွင်းသာဖြစ်သည်။ အိမ်ထောင်ကျပြီးပါက လင်မယား၏နာမည်များကို ပူးတွဲခေါ်ဝေါ်လာ ကြသည်။ ဥပမာ ကေးရယ်သည် လီးမာဆိုသည့်အမျိုးသွီးနှင့်အိမ်ထောင်ကျသည်ဆိုကြပါစို့။ ကေးရယ်ကို ကေးရယ်လီးမာ ဟုခေါ်မည်ဖြစ်သည်။ လီးမာကို လီးမာကေးရယ် ဟုခေါ်မည်ဖြစ် သည်။ ကရင်နီလူမျိုးလင်မယားတို့သည် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး နာမည်ခေါ်ဝေါ်လေ့မရှိကြပေ။ အိမ်ထောင်ပြုခါစ သားသွီးမထွန်းကားခင်တွင် တစ်ဦးကို တစ်ဦး ‘နေးမို’ ဟုခေါ်ကြသည်။ အဓိပ္ပါယ်မှာချစ်ဆုံးသူဖြစ်သည်။ သို့သော်သားသွီးထွန်းကားလာသောအခါ သားဦးနာမည်ကိုသုံးပြီး တစ်ဦးကိုတစ်ဦးခေါ်ကြသည်။ ဥပမာ သားဦးက တူရယ်ဖြစ်လျှင် မယားက လင်ကိုတူရယ်အဖေ၊ လင်က မယားကိုတူရယ်အမေဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲကြသည်။ ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် သူတပါးအမည်ကို တိုက်ရိုက်ဖော်ထုတ်ခေါ်ဝေါ်လျှင်ရိုင်းသည်ဟုယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် အဘိုးအဘွားအရွယ်ရှိသူကိုအဘိုးအဘွားဟူ၍ ၎င်း၊ အဒေါ်၊ ဦးလေးအရွယ်ရှိသူကို အဒေါ်၊ ဦးလေးဟူ၍၎င်း အစ်ကို၊ အစ်မအရွယ်ရှိသူကို အစ်ကို၊ အစ်မ ဟူ၍၎င်း၊ တူ/တူမအရွယ်ရှိသူကို တူ/တူမဟူ၍၎င်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ အရွယ်တူတို့လည်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦးတိုက်ရိုက်နာမည်ခေါ်ဝေါ်လေ့မရှိကြပေ။ ဥပမာဘုရားရယ်နှင့် အရွယ်တူလော်ရယ်၌ဘုရားရယ်အမည်ရှိသည့် သားဦးတစ်ယောက်ရှိသည်ဆိုကြပါစို့။ ထိုအခါဘုရားရယ်သည် လော်ရယ်ကိုလော်ရယ်ဟုတိုက်ရိုက်မခေါ်ပဲ ဘုရားရယ်အဖေဟုခေါ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဤသည်မှာ ကရင်နီလူမျိုးတို့၏ယဉ်ကျေးသော ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲမှုတရပ်ပင်ဖြစ်သည်။

ဗုဒ္ဓဒီးဘိုး(ဂိဇ္ဈ ဂိဇ္ဈမဉ္ဇ) ခေါ် ကလေးချက်တစ်ခြင်း

ကရင်နီလူမျိုးတို့သည် ကလေးမွေးပြီးသောအခါ ကလေး၏အချင်းနှင့် ချက်ကြီးများကို မြေတွင်မြှုပ်ထားလေ့မရှိပေ။ ကလေးမွေးပေးသည့်လက်သည်များက ကလေး၏အချင်းနှင့် ချက်ကြီးကို ရေနွေးဖြင့်လောင်းပြီး သေးငယ်သွားစေရန်ခြေဖြင့်နင်းကြသည်။ ထို့နောက် ဝါးပူးကိုခုတ်ယူပြီး ဝါးပူးထဲတွင်ထည့်လိုက်သည်။ ဝါးပူးတဖက်တွင် ချွန်နေအောင်ခုတ်ထားသည်။ ထို့နောက်လက်သည်များ သို့မဟုတ် ကလေး၏အဖေသည် ၎င်းဝါးပူးကိုယူ၍ ‘ဗုဒ္ဓဒီးဘိုးမော’ ဂိဇ္ဈမဉ္ဇမဟု၍ ခေါ် ကလေး၏ချက်အားထားရန်အပင်ဆီသို့ယူသွားပြီး တိရစ္ဆာန်များ မဖျက်ဆီးနိုင်သောအမြင့်တနေရာတွင် ရိုက်ထားလိုက်ပါသည်။ ရွာတိုင်းတွင် ‘ဗုဒ္ဓဒီးဘိုးမော’ ခေါ် ကလေးချက်ပင်ကို သီးသန့်သတ်မှတ်ထားသည်။ ဤအပင်မျိုးသည် သစ်ပင်ကြီးအမျိုးအစားထဲမှဖြစ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းအပင်ကိုခုတ်လဲခွင့်မရှိပေ။ သို့သော်ယခုခေတ်တွင် ဝမ်းဆွဲဆရာမများဖြင့် ‘မွေးသောကလေး၏အချင်းနှင့်ချက်ကြီးကိုမြေကြီးတွင်မြှုပ်နှံကြပါသည်။ ကလေး၏အချင်းနှင့်ချက်ကြီးကို သစ်ပင်ပေါ်တွင်သွားရိုက်ထားပြီးသောအခါ ကလေး၏အမည်ကို တွက်ချက်မေးမြန်းမှည့်ခေါ်ရသည်။ ကလေးသည် (၃)ရက်ကျော်လာသောအခါ

‘လျားနည်ဖုံ’ (ဣဗျမာဠ နဗျမာဠ)ခေါ်ကလေးကင်မွန်းတပ်ပွဲကိုပြုလုပ်ပေးရသည်။ ကရင်နီတို့၏ ‘လျားနည်ဖုံ’ ခေါ်ကလေးကင်မွန်းတပ်ပွဲမှာ ကလေးကိုနာမည်မှည့်ခေါ်ခြင်း မဟုတ်ပေ။ ကလေးကိုပထမဦးဆုံး အပြင်လောကနှင့် တွေ့ဆုံစေသောသဘောသာဖြစ်သည်။ အကြောင်းမှာ ကလေးကိုချီးမြှင့်အိမ်အောက်အပြင်သို့ ပထမဦးဆုံးချီသွားခြင်းဖြစ်သည်။ ကလေးကိုချီထားသောအဖေ သို့မဟုတ် အဘိုးအဘွားသည် အိမ်အောက်သို့ရောက်သောခါ တူရွင်းဖြင့်မြေကြီးကို သုံးလေးချက်ပေါက်ပြရသည်။ ထို့နောက်ကလေးကိုချီ၍ ဟိုသွားဒီသွား အနည်းငယ်သွားပြီး အိမ်ပေါ်သို့ပြန်ခေါ်တက်သွားရသည်။ ထို့နောက်အဖေဖြစ်သူသည် ရွာပြင်ထွက်ပြီး ငှက်များလိုက်လံ ပစ်ခတ်ကာ ရရှိလာသောငှက်ဖြင့် ကလေး၏အမေကိုချက် ကြွေးရသည်။ အခြားဘာသာဝင်ကရင်နီများသည် ကလေးကင်မွန်းတပ်သည့်နေ့တွင် မိမိတို့ ကိုးကွယ်သောဘာသာအရ ကလေးအတွက်ဘုရားရှိခိုးပေးပြီး ကလေးကိုဘာသာဝင်အမည် မှည့်ခေါ်ပေးကြပေသည်။ ‘လျားနည်ဖုံ’နေ့တွင် ကလေး၏မိဘတို့သည် သက်ကြီးရွယ်အိုများ၊ ဆွေမျိုးများစသည်တို့ကိုဖိတ်ခေါ်ပြီး ထမင်း၊ ဟင်း၊ ခေါင်ရည်၊ အရက်တို့ဖြင့်ညော်ခံ ကျွေးမွေး ကြပါသည်။

ကရင်နီလူမျိုးများ၏ ပုတီးလွဲ၍မေးမြန်းခြင်း၊ တုတ်ချိုးမေးမြန်းခြင်း၊ ကြက်ရိုးထိုး မေးမြန်းခြင်းတို့ဖြင့် တွက်ချက်မေးမြန်းပြီး အမည်ပေးသည့်နည်းကို လေ့လာဆန်းစစ်ကြည့် မည်ဆိုလျှင် အချို့မှာနေ့နံကိုက်ညီနေသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ ဥပမာ ဘူးရယ်၊ ဖဲဘူးဟု အမည် ရှိသူသည်များသောအားဖြင့်စနေနေ့တွင် မွေးဖွားသူများဖြစ်သည်။ ဘျားရယ်၊ ဘျားမာ အမည်ရှိသူတို့သည် များသောအားဖြင့် အင်္ဂါနေ့တွင်မွေးဖွားသူများဖြစ်သည်။ သဲရယ်၊ သဲမာ အမည်ရှိသူတို့သည် များသောအားဖြင့် သောကြာနေ့တွင်မွေးဖွားကြပါသည်။ ရှေးရယ်၊ ရှေးမာ အမည်ရှိသူတို့သည် များသောအားဖြင့် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တွင် မွေးဖွားကြပါသည်။ အူးရယ်၊ အူးမာ အမည်ရှိသူများသည် များသောအားဖြင့် တနင်္လာနေ့တွင်မွေးဖွားကြပါသည်။ တူရယ်၊ တူမာအမည်ရှိသူများသည်လည်းများသောအားဖြင့် ကြာတပတေးနေ့တွင် မွေးဖွားကြသည် ကို တွေ့ရပါသည်။ ဤကဲ့သို့ နေ့နံနှင့်အမည်ကိုက်ညီသောသူများသည် မွေးစချိန်တွင် ပုတီးလွဲ မေးမြန်းခြင်း၊ တုတ်ချိုးမေးမြန်းခြင်း၊ ကြက်ရိုးထိုးမေးမြန်းခြင်းပြုလုပ်ပြီးမှ အမည်ပေးခံရသူ များသာဖြစ်သည်။ သို့သော်မွေးစချိန်တွင် တုတ်မချိုး၊ ပုတီးမလွဲ၊ ကြက်ရိုးမထိုးပဲ မိဘ၊ ဘိုးဘွား များက မိမိတို့စိတ်ကြိုက်နာမည်ပေးလေ့ရှိသူတို့မှာ နေ့နံနှင့်မကိုက်ညီပေ။ ရှေးအခါက ကရင်နီ လူမျိုးများသည် အမည်မေးမြန်းသောအခါ မိမိနာမည်ကို ကိုယ်တိုင်ပြောပြလေ့မရှိခဲ့ပေ။ အနီး အနားရှိသူက ပြောပြပေးရပါသည်။ အထူးသဖြင့်အမျိုးသမီးများတွင်ဖြစ်လေ့ရှိပါသည်။ သို့သော် ယူအခါခေတ်မှီလာပြီဖြစ်၍ မိမိအမည်ကို မိမိကိုယ်တိုင်ဖော်ပြောလာကြပြီဖြစ်ပါသည်။

(ဩဗျမာဠ)

ဤစာအုပ်အားအလိုရှိ၍မူကြားလိုပါလျှင်

ကရင်နီနိုင်ငံခြားရေးဌာန၊ စာတိုက်သေတ္တာအမှတ်-(၁၉)၊ မယ်
ဟောင် ဆောင် ၅၈၀၀၀ သို့လည်းကောင်း၊

KARENNI EVERGREEN, P.O Box-78, Mae
Hong Son 58000 သို့လည်းကောင်း။

E-mail ဖြင့်မူကြားလိုသူများအတွက်

(1) keverg@cscoms.com

(2) knyo2002@cscoms.com

အထက်ပါ E-mail လိပ်စာများဖြင့်လည်းကောင်း ဆက်သွယ်မှာ
ယူနိုင်ပါသည်။

(စာအုပ်ဖွင့်)

Collected and scanned by Shay Reh

(KnCC internship at Kantarawaddy Times -December 2011)

